

รายงานผลการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้
เรื่อง
ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะ
การสร้างจิตสำนึก “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา”

ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กลุ่มเสริมสร้างทัศนคติและเผยแพร่
กองวิจัยและวางแผน
สำนักงาน ป.ป.ป.

รายงานผลการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้
เรื่อง
ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะ
การสร้างจิตสำนึก “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา”

ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐
ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กลุ่มเสริมสร้างทัศนคติและเผยแพร่
กองวิจัยและวางแผน
สำนักงาน ป.ป.ป.

สิ่งพิมพ์รัฐบาล

สังคมยุคปัจจุบัน มีแนวโน้มค่อนข้างสับสน วิธีการดำรงชีวิตเบี่ยงเบนไปในทิศทางไร้ซึ่งกรอบระเบียบ และวัฒนธรรมที่ดั่งามเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว หากเลยไม่เห็นความสำคัญที่จะป้องกันหรือแก้ไข อาจนำไปสู่การล่มละลายทางพฤติกรรมได้ ฉะนั้น การสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษา โดยสำนักงาน ป.ป.ป. จึงยังคงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังทัศนคติค่านิยม หรือจงใจให้เยาวชนมีระเบียบ วินัย และความซื่อสัตย์สุจริต

การสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้ เป็นการสัมมนาครั้งที่ ๓ ของโครงการในหัวข้อเรื่อง **ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะการสร้างจิตสำนึก “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา”** ซึ่งดำเนินการระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี การจัดทำและเผยแพร่ผลการสัมมนาครั้งนี้ เพื่อขยายแนวความคิดและวิธีการที่เป็นยุทธศาสตร์ของผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสัมมนาไปสู่การปฏิบัติที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

สำนักงาน ป.ป.ป. หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานผลการสัมมนาเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาในการปลูกฝังให้เยาวชนมีความซื่อสัตย์สุจริต และเป็นพลังร่วมในการต่อต้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมได้ส่วนหนึ่ง

คณะกรรมการการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

สารบัญ

คำกล่าวรายงานของเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป.	๑
คำกล่าวเปิดการสัมมนาฯ ของประธานกรรมการ ป.ป.ป.	๓
คำปราศรัยของประธานกรรมการ ป.ป.ป.	๕
คำกล่าวต้อนรับและข้อคิดเห็นของรองผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี	๑๐
เสนอสื่อการเสริมสร้างค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต	๑๓
โดย นายเกริกเกียรติ เอกพจน์	
การอภิปรายเรื่อง ศิลป์และศาสตร์การสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต	
ในสถาบันการศึกษา	๒๕
ชีวิตทัศน์พัฒนาคุณภาพชีวิต	๔๗
โดย นาวาอากาศเอก นายแพทย์ บุญเลิศ จุลเกียรติ, นายปชา ลาภานันต์	
การกล่าวนำเรื่อง การศึกษากับการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต	๗๐
โดย นายพนม พงษ์ไพบูลย์	
การเสวนาเรื่อง การสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต	๗๗
โดย นายเสน่ห์ รัตจินดา	
คำกล่าวรายงานผลการสัมมนาฯ ของรองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป.	๙๔
คำกล่าวปิดการสัมมนาฯ ของเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป.	๙๕
ประเมินผลการสัมมนาระดับผู้บริหารสถาบันการศึกษาในภาคใต้	๙๗
คณะอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต	๑๐๓

ภาคผนวก

โครงการสัมมนาผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในส่วนภูมิภาค	
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๐	๑๐๕
กำหนดการการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้	๑๐๙
แบบประเมินผลการสัมมนาฯ	๑๑๑
ผลการประกวดคำขวัญ ในการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้	๑๑๔
รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้	๑๑๖
ข่าวการสัมมนาระดับผู้บริหารสถาบันการศึกษาในภาคใต้	๑๒๒
บทสรุป	๑๒๓
บันทึกด้วยภาพ	๑๓๕

**คำกล่าวรายงานของเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป.
ในพิธีเปิดการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้
วันจันทร์ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี**

*****

กราบเรียน ท่านประธานกรรมการ ป.ป.ป.

กระผมและผู้เข้าร่วมสัมมนา รู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ท่านประธานกรรมการ ป.ป.ป. ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้ หัวข้อเรื่องยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะการสร้างจิตสำนึก “**ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา**” ในวันที่

การสัมมนาครั้งนี้เป็นกิจกรรมหนึ่ง ของโครงการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นงานเสริมสร้างทัศนคติและเผยแพร่ที่สำนักงาน ป.ป.ป. ได้จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อในการสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้ครูและอาจารย์ในสถาบันการศึกษาได้มีบทบาทหน้าที่ในการสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต และเกลียดชังการทุจริตให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาดังแต่ระดับประถม มัธยม และระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เยาวชนของชาติเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาตนเองและประเทศชาติ อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอีกทางหนึ่งด้วย

สำนักงาน ป.ป.ป. ได้เล็งเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาแนวความคิดของนักเรียน นิสิต นักศึกษา และเยาวชนในด้านของความซื่อสัตย์สุจริตตลอดมา โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษา ซึ่งที่ผ่านมา ก็ได้รับความร่วมมือจากท่านเหล่านั้น ด้วยดี แต่การดำเนินการในลักษณะดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อสร้างสรรค์แนวความคิดใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมในปัจจุบัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ป. จึงเห็นควรจัดสัมมนาเพื่อให้ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาทุกท่าน ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อที่มีประสิทธิภาพอันนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต ที่ปรากฏเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติต่อกลุ่มเป้าหมายในสถาบันการศึกษาในแต่ละสถาบันต่อไป โดยเน้นรูปแบบโครงสร้างของการดำเนินการ

ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วย ผู้บริหารของสถาบันการศึกษา อนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยม และเจ้าหน้าที่ระดับบริหารของสำนักงาน ป.ป.ป. รวมทั้งสิ้นประมาณ ๑๖๑ คน

การสัมมนาใช้เวลา ๒ วัน มีรูปแบบและเนื้อหาตามลำดับ ดังนี้

๑. เสนอสื่อในการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต
๒. อภิปรายเป็นคณะเรื่อง ศิลป์และศาสตร์การสร้างจิตสำนึก “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา”
๓. เสวนาเรื่อง ชีวทัศน์พัฒนาคุณภาพชีวิต
๔. ข้อคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยม “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา”
๕. การเสวนาเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต”
๖. การแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะการสร้างจิตสำนึก “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา” ของผู้เข้าร่วมสัมมนา

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอกราบเรียนเชิญท่านประธานกรรมการ ป.ป.ป. ได้กล่าวเปิดการสัมมนา และกล่าวปาฐกถาพิเศษต่อไปด้วย

*****

**คำกล่าวของประธานกรรมการ ป.ป.ป.
ในพิธีเปิดการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้
วันจันทร์ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี**

*****

ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนา และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนา ระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษา ในภาคใต้ เรื่องยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะ “การสร้างจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา” ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ป. ได้จัดขึ้นในวันนี้

นับตั้งแต่ผมได้เข้ารับหน้าที่เป็นประธานกรรมการ ป.ป.ป. ผมมีความคิดอยู่ตลอดเวลาว่า นอกจากจะต้องดำเนินการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญและสนใจในการสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นต่อเยาวชนของเรา เพื่อให้เป็นประชาชนที่ดีที่มีคุณภาพในภายหน้าให้จงได้ และได้เสนอแนะมอบหมายให้สำนักงาน ป.ป.ป. ถือเป็นนโยบายที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการอีกส่วนหนึ่ง เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าวแล้ว โดยให้หาวิธีการที่จะสอดแทรกหรือเสริมแนวความคิด เรื่องความซื่อสัตย์สุจริตในหลักสูตรการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้นักเรียน นิสิต และนักศึกษา มีจิตสำนึกและปฏิบัติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพพร้อมที่จะพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวไปข้างหน้า โดยปราศจากปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ อันเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติประการหนึ่ง

ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ทุกคนรวมทั้งนักเรียน นิสิต และนักศึกษาจะต้องยึดถือเป็นหลักในการทำงานและการดำรงตน เพื่อพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมที่มีวัฒนธรรมที่ดีงามและการที่จะให้นักเรียน นิสิต และนักศึกษา มีคุณธรรมที่พึงประสงค์จำเป็นต้องอาศัยวิธีการหรือ กลยุทธ์ที่ละเอียดอ่อนในการสอดแทรกและปลูกฝังแนวความคิด โดยครู อาจารย์ และผู้รับผิดชอบในสถาบันการศึกษาจะเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการกำหนดทิศทางให้เป็นไปในแนวดังกล่าวนี้ได้ไม่ว่าจะเป็นการอบรมสั่งสอนให้ความรู้ความเข้าใจ หรือด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี

การที่สำนักงาน ป.ป.ป. ได้ดำเนินการตามโครงการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษาโดยจัดให้มีการสัมมนาในครั้งนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์และผู้บริหารของสถาบันการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ป. ในการเสนอแนวทาง แนวความ

คิด ในการสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตแก่นักเรียน นิสิตและนักศึกษา ผมเชื่อว่าถ้าทุกฝ่ายได้ร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสัมมนาครั้งนี้แล้วก็จะส่งผลให้เยาวชนของชาติพร้อมที่จะรับภารกิจอันยิ่งใหญ่ ที่จะรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นอย่างแน่นอน

ผมหวังว่า การสัมมนาครั้งนี้จะเป็นโอกาสอันดีที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านจะได้แสดงความรู้ ความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสร้างยุทธศาสตร์และกิจกรรมที่จะนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตอย่างมีประสิทธิภาพได้ในที่สุด

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาและขออวยพรให้การสัมมนาครั้งนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

*****

คำปราศรัยของ นายเจียร เจริญวัฒนา ประธานกรรมการ ป.ป.ป.

*****

ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมได้รับมอบหมายให้มาสนทนากับท่านผู้มีเกียรติ ก็อยากจะพูดคุยหรือเรียนให้ท่านทราบในความคิดหรือแนวคิดของผมอย่างไม่เป็นทางการ ขอดีโปรดคิดว่าเป็นการคุยกันระหว่างผมซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นผู้มีอายุมากแล้ว ซึ่งผมเชื่อว่าผมจะมีอายุมากกว่าทุกคนที่อยู่ในห้องนี้ การสัมมนาที่จัดขึ้นในรูปแบบวันนี้ ทางสำนักงาน ป.ป.ป. ได้จัดขึ้นมาแล้วหลายครั้ง ผมเองได้พยายามที่จะมาร่วมสัมมนาด้วยทุกครั้งเท่าที่จะทำได้ เว้นแต่จะติดราชการจริงๆ และท่านที่เป็นวิทยากรก็ได้กรุณามาร่วมสัมมนากันแทบทุกครั้งที่เราจัดขึ้น ก็ขอขอบคุณท่านวิทยากรและท่านผู้มีส่วนร่วมในการจัดสัมมนาเป็นอย่างมาก ครั้งแรกเราจัดขึ้นที่เขาใหญ่โดยท่านวิทยากร คือ ท่านอาจารย์พะนอม แก้วกำเนิด ท่านอาจารย์พนม พงษ์ไพบูลย์ หรือท่านรองปลัดทบวงฯ ก็ไปร่วมด้วย ครั้งต่อมาเราก็มาจัดกันที่จังหวัดกาญจนบุรี ครั้งต่อมาผมไม่มีโอกาสไปร่วมสัมมนาเพราะติดราชการ เมื่อเร็ว ๆ นี้ครั้งสุดท้ายไปจัดขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และมาวันนี้เราก็มาจัดที่ภาคใต้ คือจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผมก็ได้มีโอกาสมาร่วมในการสัมมนาเป็นครั้งที่ ๔ ผมถือว่างานที่เสริมสร้างทัศนคติความซื่อสัตย์สุจริตให้เยาวชนของเรานั้นเป็นปัญหาสำคัญมาก เพราะว่าการสร้างรากฐานเป็นการสร้างคุณธรรมสำหรับดำรงตนและดำรงชีวิตของเยาวชน ปัญหาในบ้านเมืองของเรานั้นเดี๋ยวนี้เห็นได้ว่าทุกคนก็พูดถึงปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พูดกันอย่างเปิดเผยทั้งในสื่อมวลชน ทั้งในวงสังคมที่ไหนไปพบปะกันก็พูดถึงเรื่องนี้ พูดกันจนเรียกว่าเป็นของธรรมดา ไม่ทราบว่าจะแก้ปัญหาได้อย่างไร คือมาถึงทางตัน

ผมเองก็คิดปัญหานี้อยู่ พวกเราในวงราชการในวง ป.ป.ป. ก็คิดปัญหานี้รู้สึกว่าจะไม่มีทางอื่นจะป้องกันได้
 ถึงแม้ว่าเราจะวางกฎ วางระเบียบอย่างไร เขาก็ยังหาทางที่จะหลีกเลี่ยงไปได้ทุกอย่าง จนกระทั่งมีผู้ให้
 ข้อเสนอแนะว่าวิธีที่จะป้องกันการทุจริตได้คือทำให้เขาคิดไม่โกงเท่านั้น ได้ทางเดียวคือให้เขาคิดไม่โกง
 ถ้าเขายังคิดโกงอยู่ตราบดีแล้ว ก็คงได้อยู่ตราบดีนั่น คงมีทางที่จะหลีกเลี่ยงได้ต่างๆ ที่นี้ทำอย่างไรจึง
 จะให้เขาคิดไม่โกง ก็คือสอนเขาให้เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต ปัญหาสุดท้ายอยู่ตรงนี้ เพราะฉะนั้นเรื่อง
 ความรู้ทุกคนรู้ ท่านผู้มีเกียรติครับรู้ว่าอย่างไร ยังไง แต่ก็ทำไม่ได้ รู้ว่าอย่างไรไม่ตี รู้ว่าอย่างไรเป็นของ
 ชั่วเป็นของไม่ดี แต่ว่าใจทำไม่ได้ เหมือนอย่างเราว่าอันนี้มีโทษ เสพเข้าไป กินเหล้า สูบบุหรี่ รู้ทั้งนั้น
 แต่ทำไมเรายังสูบบุหรี่ อยู่แก่ไม่ได้ ทำไม่หาย และที่จะแก้ได้คือควรปลูกฝัง ผมเห็นว่าการแก้ที่ต้นเหตุ
 ต้นตอ ที่จริงแล้วน่าจะอยู่ที่ครูบาอาจารย์ เป็นเรื่องสำคัญที่สุด ผมได้มีโอกาสมาร่วม ฟังการอภิปราย
 ของครูบาอาจารย์ต่างๆ มาแล้วหลายครั้ง ตั้งแต่เริ่มที่เขাইใหญ่ กาญจนบุรี และอุบลราชธานี เราได้
 ความคิดตรงกัน และผมประทับใจมากคือว่า ครูบาอาจารย์มีส่วนสำคัญจริงๆ ในการที่จะปลูกฝังเด็กใน
 ขั้นต้นให้เป็นอย่างไรก็ได้ ผมเองก็เคยรับราชการเป็นครูมานานมาแล้ว ตอนนั้นไม่ได้คิดถึงการทุจริต
 หรือการประพฤติมิชอบ หรืออะไร ลักษณะของครูก็ต้องสอนเด็ก สมัยนั้นผมเน้น ๓ อย่าง คืออย่าง
 หนึ่งก็คือความซื่อสัตย์สุจริต อย่างที่ ๒ ก็เน้นเรื่องความขยันหมั่นเพียร ความขยันหมั่นเพียรเหตุเพราะ
 ว่าเด็กกำลังอยู่ในวัยที่กำลังจะสร้างเนื้อสร้างตัว ครั้งแรกก็ต้องหาวิชาความรู้ก่อน ก็ต้องบอกว่าเรา
 ต้องขยันหมั่นเพียรนะ สติปัญญา ความเฉียบแหลมไม่เท่ากัน แต่ถ้าเราขยันหมั่นเพียร เราอาจจะรู้ช้า
 หน่อย แต่ถ้าเราขยันมากความรู้ก็เพิ่มเติมมาเอง เพื่อจะให้เขาสำเร็จการศึกษาพื้นฐานได้ ให้เขาขยัน
 หมั่นเพียรเพื่อออกไปทำงานทำการแล้ว จะได้มีความก้าวหน้าในชีวิต ไม่ว่าจะรับราชการหรือจะ
 ประกอบอาชีพส่วนตัว แล้วอีกอย่างหนึ่งก็คือให้มีความกตัญญูต่อก่อนพ่อแม่ ต่อครูบาอาจารย์ และ
 ต่อบ้านเมือง ต่อชาติบ้านเมืองที่เราอาศัยแผ่นดินนี้มาเกิด ผมไปได้วางหลักมา ๓ หลักนี้ และผมก็
 พยายามสอนพยายามแทรก และเราก็ทำตัวเป็นแบบอย่างด้วย คือ ผมไม่เป็นคนเหลวไหล ไม่ใช่ครู
 สอนอย่างว่าอย่าทำอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ครูทำเสียเอง ก็เป็นแบบอย่างด้วย และเท่าที่ผมได้ทำและติด
 ตามผล ผมประเมินผลมาไม่ใช่ปีสองปี ผมประเมินผลมา ๔๐ ปี คือหมายความว่านักเรียนที่ผมเคย
 สอนมา ผมตามดูมาตลอด ทุกคนก็ก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ในระดับสูง เป็น
 ผู้ว่าราชการจังหวัดก็มี เป็นอธิบดีก็มี เป็นปลัดกระทรวงก็มี เป็นตำแหน่งอื่นๆ เป็นพ่อค้าวานิชก็มี ก็
 รู้สึกว่าได้ผล คือใช้ได้ ส่วนที่เสียที่ไม่ได้เรื่องได้ราวเหมือนอย่างปลูกต้นไม้ที่เนาเสียก็มีบ้างแต่น้อย
 มาก เพราะฉะนั้น ผมถึงเห็นว่าความสำคัญของครูบาอาจารย์เป็นเรื่องสำคัญมาก การทำงานของ
 ครูบาอาจารย์ทุกอย่าง เป็นการสร้างกุศล เป็นการสร้างพื้นฐานของชาติ แต่ก็เป็นที่น่าเสียดาย และ
 เป็นที่เสียใจสักนิดที่ว่าสังคมเราก็ดี ทางราชการก็ดี ให้ความสำคัญต่อการศึกษา ให้ความสำคัญต่อครู
 ผู้ที่สร้างรากฐานของการศึกษา น้อยไปกว่าที่ควร เลยทำให้การอบรมสั่งสอนในแง่นี้ตกต่ำลงไป ใน
 เรื่องความซื่อสัตย์สุจริตก็เหมือนกัน ถ้าท่านได้สังเกต และผมเองก็เคยสังเกตมาว่าพฤติกรรมของคนไทย
 ในเรื่องเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต เมื่อก่อนมีสูงมากและค่อยตกต่ำลงมาเป็นลำดับ ผมจะย้อนกล่าวไป
 ถ้าจะพูดไปก็เหมือนคนแก่เล่าเรื่องเก่าให้ฟัง ในทางด้านการเมืองในสมัยก่อน ราวปี ๒๔๘๑ เพียง

มีข่าวครหาเพียงเล็กน้อย ผู้ที่รับผิดชอบในทางการยังต้องมีความละเอียด หรือมีความรับผิดชอบสูงมาก คือในระยะนั้นมีข่าวว่าบุคคลในระดับสูงเอาที่ดินของพระคลังข้างที่ไปขายกันเอง ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นที่ดินต่าง ๆ ผู้ที่จุดประกายนี้ขึ้นมาคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านหนึ่ง ตั้งกระทู้ในสภาไปว่ามีคนเอาที่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ไปขายกันเองในราคาถูกกว่าที่ควร ปัญหาก่อให้เกิดข่าวเกรียวกราวขึ้นมา สมาชิก ๆ ผู้นั้นเองถูกจับโยนน้ำที่สระพระที่นั่งอนันตสมาคม แต่รัฐบาลลาออก รัฐบาลของเจ้าคุณพหลฯ ลาออก แล้วก็มีการเปลี่ยนอำนาจ คือลาออกแล้วให้ท่านรับตำแหน่ง ท่านไม่รับ จอมพล ป. ก็ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีแทน เดือนพฤศจิกายน ๒๔๘๑ หมายความว่าแม้เรื่องอื้อฉาวเล็กน้อยเท่านั้นเองรัฐบาลถึงต้องลาออก เพราะว่าเราไม่ค่อยจะทนทานต่อคำติฉินนินทามากนัก ต่อมาก็พัฒนามาเรื่อย จนมาถึงสมัยสงคราม เราจะเห็นว่า ข้าราชการก็ดี ศิลธรรมตกต่ำ คนก็ขาดแคลน ข้าราชการก็แสวงหาประโยชน์มาก มีเศรษฐกิจสงครามขึ้นมา ข้าราชการก็ถือเป็นโอกาส เป็นระยะที่ปั่นป่วน จนกระทั่งพอเสร็จสงครามโลก รัฐบาลหรือข้าราชการในระดับสูง ถูกกล่าวหาว่าทุจริตมาก จนกระทั่งมีการอภิปรายกันในสภาถึง ๗ วัน ๗ คืน ผมจำได้ตอนรัฐบาลท่านธำรงค์ นาวาสวัสดิ์ ท่านพูดว่าเรื่องคอร์รัปชันเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ คำคอร์รัปชันเริ่มใช้ในภาษาไทย ตั้งแต่บัดนั้นมา เมื่อก่อนไม่มีเราไม่ใช้กัน เราใช้คำว่า “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” พวกกินสินบน หรือใช้น้ำมันหยอดเครื่องชาวบ้านหยอดเครื่องให้มันหล่อลื่น แต่คอร์รัปชันไม่ใช้ก็เริ่มใช้ตั้งแต่นั้นมา ผลที่สุดเกิดรัฐประหาร ที่เกิดขึ้นมาตอนนั้นเพราะเหตุว่าหลังจากสงครามเสร็จแล้วอะไรก็ขาดแคลน ชาวไม่มีจะกินกัน ก็ให้ผู้แทนราษฎรช่วยเพื่อจะหาเสียงไปในตัว ไปเอาจอบเอาเสียม เอาอะไรขายให้ราษฎรในราคาถูก ให้เอาเข้าไปขาย ในราคาถูก ๆ แต่ว่าผลตรงกันข้าม หมายความว่าแทนที่จะเอาข้าว เอาจอบเอาเสียม ไปขายให้กับราษฎรโดยตรงกลับไปขายให้พ่อค้า เมื่อขายให้พ่อค้าแล้ว พ่อค้าก็ไปหากำไรต่อ สื่อมวลชนเขาก็ดีเดียน เลยกกลายเป็นว่ากินจอบ กินเสียม ศัพท์ว่ากินจอบกินเสียมเกิดขึ้นตอนนั้นเอง เมื่อก่อนไม่รู้จัก สมัยก่อนรู้จักแต่กินเกลือ กับกินรำ ซึ่งมีความหมายในทางว่าคนโง่ กินจอบ กินเสียม เกิดขึ้นในปี ๒๔๘๘ หรือ ๒๔๘๙ นั้นเอง ทางภาคใต้ขาดแคลนในเรื่องข้าว ก็ให้บรรทุกข้าวไปส่งจากกรุงเทพฯบ้าง อะไรบ้าง ส่งข้าวจากสุราษฎร์ธานี เพราะเป็นแหล่งข้าว จากปากพนังเพื่อจะให้กับราษฎรแถวปัตตานี ยะลา นราธิวาส แต่จริง ๆ แล้วไม่ถึงหรอกครับ มีแต่ไปขนออกจากท่าสุราษฎร์ฯ ทำปากพนังไปที่ท่านราธิวาส จะมีศุลกากรที่นราธิวาสเซ็น รับเรือเข้าจริง ๆ มีแต่ไปขนแต่ข้าวไม่ไปข้าวไปถ่ายกันกลางทะเลส่งไปอินโดนีเซีย ก็เกิดการทุจริตกัน ตั้งแต่นั้นมา ข้าราชการก็เอาแบบอย่าง ผู้แทนราษฎร เอาข้าวมาขาย ขายแล้วหมดจริงแต่เงินไม่ส่ง ไม่ทราบหายไปไหนหมด กระทรวงเศรษฐกิจต้องฟ้องร้อง ผมเองรับราชการเป็นอัยการ ปี ๒๔๙๗, ๒๔๙๘ ต้องเป็นทนายให้กระทรวงเศรษฐกิจฟ้องเรียกเงินจากอดีตผู้แทนฯ เพราะว่ารับข้าวสารไปแล้วไม่มีเงินส่ง พอมายุคหนึ่ง ยุคที่ว่า การปกครองของเราไม่ใช่ระบบประชาธิปไตย ระบบผูกขาดผู้มีอำนาจ หรือเรียกว่าระบบเผด็จการแล้ว แต่จะเรียกไป ข่าวคราวที่ปรากฏทางหนังสือพิมพ์ก็ไม่ปรากฏ ภายหลังปรากฏขึ้นมาผู้มีอำนาจมีเงินเป็นพันล้าน มีเรื่องอื้อฉาวเกิดคดียึดทรัพย์นักการเมืองขึ้นมา ซึ่งมีอยู่สองระลอก เราจะเห็นมีขึ้นทุกครั้ง ๆ แม้แต่ในสมัยระบอบประชาธิปไตยครั้งไปก็มีการยึดทรัพย์กันเรื่อย พอมาเป็นประชาธิปไตยเต็มใบแล้ว

ก็คิดว่าจะดีขึ้น แต่กลับหนัก ทำไม่ถึงหนักปัจจัยอยู่ที่ว่าการเข้าสู่อำนาจในทางการเมืองต่างกัน คือในครั้งนั้นการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองใช้อำนาจนอกระบบ วิธีการยึดอำนาจอะไรก็แล้วแต่การเข้ามาสู่อำนาจไม่ต้องซื้อ ไม่ต้องเสียเงินแต่พอมาประชาธิปไตยเต็มใบก็เข้ามาสู่อำนาจก็คือเลือกตั้ง ถ้าเลือกตั้งโดยสุจริตก็ดี แต่เราเอาประเพณีใหม่มาก็คือ เข้ามาเลือกตั้งต้องซื้อต้องจ่ายเงินมหาศาลเมื่อใช้เงินมหาศาลจะเงินมาจากไหน ก็มาจากแหล่งที่หาเงินได้ทางใดทางหนึ่งเป็นผลมาให้เราเห็นอยู่จนทุกวันนี้ ระบาดไปในบางส่วนราชการ การซื้อขายตำแหน่งกัน เป็นของธรรมดาจริง ๆ ในวงการศึกษ เราไม่ทราบ แต่คิดว่าคงจะน้อย หรือยังไม่มีในวงการบางแห่ง แต่บางแห่งเห็นจริง ๆ ซื้อขายกันตั้งหลาย ๆ ปีมาแล้ว ราคาเมื่อก่อนเพียงแค่ ๔-๕ แสน เดียวนี้ตั้ง ๕ ล้าน ตำแหน่งขนาดย่อย ๆ เป็นตำแหน่งละ ๒ ล้าน ๓ ล้าน อะไรอย่างนี้ก็มี จนกระทั่งมีคนบางคนเข้ามาคล้าย ๆ กับว่าผมเองอาจจะรู้จักกับอธิบดีคนนั้นคนนี้บางแห่งบอกให้ช่วยฝากให้หน่อย ผมบอกปฏิเสธเขาเลยว่าย่าให้ผมเลย เดียวนี้เขาทำไม่ได้หรอก จะให้ไปขอได้อย่างไร ของราคาแพง ราคาถูกเราก็ขอได้ เดียวนี้ของราคาแพง ถ้าเราไปขอให้ แทนที่จะขายได้สัก ๒-๓ ล้าน เขามาให้เราเสียอย่างนี้ก็ไม่ถูก แล้วก็ทำไม่ได้จริง ๆ เขาก็เข้าใจว่าของราคาแพงจะไปของ่าย ๆ แล้วก็มากระจายกันอยู่ เดียวนี้ไปที่ไหนเราก็พูดถึงปัญหานี้กัน จะแก้งงใจผมเองก็คิดไม่ตก ต้องยอมรับว่าหนักขึ้น ผมนั่งปลง คิดว่าอะไรทำให้หนักขึ้น โดยระบบ แล้วน่าจะแก้ได้ด้วยตัวเองได้ หรือจะหายไปเองได้ไหม คิดย้อนหลังไปว่าสมัยหนึ่งโรงเรียนของเรา แม้ทรงผม รากโทรเห็นแล้วรำคาญ ไม่รู้จะทำอย่างไร ผลที่สุดก็หายไปเอง ตอนนั้นผมพึ่งส์ ผมอะไรหรือว่าในปี 16 นักศึกษาเป็นผู้ปกครองบ้านเมือง เดี่ยวยึดรถ ยึดอะไรต่าง ๆ ทั่วบ้านทั่วเมือง พอระยะหนึ่งก็หายไป โดยตัวของมันเอง หรือโดยตัวอะไรก็แล้วแต่ ก็ปรับไปได้ แต่เดี๋ยวนี้ผมไม่แน่ใจคอร์รัปชัน จะหายไปเองได้หรืออย่างไร คิดว่าเราก็สู้ไม่ค่อยจะไหวแล้ว ทุกแห่งถ้าจับกลุ่มคุยกันก็คุยเรื่องคอร์รัปชัน ผมยืนยันได้เรื่องโกงกินบ้านเมือง ก็มีแต่ด่า ไม่รู้จะแก้อย่างไร บางคนเอาเรื่องประวัติเก่ามาแล้ว ผู้ใหญ่คนหนึ่ง มาเล่าให้ผมฟังว่าสมัยโน้นราว พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๔๙๒ ท่านเคยจะไปตั้งโรงงานเล็ก ๆ ไม้ใหญ่นักก็ไปติดต่อกับรัฐมนตรีคนหนึ่ง ทำไม่ไม่เซ็นสักทีพอไปถึงเขาบอกว่าจะให้เซ็นก็ได้แค่ ๒ แสนบาท ๒ แสน ในสมัย พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นเงินไม่น้อย คิดไปคิดมาไปปรึกษาเพื่อน เขาบอกอย่าให้เลยบอกหนังสือดีกว่าก็ไปแถลงข่าวในหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ลงข่าวเลยว่ามีคนเรียกร้องเงินจากคนนี้ พอหนังสือพิมพ์ ลงไป ๓ วัน มีตำรวจใหญ่คนหนึ่งมาหาท่าน บอกว่านายกรัฐมนตรียังมาถามว่าใครเป็นคนเรียก ท่านก็บอกว่าคนนี้เรียก ๓ วันรัฐมนตรีนั้นลาออก แสดงว่าคนที่เขานายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นท่านไม่เอาด้วย เพิ่งเล่าให้ผมฟังเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว เราจะเห็นว่าบ้านเมืองมีปัญหามากมาย ปัญหานี้เป็นปัญหาหนึ่งในหลาย ๆ ปัญหาซึ่งกักร้อนสังคมเราอยู่ ท่านลองคิดว่าท่านจะช่วยกันแก้อย่างไร หลายด้านด้วยกัน แต่จริง ๆ แล้วคนที่คอร์รัปชันได้มาแล้วบางทีอาจไม่ได้ใช้ประโยชน์เท่าไร ของมันชอบ คล้าย ๆ อย่างนั้น ผมเลยต้องยกตัวอย่างว่าเหมือนคนเจ้าชู้ บางทีเราไม่สนใจผู้หญิงบางคนบอกว่าสวย พื้นฐานของจิตใจไม่เหมือนกัน คนที่มีเงินมากมีอะไรมากมีเงินมีบารมีมากบางทีก็ไม่พอ ยิ่งโกงมาก อยากรได้มากขึ้นอีก ซึ่งอันนี้เป็นคนที่วัยสูงอายุแล้ว แต่สำหรับวัยเด็กผมเชื่อว่ายังบริสุทธิ์อยู่และปลูกฝังอะไรได้ เลยต้องฝากครูบาอาจารย์ ผมเชื่อว่าทุกท่านมีประสบการณ์เรื่องเหล่านี้มามากมาย ถ้าปลูกฝังลงไปก็จะได้

ประโยชน์ ผมจึงเห็นว่า ถ้าท่านจะช่วยสร้างกุศล สร้างอะไรให้บ้านเมืองก็คือปลูกฝังเยาวชนของชาติ ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ถ้าแก้ปัญหานี้ได้อย่างหนึ่งแล้ว ปัญหาอย่างอื่นจะแก้ได้อีกมาก ปัญหาอิทธิพล ปัญหาเรื่องยาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาเรื่องอะไรต่างมาจากความโลภ การคอร์รัปชันส่วนหนึ่งด้วย สำหรับผม ผมก็เพียงแต่ว่าการสัมมนาวันนี้ อยากจะขอฝากท่านทั้งหลายไปก็คือว่า เมื่อท่านกลับไปแล้ว ท่านก็มีพลังในการที่จะปลูกฝังเยาวชน เรามีลูกศิษย์ มีผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา จะทำให้สิ่งเหล่านี้เป็นจริงขึ้นมา ได้มากมาย ผมขอรับรองว่าท่านกรุณาช่วยเหลือครับ บ้านเมืองเราจะดีขึ้นมากทีเดียว ผมได้รบกวนเวลาของท่านมากพอสมควรแล้ว ขอยุติเพียงแค่นี้และถือว่าที่พูดไปไม่เป็นทางการอะไร นอกจากมาเล่าสู่กันฟัง ซึ่งท่านเป็นผู้ที่จะช่วยบ้านเมืองให้ดีขึ้น ขอขอบคุณครับ สวัสดีครับ.

คำกล่าวต้อนรับและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ
การสร้างจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริต
ของ
นายโสภณ สวัสดิโกษา
รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี

*****

**กราบเรียน ท่านประธานกรรมการ ป.ป.ป. ท่านวิทยากร ท่านผู้มีเกียรติ และผู้เข้ารับการ
สัมมนาทุกท่าน**

ผมขอต้อนรับผู้มีเกียรติทุกท่านด้วยความยินดีอย่างยิ่ง ความเป็นร้อยเกาะนั้น ทำให้จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีชื่อเสียงไปก้องโลก เพราะที่อำเภอเกาะสมุย และเกาะพะงันเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ๑ ใน ๑๐ ของโลก ในความเป็นหอยใหญ่ ผมอยากขอเรียนต่อท่านผู้มีเกียรติทั้ง ๑๔ จังหวัดว่า ขณะนี้ความเป็นหอยใหญ่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ลดลง แต่ไม่ใช่เหมือนบางโครงการที่ได้ลดตัวเป็นผลเนื่องมาจากอุทกภัยที่เพิ่งผ่านมา ทำให้น้ำหลาก น้ำจืดไหลลงสู่ทะเลชายฝั่งเป็นอย่างมาก หอยนางรมที่ใหญ่ที่สุดในประเทศและในโลกนี้ มีแหล่งอยู่ที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ ได้ตายหมด เพราะฉะนั้นการมาวันนี้ ก็ต้องขอภัยถ้าหากหวังมากินหอยนางรมตัวใหญ่ แต่ตัวเล็กยังมี ก็จะขาดตกบกพร่องไป แต่อย่างไรก็ตามในการพัฒนาที่จะทำให้มาทดแทนนั้น จังหวัดกำลังดำเนินการโดยใช้พันธุ์หอยใหญ่ของที่อยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภออื่นมาทดแทน ในเรื่องของไข่แดงที่อำเภอไชยา ปรากฏว่ามีชื่อเสียงขจรขยาย ส่วนเกาะอร้อยนั้น ในช่วงนี้ยังไม่มี คงไม่สงสัยเพราะมีมาหลายปีแล้ว ทำไม่ถึงชื่อเกาะโรงเรียน เพราะต้นแรกที่กรอบ หวาน อร่อยนั้น ไปปลูกในโรงเรียนที่อำเภอนาสารเลยเรียกว่า

เงาะโรงเรียน ขจรขยายไปจนขณะนี้ ราคาตกต่ำหมดแล้ว เพราะว่าที่อื่นปลูกได้ผลแล้วนำไปขายก่อน แหล่งธรรมะนั้นก็เริ่มเกิดที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดที่มีความเก่าแก่ทางอารยธรรม เป็นเมืองประวัติศาสตร์ เกิดก่อนพุทธศักราชที่ ๑๓ เคยเป็นศูนย์กลางอาณาจักรวิชัย เช่นเดียวกัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขณะนี้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาภาคใต้ตอนบน มีความสอดคล้อง มีความเหมาะสมจะเทียบพร้อม อุดมสมบูรณ์ด้วยวัตถุดิบทางการเกษตรและแร่ธาตุ ตรงนี้จะทำให้การเกษตรของเรามีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ในแง่ของความเป็นภาคใต้ตอนบนนั้น เป็นศูนย์กลางในการคมนาคม มีความสะดวก มีความเชื่อมโยงทั้งรถทัวร์ รถยนต์ รถไฟ เครื่องบิน แต่สิ่งที่ยังขาดอยู่คือ การที่ต้องเร่งพัฒนาท่าเรือการพาณิชย์ ให้มีความเชื่อมโยงกับกรุงเทพฯ แหลมฉบัง และสงขลา ซึ่งอยู่ในแผนที่จะต้องดำเนินการในตัวเลขที่ค่อนข้างจะสูง สิ่งที่กำลังกล่าวขวัญกันอยู่ในภาคใต้ขณะนี้คือ โครงการเข้าเทิร์น ซิบอร์ด โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งภาคใต้ ผมคิดว่าช่วงสุดท้าย จุดหัวท้ายของโครงการนี้ คงจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในฝั่งตะวันออก จากขนอมไปที่อำเภอสิชล ฝั่งตะวันตกจาก กระบี่ไปที่ทับละมุข แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงกลางนั้นมีได้มี การเปลี่ยนแปลงในช่วงกลางเส้นทางสายนี้ผ่านที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตรงนี้เองที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีค่อนข้างจะได้ประโยชน์ จากโครงการไม่น้อย เพราะคงเป็นโครงข่ายของการคมนาคมและเชื่อมโยงกับการพัฒนาการลงทุนทั้งหลาย นิคมอุตสาหกรรมจะเกิดขึ้นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กำลังจะเป็นรูปเป็นร่างสิ่งเหล่านี้ที่ผมเรียนกับผู้มีเกียรติ ตั้งแต่การเกษตรก็ดี เป็นศูนย์กลางการคมนาคมก็ดี การเป็นโครงข่ายเชื่อมโยงของการคมนาคมก็ดี กระผมจึงอยากขอเรียนย้ำว่าตรงนั้นเอง จังหวัดสุราษฎร์ธานีค่อนข้างจะได้เปรียบ ในเรื่องของการลงทุนคงไม่ใช่ในแง่ของการเกษตรกรรม ในยุคหนึ่งเราผ่านพ้นมาแล้ว ประเทศไทยเราเคยเป็นยุคแห่งเกษตรกรรม ในยุคนั้นทางประธานกรรมการ ป.ป.ป. ก็ได้พูดกับพวกเราไปแล้วว่า เป็นยุคที่ผู้คนทั้งหลายมีความศรัทธาในเรื่องของธรรมชื่อสัตย์สุจริตแต่ในยุคของเกษตรกรรมนั้นได้ผ่านพ้นทางตรงนี้มา สู่นยุคของเกษตรกรรมที่เดินคู่กับยุคของโลกาภิวัตน์ ในยุคของเกษตรกรรมและยุคของโลกาภิวัตน์นี้เอง เป็นยุคที่มีการแข่งขันกันสูง ยิ่งในการแข่งขันนั้นคงจะเป็นบ่อเกิดเป็นสาเหตุสำคัญที่จะนำไปสู่การไม่สัตย์และสุจริต การแข่งขันเพื่อให้ได้มากับเรื่องที่จะได้รับประโยชน์นั้น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะฉะนั้นขณะนี้ในช่วงเป็นยุคที่มีอันตราย เป็นช่วงเป็นยุคที่สำนักงาน ป.ป.ป. เป็นห่วงว่าเราจะแก้กันอย่างไร นำเป็นห่วง ท่านเอง ท่านได้พยายามคิดว่าจะทำอย่างไร ท่านได้พูดแจ่มแจ้งให้พวกเรารับทราบ ก็คิดว่าตรงที่กำลังจะเกิดนั้น ขณะนี้น่าจะเป็นจุดที่มีความเหมาะสมในการที่จะต้องสร้างเข้า หลอมให้กับเยาวชนที่มีความสอดคล้องกันกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๘ ในการพัฒนาคนนั้น คงจะต้องกระทำอย่างน้อย ๔ ด้าน ที่จะต้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ ๑. ด้านความรู้ ๒. ด้านทัศนคติ ๓. ด้านทักษะ ๔. ด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เราจะต้องสร้างสิ่งเหล่านี้ต่อเยาวชนให้เกิดความรู้สึกใหม่ อย่าให้เหมือนกับที่เราเคยได้ยิน ได้ฟังกันมานาน ว่าทำไมพรรคการเมืองทั้งหลายอยากจะเป็นรัฐบาล ทำไม ๑๐% ดังแพร่กระจายไปเป็นเรื่องธรรมดา จนสู่ศูนย์การค้า ที่บอกราคาแล้วบอกลด ๑๐% บอกราคาที่ลดแล้วไม่ได้หรือ ถ้าเรานั่งคิดโดยไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรในขณะนี้ ผมคิดว่านั่นคือเรื่องที่ต้องอนาใจ สิ่งดีควรจะทำคือต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติใหม่ ในฐานะที่เราเป็น

ส่วนหนึ่งของสังคมอยู่ ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงส่วนน้อยนิด แต่เราก็ต้องมุ่งมั่นที่จะทำ ส่วนในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรม ในโรงเรียนในอดีต ท่านประธานกรรมการ ป.ป.ป. ได้เรียนให้เราได้รับทราบว่า ในเรื่องของคุณธรรมนั้น ค่อนข้างจะมีความสูงเด่นในสังคมไทย ดึงสิ่งนั้นกลับมาเน้นหนักในเรื่องเหล่านี้ ก็คิดว่าน่าจะเป็นส่วนของการช่วยในการแก้ปัญหา และมีความเชื่อมโยงกับแหล่งธรรมะของจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เรามีอยู่ด้วย ผมมีเวลาและโอกาสพูดคุยในการกล่าวต้อนรับท่านผู้มีเกียรติ เพียงแค่นี้ ในช่วงที่อยู่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขอให้ได้รับความสุข ความสบาย และมีความมั่นใจต่อพวกเราทั้งหลายที่จะนำแนวคิดไปปรับเปลี่ยนให้เกิดประโยชน์กับสังคม ขอได้ความขอบคุณจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี.

*****

เสนอสื่อการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

*****

นายเกริกเกียรติ เอกพจน์
อนุกรรมการประชาสัมพันธ์

เริ่มต้นเพลงสบายๆ

สวัสดีครับท่านผู้มีเกียรติเคารพ ผมมั่นใจว่าท่านคงสบายใจ เมื่อเห็นภาพแห่งรอยยิ้มของผู้คน เช่นนี้ และเห็นด้วยกับเพลงสบายๆ ของคุณเบิร์ด สบายจริง ๆ สบายกว่าตอนที่ออกจากบ้านหรือออกจากที่ทำงาน เพราะต้องผจญปัญหาการจราจร ผมเองก็เพิ่งออกจากกรุงเทพฯ เมื่อตอนเช้าและรู้สึกสบายใจขึ้นมา แต่ก็ยังอดไม่ได้ที่จะนึกถึงหลายสิ่งหลายอย่างโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมแถว ๆ สำนักงาน ก.พ. บริเวณทำเนียบรัฐบาล ซึ่งมีผู้คนจากตำบล อำเภอ จังหวัด ต่าง ๆ มารวมตัวกันเป็นพันเป็นหมื่นคน ในดวงตาของแต่ละคนบ่งบอกถึงปัญหาและความทุกข์ยากชาวบ้านเหล่านั้นมารวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียวกันเป็นหนึ่งสมัยชาคนจน ท่านที่เคารพครับ ภาพหม่อมคนนี่ กำลังมองท่านและเราก็คงอดไม่ได้ที่จะมองเธอเช่นกัน มนุษย์ทุกคนมีสิ่งคล้ายกันอยู่หลายอย่าง เช่น เรามีตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เป็นสื่อรับรู้สิ่งที่อยู่ภายนอกที่ผ่านเข้ามาในรูปของรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และธรรมารมณ์ จากธรรมชาติตรงนี้ ทำให้เรามีมุมมอง แนวคิด และการกระทำที่แตกต่าง เกิดปัญหามากมาย แต่ความเป็นเลิศทางความคิดของเราทำให้สามารถแก้ปัญหา ที่ยากแสนยากได้อย่างรวดเร็ว นับเนื่องจากสมัยโบราณจนถึงยุคโลกาภิวัตน์ ยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน ยุคแห่งความสะดวกสบาย คนในสังคมจึงแข่งขันกันอย่างรุนแรง ปลาใหญ่กินปลาเล็กคนที่ฉลาดกว่าเอาเปรียบคนที่ด้อยกว่า เพื่อหวังเพียงผลตอบแทนที่เป็นเงินตรา คิดกันแต่เรื่องกำไรขาดทุน ประเทศญี่ปุ่นกำลังมีปัญหามาก ปัญหาด้านสังคมโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กเยาวชนของญี่ปุ่น คุณพ่อหาเงินเก่งมาก อะไรเกิดขึ้นครับ เขาเลี้ยงลูกด้วยบัตร ATM เขาเลี้ยงลูกด้วยเงินเด็กเยาวชนเหล่านั้นขาดความอบอุ่นในครอบครัวเกิดปัญหาด้านจิตใจเกิดความก้าวร้าว ไม่ใช่ญี่ปุ่นเท่านั้นครับ ทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยเราก็ไม่น้อยหน้าญี่ปุ่นเลย

โดยเหตุนี้สังคมแห่งโลกาภิวัตน์ จึงต้องพัฒนาทั้งในด้านจิตใจและวัตถุควบคู่กันไปเป็นหนึ่งเดียว ผมมีภาพปกปฏิทินของธนาคารทหารไทย ใช้รูปเรือแข่งซึ่งมีฝายอยู่เต็มลำเป็นสื่อแห่งการร่วมแรงร่วมใจ เรือลำนั้นบอกอะไรผมมากกว่าความเป็นเรือแข่งที่ได้ชัยชนะ มีความรู้สึกที่เรือลำใหญ่นี้ยิ่งใหญ่เมื่อถูกอุปมาอุปไมยเป็น "สังคม" ผู้คนในเรือเป็นข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน มองต่อไปได้ว่าทุกคน มองต่อไปได้ว่าทุกสังคมโลก อยู่ในเรือลำเดียวกัน อยู่ในโลกใบเดียวกัน ไม่มีคำว่าฉันทระทรวงศึกษาธิการ ฉันท่านักงาน ป.ป.ป. ฉันท่านักงาน ก.พ. มีคำเดียวคือคำว่า "ข้าราชการ" เมื่อเร็ว ๆ นี้ รัฐบาลได้สั่งปิดป้ายกเลิกสัมปทานตัดไม้เพราะเราว่าป่าไม้ของเราแย่มากแล้วเกิดความคิดใหม่เรามีเงินเราสั่งไม้มาจากเขมร จากเวียดนาม และจากพม่า ซึ่งยังมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ยังตัดได้อีกมาก โดยลืมนึกไปว่าประเทศ

เพื่อนบ้านมีพื้นที่ติดต่อกันเป็นทวีปเอเชีย ทวีปเดียวกับเรา หากคนในสังคมมีทัศนคติ มีแนวความคิด และมองว่าเพื่อนร่วมสังคมเป็นคนอื่นไม่ได้อยู่ในเรือลำเดียวกัน การแก้ปัญหาสังคมก็จะแก้ได้ยาก และอาจทวีความรุนแรงขึ้น เช่นเดียวกับทั้งสามประเทศมีอาณาเขตติดต่อกันเมื่อป่าไม้ในประเทศเหล่านั้น ถูกทำลายก็มีผลถึงประเทศไทยด้วย

คนที่อยู่ในหมู่บ้านใหญ่ที่สุดในประเทศไทยถูกอ้างว่าเป็นหมู่บ้านสมัชชาคนจนอยู่แถว ๆ สำนักงาน ก.พ. เมื่อสัปดาห์ก่อนผมได้รับการขอร้องจากผู้ที่ผมเคารพมาก อดีตผู้บังคับบัญชา “เกริกเกียรติช่วยหน่อยนะ ดร.สุทธิดา ทอมสัน อยากนัดสัมภาษณ์คุณสอิ่ง ไถวสินธ์ ทราบว่าเธอมาจากอำเภอโพธิ์ จังหวัดร้อยเอ็ด ช่วยพี่หน่อย” คนเป็นหมิ่นนะครับที่รวมตัวกันบริเวณนั้นผมตอบไปว่าโอกาสน้อยเหลือเกินครับ แต่จะพยายาม เมื่อผมบันทึกข้อมูลลงบนกระดาษพร้อมทั้งเขียนจดหมายเจ้าหน้าที่ของถึงคุณสอิ่ง พอผมไปบริเวณหมู่บ้าน “สมัชชาคนจน” ข้างสำนักงาน ก.พ. ผู้ทำหน้าที่เวรรักษาการณ์ถามผมว่ามีธุระอะไร เมื่อได้ความแล้วก็รับปากที่จะจัดการให้โดยขอร้องให้ผมคอยอยู่ข้างนอก ผมจึงบอกว่าผมมีรายละเอียดในจดหมายแล้วและขอตัวไป สิ่งที่ไม่คาดคิดได้เกิดขึ้น หลังจากที่ผมกลับจากการบรรยาย ประมาณเที่ยงเศษ ๆ ผมหมุนโทรศัพท์ถึง เลขฯ ของ ดร.สุทธิดา ทอมสัน เลขฯ ตื่นเต้นมากถามผมว่าทำได้ยังไงคะ คุณสอิ่งติดต่อกลับมาแล้วตั้งแต่เก้าโมงเศษ ๆ (หลังจากที่ผมกลับจากหมู่บ้านสมัชชาคนจนประมาณครึ่งชั่วโมง) ท่านที่เคารพครับผู้คนจำนวนมากมานับหมื่นมาจากที่ต่าง ๆ ในชนบทซึ่งส่วนใหญ่ด้อยโอกาส ขาดความรู้ และประสบการณ์เต็มไปด้วยปัญหาที่หนักอก แต่เขาสามารถเชื่อมโยงรับรู้ข่าวสารกันได้อย่างรวดเร็ว มีความสามัคคีมีกฎ กติกา มีระบบ มีความเป็นหนึ่งเดียว “สมัชชาคนจน” จากประเด็นปัญหาที่ผมเสนอนี้ คงเปรียบได้เช่นเดียวกับงานของ ป.ป.ป. ซึ่งเป็นงานที่ยากแสนยาก ป.ป.ป. คืออะไรครับ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองจังหวัดแรกที่ ป.ป.ป. เดินทางไป ท่านยืนยันว่า “จังหวัดเราปลอดคอร์รัปชัน” แสดงว่าเมื่อประมาณ ๗ ปีที่แล้ว เรามองว่า ป.ป.ป. (ปัง ปัง ปัง) คือผู้ปราบปรามมุ่งเน้นแต่การสืบสวนหาข้อเท็จจริงเพื่อจะนำข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำผิดมาลงโทษ แต่แท้จริงแล้ว ป.ตัวแรก ป = ป้องกัน เราจึงได้มีอนุกรมด้านนี้ หลายคณะ เช่น อนุกรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการทุจริต อันเป็นปัญหาสำคัญของสังคม ซึ่งพูดถึงครั้งใดออกจะเครียดขึ้นมาทุกที ขออนุญาตดื่มน้ำสัคนิด เมื่อดื่มแล้วผมมักอดไม่ได้ที่จะนึกถึง “ใจของคน” ถ้าใจของคนเราใสสะอาด สว่าง สงบ เย็นน้ำในแก้วนี้ คนจะไม่โลก ไมโครธ ไม่หลง และถ้าเป็นเช่นนั้น ป.ป.ป. ก็ยุบไปได้เลย

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารการศึกษาระดับสูง ท่านต้องแบกปัญหาไว้เต็มอก ใคร ๆ ก็บอกว่าวินัยเริ่มที่บ้าน เติบโตที่โรงเรียน นักเรียนไม่ดีก็โทษครูไม่สอน ผมเป็นคนที่รักครูมากที่สุดเพราะผมเป็นลูกครู คำว่า “ครู” นั้นก้องอยู่ในหูฝังลึกอยู่ในใจผมตลอดเวลา ผมเติบโตจากโรงเรียนอนุบาลวัดนางนองและมาอยู่วิภาวดีวิทยาลัย จนกระทั่งเข้ามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผมพบว่าวินัยเริ่มที่บ้าน เติบโตที่โรงเรียนจริง ๆ สภาพแวดล้อมที่บ้านและที่โรงเรียนมีความสำคัญมาก ต้องมีพ่อแม่ผู้ปกครองและครูช่วยกันอบรมบ่มนิสัยไม่ใช่ให้ความรู้เพื่อให้เด็กเก่งอย่างเดียวมีค่ากล่าวที่ผมเห็นด้วยอย่างยิ่งและจำได้

แม่นยำคือ “พัฒนาอะไรก็ติด ถ้าจิตไม่พัฒนา” โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ปัจจุบันนี้ได้เน้นให้คนเป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมือของการพัฒนา ไม่ถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา ตรงนี้กระมังที่ ป.ป.ป. มีโครงการใหญ่พอสมควร ไม่เรียกว่าใหญ่ไม่ได้เพราะได้เดินทางไปครบ ๗๕ จังหวัดแล้ว เพิ่งครบเมื่อ ๒-๓ เดือนที่ผ่านมาเองใช้เวลาถึง ๗ ปี นั่นคือโครงการประชาสัมพันธ์ ป.ป.ป. สำเร็จ โดยมีจุดมุ่งหมายและแนวทางในการทำงานคือ การสร้างศรัทธา หามิตร และปลูกจิตสำนึก บนพื้นฐานของการมีทัศนคติที่ดี ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานไว้ว่า

“... ในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจไม่ให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวายได้...” จากพระบรมราโชวาทที่ได้ัญเชิญมา ทำให้ชาว ป.ป.ป. ข้าราชการทั้งหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงาน ก.พ. ได้มองเป็นหนึ่งเดียวว่าขณะนี้ถึงเวลาแล้วที่เราต้องร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาในเรื่องทัศนคติพัฒนาในเรื่องของจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พอพูดถึงจรรยาบรรณหนักเหลือเกินครับ จรรยาบรรณ เฉพาะวิชาชีพไม่ยากครับ แพทย์วิชาชีพเดียว วิศวกรวิชาชีพเดียว แต่ข้าราชการพลเรือนทั่วประเทศทุกตำแหน่งต้องมาอยู่ตรงนี้หมด เป็นสิ่งที่ยากยิ่ง แต่ก็ได้รับการยอมรับทั้ง ๑๕ ข้อมิใช่แค่นั้นนะครับ ยังได้รับการเสนอแนะแนวทางไปสู่การประพฤติปฏิบัติอีกมากมายตรงนี้เป็นนิมิตหมายที่ดียิ่งในยุคโลกาภิวัตน์

ขณะนี้เรามองภาพใกล้เคียงกันแล้ว เราต้องมีความเป็นหนึ่งให้มากขึ้น จึงจะแก้ปัญหาได้ ท่านที่เคารพครับ ใจคนนั้นไม่ได้สะอาด สว่าง สงบ เย็นน้ำในแก้วนี้ เพราะชื่อว่า “คน” เราก็ทราบกันแล้วว่า คนแปลว่าอะไร ไม่ทราบว่าอาการนี้เรียกว่าคนหรือเปล่า (ใช้ช้อนคนน้ำในแก้ว) เมื่อผมใช้ช้อนคนน้ำในแก้วจะเคลื่อนไหว ความสงบถูกทำลายทันที และเพียงไม่กี่วินาทีก็กลับสู่สภาพเป็นปกติดังเดิม แต่ใจของคนนั้นไม่ได้มีสภาพเหมือนน้ำในแก้วนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นมากมายทุกวันนี้สาเหตุเกิดจากจิตใจของคนเราที่มีตะกอนนอนเนื่องอยู่ในใจ โปรดสังเกตตะกอน ทราย และอะไรอีกหลาย ๆ อย่างที่ผมค่อย ๆ หย่อนลงไปใต้น้ำแก้วเดิมเมื่อสักครู่ ขณะนี้ท่านคงพอจะแยกแยะได้นะครับว่าดินทรายหรือตะกอนนั้นยังคงรวมตัวอยู่ที่ปลายช้อนหรือกันแก้ว ช้อนยังสงบนิ่ง และทันทีที่ช้อนนี้ขยับตัว น้ำรวมทั้งตะกอนจะเคลื่อนไหวตามแรงเหวี่ยงของช้อน หากเคลื่อนไหวมากน้ำจะขุ่นมาก แต่ถ้าตะกอนเป็นทรายน้ำที่ขุ่นจะกลับสู่สภาพใสดังเดิมได้อย่างรวดเร็ว แต่เมื่อใดตะกอนเป็นดิน บางครั้งเป็นปิ้งโกรธไม่หาย ยังโลกไม่หยุดอย่างที่เราเห็นกันอยู่ในสังคมปัจจุบัน ประกอบกับคนเรามักจะรับรู้สื่อต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ คล้าย ๆ กัน เช่น การรับรู้จากการมอง

ผมมีภาพผลไม้ภาพหนึ่งที่ค่อนข้างชอบเป็นพิเศษถึงมันจะแพงมาก ทุกท่านเห็นภาพเดียวกันพร้อมกันและคงตอนได้ทันทีว่า คือ “ทุเรียน” ทั้ง ๆ ที่ผมใช้กระดาษปิดไว้กว่าครึ่งภาพร้อยทั้งร้อยต้องตอบได้เพราะเห็นอยู่ชัดเจนไม่น่าจะมีคำถามเลย (วิทยากรเปิดเพลงพร้อมกับเลื่อนกระดาษที่ปิดบัง

ภาพส่วนที่เหลือออกซ้ำ ๆ) ทำให้เห็นภาพที่ซ้อนอยู่เป็นภาพแดงโมต่อฝั่งอยู่ในผลทุเรียนแทนที่จะเป็นเนื้อทุเรียน) สิ่งที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้นบ่อยครั้งเหลือเกิน คุณหมอท่านหนึ่งเล่าให้ผมฟัง ดิกส์จัดคืนหนึ่งขณะที่อยู่เวรมีคนไข้รายหนึ่งอายุราว ๗๐ ปี นั่งรถเข็นเข้ามาพร้อมบุรุษพยาบาลประมาณดีสอง คุณยายคนนั้นผ้าชิ้นใส่รองเท้าแตะ ผมเผ้ายุ่งเหยิง คุณหมอรีบเข้าไปประคองขึ้นนอนบนเตียง แล้วได้ถามอาการทราบว่าเป็นปวดท้อง จึงใช้มือกดที่บริเวณท้องด้านซ้ายพร้อมกับถามว่าเจ็บไหมครับ ถ้าเจ็บบอกนะครับ ยังไม่ทันย้ายไปกดด้านขวา ก็มีนายทหารอากาศยศนายพลท่านหนึ่งเปิดประตูเข้ามา คุณหมอละจากคนไข้หันมาทำความเคารพ นายพลท่านนั้นรีบบอกกับคุณหมอว่าคุณแม่ปวดท้องตั้งแต่หัวค่ำ ใครครับคือคุณแม่ บนเตียงครับ คุณหมोजึงรายงานที่กำลังตรวจดูอาการอยู่ขอยกแว่นแล้ว คุณหมอก็หันมามาดูหน้าท้องด้านขวาต่อพร้อมกับถามว่าเจ็บไหมครับคุณยาย เจ็บบอกเจ็บนะครับ คุณหมอมองไม่ต้องเปลี่ยนพฤติกรรม ไม่ต้องแสวงหาความเมตตา กรุณา หรือคุณธรรมใด ๆ ทั้งนี้เพราะคุณหมอมืออยู่ในใจตลอดเวลา คุณหมอกำหนดหน้าที่ด้วยความเมตตากรุณา คุณหมอมองคนไข้ทุกรายเป็นญาติสนิท

ในกรุงเทพมหานคร เขาก็หมวกกันน็อคซ้อนมอเตอร์ไซด์กันหนาตาคล้ายเป็นแพชั่นพอเห็นตำรวจมาก็สวมเสียที แสดงว่าผู้ขับขี่และผู้ซ้อนท้ายมอเตอร์ไซด์มิได้สวมหมวกกันน็อคเพื่อป้องกันศีรษะของตนเอง แต่สวมเพราะกลัวตำรวจจับ รวมทั้งเข็มขัดนิรภัยที่ห้อยต้องแต่งข้าง ๆ เเบาารถเราตอนที่มีการประชาสัมพันธ์กันป้ายไว้ รถที่จอดทะเบียนเดือนนั้น พ.ศ. นั้น อยู่ในข่ายที่กฎหมายบังคับก็สะกิดคนข้าง ๆ ถามว่ารถเราจดทะเบียนปีไหน สบายมากยังไม่เข้าข่ายกฎหมายบังคับเขายังผ่อนผันอยู่ จึงปล่อยให้เข็มขัดนิรภัยที่ติดอยู่ข้างตัวมันต้องแต่งต่อไปทั้ง ๆ ที่มีพร้อมแล้ว

ท่านที่เคารพครับ หากนักเรียนหรือข้าราชการปฏิบัติตามกฎหมาย วินัยกติกายกรรยาบรรณ เพราะกลัวตำรวจ กลัวผู้บังคับบัญชา กลัวบทลงโทษ ซึ่งเป็นเหตุผลระดับเปลือกนอก ทางราชการก็ต้องเพิ่มจำนวนตำรวจ สารวัตรนักเรียนและข้าราชการให้มากขึ้น เพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม แต่ถ้าคนเราใช้สติและปัญญาพิจารณาถึงคุณประโยชน์คุณค่าของการช่วยประพฤติปฏิบัติตามกฎ กติกา นั้น ๆ เราจะสมัครใจที่จะทำตามโดยไม่ต้องมีใครมาบังคับ หรือไม่ต้องรอให้ใครมากำกับ การเรียนรู้เรื่องศีลธรรมหรือวินัยจึงมีมิใช่เพื่อสอบเพื่อทำคะแนนได้เท่านั้น มักทายกตามวัดส่วนใหญ่ต้องทำงานหนักเพราะโรคเอดส์ ปัญหาอุบัติเหตุ สิ่งที่เกิดขึ้นคือศาลาที่ใช้ประกอบพิธีสวดพระอภิธรรมไม่ค่อยว่าง เหนื่อยนักเพื่อนก็ลาป่วยบ้าง มักทายกศาลาข้างเคียง ต้องทำหน้าที่อาราธนาศีลแล้วรับศีลข้อสุดท้ายว่าอะไรครับ สุราเมรัยมัชฌมาทฎฐานา เวรมณี พอรับศีลจบก็ต้องวิ่งไปอีกศาลาหนึ่ง ไปแทนเพื่อน และรับศีลข้อสุดท้ายอีกครั้งหนึ่ง เหนื่อยไหมครับท่านผมว่าเขาคงเหนื่อยจึงนึกถึงแบล็ค แบล็คแคทอยู่หลังศาลา เขาก็ดีมอย่างนี้เป็นประจำ ทั้งนี้เพราะเขารับศีลเป็นหน้าที่ เป็นพิธีกรรม เขาไม่ได้สนใจที่จะปฏิบัติตาม

การสอนเรื่องวินัยจึงไม่ได้มุ่งให้แต่ความรู้อย่างเดียว สำนักงาน ก.พ. ออกข้อสอบยากเท่าใดก็ทำได้ คนเก่งเต็มบ้านเต็มเมือง เดียวนี้จบปริญญากันมากมาย อะไรเกิดขึ้นหากไม่มี จริยธรรม

จรรยาบรรณ คุณธรรม ผู้ปกครองบางรายมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล ไม่ยอมให้ลูกเสียเวลากับการเข้าร่วมกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องดนตรี กีฬา หรือการฝีมือที่เป็นการบ้านพ่อแม่รับภาระเอง หากทำไม่ได้ก็ไปเดือร่อนช่างศิลป์ที่ทำงาน เสร็จแล้วคุณลูกก็ทำหน้าที่เป็นเพียงบุรุษไปรษณีย์นำผลงานไปส่งครู ผมไม่แน่ใจว่าคุณครูหลับตาหรือเปล่า ต้องลืมนานๆ เพราะให้คะแนนเต็ม ไม่เต็มได้ยังงัยระดับช่างศิลป์ ทำท่านครบจากจุดเล็ก ๆ นี้ จะพอกพูน จะสะสม เกิดเป็นความปกติธรรมดา เป็นสิ่งที่ถูกต้องในสายตาของเด็กเยาวชน พอก้าวเข้ามารับราชการ มีตำแหน่ง ว.วิชาการ ก็นำผลงานผู้อื่นไปเป็นผลงานของตน เรียนปริญญาโททำวิทยานิพนธ์ก็ไม่อ้างอิงที่มา เพราะขาดวินัย จรรยาบรรณ มาตั้งแต่เด็ก ฉะนั้นการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน จึงต้องร่วมแรงร่วมใจกันตั้งแต่ในระดับครอบครัว สถาบันการศึกษาไม่ไขหน้ที่ของ ป.ป.ป. เพียงลำพังแล้ว ไม่ใช่หน้ที่ของหน่วยงานใดหน่วยหนึ่ง แต่เป็นหน้ที่ของทุกคนในเรือลำนี้ (ภาพเรือแข่งมีฝีพายเต็มลำ) คอร์รัปชันครั้งหนึ่งก็เปรียบเสมือนการใช้วัตถุแหลม ๆ เเจาะเรือลำนี้ให้เกิดโพรงหรือรูรั่ว ถึงแม้จะเป็นรูเล็กๆ แต่หากหลาย ๆ รูรั่ว เรือก็จมได้นะครับ คนที่คอร์รัปชันเขาสลิมนึกไปกระมังครับว่า เมื่อเรือลำนี้จม เขาก็จมด้วย จมไปพร้อมกันทุกคนเพราะเรือลำนี้คือประเทศไทย เอเชีย รวมทั้งโลกใบนี้ ท่านที่เคารพ ที่แน่ ๆ นั้น ท่านรวมทั้งผมด้วยก็อยู่ในเรือลำนี้ พระบรมราชาบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ัญเชิญไว้ข้างต้นล้วนมีคุณค่ายิ่ง ทันทสมัย และเป็นอมตะตลอดกาล เรามีหน้ที่ส่งเสริมคนดี มีหน้ที่ป้องกันไม่ให้คนไม่ดีเข้ามามีอำนาจ

ท่านที่เคารพ ผมเป็นคนชอบทุเรียนมาก เวลาผมไปซื้อทุเรียนจะไม่ซื้อที่เป็นลูกแต่จะซื้อที่เขาแกะไว้เรียบร้อยแล้วเขาห่อกระดาษไว้อย่างดี มีป้ายบอกว่ายี่ห้อของอะไร ราคาเท่าไรห่อเหลือบไปเห็นป้ายห้ามกดเล่น อารมณ์ผมดีผมก็เลยกดจริง ๆ พบว่าทุเรียนห้าม ทุเรียนอ่อน ผมก็ย้ายงานพบทุเรียนงอม ทั้งสองงานไม่พียงปรารถนา ยังมีแม่ค้าอีกเจ้าหนึ่ง แม่น่ารักกว่าด้วย ผมก็เริ่มสาวเท้าก้าวไปไม่ถึง ๓ ก้าวดี มีเสียงลอดออกมาจากปากสวย ๆ ของแม่ค้ารายเดิม ว่า "...เปรต" เสียงนั้นเข้าหูซ้ายออกหูขวาหรือครับ ไม่ครับ เข้าหูซ้ายแล้วเข้าไปสัมผัสที่ใจผมและคงไม่ต้องเปิดพจนานุกรมนะครับว่า "...เปรต" แปลว่าอะไร ใจผมขุ่นมัวทันที ขุ่นเหมือนเรากวนแก้วน้ำใบนี้ด้วยช้อนอย่างรุนแรง ความใสสะอาดของน้ำจะถูกตะกอนบดบังเกิดความขุ่นมัวสกปรกเช่นเดียวกับใจของผมที่มีความโกรธขึ้นทันทีหน้าผมไม่ได้ยิ้มต่อไปอีกแล้วในชั่วพริบตาเดียวคนเราเปลี่ยนไปได้อย่างรวดเร็วขนาดนี้ ที่มาของความโกรธ ความโลภ ความหลง คล้ายกันหมด เมื่อจิตนั้นมีดบอด จิตใจขุ่นมัว ขาดสติเพียงชั่ววูบในชั่ววูบนั้นแหละครับสามารถใช้ปืนยิงภรรยาตัวเองตาย ทั้งที่เขาเป็นนายแพทย์ ศึกษาเล่าเรียนมาเพื่อช่วยชีวิตคน

มีหนังสือพิมพ์ฉบับยักษ์ใหญ่กับอีกฉบับเพิ่งแจ้งเกิดรุณาวิเคราะห์ตัดสินใจว่าจะซื้อฉบับไหนนะครับ ถ้าท่านมีเศษสตางค์อยู่ ๑๐ บาท นอกนั้นเป็นธนบัตรใบละห้าร้อย ถ้ายักษ์ใหญ่ไทยรัฐซึ่งเราซื้ออยู่ทุกวันนี้พาดหัวข่าวว่า "พบครูยอดกตัญญู" อีกฉบับหนึ่งเพิ่งแจ้งเกิดพาดหัวข่าวว่า "ครูช่วยข่มขืนเด็กอนุบาล" ท่านจะตัดสินใจซื้อฉบับไหนครับ ครูช่วยข่มขืนเด็กอนุบาลมีกี่คนครับ ๑ รายเท่านั้นเอง แต่ผู้คนที่พูดกันวิจารณ์กันว่าครูเดี๋ยวนี้อันนี้ข่มขืนแม้กระทั่งเด็กอนุบาล ผมมีโอกาสได้เป็นอนุกรรมการข้าราชการครูเมื่อ

๒ ปีที่แล้ว เกี่ยวกับวินัยและพัฒนาคุณธรรม ที่ประชุมได้หยิบยกขึ้นมาว่าครูช่วยข่มขืนเด็กอนุบาล ครูทั่วประเทศมีประมาณ ๖ แสนหรือ ๗ แสนคน แต่ถูกทฤษฎีเหมาโหลเข้าครอบงำ จากจุดนี้ทำให้หลายคนเกิดความท้อแท้ เพราะเรามองภาพว่ามันแย่แล้วบ้านเมืองนี้ผมยืนยันว่ายังมีข้าราชการดี ๆ อีกมากมายที่มีผลงานทำให้ประชาชนชื่นใจ แม้กระนั้นพวกเราที่ตั้งอยู่ในความประมาท ช่วยกันพัฒนา ลูกหลาน นักเรียน นักศึกษาของเราอย่างเต็มที่อยู่แล้ว เพราะวินัยเริ่มที่บ้าน เติบโตที่โรงเรียน ฝึกลูกหลานให้มีวินัย วินัยนั้นเปรียบเสมือนเหรียญ ๒ ด้าน ด้านที่บางคนจะไม่ค่อยได้สนใจเท่าที่ควร ก็คือ เรามักจะท่องจำวินัย จริยธรรม ศิลธรรม ท่องได้หมด รับศีลได้ครบถ้วน เราเรียกวินัยด้านแรกว่า แบบแผนพึงประพฤติปฏิบัติ แต่ไม่ค่อยได้พูดถึงอีกด้านหนึ่งที่เราเรียกว่าลักษณะเชิงพฤติกรรมเท่าที่ควร สิ่งที่เกิดขึ้นจึงคล้ายกับมัททายก คล้ายกับ ผมที่เป็นวิทยากรด้านนี้โดยเฉพาะ ถ้าจะวิเคราะห์ระหว่างผมกับเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลผู้ใดจะเป็นผู้มีความรู้ด้านวินัยมากกว่ากัน ก็คงวิเคราะห์ได้โดยไม่ยากนัก เพราะตำแหน่งบ่งบอกว่า นิติกร ๘ น่าจะรู้เรื่องวินัยมากกว่า แต่ถ้าจะวิเคราะห์ระหว่างผมกับเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลว่าใครจะเป็นผู้ที่ “มีวินัย” มากกว่ากัน คงจะทำได้ยาก เพราะที่แน่ ๆ คือ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลนั้น ผมสั้นหรือผมยาว ชายหรือหญิง ก็ยังไม่ทราบ ฉะนั้น จึงต้องให้ความสำคัญ วินัยทั้งสองด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นการควบคุมตนเอง การควบคุมตนเอง คุมที่ไหน ถ้าไม่ใช่ใจของเรา เอาอะไรมาคุมใจถ้าไม่ใช่สติ สติปัญญาเกิด ถัดไปคือ การปฏิบัติตามการนำสิ่งที่เกิดขึ้นน่าจะยินดี คือขณะนี้สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ได้มีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาเด็กและเยาวชน คุณพ่อคุณแม่พยายามสอนลูกหลานให้เป็นคนดี ชื่อสัตย์สุจริต ไม่พูดเท็จ ไม่หลอกลวง แต่ก็มียุปลรรคพอสมควร ท่านกรุณาประเมินผลงานของคุณแม่ ท่านนี้ว่าจะประสบความสำเร็จในการอบรมสั่งสอนลูกมากน้อยเพียงใด

**-สปอต- (แม่สอนลูก)
(หยิบของที่ทำงานมาใช้)**

สิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการอบรมลูกให้มีความซื่อสัตย์ ไม่พูดเท็จ แต่ยังไม่ทันจบหลักสูตรได้ยินเสียงกระดิ่งดังขึ้นที่หน้าบ้าน คุณแม่ชะโงกหน้าไปดูและบ่นว่า "มาเก็บค่าไฟอีกแล้ว ลูกจ๋า ลูกไปบอกน้าเขาว่าแม่ไม่อยู่" ด้วยเหตุผลกลใดก็แล้วแต่ ลูกก็วิ่งไปหน้าบ้านด้วยอาการรีบร้อนพร้อมทั้งคำสั่งของแม่ที่กำชับนักหนา จึงบอกกับพนักงานเก็บค่าไฟฟ้าไปว่า "น้าจ๋า น้า แม่ให้มาบอกว่าแม่ไม่อยู่ค่ะ" สิ่งที่เกิดขึ้นคือเด็กขาดความศรัทธา เชื่อถือในคำสอนของแม่เหมือนกับการ์ตูนนี้ผมไม่ได้ทำเองครับ เขามีขายอยู่แล้ว ไปถ่ายเอกสารมาฝากท่านที่เคารพ หมอบขอแนะนำให้คุณเลิกสูบบุหรี่ เหล้า เบียร์ แต่คุณหมอบสูบบุหรี่ ดื่มทุกอย่าง และมีพร้อมทุกอย่าง ศรัทธาจึงเป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนาจริยธรรม สี่วันนี้เตรียมมามาก เจ้าหน้าที่พร้อมแล้วครับ สื่อแรกจะเรียกว่าประเด็นปัญหาก็ได้ เป็นภาพจริงในสังคม ธุรกิจ ผมเคยทำงานภาคเอกชนมาก่อน ผมมารับราชการ เมื่อปี ๒๕๒๑ นี้เอง ลองมาดูครับเงินใต้โต๊ะหรืออะไร มัน

มากขึ้นอย่างไร แล้วใจข้าราชการอย่างเราๆ ท่านๆ คนธรรมดาครับไม่ใช่พระอรหันต์ยังคงมีตะกอนของความโกรธ ความโลภ ความหลง ตกตะกอนนอนเนื่องอยู่ในจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความปรารถนากับโอกาสมาพบกันเมื่อไร เกิดเรื่องถ้าขาดสติ คอร์รัปชันยุคโลกาภิวัตน์ไม่ต้องเรียกร่อง มองตาก็อกราบแล้ว

(ตัวอย่างสล็อต)

- เงินใต้โต๊ะ
- กินตามน้ำ กินทวนน้ำ
- ซื่อใบเสร็จค่าเช่าบ้าน
- พ่อหนูไม่ให้โกง
- เหยื่อ

เมื่อประมาณ ๒ ปีที่ผ่านมา สำนักงาน ป.ป.ป. ได้รับทุนจากมูลนิธิเอเชียฯ ในการไปศึกษาดูงานที่ ICAC (ป.ป.ป. ฮองกง) คณะอนุกรรมการและเจ้าหน้าที่ได้เดินทางไปฮองกงหลังจากที่ท่านประธานกรรมการ ป.ป.ป. และคณะไปมาแล้ว และมีความเห็นว่ามีประโยชน์มากจึงให้อนุกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตไปศึกษาดูงาน โดยเน้นในเรื่องกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ การผลิตสื่อ เนื่องจากที่ฮองกงเมื่อประมาณ ๓๐-๔๐ ปีที่ผ่านมา มีสถิติการคอร์รัปชันสูง แต่ปัจจุบันนี้ได้ลดลงมาก เพราะชาวอังกฤษได้มีส่วนสนับสนุนทั้งด้านความคิด วิธีการมาตรการ ในการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต โดยเริ่มกันตั้งแต่เด็ก ทำกันตั้งแต่อายุโรงเรียน มีกิจกรรมเข้าค่าย และใช้การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เช่นสื่อที่มีคุณภาพสูง และอีกสักครู่นี้เจ้าหน้าที่จะเสนอสล็อตเกี่ยวกับตำรวจใหม่ เป็นเรื่องเล็กแต่ยิ่งใหญ่ ระหว่างนี้ผมขอเสนอแผนภาพโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ของ ICAC ซึ่งชี้ให้เห็นว่าคอร์รัปชันเริ่มจากการให้ค่าน้ำร้อนน้ำชาหรือ ทิป (TIP) อันเป็นบ่อเกิดแห่งการคอร์รัปชัน

ผมเองมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ ตอนรถเสียที่บางนา เมื่อวันที่ ๑๓ เมษายนวันมหาสงกรานต์ที่ผ่านมา ขณะนั้นเริ่มมืดแล้ว ความหวังที่จะหาช่างน้อยเหลือเกิน ผมหมุนโทรศัพท์ไปยังที่ศูนย์บริการหวังเพียงคำแนะนำ ปรากฏว่าคนรับสายเป็นช่างซ่อมโดยตรง เขาสอบถามผมว่าที่แผงหน้าปัดรถมีเครื่องหมายอะไรปรากฏขึ้นมาบ้าง ผมอธิบายอย่างละเอียด รวมทั้งตำแหน่งที่รถจอดอยู่ ช่างบอกว่าอีกประมาณ ๒๐ นาทีจะมาถึง เขามาตรงเวลาพร้อมกับอะไหล่ ใช้เวลา ๑๐ นาทีเศษๆ ก็สามารถเปลี่ยนอะไหล่เรียบร้อย รถสตาร์ทติดใช้การได้ตามปกติ เขาขอให้ผมไปชำระค่าใช้จ่ายที่บริษัทแล้วขอตัวไปก่อน ความรู้สึกดีใจมากจนกระทั่งผมลืมตัวเผลอสติ ดีใจมากเกินไปก็เผลอสติ ผมควักธนบัตรใบละ ๑๐๐ บาท ๒ ใบ ใส่กระเป๋าเขาทันทีเพราะไม่ต้องการค่าปฏิเสศ เขาสติดีกว่าผมครับ เขาควักเงินออกมาคืนผมพร้อมอธิบายว่า “ผมได้รับค่าล่วงเวลาในวันหยุดหลายเท่า โปรดเก็บไว้เถาะครับ”

ท่านที่เคารพ ผมแน่ใจว่าเยาวชนคนนั้นหรือช่างซ่อมคนนั้นจบการศึกษาไม่ถึงระดับปริญญาตรี ไม่ต้องพูดถึงปริญญาโท ปริญญาเอก แต่ความรู้สึกของผมซึ่งท่านคงเห็นด้วยว่าเขายิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่จนกระทั่งผมได้นำเรื่องราวดังกล่าวมาเป็นกรณีศึกษาเกี่ยวกับจรรยาบรรณของข้าราชการ และได้พูดคุยกับผู้เข้าสัมมนาหรืออบรมตั้งแต่เดือนเมษายนที่แล้วมาถึงวันนี้มากกว่า ๓,๐๐๐ คนแล้ว มาถึงตรงนี้ท่านคงต้องการทราบข้อมูลต่อไปว่าช่างที่ทั้งเก่งทั้งดีคนนั้นทำงานให้บริษัทรถยนต์ยี่ห้อใดเขามาจากครอบครัวใด จบโรงเรียนใด เขาจึงประพฤติตนเป็นผู้มีทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และมีจรรยาบรรณเช่นนี้ ผมมีข้อมูลอันจำกัดตอบท่านได้เพียงว่าเขาอยู่บริษัทรถยนต์ยี่ห้อ “ฮอนด้า” ผมไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัทนั้นนอกจากเป็นผู้ให้บริการคนหนึ่งเท่านั้น แต่ด้วยความประทับใจในด้านต่างๆ เช่น การที่บริษัทฮอนด้าส่งบัตรอวยพรวันเกิดให้ผมล่วงหน้า ๑ วันทุกปี ติดต่อกันมา ๖-๗ ปีแล้ว นับตั้งแต่ซื้อรถจากบริษัท ซึ่งคนที่บ้านเองยังอวยพรผมไม่ทันเขาเลย บริษัทฮอนด้าพัฒนาคนได้ขนาดนี้และผมไม่ยืนยันนะครับว่าคนฮอนด้าจะเป็นอย่างนี้หมดทุกคน แต่ผมถูกอิทธิพลของทฤษฎี “เหมาไหล” เข้าครอบงำครับ เพราะภาพประทับใจที่เกิดจากคนไม่กี่คนในหน่วยงาน ทำให้ผมมองว่าบริษัทฮอนด้าเป็นเลิศในด้านบริการ ทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตของผู้ให้บริการจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารระดับสูงท่านคงเห็นด้วยว่าเราจำเป็นต้องร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีทัศนคติที่ดีงาม เป็นทั้งคนเก่งและคนดีอย่างจริงจัง

ในช่วงนี้ผมขอเสนอแผ่นใสภาพตำรวจสองท่าน ตำรวจทำอะไรกับคุณยายครับ น้องที่สำนักงาน ก.พ. บันทึกภาพไว้ ผมขอความกรุณาท่านได้โปรดวิเคราะห์ว่าตำรวจกำลังทำอะไรครับคงมองได้สองนัย ถ้าเมื่อวานนี้ผู้ถูกมองถูกล้อหรือถูกโบยสั่งจะวิจารณ์ทันทีว่า ไม่เว้นแม้แต่คนแก่ แต่ถ้ามีทัศนคติในเชิงบวกเราจะบอกว่าตำรวจคู่นี้น่ารักมาก เพราะเรามองเห็น (ฉายแผ่นใส) **ตำรวจจรรยาบรรณดี คนแก่** ข้ามถนนโดยช่วยหาบกระเจาดแทนคุณยายอีกด้วย ภาพนี้จึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าตำรวจสองคนนี้มีจริยธรรม มีจรรยาบรรณ มองหญิงชราคนนั้นเหมือนเป็นคุณยายอีกด้วย ภาพนี้จึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าตำรวจสองคนนี้มีจริยธรรม มีจรรยาบรรณ มองหญิงชราคนนั้นเหมือนเป็นคุณย่าคุณยายของตนเอง ความรู้สึกดี ๆ ทั้งหลายมันเกิดจากใจ เกิดจากความคิด แสดงออกมาเป็นคำพูด และเป็นกรกระทำ พอพูดถึงตำรวจบ้านเราก็ดูนึกไม่ได้ถึงตำรวจใหม่ของฮ่องกงที่เจ้าหน้าที่นำมาเสนอด้วยวันนี้ เราตัดตอนมาเฉพาะครับ “ปากกาด้ามเดียว”

- สปอต - ของฮ่องกง

(ปากกาด้ามเดียวจริง ๆ ก็เป็นผลผลิตอีกชิ้นหนึ่ง ซึ่งทาง ป.ป.ป. ฮ่องกงเขาผลิตขึ้นมา เขาผลิตสื่อต่างๆ ทุกรูปแบบ บ้านเราเมื่อเร็ว ๆ นี้ก็มีสปอต “ป.ป.ลานั้นหายาก...” โครงการรวมพลังหารสองซึ่งใช้งบประมาณถึง ๗๐ ล้าน ทำตั้งแต่แผ่นพับ โปสเตอร์ และวิดีโอ โดยเผยแพร่ออกอากาศอย่างต่อเนื่องและประเมินได้ว่าคุ้มกับการลงทุน เพราะมีแนวโน้มที่คนในสังคมจะเปลี่ยนพฤติกรรมได้สังเกตจากเด็กและผู้ใหญ่ก็พูดถึงเรื่องนี้ อย่างน้อยที่สุดในงานเลี้ยงแบบบุฟเฟต์คงนึกถึงเพื่อนที่โต๊ะของตนน้อยลง

นึกถึงแขกอื่น ๆ ที่มาร่วมงานมากขึ้น สิ่งที่มากระทบทางตาและทางหูบ่อย ๆ ได้ยินอยู่เนือง ๆ เรื่องวินัย จรรยาบรรณ เป็นเรื่องสำคัญ แต่เป็นนามธรรม จึงเป็นเรื่องยากในการดำเนินการเมื่อก่อนนี้กองวินัย ที่ผมอยู่อย่างนั้นมึงงานตรวจสำนวนการสอบสวนเป็นหลัก โดยมีแนวคิดที่สมเหตุสมผลขณะนั้นเราบอกว่าคนรอเราอยู่คุณรู้ไหม เขารอรับบำเหน็จบำนาญ รอฟังผลการพิจารณาของเรา เราต้องรับทำอย่างรวดเร็วถูกต้องเป็นธรรม ผมเห็นด้วยครับแต่ไม่ทั้งหมด เหมือนกองทัพ ถ้ากองทัพนั้นส่งทหารไปรบหมดไม่มีกองหลัง ไม่มีเสบียง เสนาธิการ ไม่มีการหาข่าวแล้ว กองทัพจะประสพชัยชนะได้อย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของผู้ใหญ่ในสำนักงาน ก.พ. ผู้ใหญ่องค์กรกลางทั้งหลายที่มีแนวความคิดว่าถึงเวลาแล้ว ที่ต้องอาศัยรูปแบบของกระทรวงสาธารณสุขในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ป้องกันโรคร้าย ด้วยการฉีดวัคซีน โดยการอบรม เสริมสร้าง พัฒนาให้ข้าราชการมีวินัย จริยธรรม และจรรยาบรรณ ในที่สุดบทบาทของกองวินัยเดิมได้เปลี่ยนไปเน้นเรื่องของการป้องกัน การเสริมสร้างวินัย และเรียกชื่อใหม่ว่าสำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม

สำนักงาน ป.ป.ป. ก็มุ่งเน้นในประเด็นเดียวกัน โดยเฉพาะท่านเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ดร.ประสิทธิ์ ดำรงชัย สมัยท่านเป็นผู้อำนวยการกองวิจัยและวางแผนได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้มาตลอด ในปัจจุบันนี้เกือบจะเรียกว่าเป็นหนึ่งเดียวกันแล้วในองค์กรกลางทั้งหลายที่เรามองเหมือนกันคือการป้องกัน ท่านที่เคารพครับ จากสื่อที่ท่านได้ชม เมื่อสักครู่นี้เป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น ยังมีกิจกรรมที่เราได้จัดทำขึ้นเพื่อเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ เช่นมีการประกวดการพูด เพิ่งจะตัดสินไปเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง อย่างน้อยที่สุดเป็นการสร้างเวทีให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นได้แสดงออกถึงแนวความคิดของเขาเหล่านั้น ว่าเขาเห็นคุณค่าของความซื่อสัตย์สุจริต เขาเห็นภัยร้ายของการทุจริต คอร์รัปชัน อย่างไร ทั้งนี้ เพราะก่อนที่ผู้เข้าประกวดจะมาพูดบนเวที นื่อง ๆ หรือหลาน ๆ ของเราต้องเตรียมการมาอย่างดี คุณพ่อ คุณแม่ ก็พยายามช่วย ครูบาอาจารย์แสวงหาข้อมูลและเกิดแนวคิดที่จะร่วมมือกับ ป.ป.ป. ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

สำนักงาน ป.ป.ป. ได้ผลิตวิดีโอทัศน์ชิ้นชุดหนึ่งชื่อ “เมืองคนดี” เราออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ในเครือกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งทำไว้ทั้งหมด ๑๐๔ เรื่อง เป็นเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมที่ถูกต้องดีงามในสังคมทั่วไป ท่านคงเห็นด้วยว่าการคอร์รัปชันไม่ได้เกิดแต่สังคมข้าราชการเท่านั้น (ตอนละ ๓ นาที)

- สปอต - เมืองคนดี (ขโมยของ, ห้างสรรพสินค้า)

สำนักงาน ป.ป.ป. และสำนักงาน ก.พ. ได้พยายามทุกรูปแบบที่จะสร้างสื่อเหล่านี้และเผยแพร่ไปยังสถานีโทรทัศน์ทั่วประเทศ แต่คงจะไม่ได้เห็นบ่อยนัก เราไม่มีงบประมาณในการเช่าเวลา จึงใช้วิธีขอความอนุเคราะห์ บางครั้งออกอากาศในช่วงดึกไปบ้างจึงไม่ค่อยได้เห็นกัน

เรื่องราวในวิถีทัศน์ยุคเมืองคนดีที่เกี่ยวกับการลักทรัพย์ ยักยอก ทำให้ผมนึกถึงเหตุการณ์ในวันเกษียณอายุของคุณพ่อ ท่านรักหนังสือมาก ห่อหนังสือส่วนตัวเตรียมไว้ ผมไปเห็นห่อเล็ก ๆ เข้าผมก็แกะดูปรากฏว่าเป็นดินสอที่ใช้แล้วแท่งสั้น ๆ เป็นโหล มียางลบก้อนเล็ก ๆ ๒-๓ ก้อน ผมมองว่าเป็นขยะในความรู้สึกของผม ผมถามคุณพ่อ “ทิ้งนะครับ” ท่านตอบทันทีว่า “ทิ้งได้ยังไง พ่อรวบรวมไว้ จะคืนให้พี่เขาเพราะเป็นของหลวง” ผมคิดในใจว่าคุณพ่อผมเริ่มผิดปกติกแล้ว และเห็นด้วยกับกระทรวงยุติธรรมที่ให้คุณพ่อเกษียณจากอำนาจหน้าที่พิพากษาอรรถคดีทั้งปวงได้แล้ว และแล้วผมก็ไปเรียนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ใน พ.ศ. ๒๕๑๔ ปีที่มหาวิทยาลัยนี้เปิดครั้งแรกเกิดความรู้สึกท้อทลายและศรัทธาเมื่อเห็นรายชื่ออาจารย์ที่จะสอน ปรากฏว่าผมได้เพื่อนที่เป็นข้าราชการมากมาย ผมเห็นเพื่อนเหล่านั้นใช้ถุงกระดาษขยายข้างสีน้ำตาลมีครุฑยังไม่ได้จำหน่ายของ ใสของสารพัด ใช้กระดาษบันทึกข้อความบ้างกระดาษร่างบ้าง เย็บเป็นเล่ม เพื่อใช้จดคำบรรยาย ผมสังเกตเห็นข้าราชการมีพฤติกรรมอย่างนี้ นับร้อยนับพัน ทำให้นึกย้อนพฤติกรรมที่คุณพ่อผมใช้ทรัพย์สินหลวงอย่างคุ้มค่า ประหยัด ก็อาจจะเกินไปหน่อย แต่เพื่อนข้าราชการของผมก็มากไป เรามองว่าเป็นสิ่งเล็กน้อย ใคร ๆ ก็ทำกันทั้งนั้นเรามองคอร์รัปชันเฉพาะที่เป็นทรัพย์สินเงินทอง ไม่ได้มองเรื่องการคอร์รัปชันเวลา มองเฉพาะที่โกงกันเป็นร้อยล้าน บางคนรับประทานอาหารกลางวันกลับจ่ายสองโมง เดือนหนึ่งไม่ได้ทำงาน ๓๐ วัน นะครับ นำ ๒๒ วันมาหารเงินเดือนก็เป็นเงินมีใช้น้อย จรรยาบรรณจึงมีบทบาทตรงนี้ได้ดีกว่าวินัยซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องใช้กระบวนการสืบสวนสอบสวน บางครั้งรู้ทั้งรู้ว่าผิดบางทีก็ลงโทษไม่ได้โดยเฉพาะงานของ ป.ป.ป. บางคนไม่ยอมให้ความร่วมมือ ป.ป.ป. เพราะเขาสมประโยชน์โดยเฉพาะนักธุรกิจที่เอาเปรียบสังคม ดีแล้วถ้าไม่มีข้าราชการคอร์รัปชันเราจะต้องเสียภาษีมากกว่า และหลายครั้งที่สามารถฝ่าฝืนระเบียบไปได้ พวกคอร์รัปชันทั้งนั้นที่คอยช่วยไว้ ให้พวกนี้ไปเถอะแบ่ง ๆ กันไป ถือเป็นการลงทุนก็สิ้นเรื่องเพราะหากเรามองกันแต่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้องไม่มองภาพรวมว่าเราอยู่ในเรือลำเดียวกัน เรือชื่อ “ประเทศไทย” คนคอร์รัปชันคือคนที่เจาะเรือของเรา ต่างคนต่างเจาะ ในไม่ใช้ก็ซึมน้ำเข้าเรือและทำให้เรือจมได้ และคงไม่ลืมน้ำว่าเรือลำนี้คือ “ประเทศไทย” นั้นหมายถึงคนทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้ให้สินบนหรือรับสินบนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันทุกคนต้องจมน้ำ ต้องได้รับความหายนะเช่นกัน

ดังนั้น การเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนในสังคมจะต้องยึดมั่นเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน ดังพระบรมราชโองการที่พระราชทานไว้ว่า **“ถ้าทุกคนยึดมั่นในความดี ถ้าทุกคนยึดมั่นว่าเราต้องช่วยกันและต้องพยายามที่จะปฏิบัติงานของตนด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ด้วยความตั้งใจดี ด้วยความเอาใจใส่ในหน้าที่ของตน เชื่อได้ว่าส่วนรวมจะอยู่ได้อย่างมั่นคงและถาวร”** นอกจากนี้ ทุกวิชาชีพควรมีจรรยาบรรณ และจะต้องให้คนในสังคมได้รับรู้ว่าแต่ละวิชาชีพมีจรรยาบรรณอย่างไร เพื่อให้เกิดวินัยกลุ่มอันเกิดจากคนในวิชาชีพเดียวกัน และคนที่เกี่ยวข้องคือทั้งผู้รับบริการและผู้ให้บริการอันจะทำให้สังคมมีคนดีมากขึ้น ในโอกาสนี้สำนักงาน ก.พ. ได้อัญเชิญพระราชดำรัสของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดทำจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน ดังจะได้ขมสปรอดต่อไป

“คนดีของฉันทรี จะต้องเป็นคนไม่พูดปด ไม่สอพลอ ไม่อิจฉาริชยา ไม่คคโกง และไม่มีความทะเยอทะยานอย่างบ้า ๆ แต่พยายามทำหน้าที่ของตนให้ดี ในขอบเขตของศีลธรรม”

- วิถีทัศน์ “เขานุ่นจิ้น” ตอน จรรยาบรรณ ๑๕ ข้อ

ท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก ได้เมตตาให้คำจำกัดความว่า จรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน ไว้อย่างชัดเจนว่า **“จรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน คือมาตรฐานแห่งความชอบธรรม และเกียรติฐานะของการเป็นข้าราชการ”** เครื่องใช้ไฟฟ้าต้องมีเครื่องหมายเบอร์ ๕ จึงจะได้มาตรฐาน แต่ข้าราชการจะไปแขวนป้ายติดเบอร์ก็ดูน่าเกลียดนะครับ มาตรฐานของข้าราชการจึงอยู่ที่การประพฤติตามกรอบแห่งจรรยาบรรณ

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเมืองไทยไม่ว่าจะเป็นปัญหาคอร์รัปชันหรือเรื่องอื่น ผมเชื่อว่าเราสามารถยับยั้งแก้ไขได้โดยไม่ยากหากเราใช้สติและปัญญา รู้รักสามัคคี ตามพระบรมราโชวาท ผมไม่อยากจะใช้คำว่าโชคดี แต่อยากจะใช้คำว่าคนไทยนั้นทำบุญมาดี เราจึงต้องเกิดมาในแผ่นดินนี้ได้เกิดมาพบพระศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เกิดมาในรัชสมัยที่มีพระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ใน ทศพิธราชธรรม เมื่อประมาณ ๕๐ ปีที่ผ่านมา ประวัติศาสตร์ได้จารึกไว้ชัดเจนว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการไว้ว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”** และเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ตลอดเวลากว่า ๕๐ ปี พระองค์มิได้ทรงทอดทิ้งประชาชน ดังจะเห็นได้จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกว่า ๒,๐๐๐ โครงการ ล้วนเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนทั่วทั้งแผ่นดิน ดังนั้น ขอเพียงราชการเจริญรอยตามพระยุคลบาท และประพฤติปฏิบัติ ตามพระบรมราโชวาทพระราชดำรัสที่ได้พระราชทานไว้ก็น่าจะเพียงพอ ที่จะเสริมสร้างสังคมนี้เป็นสังคมที่สงบสุข และเจริญมั่นคงได้

- วิถีทัศน์ “ตามรอยพระยุคลบาท”

วิถีทัศน์เรื่องตามพระยุคลบาทมีทั้งหมด ๓ ตอน สำนักงาน ก.พ. ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการในยุคโลกาภิวัตน์ และจะมอบให้ส่วนราชการต่างๆ ต่อไป นอกจากนี้ สำนักงาน ก.พ. และสำนักงาน ป.ป.ป. ยังได้ร่วมกันจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติโดยจัดแสดงไว้ทางด้านหน้าห้องสัมมนา ประกอบไปด้วยพระราชกรณียกิจ พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส ที่เปี่ยมไปด้วยหลักคุณธรรมและจริยธรรม รายละเอียดอยู่ในหนังสือตามรอยพระยุคลบาทเล่มนี้ เป็นภาพสีทั้งหมด โดยรวบรวมพระบรมราโชวาทที่ขอพระราชทานคัดตัดตอนไว้เฉพาะเพื่อการพัฒนาข้าราชการ จึงเป็นหนังสือที่มีคุณค่ามากและจะมีคุณประโยชน์ยิ่งหากเราอัญเชิญใส่เกล้าใส่กระหม่อมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าการงาน

ในโอกาสนี้ผมขอเชิญชวนท่านที่เคารพเจริญสมานธิพร้อมกันประมาณหนึ่งนาทีก่อน (ขณะนี้เวลาผ่านไปหนึ่งนาทีกแล้ว) และก่อนที่จะออกจากสมาธิ ผมขอเชิญชวนท่านผู้บริหารท่านผู้เข้าสัมมนา ได้โปรดตั้งปณิธานที่จะประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท ประพฤติปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทพระราชดำรัส และกรอบแห่งจรรยาบรรณ ของข้าราชการพลเรือน เพื่อถวายเป็นราชสักการะ ราชสดุดีแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสที่พระองค์ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี

โปรดลืมนามองมาที่ภาพพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระเสโทที่ไหลรินอาบพระพักตร์

เปิดสปอต “พระเสโทหลังไหลเพื่อใครกัน”

พระเสโทหลังไหลเพื่อใครกัน

เราและท่านจะนั่งดูอยู่ได้ฤ

ในหลวงของเราท่านทรงเป็นแบบอย่าง

ของการเสียสละเพื่อประชาชน

เราภูมิใจที่ได้ทำงานตามรอยพระยุคลบาท

ด้วยศรัทธาและจิตสำนึกที่ว่า “ประชาชนขึ้นใจ

คือเป้าหมายในการทำงานของข้าราชการ”

ผมในนามของสำนักงาน ป.ป.ป. และสำนักงาน ก.พ. ขอพระบรมเดชานุกาพในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอำนาจแห่งคุณความดีทั้งหลายที่ท่านได้ประพฤติปฏิบัติมา กำลังปฏิบัติอยู่ และตั้งใจจะปฏิบัติต่อไปนั้น จงรวมกันเป็นตบะเดชะกุศล ดลบันดาลให้ท่านทั้งหลายมีจิตใจที่สะอาด สว่าง และสงบยิ่ง ๆ ขึ้น บรรารณานในสิ่งที่ดิ้งามทั้งปวงขอจงสัมฤทธิ์ผลในสิ่งที่พึงบรรารณานทุกประการ และจะไม่ลืมนามประชาชนขึ้นใจคือเป้าหมายในการทำงานของข้าราชการทุกท่าน

การอภิปราย

เรื่อง

ศิลปะและศาสตร์การสร้างจิตสำนึก “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา”

*****

ผู้ร่วมอภิปราย

นายวิระ	บำรุงรักษ์	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา ๔
นางอัปสร	วังสะวิบูลย์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวรนารีเฉลิม จังหวัดสงขลา
นายจรูญ	จินตณพันธ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพทวาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้ดำเนินการอภิปราย

นายพะนอม	แก้วกำเนิด	อนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยม ในความซื่อสัตย์สุจริต
----------	------------	---

*****

นายพะยอม แก้วกำเนิด

ท่านอาจารย์ ท่านผู้บริหารสถานศึกษาที่เคารพอย่างยิ่ง สำนักงาน ป.ป.ป. ให้เกียรติพวกเราเป็นอย่างมากที่ทำให้พวกเราได้มีโอกาสมาแสดงข้อคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างเจตคติและค่านิยมในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งจะมีคุณค่าต่อบ้านต่อเมืองเป็นอย่างมาก ท่านทั้งหลาย ความจริงเรื่องนี้ และการที่เราเชิญท่านทั้งหลายมาในวันนี้ ในฐานะที่ผมเป็นครูอาชีพ ผมเองยืนยันว่าภารกิจของครูของสถานศึกษา ย้ำแน่นอนครับว่าเป็นภารกิจของพวกเรา ที่เรากระทำกันเป็นปกติอยู่แล้ว นอกจากจะให้วิชาการความรู้ตามหลักสูตร เรื่องของการฝึกอบรมคุณธรรม การจัดกิจกรรม เพื่อสร้างเสริมคุณธรรมรวมทั้งเรื่องของความซื่อสัตย์ เราก็ได้กระทำอยู่แล้ว จึงมิใช่เป็นเรื่องใหม่สำหรับพวกเรา แต่เป็นเรื่องอยู่ตรงนี้ ดังที่ท่านประธานฯ เอียร์ พูดไปแล้ว ท่านเล็งเห็นว่ามาตรการที่จะแก้ไขปัญหาคือ เป็นรากเหง้าของความชั่วร้ายต่างๆ ในบ้านเมืองเราที่สำคัญประการหนึ่งก็คือเรื่องของการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยเฉพาะในวงราชการ สร้างความเสียหายให้กับบ้านเมืองเป็นอย่างมาก จะใช้มาตรการเพียงแต่การปราบปราม ประการเดียวคงจะไม่สำเร็จ ท่านถึงย้านักย้าหนาวว่าจะทำอย่างไร ท่านถามประโยคนี้อยู่หลายคำ ผมนั่งฟังเมื่อเช้า แน่แน่นอนเหลือเกินมาตรการที่คนทั่วโลกแก้ปัญหาในสิ่งที่เลวร้ายเหล่านี้มีอยู่ ๒ มาตรการใหญ่ คือ มีการปราบปราม มีการป้องปราม กล่าวคือเหตุเกิดก็จัดการเสียก่อนเรียกว่า ป้องปราม คือไม่ให้เกิดเพราะเกิดแล้ว ไปปราบปรามเป็นเรื่องปลายเหตุ แต่วิธีการที่ทั่วโลกยอมรับนับถือก็คือการป้องกันไม่ให้เกิด ทางการแพทย์เรียกว่าสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้เกิดขึ้น ในการป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง คงจะไม่พ้นสถาบันหลัก ๓ สถาบัน ที่เรามีพร้อมอยู่แล้วในบ้างเมืองเราคือ สถาบันทางด้านศาสนา วัฒนธรรม และการศึกษา ในฐานะที่ท่านประธานฯ เอียร์ ท่านเคยเป็นครูมาก่อนที่ท่านจะมาทำเรื่องกฎหมาย ท่านเป็นผู้พิพากษาและมาทำหน้าที่นี้ ท่านเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา เพราะเหตุฉะนั้น วัตถุประสงค์เล็กๆ ลงไปจริงๆ ของการจัดสัมมนาคราวนี้ โดยเฉพาะการอภิปรายไม่ได้มีเจตนาจะมาบอกว่าต้องทำอย่างนี้ ท่านรู้ดีอยู่แล้ว ท่านทำอยู่แล้ว และท่านก็ต้องทำต่อไปอีก ลึกๆ จริงๆ ของวัตถุประสงค์ของการสัมมนาครั้งนี้ ป.ป.ป. ต้องการที่จะประสานความร่วมมือซึ่งกันและกัน ระหว่าง ป.ป.ป. และสายทางการศึกษาที่จะมาช่วยกันรณรงค์ ลึกไปกว่านั้นอีกก็คือ ป.ป.ป. เองก็อยากจะแสดงตัวต่อท่านทั้งหลาย เพราะในสายตาของ ป.ป.ป. นั้นหลายคนพอเอ่ยชื่อก็กลัวว่าจะเกี่ยวพันในเรื่องของทุจริต ที่เราเคยไปสัมมนามาหลายแห่งผู้อำนวยการโรงเรียนบอกว่าพอ ป.ป.ป. มีหนังสือไปถึงโรงเรียนผ่านทางเจ้าหน้าที่ธุรการต่างก็พูดกันว่าเจ้านายเราน่ากลัวจะมีเรื่องซะแล้ว เพราะ ป.ป.ป. มีหนังสือมา ท่านผู้อำนวยการบางท่าน เห็นหนังสือมาจาก ป.ป.ป. บางคนก็สะดุ้งนึกในใจว่าเอาเข้าให้แล้ว บางคนก็ไม่ว่าอะไร ป.ป.ป. เองก็อยากจะมาเปิดตัววันนี้ ว่าความรู้สึกนึกคิดของชาว ป.ป.ป. นั้นมองเห็นความสำคัญของการศึกษา จะต้องมีส่วนช่วยสร้างคุณธรรมเกาะติดกับตัว อย่างที่ท่านประธานฯ ท่านว่าไม่ทำชั่ว ไม่คิดชั่ว แล้วเราจะร่วมมือกันอย่างไร เพราะฉะนั้นสิ่งที่พวกเราจะต้องไปนี้ผมเข้าใจว่าเป็นเพียงจุดประกาย บางครั้งเราอาจจะไม่มีข้อเสนอแนะด้วยซ้ำ เพียงแต่ตั้งประเด็นปัญหาขึ้นเพื่อท่านจะได้คิดต่อ หลังจากนั้นท่านก็จะได้ประชุมรวมแล้ว

แสดงความคิดเห็นต่อกัน สิ่งที่ได้ไปก็คือ เกิดอะไรขึ้นในความรู้สึกนึกคิดแล้วก็ทำกันต่อไปก่อนที่เราจะเริ่มเรื่อง ผมขออนุญาตแนะนำให้ท่านทั้งหลายรู้จักกับผู้มีส่วนร่วมในการอภิปรายในวันนี้ ท่านสุภาพสตรีท่านเดียวที่นั่งอยู่บนนี้คือท่านอาจารย์อัปสร วังสะวิบูลย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวรนาโรเฉลิม จังหวัดสงขลา ท่านเป็นผู้มีความสำคัญทางการศึกษาอย่างไร ขออนุญาตไม่แนะนำมาก ท่านที่ ๒ สุภาพบุรุษขวามือสุดของผม คือ ท่านอาจารย์จรรยา จินตณพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพหวาย เป็นโรงเรียนที่มีความสำคัญยิ่ง เป็นโรงเรียนที่ช่วยพัฒนาหลักสูตรใหม่ฉบับปรับปรุง ๒๕๓๑ ปี ๓๓ ในช่วงผมเป็นอธิบดีกรมวิชาการและเคยร่วมงานกับท่าน เป็นโรงเรียนแกนนำปฏิรูปการศึกษาในยุคปัจจุบันนี้ เป็นโรงเรียนที่ได้รับเกียรติขบวนการประกวดกิจกรรมต่างๆ รับพระราชทานรางวัลหลายรางวัลด้วยกัน เราถือว่าเป็นเกียรติที่ได้ท่านมาร่วมอภิปรายในวันนี้ ท่านสุภาพบุรุษขวามือที่อยู่ติดกับผมนั่นคือ ท่านอาจารย์ดร.วีระ บำรุงรักษ์ ท่านผู้นี้เป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการระดับ ๑๐ และมีตำแหน่งอื่นอีกมากมาย เรารู้สึกเป็นเกียรติที่ท่านมาร่วมอภิปราย

ก่อนที่จะมาถึงวันนี้ คณะของเราได้จัดการสัมมนามาแล้วหลายภาคสำหรับภาคใต้เพิ่งมาในวันนี้ ตะวันออกเฉียงเหนือภาคกลางก็พูดถึงเรื่องนี้ ในที่สุดเราค่อยๆ ขมวดเป็นหลักการหรือเป็นข้อปฏิบัติที่ทางเจ้าหน้าที่พิมพ์บัญญัติ ๑๐ ประการ ความจริงเราใช้คำว่ามาตรการ ท่านคงจะชินกับคำว่า มาตรการมากกว่า ยกเว้นตอนปฏิรูปคำว่าบัญญัติเกิดขึ้น ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงคุณบัญญัติ ที่เป็นรองนายกรัฐมนตรีคนก่อน ใน ๑๐ ประการ เราได้รวบรวมพร้อมด้วยกิจกรรมเสนอแนะท่านทั้งหลาย ผมจะลองทบทวนอีกครั้งหนึ่ง บางท่านอ่านมาแล้วอาจจะผ่านๆ ไป ว่าใน ๑๐ ประการที่เป็นมาตรการที่เราคิดว่าควรจะทำในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทัศนคติและสำนึก

มาตรการประการที่ ๑ พร้อมมีรายละเอียดข้อเสนอแนะในการปฏิบัติจากข้อนี้มากมาย มีแล้ว ในเอกสารที่ส่งให้ผู้บริหารตระหนักในความสำคัญในเรื่องนี้ ถ้าผู้บริหารของเรามีความตระหนัก จะรู้และเข้าใจ นอกจากนี้มีความผูกพัน ความร่วมมือและดำเนินการอย่างมั่นคงถาวรแล้ว จะเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่ง จะช่วยกันเสริมสร้าง ผมว่ามาตรการตัวนี้ตัวเดียวก็เกือบจะพอแล้ว ท่านสุขวิช รังสิตพล เคยเล่าว่า บางทีเรามีเหตุผลมากมายความจริงเหตุผลด้านเดียวก็พอ บางท่านเคยอ่านในข่าวหนังสือ ว่าเจ้าครองแผ่นดินคนหนึ่งชอบไปเยี่ยมเมืองต่าง ๆ แล้วชอบจะให้เจ้าเมืองนั้นยิ่งสุด พอไปถึงปิ่นใหญ่อิ่ง จะกั้นดักก็ตาม แต่ไปถึงเมือง ๆ หนึ่งเจียบไม่ยิ่งก็โกรธ เรียกเจ้าเมืองคนนั้นมาถามว่าทำไมไม่ยิ่งสุด เจ้าเมืองนั้นให้เหตุผลว่ากระผมมีเหตุผล ๕ ประการที่ไม่ยิ่ง

ประการที่ ๑ ไม่มีปิ่น ประการที่ ๒ ผู้ครองนครบอกพอแล้ว มีประการที่ ๑ ไม่มีปิ่นก็ไม่ได้ยิ่ง ก็พอไม่ต้องมีประการที่ ๒ นี่ก็เหมือนกันถ้าผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ประการอื่นเกือบไม่ต้องบอก ก็เป็นไปได้เพราะประเภทนี้มีความสำคัญมาก

ประการที่ ๒ คือ ครูอาจารย์ถือเป็นหน้าที่ ที่จะต้องช่วยกันทำในส่วนเหล่านี้

ประการที่ ๓ สถานศึกษาช่วยสร้างรูปแบบการอยู่ร่วมกัน เสมือนครอบครัวที่มีความรักและความอบอุ่น

ประการที่ ๔ ช่วยกันพัฒนาส่งเสริมให้ ครู อาจารย์ ดำเนินการเรียนการสอนโดยตรง เช่น ครูสอนศิลปกรรม จะสอนอย่างไรจะใช้สื่ออย่างไร

ประการที่ ๕ ให้นักเรียนได้เรียนรู้สภาพชีวิตและสังคมปัจจุบันที่แท้จริง ตามทฤษฎีการศึกษา ที่พวกเราต้องกันมาเป็นประจำ คือ การศึกษาคือชีวิต เรื่องของการพัฒนาชีวิต เรื่องของการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น ให้เด็ก ๆ ลูกหลานได้เรียนชีวิตจริง โดยปัญหาเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นอันตรายต่อบ้านเมือง ยาเสพติดต่าง ๆ และเรื่องของการทุจริตประทุติมิชอบ

ประการที่ ๖ ทำอย่างไรจะให้ครูอาจารย์ของเราสอดแทรกในการสอนบทเรียนต่าง ๆ ไม่ว่าจะ วิชาใด สอนคณิตศาสตร์ สอนภูมิศาสตร์ ก็สามารถแทรกเรื่องความซื่อสัตย์ ความกตัญญูได้

ประการที่ ๗ คือเสริมสร้างคุณธรรมข้ออื่น ๆ ที่มีส่วนเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต ความตรงต่อเวลา ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตัวเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญหล่อเลี้ยงให้เกิดความซื่อสัตย์สุจริตขึ้น

ประการที่ ๘ คือสถานศึกษาช่วยจัดกิจกรรมส่งเสริม เช่น การเขียนเรียงความ การโต้วาที หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะส่งเสริมในเรื่องนี้

ประการที่ ๙ คือสอดแทรกลงไปในกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น เรื่องลูกเสือ เน้นนอนเหลือเกิน หัวเขมขัดก็บอกว่าเสียชีพอย่าเสียสัตย์

ประการที่ ๑๐ คือสถานศึกษาต้องช่วยกันป้องกันปราชญ์ให้เกิดขึ้นไม่ใช่ให้เกิดขึ้นและมาแก้ไขกัน ทั้ง ๑๐ ประการนี้ ยังมีข้อเสนอแนะในรูปกิจกรรมต่าง ๆ อีกมากมายนี่คือสิ่งที่เรารวบรวมมาได้จากการสัมมนาที่ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บัดนี้ มาถึงภาคใต้คำถามเกิดขึ้นว่า ถ้าผู้บริหารตระหนักในความเข้าใจในเรื่องนี้จะเป็นมาตรการสำคัญ ถ้าครูบาอาจารย์ถือเป็นที่ ตามมาตรการที่สำคัญ ทั้ง ๑๐ ประการ ถามว่าแล้วทำอย่างไรละ จะมีศิลปะและศาสตร์อย่างไร จะให้ท่านผู้บริหารตระหนักในความสำคัญในเรื่องนี้ และลงมือทำอย่างไร

คำว่าศาสตร์ คือวิชาการ เป็นเหตุเป็นผลตามหลักวิชาศิลปะ อาจจะไม่ใช่เป็นหลักทางด้านวิชาการ แต่เป็นเรื่องของจิตใจ เรื่องของอารมณ์ ศิลปะวาดภาพสวย เพลงเพราะไม่ใช่เหตุผลแต่เป็นเรื่องของจิตใจ ของอารมณ์ จะสร้างส่วนเหล่านี้ได้อย่างไรมีคนเคยถามผม ศาสตร์กับศิลปะต่างกันอย่างไร ผมอธิบายอย่างไรเขาก็ไม่เข้าใจ ก็เลยยกตัวอย่างว่าเอาที่คุณเคยได้ยินบทประพันธ์ คำกลอน คำโคลง อะไรไหม “ทะเลแม่ว่าห้วย เรียมฟัง” คนที่เรารักเห็นทะเลก็บอกว่าห้วย เรียมก็ฟัง ทั้งที่ไม่ใช่ของจริง ถ้าเป็นศาสตร์ต้องเขียนใหม่ว่า “ทะเลแม่ว่าห้วย เรียมไม่ฟัง” นี่คือศาสตร์ก็ไม่ใช่ห้วย “ลุ่มว่าดอนเรียมหวังว่าด้วย” ศาสตร์บอกว่า ลุ่มว่าดอนเรียมว่าเธอจะบ้าแล้ว เพราะลุ่มกลับไปบอกว่าดอน เป็นเรื่องของอารมณ์ แต่ทั้งหมดนำไปสู่ความสำเร็จ คือ ความรักกัน เพราะฉะนั้น วันนี้ท่านทั้งหลายจะมาพูดจะมีศาสตร์อย่างไร ศิลป์อย่างไร หรือมีข้อคิดเห็น เพื่อจุดประกายความคิดของท่านให้คิดต่อไปไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกียรติกับสภาพสตรี ผมขอเรียนเชิญท่านอาจารย์ อัปสร เชิญครับ

นางอัปสร วังสะวิบูลย์

ขอบคุณค่ะขออนุญาตเรียนท่านประธานกรรมการ ป.ป.ป. ท่านเลขาธิการ ท่านผู้บริหารและท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน สำหรับในช่วงการอภิปรายช่วงนี้ ดิฉันขอขอบคุณท่านผู้นำการอภิปราย แล้วก็เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ที่ให้เกียรติโรงเรียนวรนาภิเฉลิม จังหวัดสงขลา ได้มีส่วนร่วมในการพูดวันนี้ ที่ท่านผู้นำอภิปรายพูดถึงเรื่องศาสตร์และศิลป์ตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายให้ขึ้นมาพูด ในการสร้างจิตสำนึก ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษาแล้วก็เสนอมาตรการ ๑๐ ประการ ใน ๑๐ มาตรการนั้นมีข้อเสนอแนะการปฏิบัติชัดเจนในเอกสาร แต่มีปัญหาถามว่าทำแล้วไม่เกิดเพราะอะไร ทำแล้วไม่เกิดจะทำอย่างไร จะมีวิธีการอย่างไร เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน และเป็นเรื่องที่พูดกันไม่จบในยุคนี้ ดิฉันขออนุญาตแยกประเด็นการพูดเพื่อจุดประกายอย่างที่ท่านผู้นำกล่าว เป็น ๓ ประเด็นในช่วงนี้

ประเด็นที่ ๑ ขอกล่าวถึงเรื่องแนวคิด เรื่องการสร้างจิตสำนึกทางด้านจริยธรรม

ประเด็นที่ ๒ คงจะกล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตในสถานศึกษา

ประเด็นที่ ๓ คงจะยกตัวอย่างพฤติกรรมที่พบเห็นเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนที่ดิฉันคลุกคลีอยู่

ในเรื่องที่ ๑ เรื่องของการสร้างจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม น่าจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ๒ องค์ประกอบหรือ ๒ ส่วน ส่วนที่หนึ่ง คือสิ่งแวดล้อมภายนอกซึ่งเป็นส่วนสำคัญ หมายถึงทั้งบุคคลและสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่บุคคลที่อยู่ในสังคมทั่วไปนั้น ถ้าเราได้มีการช่วยกันปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับบุคคลที่ใกล้ชิดที่สุดคือบิดา มารดา บุคคลที่ใกล้ชิดไปอีกนิดหนึ่งแต่ก็ยังใกล้คือ ครู อาจารย์ และท่านผู้รู้ทั้งหลาย ถ้าเราได้รับสิ่งแวดล้อมตรงนี้เป็นผู้ที่คอยชี้แนะให้คำแนะนำที่ดี เราคงมีอะไรที่เกิดขึ้นหรือวิธีการที่ดีขึ้น องค์ประกอบอันที่ ๒ สร้างจิตสำนึกภายใน คิดว่าจะเป็นเรื่องของปัญญา ปัญญาของคนคือว่าทำอย่างไรถึงจะารู้จักคิด ฉะนั้น องค์ประกอบอันแรกที่เป็น บิดา มารดา ครู อาจารย์ หรือผู้รู้ทั้งหลายก็ดี ถ้าได้ช่วยตรงนี้ในเรื่องของชี้แนะชี้แนะให้เด็กของเรารู้จักคิดอย่างมีเหตุผล คิดอย่างทุกวิธีคิดแยกแยะสืบสาวหาต้นตอของเรื่องตามหลักความสำคัญของเหตุปัจจัยต่าง ๆ การฝึกฝนก็ควรจะเกิดขึ้นได้ไม่ยาก การฝึกฝนปลูกฝังสร้างจิตสำนึกนั้น ถ้าเราทำได้ต้องทำให้ครบทั้ง ๒ องค์ประกอบ องค์ประกอบภายนอกนั้นมีรูปธรรมและนามธรรม เรายังไม่รู้ว่ารูปร่างนี้เป็นอย่างไร ถึงได้กว้างและเขวกันไปในปัจจุบันนี้ นามธรรมที่เคยโดดเด่นในอดีตในสมัยที่เราเป็นเด็ก ๆ เราก็ถูกพ่อแม่ปลูกฝังสั่งสอน ครูอาจารย์ก็ช่วยเสริมเติมแต่ง ขณะนี้ก็มีแปรรูปไป เพราะฉะนั้นทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรมเกิดมาเป็นค่านิยมทางสังคม ค่านิยมที่ร้ายแรงที่เกิดขึ้นในระบบโรงเรียน ดิฉันถือว่าต้องแก้เป็นอันดับแรกคือค่านิยมชอบบริโภคนิยม เราไม่ค่อยสร้างค่านิยมที่ให้เขาผลิต ขอบโกย อันนี้ก็คงจะมาจากองค์ประกอบอันแรก มีส่วนช่วย เพราะสิ่งนี้มีอิทธิพลมาก ในการที่จะสร้างจิตสำนึกในทางจริยธรรมถ้าเราได้ช่วย

กันจัดหรือช่วยกันหาวิธีการ แนวคิดที่เสนอ ๒ ประการนี้ เป็นองค์ประกอบที่ว่า เราคงจะต้องทำให้เกิดให้ได้ ๓ ลักษณะ ลักษณะที่หนึ่ง คือ จิตสำนึกในการศึกษา เราจัดใหม่ให้เด็กพัฒนาตนเอง โดยให้แกมีความรู้สึกที่ต้องทำด้วยตนเอง และก็อยากจะพัฒนาตนเอง อยากจะมีชีวิตที่งอกงาม รักที่จะฝึกตนเอง องค์ประกอบอันนี้ก็คิดว่า จะต้องอบรมทางศีล อบรมทางจิตและก็อบรมทางปัญญา ตามหลักพุทธศาสนาให้เกิดศีลภาวนาจิตภาวนา ปัญญาภาวนา ในส่วนที่ ๒ ที่คิดว่า เราจะต้องเข้าไปสร้างจิตสำนึกให้เกิดกับเด็กและลูกหลานของเราก็คือ แรงจูงใจที่เกิดให้ใฝ่ดีใฝ่รู้ ให้ชีวิตเขาพัฒนาใฝ่ดีต่อสังคม ใฝ่ดีต่อตัวเอง เวลานี้ค่อนข้างจะมีพอสมควร แต่ใฝ่ดีทางสังคม โดยส่วนรวมค่อนข้างจะหย่อนอ่อนแอ เด็กไม่มีฉันทะ ไม่มีความเพียรพยายามพอที่จะไประดับแรงกระตุ้นกิเลสให้อยากมีเงินมีทอง แสวงหาผลประโยชน์ทางลัด และก็บริโภคอย่างฟุ่มเฟือย เราเคยคุยกับเด็กว่าทำไมละ เขามีหนทางให้เธอเดินอย่างตรงไปตรงมา เป็นขั้นเป็นตอน ทำไมไม่ชอบเดินทางนี้ แล้วเราจะไปอย่างมันคงยั่งยืน เขาจะตอบท่านมาทันทีว่า ถ้าไปอย่างนั้นก็ช้าไม่ทันการ ต้องการเรียนลัด เพราะฉะนั้น สโลแกนที่ว่า โตแล้วเรียนลัดฝังลึกอยู่ในความรู้สึกของเด็กของเรา และก็ใช้ได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้น ส่วนที่ ๓ ที่ดิฉันคิดว่าเราคงจะต้องมาร่วมกันคือ การให้รู้จักคิด คิดให้เป็น ต้องคิดด้วยความศรัทธา ในสิ่งที่ดี เพื่อชักจูงให้เราคิดถูกต้อง คนต้องมีความรู้ มีปัญญาจึงช่วยทำให้คิดเป็นและมองเป็น ในโรงเรียนของเราก็พยายามอย่างยิ่งที่จะสร้างให้เด็กคิดเป็นแก้ปัญหาได้ ตามปรัชญาของหลักสูตร ก็พยายามทำกันไป แต่ก็ไม่ได้เกิดผลเท่าที่เราพอใจ เราให้คิดแคบก็คิด คิดกว้างก็คิด คิดหลายแห่งหลายมุม คิดในทางที่เป็นประโยชน์ คณะครูก็ช่วยกันเต็มที่ แต่แล้วในที่สุดก็ยังมีเสียงพร่ำบ่นว่ายังไม่เกิดตรงนี้ ดิฉันก็ไม่แน่ใจว่าหลักตรงนี้ความคิดตรงนี้ เกิดเพราะอะไรเป็นอย่างไร คงได้มีการเสวนาและก็คุยกันต่อไป ต่างกรรม ต่างวาระ ในรูปแบบของแต่ละคน แต่ละแห่ง แต่ละสถานที่ และแต่ละสถานการณ์ นั่นคือ ประเด็นที่ ๑ ที่ขอนำเสนอ

ส่วนประเด็นที่ ๒ เรื่องที่เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอน แนวทางในการสอนเด็ก ขออนุญาตพูดการสอนเด็กก่อน เราบอกว่า เราต้องสอนว่าอะไรถูก อะไรผิด อะไรดี อะไรไม่ดี สังคม ชั้วช้อน แต่ละคนก็มีกฎเกณฑ์ของตัวเอง อะไรถูกก็วิเคราะห์ไม่ได้ อะไรผิดก็ไม่ได้ เดียวนี้ความผิด กลายเป็นถูก ความถูกกลายเป็นผิด ความดีอยู่ตรงไหน เราก็หาไม่เจอพอเด็กถามขึ้นมา ครูหลายคนก็ตอบไม่ได้ เพราะเด็กเดี๋ยวนี้มีสื่อมากมายแล้วเขาก็สามารถมีแนวความคิดที่ลุ่มลึก แต่ความคิดที่ลุ่มลึก ไม่เป็นไปตามหลักต่าง ๆ ที่เราควรจะไปปลุกฝัง ให้เกิดติดตัวยั่งยืน เพราะฉะนั้น ตรงนี้เองที่คิดว่าถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราต้องเปลี่ยนแนวการสอนเด็กใหม่ จะเปลี่ยนอย่างไรก็คงมีหลายรูปแบบและก็พูดกันมานานมาก รูปแบบที่เราจัดกันมาครั้งแล้วครั้งเล่า ปีแล้วปีเล่า ตั้งแต่ดิฉันเป็นเด็กจนกระทั่ง จะเกษียณแล้วก็ยังไม่ได้เกิดและก็นั่นกันว่าไม่เกิด แต่จริง ๆ ถ้ามองในภาพรวมก็จะเห็นว่าวิวัฒนาการไปมากพอสมควร ขณะนี้กฎเกณฑ์บางกฎเกณฑ์ทำไปแล้วเขาบอกว่าผิด บางคนก็บอกว่าถูกและปัจจุบันยกตัวอย่าง เช่น คนที่มีเงินมากกว่าถือว่าโก้หรู ประสบความสำเร็จ เพราะฉะนั้น คนที่ไม่มีเงินหรือมีน้อยยกว่า ก็ใครที่จะทำให้ตัวเองโก้ และประสบความสำเร็จด้วย คนที่มีเงินมีบ้านราคาแพงอยู่มีรถราคาแพงขับ

ลูกศิษย์ของเราก็ยากลำบากอยู่ในชนบทห่างไกล ถามว่าเขาอยากจะมีรถยนต์หรืออะไรๆ ขับเหมือนเพื่อนจะถูกหรือผิด บางทีก็ไม่ถูกเราก็ต้องชี้แนะทำไมถึงไม่ถูกเพราะฐานะเขาไม่เท่ากัน คนที่พร้อมที่จะมีตรงนั้น อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้น การที่จะให้คนสอนเด็ก ให้คิดในสิ่งที่ถูกเป็นอย่างไร คำตอบอยู่ตรงไหน จะเน้นให้จิตสำนึกว่า ตอนนีตัวเขามีฐานะเป็นอย่างไร สภาพของเราขณะนี้เป็นอย่างไร ข้อจำกัดของเราเวลานี้เป็นอย่างไร สภาพสังคมแวดล้อมของเขาขณะนี้เป็นอย่างไร และนำสิ่งเหล่านี้มาคิดพิจารณา ตามเกณฑ์ปกติของการดำรงชีวิตตามฐานะของเรา ตรงนี้ถามว่าใครจะช่วย ทำได้อย่างไร ข้อจำกัดของเรามีอย่างนี้ เราจะตัดสินใจทำอย่างไรนักเรียน เขาก็สับสน ครูก็สับสน บางครั้งก็ไม่ทราบว่าจะยึดอะไรเป็นหลัก เพราะฉะนั้น แนวทางการสอนเด็กคงจะต้องมุ่งกันตรงนี้อาจจริงอาจจัง แล้วคงต้องมาทำอะไรกันสักอย่างในกลุ่มของผู้ที่มีอำนาจทางการบริหารทั้งหลาย รวมทั้งท่านที่อยู่ ณ ที่นี้ด้วย

ในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ขณะนี้โรงเรียนขยายกว้างมาก โรงเรียนแต่ละแห่ง มีจำนวนนักเรียนมากเหลือเกิน อย่างที่โรงเรียนร่วม ๓,๐๐๐ คน บางแห่งก็ ๔,๐๐๐ คน โรงเรียนเล็ก ๆ น้อย ก็เป็น ๑,๐๐๐ คนขึ้นไปแล้ว ขณะนี้ ทั้งประถมและมัธยม จำนวนครู ก็เพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนกัน คุณสมบัติของผู้เป็นครูก็มีหลากหลายต่างรุ่น ต่างวุฒิ ต่างวัย ต่างความรู้ ต่างความสามารถ ต่างประสบการณ์ คุณธรรมก็ต่างด้วย บุคลิกภาพและพฤติกรรมก็เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ความศรัทธาที่ศิษย์เคยมีต่อครูก็ลดลง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ก็ห่างเหินไป การจัดการเรียนการสอนก็ต้องเป็นระบบและซับซ้อน โรงเรียนก็บอกว่าต้องทำงานเป็นระบบ แต่โรงเรียนก็มีข้อจำกัดในเรื่องสถานที่เพราะจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น วัสดุอุปกรณ์ก็ดี บุคลากรเสริมในเรื่องการอำนวยความสะดวกก็ดี งบประมาณก็ดีมีจำกัด การจัดสรรสิ่งต่างๆ ก็ไม่คล่องตัวตามประเภทของงาน ทุกคนก็พูดว่าให้ทำงานเป็นระบบครบวงจร ทำงานที่เรียกว่าระบบ ก็คือ ต้องมีการวางแผน ต้องปฏิบัติตามแผน มีการติดตาม การประเมินผลงาน ให้หาข้อมูลย้อนกลับไปปรับปรุงและพัฒนา เพื่อวางแผนใหม่ให้ดีกว่าเดิมทุกคนทราบทุกคนรู้ ทุกคนพยายาม แต่ก็ยังไม่เกิดในแง่ของคุณธรรมจริยธรรม แต่จะเกิดในแง่ระบบที่เรามองเห็นตามวิวัฒนาการในเชิงโครงสร้าง การจัดการเรียนการสอนในเชิงระบบที่กล่าวนี้ ก็มักจะติดขัดทุกขั้นตอน ตัวป้อนของระบบก็มีจำกัดพยายามเน้นที่วิธีการแล้ว ในการสร้างผลผลิตคือผลิตนักเรียนออกมาให้เป็นที่ประสงค์ของชาติตามที่เรต้องการ ที่สังคมต้องการ วิธีการก็ถูกจำกัดด้วย ศักยภาพของครู และการจัดการของฝ่ายบริหาร ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นก็ค่อนข้างจะเป็นห้วงงูฏท้าย มังกรก็ไม่ยั่งยืน การทำงานก็เพื่อให้มีผลเพียงให้เสร็จแต่ความสำเร็จไม่ทราบว่ามีมากน้อยแค่ไหน เปรียบเทียบตรงนี้ กับการที่เราจะเสริมสร้างจิตสำนึกทางคุณธรรม จริยธรรม ก็คงจะเป็นเรื่องที่คุณเหมือนไม่ยากแต่ก็ยาก ดิฉันก็ยังหาคำตอบไม่ได้ด้วยตัวของตัวเอง แต่ก็คงจะต้องพยายามกันต่อไป เพราะฉะนั้นทั้งหมดทั้งหลายทั้งปวงจึงเกิดขึ้นในระบบของโรงเรียนก็ดี นอกโรงเรียนก็ดี และแผ่ออกมาถึงสังคม จึงเป็นเรื่องของการพัฒนาการของมนุษย์ในชาติไทยนี้ที่ยังไม่ยั่งยืนติดตัว เราพูดอย่างนี้เพราะได้ยินเสียงบ่นกันตลอดว่า เด็กสมัยนี้ทำไมไม่มีวินัยไม่มีความรับผิดชอบ ทำไมไม่ซื่อสัตย์ไม่ซื่อตรง ตรงนี้คงจะต้องช่วยกัน ดิฉันก็อยากจะนำเสนอเป็นความคิด แนวทาง ๓ ประการ

ประการที่ ๑ เนื่องจากการเรียนการสอน เป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมเป็นจิตพิสัย เราจะให้ครูสอนโดยพูดพร่ำบ่นก็ไม่เกิด สิ่งนี้จะเกิดเป็นวิชาบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย เพราะฉะนั้น คงจะต้องสอนด้วยกิจกรรม อย่างที่ท่านผู้นำอภิปรายพูดถึงมาตรการเมื่อกั้นนี้ กิจกรรมที่จะสอนคือสอนให้ซื่อสัตย์ ไม่ขโมย สอนให้ตรงต่อเวลา จะสอนบอกว่านี้ละ เธอจะเป็นคนซื่อสัตย์นะ ตรงเวลานะ ไม่เกิดหรอกคะ แต่ว่าเราสอนโดยการให้เด็กเข้าค่าย การเข้าค่ายสมัยนี้ไปครั้งหนึ่ง ๕๐๐-๕๐๐ คน ทำโครงการเข้าค่าย ทุก ๆ ค่าย ไม่ว่าจะเข้าค่ายจริยธรรม ค่ายลูกเสือเนตรนารี หรือค่ายอื่นใดที่เป็นค่ายประจำวิชา ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส ภาษาไทยก็ไปเข้าค่าย เดียวนี้ก็เอาเด็กจำนวนหนึ่งไปเข้าค่ายเขียนโครงการขึ้นมาแล้วก็ต้องปฏิบัติไปด้วย ต้องมีการรายงานให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพราะการเข้าค่ายตรงนั้นวางเป้าหมายอย่างสวยงาม มีจุดประสงค์อย่างดี แต่สุดท้ายบางทีก็เดินพลาดไปจากเป้าหมาย และวิธีการของจุดประสงค์นั้นไม่กระชับรัดกุมเท่าที่ควร เพราะฉะนั้น ก็ยังไม่เกิดตรงนี้ หลายครั้งที่ดิฉันติดตามการเข้าค่ายกิจกรรมลูกเสือ ต้องการฝึกให้เด็กอดทนแต่นักเรียนไม่อดทน พ่อแม่พี่น้องต้องคอยเอาข้าวไปส่งให้ เพราะกลัวจะลำบาก จะไปเดินสำรวจก็ต้องคอยรถจักรยานขี่ตามไป เอาน้ำคอยส่งเป็นระยะ ๆ ยกตัวอย่างให้ฟังอย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้น ความอดทนก็ไม่มี ความเพียรพยายามก็น้อย เพราะเขาต้องการสบาย และผู้ใหญ่ก็ช่วยเสริมตรงนี้ด้วย นั่นคือประการที่ ๑ เวลานี้เราให้คะแนนก็ไม่เกิดในการให้คะแนน ๑๐๐ คะแนน ให้เป็นของวิชาคณิตศาสตร์ ๕๐ คะแนนตามจุดประสงค์ที่เขียน จุดประสงค์มี ๑๐ ข้อ ทำเสร็จสอนเสร็จครบทุกจุดประสงค์ได้ไป ๕๐ คะแนน อีก ๑๐ คะแนนจิตพิสัย คะแนนจิตพิสัยนั้น ถ้าเป็นครูคณิตศาสตร์จะบอกว่า จะเก็บคะแนนความรับผิดชอบนะ แต่ไม่ได้เก็บ ดูอะไร ดูพฤติกรรมของเด็กที่จะรับผิดชอบ ถามเขา เขาก็บอกว่า ดูว่าส่งการบ้านหรือไม่ ถ้าส่งการบ้านแสดงรับผิดชอบได้ เต็ม ๑๐ แต่การบ้านที่ส่งนั้นลอกเขามา ถามว่ามีลอกเขามาส่ง คะแนนรับผิดชอบเต็ม แต่คะแนนความซื่อสัตย์มีหรือไม่ ก็สะท้อนให้เห็นในลักษณะอย่างนี้เล็ก ๆ น้อย ๆ จนกระทั่งไปถึงใหญ่โตในสังคม

ประการที่ ๒ อยากจะนำเสนออีกคือ การฝึกสอน คุณธรรม จริยธรรมนั้นทุกครั้งจะพูดว่าแบบต้องสำคัญกว่าบอกนะ พูดกับครู ครูต้องเป็นแบบ พ่อแม่พี่น้องต้องเป็นแบบ คนในสังคมต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ใช่เอาไปนั่งในห้องแล้วก็บอก หรือพ่อแม่จะสอนลูกก็บอกอย่างเดียว บางทีก็บอกด้วยความรักความหวาน บางทีก็บอกด้วยความรักแต่ก็เกรี้ยวกราด ก็มีต่าง ๆ นา ๆ ขึ้นอยู่กับพื้นฐาน ก็ไม่สำเร็จ ดังนั้น การที่จะให้ครูเป็นผู้สอนคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้เกิดจิตสำนึก ก็คงจะต้องทำแบบแบบหรือเข้าที่หลายท่านว่า ทำอย่างไร เพราะบอกแล้วว่าครูของเรามีหลากหลาย ทำให้สามารถทำเข้าได้หลากหลาย แต่ต้องเป็นเข้าที่คุณภาพดี เราก็ไม่แน่ใจว่าในเข้าที่หลากหลายจะมีคุณภาพดีเป็นมาตรฐานเดียวกันหรือไม่ ถ้าผู้บริหารไปถามครู สิ่งที่กำหนดให้ครูพานักเรียนไปทำกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อปลูกฝังค่านิยมที่กล่าว ครูมักจะถามว่าไปทำแล้วได้อะไรบ้าง อะไรในที่นี้ เขาจะมองเป็นตัววัตถุและตัวเงิน คือคำตอบแทน トラบใดที่เรามีคำถามและคำตอบอย่างนี้อยู่ก็อย่าหวังเลยว่า เราจะสร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียนของเราได้ ฉะนั้น ครูสำคัญที่สุดในประการที่ ๒ ครูต้องเป็นมนุษย์เพราะจริยธรรมต้องมนุษย์สอนมนุษย์ เทคโนโลยีสอนจริยธรรมไม่ได้

ประการที่ ๓ แนวคิดในเรื่องของบรรยากาศ บรรยากาศในโรงเรียนในองค์กรของเราตอนนี้ทั่วๆ ไปดูดี เราต้องการบรรยากาศดี ทางกายภาพต้องการความทันสมัย มีส่วนประกอบที่ดีที่สวยงาม เราต้องการมีเครื่องอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยในโรงเรียน เรามีพร้อม แต่แนวทางที่จะให้เกิดจิตสำนึกในเรื่องของสัมพันธภาพที่ดี ความอบอุ่น บรรยากาศที่อบอุ่นในบ้านก็ดี ในโรงเรียนก็ดี เริ่มจางลง ถ้าเราสร้างบรรยากาศขึ้นมาใหม่ จะทำได้อย่างไร ยังคิดไม่ออกเพราะว่าครอบครัวเดี๋ยวนี้อาจจะเป็นครอบครัวเดียว ไม่มีสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่พี่น้อง ปู่ย่าตายายมากนัก แนวนี้ น่าจะใช้ระบบนิเวศวิทยาสามารถที่จะทำให้เกิดตรงนี้ได้ ที่เสนอมา ๒ ประเด็นนี้ เป็นเรื่องของ การสร้างจิตสำนึก โดยเป็นไปที่ครู บรรยากาศของโรงเรียน ตัวเราเองคือผู้บริหาร คำตอบของผู้นำอภิปรายข้อที่ ๑ จะครอบคลุมหมด แต่กำลังคิดว่าอยู่ที่ทำอยู่ หากประสบความสำเร็จน่าจะภาคภูมิใจมากน้อยแค่ไหน ไม่มีคำตอบให้กับตัวเอง อาจจะต้องช่วยกันและกันนำเสนอ

ส่วนประเด็นที่ ๓ ที่อยากจะนำเสนอเรียนตรงนี้ก็คือ พฤติกรรมที่พบเห็นความไม่ซื่อสัตย์ของนักเรียนในโรงเรียนของดิฉันเอง อยากนำเสนอว่าตราบดีที่มีการลอกการบ้านอยู่ความซื่อสัตย์เกิดหรือไม่ในภาพรวม ตราบใดที่การทุจริตในการสอบยังถือเป็นเรื่องธรรมดา ฉะนั้น เอาการสอบเป็นเรื่องเป็นเรื่องตายทุกคนพยายามที่จะให้ได้คะแนนออกมาเยอะๆ เพื่อเขาจะได้ผ่านตรงนี้ไป จะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ พฤติกรรมที่ปกปิดความผิดของเพื่อน เวลาเพื่อนในกลุ่มเดียวกันกระทำความผิดเขาจะไม่ยอมพูดเด็ดขาด ฉะนั้นในระบบบุคคลเราก็เสริมไม่ได้ ในระบบกลุ่มก็ทำได้ยาก ความรับผิดชอบในหน้าที่ไม่ต้องพูดถึงจะมีบางส่วน บางคน บางสถานการณ์ แต่ในภาพรวมทั่วๆ ไป ถ้าไม่ใช่เรื่องของเราก็จะไม่สนใจอันนี้ก็หมายความว่า เห็นแก่ตัวมากกว่าเห็นแก่ส่วนรวม ถ้าจะพูดภาษาสมัยก่อนที่ครูอาจารย์สอนเรา ความไม่ตรงต่อเวลามีมากเหลือเกิน โดยอ้างโน้นอ้างนี้ ข้ออ้างมากมายและพยายามสรรหาข้ออ้างต่างๆ มาแก้ตัว ก็ไม่สามารถจะเอาเหตุผลที่ปลุกฝังไปหักล้างได้ การลักขโมยในโรงเรียนมีมาก แต่เนื่องจากไม่ได้รับการแจ้งบอก เราก็ไม่สามารถที่จะแก้ไข เมื่อเหตุการณ์ผ่านไปเราก็จับไม่ได้ ความมากของจำนวนนักเรียน ความห่างเหินของครู ก็ทำให้เราเผชิญหน้ากันตรงนั้นไม่ได้ จนกระทั่ง มีพยานหลักฐานออกมา กว่าจะมาสืบเสาะหาข้อเท็จจริงได้ ก็ล้มความรู้สึกตรงนั้นไปแล้ว การพูดเท็จกลายเป็นแฟชั่น เขาจะพูดได้หลายรูปแบบพูดเก่ง และพูดดีกว่าครูและผู้บริหาร ครูเวลาให้ไปยืนพูดหน้าเสาธง ยังพูดไม่ได้ดีเท่าเด็กไปยืนพูด และการพูดของเขาก็ไม่ทราบเหมือนกัน ว่าเอาสไตล์การพูดมาจากไหน ถ้าเราถามครูภาษาไทย เขาก็บอกว่าเป็นวิธีพูดที่ไม่น่าจะดี แต่สาระของเขาก็ข้างแต่มาพูดได้ มีเด็กของดิฉันคนหนึ่งไปประกวดการพูดของ ป.ป.ป. ได้รับรางวัลชมเชยมา บอกไหนลองเขียนมาให้ดูหน่อยซิ เนื้อหาที่เขาเขียนมาเป็นเชิงลบทั้งนั้น ถ้าหยิบเอาเชิงลบขึ้นมาพูดวิจารณ์กันเชิงบวกไม่เกิดทำอย่างไรเราถึงจะพูดอะไรที่เป็นบวกกันบ้าง พูดในความดีกันบ้าง ทางไม่ดีก็ปิดบังกันไว้ก่อน ก็อาจจะเป็นส่วนช่วยได้บ้าง ในกิจกรรมเหล่านี้ถามครูบาอาจารย์ว่า จะทำอย่างไร ที่จะทำให้เด็กลดความไม่ซื่อสัตย์หรือว่าคุณธรรมจริยธรรมที่เราไม่ปรารถนา เขาจัดกิจกรรมกันมากมาย กิจกรรมของฝ่ายปกครอง เช่นว่า กิจกรรมของหายได้คืน ของนักเรียนก็หายกันทุกวัน เพราะเขาไม่รักของ หนังสือพอ

สอบเสร็จทั้งหมดเลยกระเป่าบางที่ก็ทิ้ง ข้าวของทุกอย่าง เขาไม่สนใจไม่เอากลับบ้าน บางทีก็เจตนาทิ้ง บางทีก็ไม่เจตนาทิ้งเป็นเพราะนิสัย เราก็ปลุกฝังนิสัยกันไปติดตัว พุดกันตรงนี้เขาก็ทำที่หนึ่ง สนามหญ้ามีกระดาดหล่นอยู่ ถามว่าทำไมไม่ช่วยเก็บ เขาก็ช่วยเก็บมา พอพ้นจากตรงนี้ไป เขาก็ไปทิ้งตรงโน้นอีก ช่วยเก็บตรงนี้พอครุหันหลัง เขาก็ไปทิ้งอีกที่หนึ่ง อย่างนี้เรียกว่า ไม่ติดตัว อะไรก็ตามที่ทำแล้วไม่ติดตัวไม่เกิดจากใจ ไม่เกิดจากจิตสำนึก สิ่งเหล่านี้ เป็นเรื่องละเอียดอ่อนพูดยากมาก ยิ่งถามตัวเองอยู่เสมอว่าจิตสำนึกตรงนั้นเต็ม ๑๐๐ หรือยัง บางทีเราก็ตอบว่าไม่เต็มเป็นต้น หรือว่าการจัดกิจกรรมซื้อเองขายเอง ดูซิว่าเขาจะซื้อสัตว์ใหม่ มานับจำนวนของก็ไม่ได้ เป็นอย่างนี้ทุกวัน ก็เรียกกันมาคุยมาสอน และให้ช่วยกันดูว่าเพื่อนในห้องเขามีใครทำความดี ความไม่ดีบ้าง การบันทึกมาส่งครู ประเภทที่ว่าทำด้วยใจตนเอง มีอยู่ห้องหนึ่งมีพระพุทธรูปเป็นห้องจริยธรรม ถ้าทำอะไรผิดไปก็ให้เขามา นั่งเหมือนสารภาพบาป ก่อนสารภาพให้ไหว้พระสวดมนต์ และต้องปฏิญาณตนก่อน อีกอย่างหนึ่งคนที่ทำความดี คิดว่าทำแล้วไม่มีใครเห็นก็ให้บันทึกความดีไว้พอถึงเวลาที่ครูกำหนดให้ก็มาดูว่าใครทำความดีก็อย่างเอาออกไปประกาศหารางวัลให้ก็เกิดเฉพาะเด็กที่จะทำตรงนั้น แต่ภาพรวมก็ยังพร่ำบ่นกันอยู่ว่ายังไม่เป็นที่พอใจ เหล่านี้เป็นตัวอย่างที่ขอนำเสนอเล็ก ๆ น้อย ๆ ขอบคุณค่ะ

นายพะนอม แก้วกำเนิด

ขอบคุณท่านอาจารย์อัปสรศรีครับ ท่านทั้งหลายท่านฟังแล้วคิดเหมือนผมหรือไม่ รายละเอียดคงมีหลายเรื่องและท่านคงบันทึกไว้บ้างแล้ว เรื่องที่ท่านสนใจเป็นพิเศษ ผมมีสาระที่สำคัญเรื่องหนึ่ง ที่กำลังเผชิญหน้าท้าทายอยู่กับบทบาทหน้าที่วิชาชีพของเรา ก็ท่านตั้งประเด็นว่าบัดนี้คำว่าของเรา กับสภาพแวดล้อม ไม่ตรงกันแล้ว และเด็กเริ่มเบียดสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในขณะนี้มากกว่าคำสอนของครู ครูจะตกอันดับ เมื่อไม่กี่วันมีการประชุมครูอาเซียนที่สิงคโปร์ ครูคำหมาน คนโต ไปพรีเซนต์คนเขา หัวเราะกันเป็นเรื่องธรรมดา เป็นภาษาอังกฤษแปลได้ความสั้น ๆ ว่าเดี๋ยวนี้เด็ก ๆ ของเราไม่เชื่อพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ แต่เชื่อดีเจ เด็กกลับบ้านก็จริง แต่เข้าไปในบ้านปิดประตู แล้วก็เปิดเพลงฟัง แม่มาเปิดประตูเรียกก็ไม่ขาน ทำอย่างไรก็ไม่ออกมา แม่ต้องโทรศัพท์ไปบอกดี.เจ.ที่กำลังเปิดเพลง อย่างที่ว่าให้ช่วยบอกให้ออกมาที่ แม่ขอพบหน่อย ดี.เจ.เขาก็ประกาศว่าบ้านนั้นแม่อยากพบ ออกมาครับ เชื่อ ดี.เจ.เขาเชื่อสื่อ ครูบอกว่าอันนี้ดีเขาก็เถียงว่าผมดูว่าอย่างนี้ดีกว่า เห็นได้ชัด เถียงไปเถียงมาครูก็จนปัญญาเหมือนกัน ก็ตอบไม่ได้เหมือนกัน เรายกมือไหว้ คนที่เราไม่รู้ว่ามีดี บ้านเมืองเราเกียรติมี ๓ เกียรติ คือ

๑. เกียรติศักดิ์ เกียรติที่เกิดจากศักดิ์ แปลว่าพลัง ใครมีเงินมากแสดงว่ามีพลัง คนยกย่องต่อ ให้เอาเงินมาจากการทุจริตอย่างไรก็ตามเอามาทำบุญโดยโกงมา ๑๐๐ ล้านบาท แต่เอาทำบุญ ๑๐ ล้าน ก็กราบไหว้กัน ยกย่องกัน คนไหนมีลูกน้องเยอะมีพลังคนมาก ศักดิ์ทางคนเป็นเจ้าของเป็นนักเลง เราก็ยกย่อง

๒. เกียรติที่ ๒ คือ เกียรติยศ ถ้ามียศเราให้เกียรติ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเราให้เกียรติ เป็นอธิบดีเราให้เกียรติมีคนเดินตามหลังยาวตั้งว่าเป็นกิโล

๓. เกียรติที่ ๓ เกียรติคุณคนไม่ค่อยศรัทธากันเท่าไร เพราะฉะนั้นคำสอนกับสิ่งแวดล้อม ขัดกันจะทำอย่างไร ความจริงสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ว่าเพิ่งเกิดเร็ว ๆ นี้ แต่แรงขึ้นเมื่อผมเป็นเลขาธิการ วัฒนธรรมแห่งชาติเคยเล่าให้หลายคนฟัง สร้าง case ขึ้นมาหนึ่ง case ถามเด็กประถม ฝากอาจารย์ จรรยา นักเรียนโรงเรียนหนึ่งชั้น ป.๖ มีเด็กชาย ๒ คน เด็กชายมณูญกับเด็กชายมนัส ทำความสะอาด เวรตอนเช้า ๒ คนนี้ทำความสะอาดอยู่ เด็กชายมณูญไปปิดแจกันครูดกลงมาแตก เด็กชายมณูญกลัว ครูทำโทษ บอกเด็กชายมนัสว่าครูถามว่าใครทำแจกันแตก เธออย่าบอกนะเดี๋ยวครูทำโทษผมกลัว ครูเข้ามาทันทีก็ขึ้นชมว่าเด็ก ๒ คน ทำความสะอาดห้องดี เหลียวมาเห็นแจกันแตก ถามเด็กชายมนัส ว่าใครทำแจกันแตก ให้คำตอบ ๒ คำตอบ เลือกเอา ก. เด็กชายมณูญฯ ทำแตกเมื่อก็เอง ข. ไม่ทราบ ครับเมื่อเรา ๒ คน เข้ามาแจกันแตกแล้ว ด้วยความรักเพื่อน ให้นักเรียนประมาณ ๒,๐๐๐ กว่าคน ตอบในระดับ ป.๖ ถามท่านเดี๋ยวนีว่า เด็กที่ตอบ ตอบข้อ ก. หรือ ข. ๙๐% ครับ ตอบข้อ ข. ไม่ทราบ ครับเมื่อเราเข้ามาแจกันแตกแล้ว เรียกมาสัมภาษณ์ หัวเข็มขัดลูกเสือเธอยังไง เสียชีพ อย่าเสียสัตย์ ทำไมเธอไม่ตอบข้อ ก. กลัวเพื่อนถูกทำโทษครับผมรักเพื่อน แม้แต่ความซื่อสัตย์ผมก็ไม่เอา ค่านิยม ตัวนี้แรงขึ้นเรื่องการรักพวกพ้อง สามัคคี ดีครับ แรงขึ้นถึงขนาดที่เราอยู่แล้วว่าปัญหา จนกระทั่งถึงระดับการเมืองเหตุการณ์พวกนี้ไม่ใช่ว่าไม่เกิด ผมเองก็เกิด ผมเป็นเด็กสุราษฎร์ธานี ผมเรียน ตั้งแต่ประถม จนถึง ม.๖ ที่โรงเรียนประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี สมัยท่านขุนวิชาการพิสิษฐ์ เป็นอาจารย์ใหญ่ เดียวนี้ผมยังเขียนบทความอยู่เรื่องหนึ่ง ส่งมาให้ทางหนังสือดำรงไทย ซึ่งผมเป็นประธานหนังสือเล่มนี้ อยู่ กระผมก็เขียนบทความในเรื่องนี้เป็นระยะ ๆ ผมเล่าความเป็นจริง และก็ตรงกับเรื่องนี้พอดี วันหนึ่งผมเรียนหนังสืออยู่ผมยังจำได้ผมอยู่ ม.๓ ผมทำอะไรจนเย็น ลงมาจากชั้นบน เมื่อก่อนนี้โรงเรียนประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ใกล้ ๆ วัดธรรมบูชา โรงเรียนชายกับหญิงอยู่ติดกัน ก่อนลงบันได มามีห้อง ๆ หนึ่งเปิดลับ ๆ ล่อ ผมก็ผลักประตูเข้าไปดู ผมพบเพื่อนผม ๗-๘ คน กำลังนั่งลอกอะไร อยู่ก็ไม่รู้ ผมก็เดินเข้าไปถามว่าทำอะไรกัน เขาก็จู้ปากผมก็ไปดู ลอกข้อสอบครับ ครูพิมพ์ด้วยคาร์บอน ธรรมดาไม่ได้เผา ให้ภารโรงเอาไปทำลาย ภารโรงทิ้งไว้ในถังขยะ เด็กบางคนไปเจอเข้าเอามาส่องเห็น แล้วนัดพรรคพวกมาลอกกัน พอผมเห็นก็ผละ เพราะผมเป็นนักเรียนเรียนดีไม่ต้องลอก เขาชี้หน้าผมว่า “รู้แล้วย่าพูดนะ ถ้าพูดมีเรื่อง” แล้วผมก็ออกมาแล้ว ก็ไม่บอกใคร ต่อมาคุณครูจับได้ว่าข้อสอบรั่ว และมีกลุ่มนี้เขาก็ซัดว่า “นอมก็รู้” อาจารย์ใหญ่ขุนวิชาฯ ท่านเรียกผมไป คำพูดของท่านยังติดใจผมอยู่ เดียวนี้ท่านว่า “พะนอมครูดหวังในตัวเธอมาก” ผมเป็นนักเรียนชั้นดีในโรงเรียนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งด้านความประพฤติ ทั้งกิจกรรม และทั้งการเรียน แต่ครูใหญ่บอกว่าครูดหวังในตัวเธอมาก คำนี้ ติดตัวผมอยู่จนกระทั่งเดี๋ยวนี ท่านทั้งหลายครับ เหตุการณ์เดี๋ยวนีแรงขึ้นไปอีก เราจะทำอย่างไร อาจารย์อัปสรฯ เสนอว่าต่อไปนี้ขบวนการเรียนการสอนแบบบอกเด็กไม่เชื่อ ลู้อ้อไม่ได้แล้ว แล้วเราจะเปลี่ยนวิธีสอนอย่างไร ท่านเสนอรูปแบบต่าง ๆ กิจกรรมแบบเป็นตัวสำคัญสร้างบรรยากาศ ตามที่

ท่านพูดมา และท่านคิดอย่างไรที่จะให้บทบาทของเราสู้ได้ เป็นเรื่องที่น่าคิดทีเดียว มิฉะนั้น งานอาชีพ
ครูของเราจะตกอันดับ ที่ไม่สามารถจะพัฒนาตัวนี้ได้ในเมื่อเหตุการณ์เกิดอย่างนี้ขึ้นมาแล้ว ผมเห็นว่า
เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ เราคงจะต้องพูดกันต่อไปในเรื่องที่จะแก้ปัญหาในสิ่งนี้ ผมก็อยากจะถามท่าน
อาจารย์วิระฯ บ้างว่าท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อมาตรการต่าง ๆ และเสนอแนะอะไรบ้าง ขอเชิญ
ครับอาจารย์

นายวิระ บำรุงรักษา

ขอบคุณครับ ไม่ทราบเริ่มต้นอย่างไร เป็นหลายเรื่องเดียวกัน คือสรุปแล้ว ปัญหานี้เป็นปัญหา
ประวัติศาสตร์ และเป็นปัญหาทั้งโลก เพียงแต่ว่าสมัยไหนน้อยสมัยไหนมาก สมัยนี้มากหน่อย มาก
เพราะอาจจะมีสื่อเผยแพร่ความชั่วค่อนข้างมาก ความดีที่มนุษย์ทำก็เยอะ แต่ไม่ค่อยมีการเผยแพร่
อย่างในหนังสือพิมพ์ที่ดี ๆ ไม่ค่อยเสนอ เลวที่ไหนก็ไปทั้งแผ่นดิน พระปล้ำซีที่ไหน ไปทั้งแผ่นดิน แต่
พระปล้ำซีมีมานานแล้ว อาจจะไม่น้อยกว่าปัจจุบันถ้าเทียบสัดส่วนของประชากร ที่จริงความดีความ
ชั่วของมนุษย์เป็นของคู่กัน ผมเป็นผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณธรรม ของกระทรวงศึกษาธิการด้วย
ทำให้คิดหนักผมว่าความชั่วต้องมีเหลือบ้าง โลกนี้ถึงจะทำให้คนดีมีความหมาย แต่ว่าคนชั่วอย่าให้มี
มากเกินไปเท่านั้นเอง ประการที่ ๒ คนชั่วสักได้อย่างไร จะไม่เป็นใหญ่แต่ยากเพราะเขาใช้ความชั่วของ
เขาเป็นใหญ่จนได้ เพราะฉะนั้นต้องมีการจัดตั้งสมาคมคนดี มีสมาคมคนดีตั้งไม่ได้แม้แต่เขาจะแต่งตั้ง
ให้เป็นคนดี หลายคนก็พยายามไม่รับตำแหน่งนี้ เพื่อนผมหลายคนอย่างน้อยก็ถูกเกณฑ์หนึ่งปรึกษาผม
อยู่หลายปี เขาจะเลือกให้เป็นครูจริยธรรมดีเด่น มาปรึกษาผมว่ารับดีไม่ดี ถ้ารับแล้วเป็นอย่างไรถ้ารับ
แล้วแสดงว่าต่อไปนี่ดำเนินชีวิตเป็นน้อง ๆ ของพระ ความคาดหวังของสังคมเป็นอย่างนั้นก็อาจจะสบาย
เขาบอกว่าไม่สบาย ก็อย่าเพิ่งรับแต่ตอนนี้เขารับแล้วเมื่อ ๒-๓ ปีต่อมามีการทาบตามหลายครั้ง ผม
เองก็เหมือนกัน โรงเรียนสุราษฎร์ฯ ทาบตามให้เป็นศิษย์เก่าดีเด่น วิทยาลัยครูสงขลาให้เป็นศิษย์เก่า
ดีเด่น จะให้เขียนพรรณนาความดีของตัวเอง ผมไม่เอา บอกว่าดูแล้วตัวเองยังไม่ค่อยดีเท่าไร คนดีมีมาก
แล้วในบ้านเราเวลาพูดถึงความดีต้องเอาตำแหน่งที่เป็นข้าราชการ เป็นระดับ ๑๐ ผมว่าไม่ถูก คนมี
หลายลักษณะ เพื่อนผมไม่ได้เป็นระดับ ๑๐ แต่เขาวิจัยตัวนายอดยิ่งของโลกดังระดับโลก โรงเรียน
สุราษฎร์ฯ ไม่ได้สนใจ อาจารย์ใหญ่จะอยู่ที่นี้หรือไม่ก็ไม่ทราบคนปัจจุบันคงจะคิดหาศิษย์เก่าแปลก ๆ
ไปบ้าง อย่าเอาแต่นักการเมืองหรือข้าราชการประจำ เอาคนอื่น ๆ ที่มีคุณธรรม มีคุณค่าสร้างไว้เป็น
สิ่งแวดล้อมของสถาบัน และโรงเรียนสุราษฎร์ฯ สุภาสิตชัย นิमितตง สาธุ รูปานง กตัญญูทเวทิตา
คนที่มีความกตัญญู นี้แหละคือ กตัญญูต่อพ่อแม่พี่น้อง กตัญญูต่อจังหวัด กตัญญูต่อประเทศชาติ
กตัญญูต่ออะไรสารพัดคือคนที่ทำดีเพื่อแสดงความกตัญญู อันนี้น่ายกย่อง น่าจะเป็นลักษณะของ
โรงเรียนสุราษฎร์ฯ และโรงเรียนทุกจังหวัดจะมีสุภาสิตประจำโรงเรียน กระทรวงฯ มีสุภาสิตคือ อูสาณิมะ
ทุกข์ สมุททัย นิโรธ มรรค พระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าให้ไว้เป็นปรัชญาหลักของกระทรวงฯ
คือรวมธรรมะทั้งหมด แต่เดี๋ยวนี้เขาเอาอูสาณิมะออก เหลือแต่เสมาและธรรมจักรที่ว่างเปล่า โรงเรียน

ต่าง ๆ ที่เคยมีตัวบาลี สุขา สังคสะ สามัคคี อะไรต่าง ๆ ก็เอาเป็นตัวนำทางแล้วทำจากตัวนั้นไป และธรรมะนำทันกันหมด ท่านพุทธทาสบอกทำไปเถอะก็จะถึงธรรมะตัวอื่นด้วย ทำตัวใดตัวหนึ่งทำให้จริงจังและต่อเนื่องเป็นระบบ แต่อย่างไรก็ตามผมว่าขณะนี้ทั้งโลกกำลังมีปัญหา กลัวโลกจะพังขณะนี้ สิ่งหนึ่งในการรณรงค์ที่จะสร้างบุคลิกลักษณะของคนรุ่นใหม่ในโลกในศตวรรษนั้น ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป อีก ๑๐๐ ปี มีอยู่ ๔ ลักษณะ ลักษณะแรกก็คือว่าทำอะไรให้คิดทั้งโลก คิดถึงทั้งโลกอย่าเอาตัวเอง หรือประเทศเดียวเป็นหลัก คิดทั้งโลก และให้คนคนนี้สามารถไปอยู่ที่ไหนก็ได้ ในอนาคตประเทศต่าง ๆ แตกสลาย ไม่มีแผ่นดินแล้วใครจะไปอยู่ที่ไหนก็ได้ แต่ว่าอย่าทำลายโลกก็แล้วกัน ประการที่ ๒ รัก และให้มีความสามารถที่จะร่วมมือในภูมิภาค ในบ้านเราก็คือ จะต้องรักและรู้เรื่องของประเทศ เพื่อนบ้าน เช่น ต้องรู้เรื่องพม่า ต้องเข้าใจพม่า รักมาเลเซีย รักลาว รักเขมร คิดแต่จะทำลายกันให้ตาย แค่นี้ก็ผิดหลักของมนุษยชาติอยู่แล้ว มนุษย์ต้องรักกัน นี่คือคุณสมบัติยิ่งใหญ่ และคนที่มีความรักแล้ว ความซื่อสัตย์ก็จะมา รักตัวเองก็ซื่อสัตย์ต่อตัวเอง รักครอบครัวซื่อสัตย์ต่อครอบครัว รักเมียก็ซื่อสัตย์ ต่อเมีย รักกระทรวงซื่อสัตย์ต่อกระทรวง รักโรงเรียนซื่อสัตย์ต่อโรงเรียน รักสำคัญที่สุดตัวนี้ต้องสอน ต้องบอกรักกันเพราะเราแยกจากกันไม่ได้ เพราะว่าเกี่ยวข้องสำคัญกันเป็นโซ่ตรวน สัมพันธภาพแห่ง มหาชนจักรวาล เรากับน้ำสัมพันธ์กัน ถ้าเราแก่งทำให้น้ำเสียเรากินน้ำเราก็ตายเอง เรากับอากาศ สัมพันธ์กันเราไปทำลายอากาศก็เรียบร้อยอีก เรากับเพื่อนสัมพันธ์กัน แต่เราไปว่าเพื่อนวันหลังเพื่อนก็ อาจจะมาแก่งเราอีก มนุษย์ พืช สัตว์ ในโลกนี้ซึ่งเป็นโลกเดียวกันมีความสัมพันธ์กันทั้งหมดทั้งสิ้น เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย นี่เป็นปรัชญาต้องใช้สอน คุณสมบัติต่อไป ให้สามารถอยู่ที่ไหนมีคุณค่าที่นั่น ประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณค่าที่นั่น และประการสุดท้ายซึ่งเป็นเพื่อนใหญ่ ๆ มาก คือให้มีความรู้สึกเป็นมนุษย์ ซึ่งพฤติกรรมของครูอาจารย์ในอนาคต เราต้องทำหน้าที่ให้ลูกศิษย์ของเราอยู่ได้ ทุกแห่งในโลก ทำให้ลูกศิษย์ของเราอยู่ในทุกแห่งในภูมิภาคนี้ ทำให้ลูกศิษย์ของเราอยู่ได้ในท้องถิ่นของเรา ทำอย่างไรให้ลูกศิษย์ของเราเป็นคน เพราะว่าสิ่งแวดล้อมจะทำให้เป็นอื่นไป เป็นเครื่องจักรหรือมีนิสัยเป็นลิงเป็นค่าง เป็นวิญญาณสัตว์ เราต้องทำให้เป็นคน วิญญาณคนที่สำคัญคือการรักเพื่อนมนุษย์ รักสิ่งทั้งหลายทั้งปวง โลกจะอยู่ได้ด้วยความรักแล้วก็เมตตาธรรม คำจุนโลก เมตตาซึ่งกันและกัน นั้นเป็นบทนำ เพราะในการที่จะเสริมสร้าง ผมจะเสนอ ๔ ประการ ทำได้แค่นี้เรื่องของท่าน ผมมีหน้าที่พูดท่านมีหน้าที่ทำ ที่ผ่านมาเราไม่ได้สอนเพราะปริมาณเนื้อหากิจกรรมหลักสูตรมากทางด้านจิตใจ เราหวังให้เป็นผลพลอยได้เท่านั้นเอง ไม่ใช่ผลหลัก แล้ว ๆ ที่เราจะให้สื่อมวลชน ก็เพราะการโฆษณาสื่อมวลชนใช้การโฆษณา ในการเผยแพร่ในการนำเสนอ เหมือนกับภาคธุรกิจเดี๋ยวนี้ก็ใช้ คือการโฆษณาประชาสัมพันธ์ครูเราเวลาเข้าสอนไม่ว่าจะเป็นวิชาอะไร บรรยายไปเด็กก็หลับไป ฟินใจฟังบ้างไม่ได้โฆษณาเลยว่าสำคัญอย่างไร มีประโยชน์อย่างไร จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะวิทยาการเชิงกุล ที่เป็นนักเรียนนักคิดก็เขียน “ฉันทะยา ฉันทะลา ฉันทัง ฉันทังจิงมาหาความหมาย ฉันทังหวังอะไรมากมาย แต่ได้กระดาษแผ่นเดียว” ปริญาหรือดึกรีได้ไป ถึงเป็นความหมาย คือความสำคัญ ความจำเป็น ประโยชน์อะไรต่าง ๆ ที่อยู่ใจยังไม่ได้ เมื่อไม่ได้ไม่มีความรู้สึกรัก เมื่อเรียนมาจนกระทั่งจบ ปริญาตรียิ่งเรียนมากยิ่งขึ้นไม่รักการเรียน นั่นคือ ความล้มเหลวของระบบการศึกษาจริง ๆ แล้วเรา

สร้างบาปบริสุทธิ์ไว้มากในระบบการศึกษา เราทำลายความรักคณิตศาสตร์ และรักภาษา ซึ่งเป็นวิชาของมนุษยศาสตร์ ตั้งแต่ชั้นประถมต้นหรืออนุบาลด้วยซ้ำไป ถ้าไปเข้าโรงเรียนเอกชน ให้ทั้งเขียนทั้งอ่าน ตั้งแต่ยังไม่มีความพร้อม นั่นคือทำลายเด็ก ๆ ความสนใจของเขาสั้นมาก ถ้าให้งาน ๓-๔ ข้อ เกิน ๑๕ นาที เขาถือว่าทำลายแล้ว เพราะเด็กความสนใจจริง ๑๕ นาที แล้วก็ไปกาเครื่องหมายผิดเข้าไปอีก พังเลย เด็กก็เกลียดมาเรื่อย ๆ จนจบประถมเข้ามัธยมก็เกลียดต่อไป ยิ่งเหลืออยู่บ้างที่ไม่เกลียด ประมาณ ๒๐% ก็เรียนทุลัทธิลุดต่อไปจนเข้ามหาวิทยาลัย ๒๐% เท่านั้น นอกนั้นเกลียดหมด ภาษา ก็เหมือนบาปบริสุทธิ์เราไม่ได้ตั้งใจ เราน่าจะสอนให้เข้าใจ ให้โจทย์ง่ายทำได้ให้สนุกสนานกัน จนกระทั่งเด็กสามารถบอกโจทย์ทายซึ่งกันและกันในหน้าชั้น ให้โจทย์ระดับเด็ก ๆ เขาก็ว่ากันได้ ในสมัยก่อนยังออกข้อสอบยาก ๆ ให้เด็ก ๆ ทำ ข้อไหนง่ายไม่ให้ทำ แต่ในชีวิตจริงถามว่าเราทำโจทย์ยากหรือง่ายเลยในระดับไหน บวก ลบ คูณ หาร ใช้ขนาดถอดรู้เคยได้ใช้หรือไม่ ยกกำลังก็ไม่เคยใช้ ทั้ง ๆ ที่มีไว้สำหรับเรียนสูง เรียนแล้วก็ได้เอามาใช้ถ้าไม่ได้ทำอาชีพที่เกี่ยวข้อง เรามาคิดดูอะไรคือสาระสำคัญของการศึกษาเพราะในการเรียนการสอนที่ถูกต้อง ต้องนำด้วยการโฆษณา และถ้าโฆษณาดีเด็กเกิดฉันทะ เกิดรักขึ้นมาแล้วในเรื่องวิชานั้น ครูที่ดีคือครูที่ไม่สอนเลย ไม่ต้องสอนนั่นคือความสำเร็จของครู ถ้าครูสอนแล้วสอนอีก ปากเปียกปากแฉะถือว่าการสอนล้มเหลว ไม่ใช่ครูขี้เกียจ หมายความว่าเด็กหลังจากที่ครูโฆษณาประชาสัมพันธ์ ดิดการเรียนดีวิชานั้น เหมือนคนที่ติดไก่ชน ติดพระ ฉะนั้นการโฆษณาควรจะเป็นตัวหลักไม่ใช่ตัวตามเป็นตัวแปรต้นไม่ใช่ตัวแปรตาม ฉะนั้นขอร้องว่าให้นำการโฆษณาประชาสัมพันธ์ชวนเชื่อทุกหัวข้อวิชา รายวิชา คือเติมไปด้วยสื่อสารประชาสัมพันธ์ พวกดีเจถึงแก่งให้หลักประชาสัมพันธ์ทั้งนั้น ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาสังคม สมัยท่านพระนอนฯ เลขานุการและผมเป็นผู้อำนวยการกองวิจัยและวางแผนอ่านบทความเกี่ยวกับ ป.ป.ป. ก็บอกว่าขณะนี้บ้านเมืองแย่มาก ปัญหาในชาติมากมายเหลือเกิน ต้องแก้โดยการสร้างค่านิยมใหม่ ผมก็นำเสนอท่านพระนอนฯ ท่านก็รับข้อเสนอทั้งที่ยังไม่แน่ใจว่าค่านิยมคืออะไร ยังถกเถียงกันอยู่ แต่ในที่สุดเราก็ทำวิจัยทั่วประเทศหา ค่านิยมที่แก้ปัญหาของชาติ พอได้มาท่านทำบัญญัติ ๑๐ ประการ แต่ท่านต้องย้าย ผมก็แบกหนักต้อไปกว่าจะทำความเข้าใจกับเลขานุการฯ คนใหม่ ในที่สุดก็ได้ค่านิยมพื้นฐาน ๕ ประการ ที่ติดตามโรงเรียนทั่วประเทศขณะนี้ คือ

๑. ให้ทุกคนพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบ เสร็จตอนท่านยังอยู่หลังจากนั้นทำรายละเอียดต่อข้อ ๑ นี้เพื่อตัวเอง แต่ละคนจะต้องมีคุณสมบัตินี้
๒. เพื่อครอบครัว ประหยัดและอดออม ที่จริงเพื่อตัวเองด้วยแต่ว่าครูหมายถึงครอบครัว ถ้าไม่รู้จักประหยัดหรืออดออมก็อย่าไปแต่งงานจะพาครอบครัวล่มจม
๓. อยู่ในสังคมเป็นสมาชิกของสังคม ต้องปฏิบัติตามวินัยและเคารพกฎหมายของบ้านเมือง
๔. ในฐานะที่เป็นคนเป็นมนุษย์ต้องปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
๕. ในฐานะเป็นคนไทย ต้องมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ในความคิดและการวิเคราะห์ ถ้าคนไทยมีค่านิยม ๕ ประการนี้ ประเทศไทยจะยิ่งใหญ่ และอยู่
 ยงคงกระพันเป็นพัน ๆ ปี ไม่ต้องห่วง และเรื่องปัญหาคอร์รัปชันไม่มีถ้าสร้างสำเร็จ แต่ได้เริ่มสร้างเท่านั้น
 เอง แล้วก็ขยับขย่อนหยุด ๆ ยังไม่เป็นระบบไม่ต่อเนื่อง สปช. เริ่มแล้วท่านไปแล้ว ผมก็แบกอยู่ระยะ
 หนึ่งคนต่อมาท่านสมชัยฯ ก็เอาเรื่องวินัย วินัยนักเรียนข้ามถนน ทำนิดเดียวก็ได้ผล ปรากฏว่าปีนั้น
 นักเรียนลดอุบัติเหตุบนท้องถนนถึง ๘๐ กว่าเปอร์เซ็นต์ ที่เด็กถูกรถชน รถเฉี่ยว แต่คนต่อ ๆ มากี่ไม่
 เอาอีก ขอลเล่นคนละเรื่อง ไม่รู้ว่าเขาเล่นเพื่อใคร ค่านิยมนั้นยังมีเหลือ ป้ายยังติดอยู่ตามโรงเรียน
 ขอบคุนมากที่ยังเก็บป้ายไว้ นั่นเป็นป้ายที่ยิ่งใหญ่มาก ป.ป.ป. ไปสานต่อเรื่องนี้ได้ ต้องเป็นระบบและ
 ต่อเนื่องเพราะเป็นปัญหาของสังคม ทำกันเฉพาะโรงเรียนอย่างเดียวไม่ได้ กลุ่มเด็กก็สำคัญ ให้เด็กร่วม
 ทุกครอบครัวก็สำคัญ ชุมชนก็สำคัญ สื่อมวลชนก็สำคัญ อย่างที่ท่านพูดเมื่อกี้ว่า ตอนนี่เราตกต่ำแล้ว
 กลายเป็นว่าครูใหญ่ก็สื่อมวลชน เรากลายเป็นครูน้อย กลุ่มก็สำคัญพวกที่เข้ากลุ่ม เด็กวัยรุ่นเขาไม่ค่อย
 เชื่อครูเท่าไร ถึงครูจะพยายามเป็นแบบเขาก็ไม่ค่อยเชื่อ เด็กเล็ก ๆ ชั้นประถมอาจจะเชื่อครู เด็กวัยรุ่น
 เขาเชื่อเพื่อน ถ้าเพื่อนได้ตัวอย่างที่ไหนมา ได้มาจากดีเจ มาจากคอนเสิร์ตเขาจะเอาด้วย ได้มาจาก
 เวทีวาที่เขาจะเอา และเขาอยู่หน้าทีวี ๔๐ ชั่วโมง ด้วยความรักและความชอบ แต่อยู่หน้าครูวันละ ๘
 ชั่วโมงด้วยความอึดอัดและไม่ค่อยชอบ ท่านลองคิดดูอันไหนจะได้ผลกว่าเพราะทีวีเขาใช้หลักประชาสัมพันธ์
 สื่อสารมวลชน ที่นี้ประการต่อไปที่ผมพูดไม่ใช่เฉพาะในโรงเรียน ถ้าจะทำต่อไปทั้งระบบหมายถึง การ
 ศึกษาออกโรงเรียนด้วย ยิ่งนอกโรงเรียน กศน. มีความสำคัญ เพราะจะต้องเชื่อมโยงเข้าสู่กลุ่มคน
 ชาวบ้าน ถ้าทุกที่ทุกทางทุกสถาบันทำพร้อมกันก็จะสำเร็จ แต่ถ้าโรงเรียนทำอย่างเดียวไม่สำเร็จ และ
 ถ้าสื่อมวลชนทำตอนนี้ก็ยังดัง ประการที่ ๓ ก็คือว่าคนเรามีเวลาวันหนึ่ง ๒๔ ชั่วโมงเท่ากัน ผู้ใหญ่
 อาจจะยุ่งทำงาน เวลาเหลือน้อย แต่เด็กหลังจากออกจากโรงเรียนแล้ว เวลาเหลือมาก ให้เขาทำอะไร
 ประเทศไทยเรา มีแหล่งกิจกรรมให้นักเรียน ให้เด็กเพียงพอไหม ไม่ค่อยมี ฉะนั้นเด็กจะไปไหน ถ้า
 เด็กบ้านนอกก็ขี่ควายไปตามเรื่อง เดี่ยวนี้มีแต่ควายเหล็กไม่เพียงพอแล้ว ฉะนั้นต้องมีกิจกรรมในทาง
 สร้างสรรค์ให้มีมากมายและหลากหลาย เพราะถ้าเด็กเลือกหากันเอง ก็จะไปเสพยาเสพติด ยาบ้า
 อะไรต่าง ๆ ขนาดพ่อแม่บอกลูกให้คบเพื่อนเก่ง ๆ เพื่อนเรียนดี ๆ ลูกก็บอกว่าผมก็ต้องการทำอย่างนั้น
 แหละพ่อ แต่เพื่อนพวกนั้นไม่คบผม ผมก็ต้องไปคบนายสามารถซึ่งเสพยาเสพติดนั่นแหละ มนุษย์
 ต้องมีสังคมต้องมีเพื่อนตรงนี้สำคัญ ฉะนั้นต้องมีกิจกรรมหลากหลายให้มีมาก ๆ อย่าให้เด็กว่าง เรา
 เองก็เถอะถ้าว่าง ก็คิดเพ้อ ๆ เหมือนกัน ขนาดอายุมากแล้ว คนแก่ก็เหมือนกัน โดยเฉพาะมีเงิน มีเวลา
 แต่ไม่มีแรงก็คิดมาก ต่อไปในการทำกิจกรรมสังคมที่ว่านี้เราใช้ขบวนการประชาธิปไตยให้เป็นผล
 ต่อเนื่อง ขบวนการลูกเสือนั่นแหละประชาธิปไตย ขบวนการยุวกาชาด เนตรนารีต่าง ๆ ที่ทำเป็นกลุ่ม
 ขบวนการกลุ่มทั้งหลายเป็นการเสริมสร้างประชาธิปไตยแต่ถ้านำขบวนการนี้ไปแก้ปัญหาก็หรือตอบ
 สนองความต้องการ มันก็จะเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้น ชาวบ้าน กศน. ก็ไปทำได้ เขาแก้ปัญหาใน
 ท้องถิ่นรวมกลุ่มกัน ในการวิเคราะห์ปัญหาว่าปัญหานี้มีสาเหตุอะไร ที่นี้ขบวนการประชาธิปไตยนี้ ทำ
 ทั้งหลายทั้งปวงก็ยังไม่เพียงพอ ผมว่าบ้านเราควรจะมีสถาบันเกียรติยศเสียที เกียรติศักดิ์ เกียรติคุณ
 อะไรก็แล้วแต่ของท่าน สำหรับโรงเรียนก็มีสักห้องหนึ่งห้องศิษย์เก่าดีเด่น ศิษย์ปัจจุบันดีเยี่ยม มีประวัติ

ไว้ด้วย รวมทั้งครูด้วย เป็นห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องประวัติศาสตร์ของโรงเรียนในชุมชนในจังหวัดในท้องถิ่น ต้องมีทุกระดับ คนที่ทำความดี ที่จริงแล้วไม่มีมีแต่อะไรก็ไม่รู้ ผมเห็นเขาเลือกคนดีเด่น ผมเคยเป็นกรรมการ เขาเรียกพ่อดีเด่น แม่ดีเด่น ผมไม่มีลูก แต่เขาชอบชวนเป็นกรรมการ ดูๆ แล้วผมไม่เอา เพราะว่าเขาเลือกพ่อพรรคพวกเขาทั้งนั้น พ่อผมก็ดีเด่นเหมือนกันถ้าผมต้องการผมก็อาศัยวิธีการภายในทำได้ ฉะนั้น ต้องมีสถาบันที่รับผิดชอบร่วมกันแล้วก็ไม่ใช่เป็นคนกลุ่มเดียวมาเลือกต้อง กรรมการหลายกลุ่ม แต่เดี๋ยวนี้ก็หากรรมการยาก กรรมการไม่ค่อยไปเพราะไม่ได้เงิน ไม่ได้เกียรติยศ แต่จริง ๆ แล้วผมว่าต้องเอาคนที่มีการเกียรติยศมาเป็นกรรมการ เขาเลือกกว่าในชมรมของเขาต้องเป็นคนพวกนี้ ในการเลือกครูก็เหมือนกันไม่ใช่ครูสภาไปเลือกให้ชมรมครูเขาเลือกกันเองว่าครูคณิตศาสตร์ดีเด่นก็ให้ครูคณิตศาสตร์ ครูอะไรดีเด่นก็ให้ชมรมนั้นเขาเลือก และถ้าจะพัฒนาสังคมให้ดีเด่นก็เอาชมรมนั้นแหละเพียงแต่เราอดทน งบประมาณลงไป กรมทั้งหลายไม่ยอมกระจายอำนาจ เป็นปัญหาของกระทรวง ผมเป็นผู้ตรวจกระทรวงผมก็พูดเต็มที่เพราะอย่างไรผมก็ไม่ได้สั่งการใดกับท่านอยู่แล้ว อยากให้กระจายอำนาจให้โรงเรียนเป็นใหญ่ ท่านจะได้แก้ปัญหาสร้างคุณธรรม จริยธรรม สร้างความซื่อสัตย์ ท่านทำได้ท่านมีความคิด แต่ทำอะไรไปแสดงผล ๆ มาก ๆ กลายเป็นคนโดดเดี่ยวขณะนี้ใครทำอะไรมาก ๆ ทางคุณธรรม จริยธรรม จะถูกโดดเดี่ยว ผมมีอาจารย์ซึ่งเสียชีวิตแล้ว อาจารย์ขุ่ม ๆ ท่านก็ทำเรื่องคุณธรรมอะไรต่าง ๆ พยายามเป็นตัวอย่าง มาเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนสุราษฎร์ฯ เก็บขี้หมูหน้าโรงเรียน กระดาษหน้าโรงเรียน เด็ก ๆ เห็นผู้อำนวยการเก็บก็ว่าดีแล้วไม่ต้องเก็บ แล้วแกก็มุ่งผ้าชะม้าลงขี้หมูเพื่อทำตัวอย่างเป็นแม่แบบ ถูกครูให้ นักเรียนก็ชอบใจกันใหญ่ ไม่ได้ผลถ้าเด็ก ๆ อาจจะได้แต่โรงเรียนมัธยมสมัยนี้ยาก ก็ต้องดูให้ดีว่าจะทำตัวอย่างอย่างไรเพราะปกติเขาเห็นนักโทษลงไปรื้อขี้หมู อยากรู้ก็ตามด้วยเหตุและผลแล้ว วิชาหรือความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมนี้ ตอนแรกเราคิดว่าเป็นเรื่องของความรู้สักอย่างเดียว แต่เป็นเรื่องของเหตุผลนักปราชญ์ญี่ปุ่นชื่อฮารูเอเกะ บอกว่าวิชาจริยวิทยา คือ วิชาว่าด้วยเหตุและผล เป็นวิชาว่าด้วยทำดีจะต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว เพราะทำดีก็เจียรไนให้เป็นรูปธรรมว่าทำดี ให้เด็กไปทำดูจะได้ดีหรือไม่ จะต้องได้ดีให้เด็กได้เห็น ทำให้ผมนึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า ศาสนาพุทธ เรามีตั้ง ๔๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ทุกชุดเป็นมหาทฤษฎี เรามีความรู้ที่จะแก้ปัญหาลังคมมนุษย์ในบ้านเราอยู่แล้ว แต่บังเอิญที่รู้ความรู้ทางโลกมาก ๆ ไม่ค่อยรู้ อย่างพวกเราไม่ค่อยรู้ เราเอาเก็บไว้ได้หมอน เก็บไว้ในตู้พระไตรปิฎก ไปอ่านเถอะระดับพวกเราแล้วความคิดอ่านมีความรู้พื้นฐานอ่านแล้วจะเข้าใจซึ่งมาก แต่ต้องการผลคือความสำเร็จ เหตุที่ต้องก่อหรือว่าตัวแปรต้น พูดทางภาษาวิจัย ตัวแปรต้นคือประการแรกต้องมีความพอใจ (ฉันทะ) ถ้าไม่ฉันทะแล้วไปพูดอะไรก็ได้เรื่อง ขยายของก็ต้องให้เพื่อน ฉันทะก่อนเพื่อนจึงจะซื้อ ประการที่ ๒ ต้องวิริยะ คือความพากเพียร จิตใจจดจ่อและก็ต้องปรับปรุงแก้ไขอยู่เรื่อย ๆ ได้ฟอร์มนี้แล้วก็ต้องปรับปรุงพัฒนาและวิมังสา ถ้าท่านดำเนินตาม ๔ ตัวแปรนี้ ความสำเร็จเกิดแน่นอน ไม่เชื่อก็ลองดู ต้องการเป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี นั่นคือผลเหตุก็ต้อง เป็นผู้ให้ไม่มีใครเกลียด แต่ผู้รับไม่แน่ใจให้ความเป็นกันเองให้ความเป็นเพื่อน ให้เงินให้ทอง ให้ความรัก จนอย่างไรก็ได้ถ้าจะให้ ให้เพื่อนเตะกันสัก ๓ ที ให้ความเป็นลูกน้องถ้าเขาอยากดั่งเป็นลูกพี่ ไปบางที่บางแห่งให้เขาเป็นผู้ใหญ่เลย ประการต่อไปคือ ปิยะวาจา ก็การพูดจา

ไม่ใช่คะ ขา ครับผม ปิยะวาจาคือการพูดจาโดยมีความรักเป็นพื้นฐาน พระปิยะ พระผู้อันเป็นที่รัก ไชโยหมะ ฉะนั้นปิยะวาจาจากเพื่อนกันเองจะเรียกมึงกูก็ได้ เฮ้ย กูขอบุหรีมวนซิ นี่ปิยะวาจาเนะ เพื่อนฝูงกัน ถ้าไปถึงคุณครับผมขอบุหรีมวนหนึ่งครับ นี่ไม่ใช่ปิยะวาจาระหว่างเพื่อนฝูง กลายเป็นภาษากระแดะ ปิยะวาจาขึ้นอยู่กับหลาย ๆ อย่าง คือด้วยความรักเป็นพื้นฐานแล้วก็อรอดจรรยา หมายความว่า ช่วยเหลือช่วยในสิ่งที่เกินความสามารถของเขาไม่ใช่แย่งเขาทำ อย่างเราช่วยเหลือลูก เรานุ่งกางเกงให้ ใส่ รองเท้า ป้อนข้าวอีก อย่างนั้นเขาไม่เรียกว่าช่วยเหลือ ช่วยในสิ่งที่เขาเหลือความสามารถ ต่อไป สมนัดตนา พระก็ยังแปลไม่ครบถ้วน สมนัดตนา หมายความว่าเอาอัธยาศัยมาสมกัน ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ แต่เราแปลเพียงว่าเสมอต้นเสมอปลาย ที่จริงความหมายมากกว่านี้ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ เป็นผู้อำนวยการทำตัวให้เข้ากับภารโรงได้อย่างไร ทำตัวให้เข้ากับเด็กได้อย่างไร เข้ากับครูได้อย่างไร ถ้าใช้ระบบราชการมาใช้ในโรงเรียนรับรองว่าเข้าไม่ได้ เพราะว่าไม่เปิดโอกาสให้ผู้ย่อยแสดงความคิดเห็นแบบประชาธิปไตย ระบบราชการขณะนี้จะปลูกฝังประชาธิปไตยก็ลำบาก เพราะว่าโดยหลัก ราชการแล้วให้ผู้อำนวยการเป็นใหญ่ แต่ถ้าผู้อำนวยการคนไหนฉลาดใช้การปกครองแบบ ประชาธิปไตยไม่ได้เอาตัวรอด เพราะครูบาอาจารย์กับผู้อำนวยการปริญญาไม่แตกต่างกันเท่าไร เพียงแต่ว่าเราเป็นผู้อำนวยการแล้วเพื่อนไม่ได้เป็น ต้องอาศัยความเป็นเพื่อน อาศัยการเป็นนายหมู่ ต้องทำอย่างนี้จึงจะปลูกฝังประชาธิปไตยได้แล้วคุณธรรม จริยธรรม ต่าง ๆ ก็จะมาตาม ผมคิดว่า อย่างนั้นผมอาจจะคิดผิดก็ได้ที่พูดมาทั้งหมด ฟังแล้วก็ไปขบคิด เพราะท่านพระนอนฯ บอกแล้วว่าพูด เพื่อจุดประกาย ขอบคุณครับ

นายพระนอน แก้วกำเนิด

ก็เป็นอีกแบบหนึ่งของการพูด ท่านทั้งหลายครับมีสาระมากมายท่านก็คงจดเอาไว้ ผมติดใจอยู่ ๒-๓ เรื่อง ที่อยากจะย้ำ ที่ติดใจมากที่สุดที่อาจารย์วิระฯ นำเสนอว่าสร้างคุณธรรมอะไรก็ได้สักคุณธรรมหนึ่งก่อนเพราะคุณธรรมเมื่อสร้างขึ้นมาแล้วจะโยงโยงไปสู่คุณธรรมตัวอื่น ๆ ความซื่อสัตย์สุจริต อาจจะยากแต่สร้างเรื่องความกตัญญูตเวทีขึ้นแล้ว จะโยงไปยังตัวคุณธรรมตัวอื่น เพราะถ้าเรา กตัญญูต่อพ่อแม่ เราก็จะซื่อต่อพ่อแม่ เรากตัญญูต่อสถาบันการศึกษาของเรา เราก็จะซื่อต่อสถาบัน การศึกษา เรากตัญญูต่อแผ่นดินเราก็จะซื่อต่อแผ่นดิน เอาสักเรื่องหนึ่ง แล้วไม่ต้องไปหาที่ไหนเอา คาถาประจำโรงเรียนท่านนั้นแหละ ทุกโรงเรียนมีคาถาบาลีว่าไว้ เอาตัวนั้นทำให้ขัดออกมา ท่านพูด ถึงห้องสำหรับเกียรติยศ หลายแห่งเขามี เมื่อผมเป็นเด็ก ๆ มีครูเล่าให้ฟังว่าเมื่อก่อนนี้โรงเรียนมีกระดานอยู่ ๒ แผ่น แผ่นสุวรรณ กับแผ่นสุวรรณ แผ่นสุวรรณ คือแผ่นทอง แผ่นสุวรรณคือแผ่นหนังหมา ใครทำ เลวเอาชื่อไปใส่หนังหมาทำดีก็เอาชื่อใส่แผ่นทอง ความจริงสิ่งเหล่านี้เราทำกันอยู่ แต่ทำไปทำมา ค่อย ๆ หายไป ตัวที่ ๓ ที่พูดถึงคือเรื่องของความรัก สร้างบรรยากาศให้อบอุ่นไปด้วยความรัก ความรักในทึนี้ไม่ใช่ความรักแบบขู้สาว เป็นความรักที่แปลเป็นบาลีคือเมตตา เป็นความรักที่บริสุทธิ์ วันแห่งความรักเป็นวันแห่งเมตตา มิใช่ความรักเฉย ๆ เขาบอกตัวนี้จะสร้าง พอท่านพูดเรื่องนี้ทำให้ผม

นึกถึงคุณหมอประจำตัว วันหนึ่งเขาเชิญท่านขึ้นไปอวยพรคู่บ่าวสาว คนงงมาก ท่านบอกว่าขอให้คู่บ่าวสาวอย่าได้ใช้เหตุผลซึ่งกันและกันเลย แล้วท่านก็นิ่งไปสักพัก แล้วต่อมาก็บอกว่าขอให้ใช้ความรัก คนถอนหายใจแล้วก็เห็นด้วย เพราะทุกคนพอใช้เหตุผลต่างคนก็ต่างมีเหตุผล ท่านเชื่อไหมครับว่าตอนนี้ทุกคนมีเหตุผล ศาลปกครองกับศาลฎีกาต่างคนต่างมีเหตุผลเถียงกันอยู่อย่างนั้น เพราะต่างคนต่างมีเหตุผลมองต่างมุมพาดกันแหลกมาเป็นระยะ ๆ เพราะต่างคนต่างมีเหตุผล ถ้าเขาหยุดเหตุผลบ้างหันมาใช้ความรักเป็นตัวห่อหุ้ม ความเมตตาจะช่วยแก้หลายสิ่งหลายอย่างออกไป โดยเฉพาะในสังคมไทยเรา ถ้าหากเราสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เต็มไปด้วยความรักความอบอุ่นตามมาตรฐานที่เสนอเป็นตัวตั้งต้น ต่อไปนี้จะพูดอะไรก็คล้อยตามพูดจากันได้ เห็นใจกันได้ ตัวสุดท้ายที่ท่านพูดคือเรื่องที่ว่าด้วยจิตใจ ไม่ใช่ความรู้ หรือทักษะ เราหวังจะสอนให้ความรู้ จากความรู้ให้เกิดจิตใจ อาจารย์ ดร. วีระฯ ท่านบอกว่าสมัยนี้ไม่ได้แล้ว อย่างตัวที่เขาประชาสัมพันธ์ เขาเอาทางด้านจิตใจขึ้นก่อนให้เกิดความชอบ ความรัก เห็นคุณค่า เห็นประโยชน์ พอเกิดฉันทะแล้วก็จะไปเรียนตัวต่อไป อันนี้ก็แล้วแต่มุมมองซึ่งน่าสังเกตมากแต่เรื่องใจมาก่อนครับท่านทั้งหลาย การเริ่มจากทางจิตใจ มีหลายรูปแบบ รูปแบบที่สำเร็จมาแล้ว และเป็นรูปแบบวัฒนธรรมไทยเก่าด้วยคือเริ่มจากกลัว เมื่อ ๒-๓ วัน ได้คุยกับเพื่อนว่า ลี กวน ยู ที่สิงคโปร์ให้ลักษณะตามทฤษฎีของดร.คูเลอร์ซึ่งเป็นนักพฤติกรรมศาสตร์ คูเลอร์บอกว่ามนุษย์เรามีลำดับขั้นทางคุณธรรม เป็นเหตุผลเชิงคุณธรรมเป็นขั้น ๆ เป็นบันไดจากต่ำไปหาสูงจะทำอะไรหรือไม่ทำอะไรเพราะกลัว ก่อนนี้ขั้นต้นจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ตาม ถ้าหากจะทำอะไรหรือไม่เพราะกลัวเป็นเหตุผลขั้นที่หนึ่ง ถามว่าลุงทำไมไม่ข้ามถนนตรงนี้ ลุงคนนั้นซึ่งอายุมากแล้ว บอกว่าไม่เห็นหรือตำรวจยืนอยู่ตรงนั้น ข้ามไปก็ถูกจับนะซิ ไม่มีตำรวจเมื่อไหร่จะข้าม ครูของเราทำไมมาเข้า เอ๊ะทำไมโรงเรียนนี้ครูคนนี้มาเข้า ได้ข่าวว่ามาสายเรื่อย บอกไม่ได้โรงเรียนนี้เขาขีดเส้นแดง ลองไม่ขีดเส้นแดงจะมาสาย ทำหรือไม่ทำเพราะกลัว เพราะฉะนั้นต้องทำให้กลัว ลี กวน ยู พัฒนาจีนจับกัง ซึ่งเป็นคนจีนสมัยก่อน เสือผืนหมอนใบเพื่อจะมาใช้แรงงานที่ถูก สามารถพัฒนาจีนจับกังให้เป็นคนจีนผู้ดี ผมเคยเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง มีเพื่อนจีนสิงคโปร์คนหนึ่งมากรุงเทพฯ ผมพาไปเลี้ยงที่โรงแรม ขับรถเอง แก่แล้วขับด้วยความสุภาพนุ่มนวล แต่ขณะที่ผมขับอย่างสุภาพที่สุดแล้ว แก่ร้องมาตลอดทางพอด่านทางม้าลายผมเห็นไม่มีคนผมก็ผ่าน แก่ก็ร้องขึ้นผมถามร้องทำไม แก่บอกว่าไม่เห็นม้าลายเหรอ บอกเห็น ทำไมยูไม่ชลอ เราบอกไม่ได้ถ้าชลอเดียวรถหลังชน ไม่มีคนข้ามก็ต้องผ่าน ถ้าอยู่สิงคโปร์ ไม่ได้นะแบบนี้ตำรวจจับและปรับด้วย พอเห็นไฟเหลืองผมก็รีบผ่านเลย เขาร้องอีกบอกว่ายูไม่เห็นไฟเหลืองเหรอเขาเตือนให้หยุด พอแดงต้องหยุดทันที ยังดีที่ผมขับอย่างนี้ ผมมีคนขับรถคนหนึ่งไฟแดงแล้วยังผ่าน ผมร้องถามมองไม่เห็นไฟแดงเหรอ เขาบอกว่ายังแดงไม่จัด ต้องแดงจัดก่อนจึงจะหยุด สิงคโปร์เขาใช้วิธีทำให้กลัว ลองไปขากเสลดบนท้องถนน ทั้งขยะบนพื้นถนนมีโทษอย่างหนัก ผมเคยเป็นกรรมการเรื่องยาเสพติดให้โทษสมัยเป็นอธิบดี พาไปดูใครติดยาเสพติดก็จะตีด้วยหวาย เด็กที่ไปฉีดสเปรย์ต่าง ๆ นา ๆ จับได้ตีด้วยหวาย อาทิตย์ละครั้ง ตี ๖ ที่ ๖ อาทิตย์ พอกลัวก็จะไม่ทำก็เริ่มทำดี ปฏิบัติถูกต้องจึงเป็นนิสัยความเคยชินของเราเมื่อก่อน ก็มีศาสนาพุทธเราบอกว่าทำอย่างนี้ตกนรก ขึ้นต้นจิว อย่างนั้นอย่างนี้เราก็ก้าวเตี้ยวันนี้เขาบอกเหลวไหล และท่านสอนอะไรแทนในสิ่งเหล่านี้

ชั้นที่ ๒ ไม่กลัวแล้วแต่อยากได้รางวัล ปีนี้รู้อะไรก็ได้ ๒ ชั้น จะทำไปทำไมถ้าทำได้รางวัล ชั้น ๓ ทำตามคำสั่งผู้ใหญ่ ผู้ว่าราชการจังหวัดมาเมื่อไหร่ก็มากันเยอะถ้าไม่มาก็ไม่มา ชั้นที่ ๔ คือ ออกระเบียบให้ปฏิบัติ ทำอย่างไรจะเขียนไปที่ละชั้นจนกระทั่งทำหรือไม่ เพราะถือเป็นหน้าที่ ถือเป็น อดมการณ์ ท่านทั้งหลายเรามีการพัฒนาคนตามระดับชั้นต่าง ๆ หรือไม่ แต่หลายระบบก็ขึ้นอยู่กับจิตใจ เป็นตัวนำแล้วแต่จะทำให้เป็นอย่างไร อันนี้เป็นข้อสังเกต เวลาเราก็น้อยเดี๋ยวท่านอาจารย์จะไม่มีเวลา พูด ผมว่าจะให้ ๒ รอบ ขอเชิญอาจารย์จรรยา ครับ

อาจารย์จรรยา จินตพันธ์

เรียนท่านประธานกรรมการ ป.ป.ป. ท่านเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. และท่านผู้มีเกียรติ ที่เคารพทุกท่าน กระผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างสูงที่ได้มานั่งบนเวทีแห่งนี้ต่อหน้าท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย คิดว่าการที่คณะผู้อภิปรายได้พูดจากันในเวทีแห่งนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อความคิดของท่านและกระผมเอง จากหัวข้อที่พูดนั้นหมายถึง จิตสำนึกที่เกิดขึ้นในหัวใจ เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตในสถานศึกษาก็คงจะเป็นนักเรียนหรือครูอาจารย์ ผมคิดว่าอาจจะเป็นจุดแคบ หัวข้อที่แคบ ในความรู้สึกส่วนตัว ผมคิดว่าถ้าจะพูดกันคงจะกว้างขวางมากมาย ในโลกปัจจุบันนี้ ผมได้อ่านหนังสือเล่มหนึ่งซึ่งมี ๔ บท บทสุดท้ายเป็นบทที่ผมติดใจคือครูกับความอยุ่รอด ของท่านพุทธทาสมีความรู้สึกที่ว่า ผมอยากจะทำแนวคิดตัวนั้นมาคุยต่อสักนิดว่าสถาบันที่ให้การศึกษานั้นคงไม่ใช่สถาบันเดียว อย่างที่เราพูดคุยกันมาก และถูกลงโทษอย่างหนักคือสถาบัน โรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย ข้อเท็จจริงไม่ใช่สถาบันที่รู้จักกันมีทั้งหมดหลายสถาบัน ที่เขาพูดถึงอยู่ขณะนี้ มี ๓ สถาบัน แต่ผมจะโทษอยู่สถาบันหนึ่งเพราะเป็นสถาบันที่ใหญ่ สถาบันแรกก็คือบ้านเป็นที่ให้การศึกษาก่อนบุตรเป็นเบื้องต้น ยิ่งปัจจุบันนี้ผมทราบจากวงการแพทย์ได้หมายความว่าลูกเป็นแพทย์ เขาบอกว่าเขาเริ่มฝึกกัลบุตรกุลธิดาตั้งแต่ในท้อง พอมีลูกก็เปิดเทปเพลงเพราะ ๆ ให้ลูกฟัง เออวางไว้ข้างตัว เปิดเพลงให้ฟังลูกจะได้มีจิตใจดีและก็เป็นนักร้อง หมายความว่าในวงการแพทย์เขายอมรับ ที่เขาวิเคราะห์ทางโทรทัศน์ว่าการสร้างสรรค์เด็กการปลูกฝังนิสัยต่าง ๆ ในครรภ์ก็มีน้ำหนัก เป็นทางหนึ่งจะฝึกอบรม คลอดออกมาแล้วพ่อแม่ก็ต้องเลี้ยงดู ผมถามผู้ปกครองที่นำลูกมาฝากเข้าเรียนอนุบาลหนึ่ง บางคน ๓ ปี ๑๑ เดือน ผมบอกขอเป็นปีหน้านะครับท่านไปลำบากอีกสักปี เขาก็บอกว่าอยู่ที่บ้านไม่ไหวแล้วครู ไม่มีเวลาเลย กวนเหลือเกิน ผมบอกว่าเอามา กวนครูดีกว่า ก็หัวเราะกันเล่น ๆ ถามว่าขาด ๑๐ วันได้ไหม บอกไม่ได้ ทำไม่ได้ โรงเรียนอื่น เขาทำได้นี่ก็เป็นปัญหา เป็นกฎของสถาบันอย่างหนึ่งที่ทำให้คนเกิดความไม่ซื่อสัตย์เกิดขึ้น ตั้งแต่ตรงนี้ ในการเรียนที่บ้านตั้งแต่อยู่ในท้องจนถึงย่าง ๔ ขวบ จึงเข้าอนุบาล ๑ และทราบว่าจะเปิดตั้งแต่ ๓ ขวบ คิดว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลงจุดนี้เป็นจุดสำคัญอย่างยิ่ง ในวงการแพทย์บอกว่าเป็นช่วงที่เด็กจะได้รับสิ่งดี ๆ ทั้งหลายในสภาพแวดล้อมทางบ้านต่อจากนั้นเข้าโรงเรียน เราอายุ ๔ ขวบ ถึง ม.๓ นักเรียน ๓๓ ห้อง เด็ก ๑,๑๐๐ กว่าคน จากเปิดครั้งแรกมีเด็กเพียง ๔๐๐ กว่าคน ในช่วง ๔ ปี เป็น ๑,๑๐๐ กว่าคน ถามว่าสนุกไหม สนุกครับ เพราะเรามีเด็กอ่อน ๆ และเด็กโต ๆ มี ๓ ระดับ

ถามว่ามีปัญหาไหม มีทุกอย่างครับปัญหา แต่ที่ตืออยู่อย่างหนึ่งเด็กมัธยมไม่โตเหมือนมัธยมจริง ๆ คือ ตอนเข้ามีน้องเล็ก ๆ เข้าแถวหน้าเสาธงร้องเพลงชาติ เด็ก ม.๓ ร้องเพลงชาติสู้เด็กเล็กไม่ได้ ไม่ค่อยกล้าร้องกลัวน้องจะว่า ความเอาใจใส่ดูแลในช่วงนี้ ในช่วงรับประทานอาหารก็เช่นกัน ช่วงเช้าแถวช่วงกิจกรรมต่าง ๆ ยังมีสิทธิ์ผูกมัดจิตใจ จึงสามารถทำให้จิตใจของเด็กมีปัญหาไม่มากนัก ต่อจากสถาบันโรงเรียนก็คือวัด ซึ่งสมัยก่อนถือว่าวัดเป็นอันดับหนึ่ง เมื่อก่อนโรงเรียนไม่ค่อยมี แต่เราต้องนับเป็นอันดับ ๓ หลังจากเรียนหนังสือแล้วต้องบวชเรียนผมจำได้ว่าสมัยก่อนนั้น ผู้ชายเราจะต้องบวชเรียนก่อนจะแต่งงาน เดี่ยวนี้เขายังไม่พร้อมยังไม่ศรัทธาสมัยก่อนถ้าไม่ได้ไปบวช ๑ พรรษา รับประทานไม่ได้แต่งงาน วัดเป็นสถาบันหนึ่งสร้างคนให้เป็นคนดี ในสภาพปัจจุบันในโลกแห่งความก้าวหน้าโลกาภิวัตน์ในสังคมอีกสังคมหนึ่งเป็นสังคมที่กว้างขวางกว่าบ้านโรงเรียนและวัดก็คือชุมชน มีตั้งแต่เล็กจนโตมาก ๆ เล็ก ๆ คือหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ โลก อย่างนี้เรียกว่าชุมชนทั้งสิ้น อันดับที่ ๔ เป็นตัวแปรที่สำคัญมากมายในปัจจุบัน ที่จะทำให้คนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ค่อนข้างสูง เราเรียกรวมว่าสิ่งแวดล้อม แม้แต่ร้านค้า บริษัท โรงแรม โรงงาน ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสถานที่ฝึกคนทั้งสิ้น ผมคุยกับท่านวิทยากรก่อนเข้าประชุม ว่าเดี๋ยวนี้ที่โรงเรียนก็มีทุกเรื่อง ถามว่าเรื่องเกิดขึ้นได้อย่างไรถ้าไม่มีคนเซ็น ท่านลองไปทัศนศึกษาดูก็ได้ขณะนี้แปลตลาคอบโรงเรียนเลย มีหลังคาห่างจากโรงเรียน ๕๐ เซ็น คุรบายน้ำก็ไม่มี มีแต่เฉพาะเขาทำเก็บไว้ในบึง กลิ่นเหม็นกลับขึ้นมา ฝุ่นละอองเยอะประมาณ ๕ นาทีฝุ่นดินแดงอยู่บนโต๊ะผู้อำนวยการเต็มไปหมด สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นทุกวันทำให้เกิดความเครียด เมื่อคืนผมดูทีวีเกี่ยวกับความเครียด โดยนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญบอกว่าความเครียดมีทุกคน แต่ขอให้เครียดพอดี ๆ ก็จะไม่มีความก้าวหน้า คนเราถ้าไม่มีความเครียดจะไม่มีมีความก้าวหน้า สบายทุกอย่างเพื่อนอาบน้ำให้ ป้อนข้าวให้ เรียบร้อยครับสบายทุกอย่างก็ไม่ดี สถาบันที่ ๔ คือสถาบันชุมชน ตั้งแต่หมู่บ้านถึงชุมชนโลก ก็เป็นตัวแปรที่สำคัญ อย่างนี้มีได้หมายความว่าจะไปเพิ่มทฤษฎีอะไรขึ้นมาเป็นแนวคิดที่จะจุดชนวนตรงนี้ว่าเราจะสร้างจิตสำนึกให้แก่คนได้อย่างไร พูดถึงคนมิใช่สถาบันทั้งหมด เมื่อเรารับผิดชอบทั้งโลกก็ต้องมีความเครียดทั้งโลก ก็หนักไป ไม่เหมือนกับสมัยเราเรียน ป.๔ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงคิดเหมือนเดิมไม่ได้แล้ว ถ้าตีความหมายว่าสร้างจิตสำนึกจะสร้างโดยตรัสรู้เองคงยาก ไม่เหมือนกับพระพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ได้เอง จะต้องได้รับคำบอกเราดูแบบอย่าง ให้ดูเยี่ยงอย่าง ดูต้นฉบับเป็นอย่างไรนักร้องไว้ผมยาว แล้วร้องเสียงดี ถ้าอย่างนั้นลองไว้ผมยาวบ้าง จะเสียงดีหรือไม่ เด็ก ๆ มักจะลอง หลายเรื่องที่เป็นต้องพูดกันตรงนี้ คิดว่าคงจะทำการเข้าใจกันพอสมควรสำหรับวันนี้ เพราะฉะนั้นคำว่าสร้างจิตสำนึกผมหมายความว่าให้เขาได้คิดเอง ทำเอง ไม่มีใครบังคับ

ในการปฏิบัติเมื่อมีต้นแบบแล้วในการจัดการ สิ่งสำคัญทุกอย่างไม่ว่าวางแผนสักกี่แผนก็ตามจะอยู่ที่การจัดการตรงนี้ ในการจัดการทุกสิ่งทุกอย่าง หมายถึงการดำเนินงานตามแผนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ถามว่าถ้าเรื่องเกี่ยวกับสัมพันธ์ชุมชน ใครเป็นผู้จัดการ มีคนสมัครอยู่ฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน ๘ คน ใครเป็นหัวหน้า หัวหน้าจะต้องจัดการเรื่องสถาบันชุมชน ให้เป็นไปตามระบอบ งานศพของชาวบ้าน หัวหน้าจะต้องจัดการในเรื่องนี้อย่างไร ผู้อำนวยการจะอยู่กรุงเทพฯ เชียงใหม่ หรืออยู่ที่อเมริกาก็แล้ว

แต่จะต้องจัดการให้ได้ และใส่ของไปด้วย ๒๐๐ บาท ผู้อำนวยการกลับมาก็ค่อยว่ากัน ไม่ใช่โน้มน้าว ผู้อำนวยการไม่อยู่จึงไม่ได้ทำบุญ ในการจัดการงานต่าง ๆ ต้องมีทีมที่ดีจะต้องแบ่งระดับ ๒-๓ ระดับ และวิชาการเพิ่มอย่างไร เมื่อก่อน ปี ๑ จะต้องเพิ่มเป็น ๓ แล้วแต่ความเหมาะสม คุณมีครูพอกก็ขอเพิ่มเป็น ๓ ได้ ผมมีหัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ๑ คน เพราะมีผู้ช่วยผู้อำนวยการเพียงคนเดียว โรงเรียนอื่นมี ๓ คน ผมไม่ติดใจผมก็มาตั้งเอง ออกคำสั่งเอง ตั้งหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ๑ คน มีลูกน้อง ๒ คน หรือ ๓ คน หัวหน้าฝ่ายที่ตั้งขึ้นรับผิดชอบงานวิชาการโรงเรียนทั้งหมด นี่คือระบบการบริหาร และทั้ง ๔ คนนี้เป็นทีมงานที่ขึ้นต่อกัน มีงานใดต้องประสานกันให้จบ ต้องสรุปผล หลักสูตรใหม่ที่ท่านผู้อำนวยการปรายท่านกล่าว ผมเคยร่วมงานกับท่านสบายใจครับ ถ้าเข้าอบรมกับท่านผมไม่ค่อยจด กลับไปถึงโรงเรียนทำอะไรอยู่อย่างไรก็อย่างนั้นตรงนี้เป็นจุดหนึ่งที่ทำให้การบริหารไม่ประสบความสำเร็จ ถ้าคนที่ได้รับการอบรมไม่แสดงผลงานให้เห็นชัดเจน ผลงานก็ออกได้มาแผ่นเดียวเอาไปอ่าน ๆ กัน เดียวนี้ทำอย่างนั้นไม่ได้แล้ว ต้องนำไปเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ อย่างจังหวัดทำหนังสือถึงสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่งให้โรงเรียน ๑ ใบ แต่บางเรื่องเป็นเรื่องที่จำเป็น จะต้องให้ครบ ดังนั้นจึงมีหลายอย่างที่จะต้องปรับปรุงพัฒนาตรงจุดนี้ในการปฏิบัติงานของคุณครูทั้งหลายที่จะต้องรับการปฏิบัติจริงนั้น ก็จะต้องให้เด็กเป็นศูนย์กลาง อย่าเอาครูมาเป็นศูนย์กลาง ดร.วิระฯ ว่าครูไม่ใช่พระเอกแล้ว ครูที่ดีคือครูไม่สอน ความจริงจะหนักกว่าที่จะต้องสอนเอง คือต้องเตรียมว่าพຽ່ນนี้วิชาเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต (สพข) ต้องเตรียมวีดีโอเรื่องอะไร ลำดับ ๑, ๒, ๓ จะแบ่งเด็กออกเป็นกี่กลุ่มแล้วให้ทำอะไรใช้เวลาเท่าไร ใครเป็นคนออกมารายงานผลยิ่งหนักกว่าเดิม ครูบอกว่าอย่างนั้นไม่เอา จะเอาแบบเดิม นี่เรื่องจริงที่เราประสบว่า ถ้าทำได้อย่างได้กล่าวไว้โดยให้เด็กเป็นพระเอก ผมว่าเยี่ยมจริง ๆ ลองทดลองดู ผมสอนวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ (กพอ.) การใช้จอบ ใช้พั่ว ใช้มีด ครูส่วนใหญ่มักจะบอกว่า ไปเอาเครื่องมือ สิ่งอย่างไม่มีระบบอะไร เด็กก็วิ่งทั้งห้อง ชนกันหกหล่ม ถูกมีดบาด อย่างนั้นไม่ได้ผล ผมยังได้สติได้แนวคิดของครูคนแรกที่ประกวดโรงเรียนได้ที่หนึ่งของประเทศไทย ท่านสอนการทำสวนส้มการทำสวนส้มมีหลายอย่าง การปลูก การบำรุงรักษา ก่อนที่ท่านจะให้เด็กลงไปทำท่านสั่งว่าวันพຽ່ນนี้จะเรียนอะไร สั่งตั้งแต่วันนี้ว่าเธอจะต้องเตรียมจอบ เตรียมอะไรมา เพราะเมื่อก่อนนั้นยังไม่มีหลักสูตรใหม่ ต้องให้เตรียมมาจากบ้าน เวลาสอนให้เด็กมา ตั้งแถวเรียนเป็นกลุ่ม ใครเป็นหัวหน้า ใครเป็นรองหัวหน้าแล้วก็ชี้แจงว่าจะทำอย่างนั้น ๆ ทำเสร็จแล้ว เหลือเวลาประมาณ ๑๐ นาที ครูจะปานกหวีด แล้วให้เอาเครื่องมือไปล้างกลับมาตั้งแถวตรงนี้ หัวหน้าทีมเอาจอบไปเก็บแล้วตรวจดูว่าครบหรือไม่ เช็ดสะอาดหรือยังแล้วกลับมารายงาน หัวหน้ารายงานกลุ่มที่ ๑ ทำดีมากตบมือให้เกียรติ เป็นหลักสูตรใหม่ได้กำลังใจได้อะไรทุกเรื่อง ได้ผลมากอยู่ มาทุกโรงเรียนก็เห็นใจแล้วมาช่วยกันอีก อันนั้นเป็นการปฏิบัติจริงที่โรงเรียน ยังมีอีก ๓ หัวข้อจะไว้พูด ตอนหลัง แต่จะเสนอหัวข้อไว้ การจัดการตรงนั้นจะต้องมีการบันทึกผลงานต่าง ๆ ในการที่จะนำมา ประเมินและติดตามผล ส่วนใหญ่ทำแล้วผลเป็นอย่างไร นำมาประกาศให้ชัดเจน ให้คนที่ทำเขาชื่นชม การชื่นชมมีหลายระบบในวงนักเรียนเราก็คัดเลือกกันมาหลายรูปแบบ ในโรงเรียนจะมีคู่มือการปฏิบัติ

กิจกรรมอยู่ประมาณ ๑๘ รายการ คุณครูทุกท่านรู้ พอสิ้นปีการศึกษา หรือตรงช่วงไหนจะประเมินอะไร จะต้องออกมาเป็นรูปแบบนั้นการประเมินเพื่อให้การชื่นชม เช่น การคัดเลือกครูดีเด่นก็ดี ผมมีความคิดคล้ายที่ท่านวิระฯ พูด คือต้องมีผู้สมัคร ทำอย่างไรจะต้องไปสมัคร เขียนคนดีอย่างไรผมเขียนไม่ออก แต่ถ้าเขามีคณะกรรมการที่ประเมินในอำเภอหรือระดับจังหวัด เช่น ครูดีเด่นคณิตศาสตร์เลือกข้างเผื่อกรับได้ไหม เป็นวิธีที่ดีที่สุด อย่าให้คิดว่าต้องสมัคร ถ้าสมัครก็ไม่ได้สักคน คนที่ได้คือคนที่ไม่สมัคร มีเจ้านายที่ดีทั้งปัจจุบันและอดีต ผมได้รับรางวัลพระราชทานถึง ๒ ครั้ง ครั้งล่าสุดในปี พ.ศ.๒๕๓๘ มีผู้เสนอชื่อไปให้แล้วก็โทรมาบอกว่าเขาจะตรวจพ่วงนี้ ผมไม่ได้ทำหนังสืออะไรเลย พอตรวจเสร็จคะแนนนำ จังหวัดว่าถ้าก่อนเที่ยงไม่ได้ส่งถือว่าแพ้ วันศุกร์ผมก็เรียกหัวหน้าทีมมาคุยวันเสาร์ทำกันให้เสร็จนะ ผมก็มานั่งเป็นประธาน มีครูประมาณ ๖ คน หัวหน้าฝ่ายให้งานมาแล้วเอาไปถ่ายเอกสารเพราะงานมีครบหมดแล้ว เรียงลำดับเสร็จส่งท่าน ได้ที่หนึ่ง ได้รางวัลเหรียญนี้ เป็นเรื่องจริง ผมจึงขอขอบพระคุณเจ้านายหรือผู้บังคับบัญชาของผมทุกท่าน โชคดีที่มีผู้บังคับบัญชาที่ดีผมจึงเป็นห่วงในสถาบัน มีความเป็นห่วงอย่างมาก เสียเวลาเวลาที่ผมจุดชนวนความคิด ยังมีอีกมากมายแต่ผมก็คิดว่านอกจากแสดงความชื่นชมด้วยผลงานอย่างนั้นแล้ว สุดท้ายประการที่ ๕ ก็คือการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในการสร้างจิตสำนึกของคนนั้น จะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนามนุษย์ในจุดนี้ต้องมีทั้งต้นแบบ มีการปฏิบัติจริงอย่างถูกต้อง มีการประเมินและติดตามผล แสดงความชื่นชมพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขบวนการ ผมไม่ทราบว่าเป็นยุทธศาสตร์หรือไม่ ขอขอบคุณครับ

นายพะยอม แก้วกำเนิด

ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาครับ เวลาเรามีจำกัด ตอนนี้เลยเวลาไปแล้ว แต่มีประโยคท่านอาจารย์ จรูญฯ ฝากท่านไว้ ถ้าท่านจะไม่บันทึกเกรงจะเสียผลคุณค่าของการสัมมนา การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บ้านเมืองเราการพัฒนาอะไรก็ตามเหมือนสุนัขไล่กัดหางตัวเอง วนไปวนมาอยู่นั่นเองใครคนหนึ่งคิดทำอะไรขึ้นมา อีกคนหนึ่งมารับต่อก็เลิก แล้ววันดีคืนดีนำออกมาทำต่ออีก เพราะฉะนั้นหนองงูเห่า จะเป็นหนองงูเขียว อะไรอีกหลายอย่างในบ้านเมืองเราซึ่งคิดดีทั้งนั้น เริ่มก่อนเพื่อนใครเขาทำอะไรที่ไหน เป็นจุดเริ่มต้นเราจะรีบส่งคนไปศึกษา กลับมาทำงานจนมีชื่อเสียงไปทั่ว แต่เพียงระยะเดียวก็เลิก ตรงนี้เป็นจุดที่เรียกว่ายุทธศาสตร์ก็ได้ เมื่อเราเริ่มดีแล้วขอให้เริ่มต่อไปอย่างต่อเนื่อง เป็นประโยคที่สำคัญ ผมฝากท่านด้วย ผมพูดตั้งแต่ต้นแล้ว เราไม่มีคำตอบสำหรับท่าน ทุกอย่างพูดไปอาจไปสะกิดให้ท่านได้คิดต่อไปต่าง ๆ นา ๆ ทั้งนี้อยากให้ท่านได้ไปซึ่งแนวคิดที่ต้องปฏิบัติเมื่อท่านกลับไปยังสถานศึกษาของท่าน ผมขอขอบคุณที่ท่านได้ฟังมาโดยตลอด ขอขอบคุณมากครับ.

ชีวทัศน์พัฒนาคุณภาพชีวิต

โดย

นาวาอากาศเอก นายแพทย์ บุญเลิศ จุลเกียรติ

นายปชา ลาภานันต์

อนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

*****

นาวาอากาศเอก นายแพทย์ บุญเลิศ จุลเกียรติ

ท่านเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. คณะอนุกรรมการและผู้บริหารการศึกษาที่เคารพทุก ๆ ท่าน กระผมมีความรู้สึกเป็นเกียรติมากที่ได้มีโอกาสพบกับผู้บริหารการศึกษาในวันนี้ เพราะคิดว่ามีความสำคัญมากในการได้มาพบครู ผมเคยพูดเสมอว่า บ้านเราขณะนี้มีปัญหาหลายด้าน และการแก้ปัญหาในทางลัดต้องใช้เวลาอย่างน้อย ๑๕ ปี โดยต้องเริ่มบุกที่ ๒ สถาบัน สถาบันแรกคือสถาบันครู และสถาบันที่ ๒ คือ สถาบันตำรวจ บางคนถามว่า ๑๕ ปี จะทำไหวหรือ ผมคิดว่าไหวครับ ถ้าเรามุ่งกันจริง ๆ แต่ต้องเริ่มที่ครูก่อน ผมมีคำที่ก้องอยู่ในหูตลอดเวลาและผมคิดว่าคำนี้ควรจะก้องอยู่ในหูคุณครูทุกคน คำหรือประโยค ที่ว่านี่ก็คือ “ครูกูแผ่นดิน”

ท่านอาจสงสัยว่า ทำไมผมเป็นหมอ เป็นทหาร จึงบังอาจมาราบเรียนคุณครูเรื่องนี้ คำตอบก็คือบังเอิญผมเป็นคนโชคดีครับ โชคดีคนดีนะฮะแต่ที่ว่าโชคดีเพราะว่า ในชีวิตผมมีสิ่งๆที่เรียกว่าเป็นจุดเปลี่ยนของชีวิตหรือที่ฝรั่งเรียกว่า Turning Point มาก เคยจะเดินไปในทางผิดหรือออกนอกกลุ่มแต่จะมีเหตุการณ์บุคคลหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คอยตะล่อมไม่ให้หลงออกไปมาก

ชีวิตค้นพบพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึงการเอาภาพชีวิตมาไตร่ตรองให้เกิดปัญญา เพื่อนำไปถึงซึ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิต บังเอิญผมโชคดีที่ได้เห็นภาพชีวิตจริง ๆ ในห้องฉุกเฉินมาไม่ต่ำกว่า ๑๒ ปี ผมไปเรียนต่อทางเวชศาสตร์ฉุกเฉินจากสหรัฐอเมริกาและกลับมาทำงานเกือบ ๒๐ ปีมาแล้ว ภาพชีวิตจริง ๆ คือภาพผู้ป่วยบาดเจ็บ เจ็บป่วยและภาพที่สะท้อนถึงกันบึ่งที่แท้จริงของชีวิตหลากหลายในห้องฉุกเฉิน ทำให้ผมได้คิดถึงอะไรบางอย่าง จุดนี้ผมคิดว่าผมเป็นคนโชคดีที่ได้เห็น ผมมีแนวคิดว่าการที่จะพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ขึ้นน่าจะทำได้อย่างน้อย ๒ รูปแบบ รูปแบบแรกคือ การกล่อมเกล่า เหมือนที่คุณครู คุณพ่อคุณแม่ ได้กระทำอยู่ในขณะนี้ อีกรูปแบบหนึ่งก็คือ การทำให้เกิดการฉุกเฉิน ทุกวันนี้การเรียนการสอนของเราไม่สู้จะประสบความสำเร็จในการทำให้คนฉุกเฉินนัก เนื่องจากเราไม่เน้นที่กระบวนการเรียนการสอนที่ถูกต้อง เราอยู่กับพุทธศาสนาแต่เราลืมนำเอาเรื่องของหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญามาใช้ การเรียนรู้ให้รู้ถึงระดับปัญญานั้น จำเป็นจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นสมาธิ และกระบวนการเรียนรู้ที่มีสมาธินั้น จำเป็นจะต้องมีลักษณะของการมีวินัยหรือศีลกำกับอยู่ วินัยเป็นสิ่งสำคัญมากและเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทุกอย่าง เราจำเป็นต้องเน้นย้ำการปฏิรูปการเรียนการสอนของเราให้เด็กไทยเรามีวินัยมากกว่านี้ เพื่อให้เขามีขีดความสามารถในการเรียนรู้ให้ถึงระดับปัญญาได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งแน่นอนการจะสอนให้เด็กมีวินัยนั้นต้องเริ่มที่ครูผู้สอนเป็นผู้มีวินัยก่อน

การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมในขณะนี้ ต้องยอมรับว่า

๑. มนุษย์ทั้งหมดยังเวียนว่ายในกระแสของสัญชาตญาณ
๒. ธรรมชาติโดยทั่วไปของสิ่งมีชีวิตจะกระทำเพื่อตัวเองก่อนทั้งสิ้น
๓. ความพยายามที่จะทวนกระแสของคนหมู่มากเกือบเป็นไปไม่ได้

ทุกวันนี้ เรามักจะสอนให้คนมีความเสียสละ แล้วก็บอกว่าต้องเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเพื่อคนอื่น แต่แท้จริงแล้วธรรมชาติของมนุษย์จะกระทำเพื่อตัวเอง ผมมีความเห็นว่า ควรจะต้องให้เกลือกจิ้มเกลือกคือให้เขาทำเพื่อตัวเอง แต่ลดความเห็นแก่ตัวลง คำพูดนี้เป็นคำพูดที่ต้องพิจารณากันอย่างลึกซึ้งแล้ว จะเกิดความเข้าใจ

ปัญหาที่ยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติขณะนี้ มีอยู่ ๓ ข้อ

๑. มนุษย์เริ่มไม่แน่ใจว่าอะไรถูก อะไรผิด
๒. ถึงแม้ว่าจะรู้ว่าอะไรถูกแล้ว แต่ก็ยังไม่ทำสิ่งที่ถูกต้อง และยังทำสิ่งที่รู้ว่าผิดอยู่
๓. ถึงแม้จะรู้ถูกรู้ผิด และทำในสิ่งที่ถูกต้องแล้ว แต่ยังไม่พบความสุขที่แท้จริง

ทุกวันนี้บางคนเริ่มเชื่อว่า การเล่นเกมต้องซื้อเสียง ชักจะไม่รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด บางคนเห็นป้ายแดง ขาว ยังจอดรถ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าห้ามจอด และถ้าบังเอิญถูกใบสั่ง ก็ยังพยายามเอาใบสั่งไปขอร้องญาติสนิทที่เป็นตำรวจให้ช่วยล้างโทษ คนบางคนรับราชการมาทำความดีถูกต้องมาตลอดแต่ผลที่ได้รับก็คือความก้าวหน้าทางราชการมีน้อยกว่าเพื่อนคนอื่นซึ่งดูเหมือนจะประจบนายอยู่ เมื่อมองผลแบบนี้ ก็เกิดความรู้สึกท้อถอยหดหู่คิดว่าทำดีแล้วไม่ได้ดี ปัญหาทั้ง ๓ ข้อนี้แก้ได้โดยปัญญา ขบวนการ

การสร้างปัญญาเพื่อแก้ปัญหา นั้น ทำได้ ๓ ลักษณะ ลักษณะหนึ่งคือการฟัง ให้เกิดสุดตมยะปัญญา ขบวนการที่ ๒ คือการคิด เพื่อให้เกิดจินตมยะปัญญา และขบวนการที่ ๓ คือ การทำจิตให้สงบ และพิจารณาให้เกิดภาวนามยะปัญญา ปัญญาที่ว่านี้ก็คือ ปัญญาที่เห็นชีวิตตามความเป็นจริง ซึ่งไม่ใช่ของง่ายแต่ไม่น่าจะยากเกินขีดความสามารถของมนุษย์ทั่ว ๆ ไป ความเป็นจริงดังกล่าวนี้ก็คือ ไตรลักษณ์นั่นเอง

ไตรลักษณ์ คือ ลักษณะ ๓ ประการของธรรมชาติซึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านตรัสรู้ และชี้ให้เห็นว่าทุกอย่างในโลกนี้มีลักษณะ ๓ ประการอยู่ในตัว ได้แก่ ทุกขัง อนิจจัง และอนัตตา ทุกขัง มาจากคำว่า ทุ บวก ขมะ ท.ทททททททท ทุ แปลว่า ยาก ข-ม ขมะ แปลว่า ทน ทุ-ขมะ แปลว่า ทนสภาพเดิม ยาก ประโยคที่ว่า สังขาร เป็นทุกข์ มีความหมายว่า เมื่อมีการปรุงแต่งเกิดขึ้น จะมีการทนสภาพเดิมยาก (สังขาร แปลว่าการปรุงแต่ง) ยกตัวอย่างเช่น แก้วน้ำนี้มีน้ำอยู่เกือบเต็มแก้ว ก็ถือว่า เป็นหนึ่งสังขาร เป็นหนึ่งการปรุงแต่ง ถ้าผมดื่มแก้วน้ำนี้ครึ่งแก้ว น้ำจะลดไปทันที แต่ถ้าผมไม่ดื่ม น้ำก็จะลดเหมือนกัน แต่อาจจะต้องทิ้งไว้ ๔ วัน ไม่มีอะไรทนสภาพเดิมได้ นี่คือภาวะทุกขัง เมื่อเกิดภาวะทุกขัง จะเกิดภาวะอนิจจัง ภาพที่ถ่ายเมื่อ ๕ ปีที่แล้ว กับตอนนี้ไม่เหมือนกันแล้ว แต่โดยแท้จริงแล้วสิ่งที่เรายึดว่าเป็นตัวเป็นตน หาเป็นตัวตนที่แท้จริงไม่ เมื่อเข้านี้ผมขับรถมา ผมเป็นผู้ใช้ถนน มาถึงสนามบิน ผมกลายเป็นผู้โดยสาร ขณะนั่งบนเครื่องบินงานต้อนรับเห็นผมเป็นทหารวัยกลางคน เมื่อมาถึงนี่ผมเป็นวิทยากร แต่ถ้าขณะบรรยายอยู่มีคนเจ็บป่วยกะทันหัน ผมจะเปลี่ยนสภาพเป็นหมอ ขณะทำหน้าที่แพทย์ ถ้าหัวใจวายเองก็จะกลายเป็นผู้ป่วย และถ้ารักษาไม่หายก็จะกลายเป็นศพ ไม่มีตัวตนที่แท้เป็นของตัวเองเลย ที่เราทุกข์ทุกวันนี้เพราะเราไปติดยึดว่าเป็นตัวเราและของเรานั้นเอง ที่กราบเรียนมานี้ อาจจะถูกง่าย แต่จะเข้าใจให้ลึกซึ้งจนกระทั่งทำให้เกิดผลเป็นการดับทุกข์ที่หมดจดนั้นไม่ใช่ของง่าย จำเป็นต้องใช้การพัฒนาปัญญาให้ถึงความเข้าใจที่ถ่องแท้

ย้อนกลับมาใหม่ ทุกวันนี้ปัญหาของมนุษย์ที่เกิดขึ้นก็เนื่องจากการไม่เข้าใจชีวิตว่าเราคือใคร และมีเป้าประสงค์อะไรที่แท้จริงในการอยู่ในโลกนี้ เพราะฉะนั้นผมขอใช้เวลาที่เหลือไม่มากนักฉายสไลด์ให้ดูว่าชีวิตคืออะไร และชีวิตคนจะถูกนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างไร แต่ก่อนจะฉายผมอยากจะกราบเรียนท่านผู้บริหารการศึกษาว่า การที่จะจัดการเรียนการสอนหรือจัดระบบการอบรมให้เกิดการจุกคุดนั้น จะต้องมององค์ประกอบหลายอย่างที่สอดคล้องกัน ในชีวิตการเป็นวิทยากรสมัครเล่น ผมได้สัมผัสกับข้อตบสนองของ 3 หลักสูตร ซึ่งมีผู้กล่าวว่า เป็นหลักสูตรที่สามารถจะพัฒนาพฤติกรรมได้ หลักสูตรแรกคือ หลักสูตรของคุณแม่สิริ กลินชัย หลักสูตรที่สอง คือหลักสูตรของท่านอาจารย์กัลยา เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และหลักสูตรที่สาม คือหลักสูตรแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองของท่านอาจารย์ปชาฯ ซึ่งผมเรียกว่า “คุณพ่อปชา ลาภานันต์” ท่านเป็นบุคคลดีเด่นของชาติ และพยายามที่จะจัดหลักสูตรการอบรมและพัฒนาบุคลากรระดับต่าง ๆ ภายในชาติ ตั้งแต่เยาวชนจนถึงข้าราชการทุกระดับ หลักสูตรของศูนย์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นหลักสูตรซึ่งนำเอาผู้ที่ต้องการฝึกอบรมมาทำความรู้จักกับชีวิตตามความเป็นจริง มาทำความรู้จักกับตัวเองและวิเคราะห์ตัวเอง ผมอยากใช้เวลา

ในช่วงนี้ประมาณครึ่งชั่วโมง กราบเรียนเชิญคุณพ่อปชา ลาภานันต์ มากรุณาเล่าให้พวกเราฟังว่า หลักสูตรนี้มีความเป็นมาอย่างไร และมีหลักการในการฝึกอบรมโดยย่ออย่างไรบ้าง ขอกราบเรียนเชิญคุณพ่อปชา ลาภานันต์ ครับ

นายปชา ลาภานันท์

กราบเรียนท่านประธานฯ ท่านเลขาธิการ คณะอนุกรรมการ และท่านผู้เสมือนหนึ่งเป็นปูชนียบุคคล ผู้ซึ่งเป็นความหวังของชาติซึ่งกำลังมีวิกฤตการณ์ที่น่ากลัว ที่คนกำลังล้มละลายทางจิตใจ และวิญญาณเพิ่มขึ้นอย่างวิตก ท่านนายแพทย์บุญเลิศฯ ได้บอกกับผมเมื่อสักครู่ว่า อยากให้ผมขึ้นมา พอดีผมมีของติดตัวมาเล็กน้อย ก็อยากจะมากราบเรียนสิ่งซึ่งท่านนายแพทย์บุญเลิศฯ ได้ประชาสัมพันธ์ไปบ้างแล้ว บางท่านที่ได้ผ่านหลักสูตรนี้ไปแล้ว ที่ศูนย์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ศูนย์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ได้ปฏิบัติขึ้นมา ๑๑ ปี แต่ความเจริญมันเกิดสิ่งนี้มา ๒๐ ปี แล้ว เกิดขึ้นในเบื้องต้นทุกคนก็ไม่เห็นด้วย เพราะว่าจะเป็นการทวนกระแสโลก เพราะคนไม่เข้าใจว่า ถ้าเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองแล้ว ต้องลด ละ เลิก อบายมุข ซึ่งความจริงไม่ใช่หัวใจเลย สิ่งนั้นเป็น ๑ ใน ๘ ส่วนเท่านั้นเอง แต่ที่สำคัญมาก คือ เป็นกระบวนการของการพัฒนาที่อยากจะกราบเรียนว่า ได้นำทางโลกและทางธรรมมาประยุกต์เข้าหากัน โดยคณะวิทยากรผู้ทรงภูมิปัญญาที่บริบูรณ์ทั้งภูมิรัฐภูมิธรรมอีกเหมือนกัน นั่นคือ นายแพทย์บุญเลิศฯ ก็ดี ท่านอาจารย์พะยอมฯ ก็ตาม และมีอีกมากมายหลายท่านที่มาเป็นวิทยากร ที่มาให้ความกระจ่างต่อสิ่งซึ่งเป็นสัจธรรมของชีวิตนั้นอย่างไร พระเดชพระคุณพระธรรมโกษาจารย์ หลวงพ่อปัญญานันทะ ท่านเป็นประธานมูลนิธิและเป็นผู้ตั้งศูนย์นี้ขึ้นมา เริ่มจากศูนย์ จากดินสักก้อน ทรายสักก้อน เม็ดเงินสักบาทก็ไม่มี ขณะนี้ก็เป็นศูนย์ที่มีพื้นที่ประมาณ ๖๐๐ ไร่ และได้มีการก่อสร้างอบรมคนมาไม่น้อยกว่า ๒๕๐ รุ่น จากคนทุกระดับ เมื่อวานนี้ผมเพิ่งปิดหลักสูตรให้กับผู้บริหารระดับสูงของกรมส่งเสริมการเกษตร ตั้งแต่ระดับ ๘-๑๐ ที่เข้าอบรมหลักสูตรนี้ ๖ วัน ขณะนี้ศูนย์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง กำลังทำสิ่งที่ว่าอาจจะทำได้ยาก แต่ไม่ยากที่จะทำ ด้วยความเสียสละของวิทยากรมากมายหลายท่าน ที่รวมพลัง รวมความคิดอ่าน มาทำในสิ่งที่เป็นนามธรรม ที่เราพูดกัน ได้มากมาย แต่ยากที่จะเข้าใจ ยากที่จะเข้าถึง ยากที่จะนำมาปฏิบัติ สิ่งหนึ่งที่สำคัญมากจากข้อสังเกต หลายคนที่ผ่านมาผ่านกระบวนการทั้งหมดตรงนี้ ก็ได้บอกให้รู้ว่า ทุกคนรู้แล้วทั้งนั้น แต่แปลกยิ่งรู้มากจะยากนานหรือเปล่าไม่ทราบ เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นกับบ้านเมืองนี้กับสังคมนี้ รู้แล้ว ฟังแล้วทั้งนั้นที่ผมสังเกตทุกรุ่นในวันแรก จะพูดอย่างนี้ทั้งนั้น บางคนไม่สนใจเอาหนังสือมานั่งอ่าน วิทยากรก็พูดไปจนคุณหมอบอกว่าเป็นการบรรยายที่ท่านต้องปฏิบัติธรรมด้วย เพราะว่าการที่บุคคลซึ่งเป็นระดับสูงคือระดับที่รู้วินัย แต่ทำไมก็ไม่ทราบว่าคนถึงไม่มีวินัย คนที่รู้ธรรม แต่ไม่มีธรรม ไม่ปฏิบัติธรรม เพราะฉะนั้นของดีต้องมีแบบ แบบที่ดีจะต้องมีระเบียบ ระเบียบที่ดีนั้น จะต้องมีความวินัย แต่พอลถามว่าคนที่ไม่มีวินัยคือคนอย่างไร คำตอบที่ออกมาแต่ละท่าน แต่ละคน จนกว่าท่านอาจารย์เกริกเกียรติฯ จะนำภาพทั้งหลายไปปรากฏ หรืออาจารย์แต่ละท่านเข้าไปพูด ที่ผมรู้อย่างนี้ เพราะผมมีเจตคติของแต่ละ

ท่านได้ส่งไปให้ท่านนำมาก่อน เมื่อท่านนำมาแล้วของแต่ละท่าน เมื่อมาถึงศูนย์แล้วแบ่งเป็นกลุ่ม ให้ทุกท่านทุกคนได้ระดมสมองกันว่า ในสิ่งที่เป็นนามธรรมที่เคยรู้ และพูดกันได้แต่ยากที่จะเข้าใจ บางทีรู้แล้วอาจจะเข้าใจอธิบายได้ แต่นำแปลกใจตัวเองเข้าไม่ถึงในสิ่งที่ตนเองรู้ และเข้าใจนั่นเอง หลายคนรู้เข้าใจถึงอย่างซึมซับ แต่ก็ปฏิบัติอะไรไม่ได้ ก็เหมือนสูญสิ้นทุกอย่างหมด ไม่มีอะไรที่เกิดประโยชน์ได้ เพราะฉะนั้นการพัฒนา พัฒนาอะไรก็ติด ถ้าจิตไม่พัฒนา และสิ่งที่สำคัญมาก กระผมคิดว่าตำราที่อ่านยากที่สุดในโลกนี้ ได้แก่ตำราที่ยาววา ที่หนาคืบ และที่กว้างคอกนี้เอง อ่านได้ยากมาก เพราะจากแบบสอบถามประมาณ ๒๐ ข้อที่เป็นเจตคติ ที่ทุกคนไปทดสอบมาก่อน แต่เมื่อมาระดมสมองและออกมาตอบ ในคำตอบแต่ละอย่างนั้น ไม่มีใครผิด มันถูก แต่ถูกอย่างไรก็ไม่ทราบ อุปมาจากการศึกษาที่ฟังวิทยากรมาเฉลย รู้ว่าทุกคนไม่มีใครผิด ถ้าเป็นเป้ายิง ทุกคนยิงเข้าเป้าหมด แต่อาจจะถูกที่หู ถูกหัวไหล่ อาจจะยิงเข้าทรวงอก บางคนยิงเฉียดหัวใจ บางคนยิงเข้าหัวใจแล้ว แต่ก็แปลกไม่ปลิดขั้วหัวใจเสียอีก เพราะสังจธรรมนั้นต้องเป็นหนึ่งเดียว สิ่งที่เป็นสังจธรรม ทุกวันนี้เราก็จะมองดูเห็นว่า การที่เรายากจะเข้าใจตรงนี้เพราะ เหมือนกับที่ถามว่า คนเราเกิดมาทำไม ตอบกันมามากมายก่ายกอง เกิดมาเพื่อสืบพันธุ์ เกิดมาเพื่อรักษาเผ่าพันธุ์ เกิดมาเพื่อใช้กรรม เมื่อคุณหมอบุญเลิศๆ ฉายสไลด์ทุกคนอ้อกันไปหมด ก็ได้คำตอบออกมา เพราะฉะนั้นศูนย์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองเป็นหลักสูตรที่ยาก ผมได้ไปศึกษาราบเรียนกับพระเดชพระคุณหลวงพ่อกุศลคุณ คือ นำเอาคำสอนหลวงพ่อกุศลคุณ และหลวงพ่อกุศลคุณนั้น ออกมาผสมผสาน ประยุกต์ให้เป็นรูปธรรมในทางที่จะนำมาเพื่อที่จะสร้างให้คนนั้นรู้ เข้าใจ เข้าถึง สิ่งเหล่านี้ หลวงพ่อกุศลคุณท่านกล่าวว่า ความรู้ที่แท้จริงนั้น คือความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติแล้วทั้งนั้น จึงเป็นความรู้ที่แท้จริงและถูกต้อง เพราะฉะนั้น เราจึงมีกระบวนการ วิธีการ ทั้งหมดจะได้เป็นริ้วธรรมะ เพื่อที่จะให้คนนั้นได้พบ ได้เห็น ได้เข้าใจในสิ่งนั้น ให้มองจับคำให้ได้ ต้องอ้อขึ้นในใจ เออ ใช่ ถูก ถูกแล้วเช่นนั้นจริง ผมจึงมาขออนุญาตหลวงพ่อกุศลคุณ หลวงพ่อกุศลคุณ คำสอนของหลวงพ่อกุศลคุณ ลึกซึ้งมาก เปรียบเหมือนกระบวยสี่เหล่า ประเภทหนึ่งอาจฟังเข้าใจ ประเภทที่สอง ฟังนิดเข้าใจ อีกประเภทหนึ่งยากจะเข้าใจ จึงมาขออนุญาตพระเดชพระคุณหลวงพ่อกุศลคุณ นำคำสอนมาดิสโก้ มาเข้าจังหวะ จากนั้นก็ได้ผล หลายคนฟังเรื่องต่างๆ ทางธรรมะไม่ใช่เข้าใจ แต่พอฟังเพลงแล้วเข้าใจ ซื่อตลับเทปออนป้าอัดให้ไม่ทัน เราก็อัดขึ้นมาเป็นเพลง ขอกลอนจากหลวงพ่อกุศลคุณไปให้นักดนตรีที่มีชื่อเสียงเข้าทำนองอย่างนี้ ขอให้เป็นเพลงปลุกใจ อย่างนี้ขอให้เป็นเพลงแบบจงใจให้ได้ ศูนย์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนั้น ภายใต้การอุปถัมภ์ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อกุศลคุณนั้น เราได้จัดเป็นหลักสูตรขึ้นมากมาย หลายหลักสูตร และมีคนเข้ามารับการอบรมไม่น้อยกว่า ๒๕๐ รุ่น จากทุกระดับ ๒ รุ่นที่ผ่านมาเป็นระดับซี ๘-ซี ๑๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เมื่อประมวลผลออกมาแล้ว ปรากฏผลว่า ทุกคนจะพูดว่า วันแรกที่เข้ารับการอบรมจะมีปฏิกริยา แต่เมื่อผ่านวันนี้ ๓ ที่ ๔ ไปแล้วจนจบบอกว่า ตั้งแต่ผ่านการอบรมมาไม่รู้ก็ลืมครั้ง จนเบื่อหน่าย ก็ยังไม่เคยพบกับการฝึกอบรมที่ทำให้คนนั้น รู้ เข้าใจ เข้าถึง ให้มันเกิดจิตสำนึกให้ได้ นั่นคือเป็นความรู้ที่เรียน กราบเรียนได้ว่าสิ่งทั้งหมดนั้น กระบวนการทั้งหมดจากคณะวิทยากรผู้ทรงเกียรติ ผู้ทรงภูมิ ทั้งผู้รู้ จะนำให้ทุกคนพบคำตอบที่บอกว่า เป็นปัจจัยจัดตั้ง เวกิตถ์โพธิญาณุหิ สิ่งที่อยู่เฉพาะตน หรือเฉพาะตัว หมายความว่า ถ้าใครตั้งใจฟัง ผู้นั้นจะซึมซับได้มาก ถ้า

คนไหนจะเอาหนังสือมาอ่าน จะเดินไป-มา ก็แค่นั้น แล้วมักจะมีปัญหาเมื่อประเมินผล จะเจอสิ่งที่เป็นทางลบบ้างจากบุคคลที่ไม่ฟังตลอด ไม่ยอมตื่นตีห้า ตามกติกา ต้องมาพัฒนาคุณภาพชีวิตตรงนี้ บางคนก็ลาป่วย เตียวไปนั่นมานี่ จนอธิบดีก็ต้องบอก ไม่ต้องห่วงงาน ไม่ต้องไม่ใส่ใจ ทั้งให้หมด แต่ก็ยังมีเตียวออกไปโทรศัพท์ เครื่องมือถือตั้งอยู่ในห้อง กำลังบรรยายอยู่เสียงก็ดังอีกแล้ว ปิดเสียได้ไหม เมื่อถึงเวลาตรงนี้ มันจะต้องแบ่งกันในเวลานี้ ไม่ขึ้นมันจะรบกวนกัน สมาธิการฟังกำลังเกิดขึ้น เรื่องนี้อธิบดีกรมส่งเสริมฯ ท่านมาปราม มาขอร้องกัน ผมก็ว่า เออ ! คนเรานี้วินัยใครก็รู้ดี แต่แปลก แต่ทำไมวินัยมันเป็นนามธรรมไม่อาจจะลูบจะคลำกันได้ กระผมมีสิ่งหนึ่งซึ่งมาถึงเมืองของคนสุราษฎร์ฯ คนดีของศรีสุราษฎร์ฯ นั้น ซึ่งผมได้นำกราบเรียนท่าน ป.ป.ป. อนุกรรมการก็เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี ผมขอยกตัวอย่างนะครับ ป้าแดง ท่านชายของจะได้กำไรสัก ๑๐๐ บาท ตัวจะขาดออกจากกันให้ได้ มาวันหนึ่งเย็นแล้วตลาดวายแล้ว มีชายหนุ่มคนหนึ่งถือกระเป๋าหัว มาวางไว้ที่ตู้โทรศัพท์ แล้วพูดโทรศัพท์จนจบ ด้วยความรีบร้อนรีบขึ้นรถขับบึ่งไป รู้สึกจะไปภูเกิดครับ พอไปถึง เปิดกระเป๋าจะเอากระเป๋า ความหาคกระเป๋าไม่เจอ พยายามนึกถึงว่าพักที่ไหนบ้าง แวะที่ไหนบ้าง ทางป่าแดงเห็นกระเป๋าคิดว่า เอ๊ะ กระเป๋าใคร หยิบกระเป๋าเปิดดู เห็นเงิน ๑๓ ล้านอยู่ในกระเป๋าที่ลืมไว้ ป้าแดงเอาเงินมาเก็บไว้ถึง ๒ คืน ป้าแดงนอนไม่หลับ ทั้ง ๆ ที่เงินนั้น ไม่ใช่ของตัวเองเลย ลูกขึ้นมาดูตลอด คืนว่าเงินยังอยู่หรือไม่ อยู่มาจนวันหนึ่ง เจ้าของกลับมาถามว่าเห็นกระเป๋าเขาบ้างไหม ป้าแดงเอามาให้ดูใช่แล้ว ๑๓ ล้าน เจ้าของกระเป๋าให้เงินป้าแดง ๑ ล้าน เป็นรางวัลที่เก็บกระเป๋าไว้ให้ แต่ป้าแดงมานึกว่า ๑๐๐ บาทกว่าจะได้ ตัวจะขาดออกจากกัน นี่ตั้ง ๑ ล้าน รับไม่ได้ ป้าแดงไม่ยอมรับเงินเจ้าของเงินอ่อนวอนเท่าไรก็ไม่ยอมรับเงิน ๑ ล้าน เจ้าของเงินบอกว่า ถ้าป้าไม่เอาเงินเอากระดาศนี้ไว้ก็แล้วกัน เขียนเป็นลายมือว่า พี่น้องสกุลนี้ทุกคนไม่ว่าที่สงขลา ที่หาดใหญ่ หรือที่ไหนก็แล้วแต่ ถ้าป้ามีทุกข์ร้อนเอาแผ่นกระดาศนี้ไปให้ จะได้รับการบำบัดช่วยเหลือทันที ป้าแดงรับไว้ ๒-๓ วัน มานั่งนึกว่าลูก ๆ ของแกบางคนจะไม่ค่อยดี กลัวถ้าลูกรู้เข้าจะเอากระดาศแผ่นนี้ไปไถเงินเขา ก็ทำลายเสียทำให้เรานึกได้ว่า อ้อ ! ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้กล่าวไว้ว่า ทรัพย์มี ๒ สถาน สถานหนึ่งคือทรัพย์ภายนอก เรียกวอนไรนา ข้าทาสบริวารทั้งหลายซึ่งเป็นทรัพย์ภายนอก แต่คนต้องการทรัพย์นี้กันมาก เพราะจากการประเมินผล คนส่วนมากบอกว่าทำไมต้องการเงิน เพราะต้องการหาความสุข ถ้ามจริงเถอะว่าเงินให้ความสุขจริงหรือเปล่า ก็น่าคิด แต่ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของบุคคลที่มาเข้าในศูนย์ ไม่ว่าจะระดับไหนทุกคนจะบอกว่าเงินคือตัวความสุข ทุกคนต้องการมีความสุข ผลที่สุดป้าแดงก็ทำลายไป เมื่อใคร ๆ รู้ข่าวขึ้นมาภายหลัง ป.ป.ป. ก็ยกย่องให้ปรากฏ พิมพ์ลงหนังสือจาริกสุจริต ในขณะที่เดียวกัน ผมนึกถึงอีกท่านหนึ่งที่ท่านไปพบผมโดยบังเอิญ เป็นเศรษฐีมีเงินเป็นหมื่นล้าน นั่งคุยกันประเดี๋ยวเดียว ถูกอภัยคำมาก ผมบอก คุณหญิงครับ หลวงพ่อกำลังตั้งศูนย์นี้ขึ้นมาเพื่อจะรับเขาวงกตจากทั่วประเทศให้ไปเรียนฟรี และปรับวุฒิได้ตามระบบของสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) และเรียนจบแล้วเรียนแบบใหม่หมด เรียนแบบปลูกจิตสำนึกให้เกิด กระผมคงกราบเรียนในรายละเอียดไม่ได้ นะครับว่ามีกระบวนการวิธีการอย่างไร แต่กระผมมั่นใจว่าสิ่งที่กำลังทำนี้ ได้กระบวนการทั้งโลก ทั้งธรรม นำเข้ามาประสมประสานอย่างเหมาะสม ที่จะให้คนได้เรียนรู้ เข้าใจ เข้าถึง และนำไปปฏิบัติให้ได้มันอย่างไร

เมื่อผมพาท่านไป คุยกันไป ชี้ให้ท่านดู ท่านก็ฟังพอใจ เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ฉันทิ้งไว้ก่อน ๑๔ ไร่ ให้สร้างที่ปฏิบัติธรรม ดึกนี้ ๓ ชั้น ใครเป็นเจ้าของ ถ้าไม่มี ฉันทขอเป็นเจ้าของเท่าไร ๑๒ ล้าน ฉันทขอเป็นตึกอริยมรรค ดึก ๓ ชั้น เป็นตึกแปดเหลี่ยมสำหรับหลักสูตรหนึ่ง คือ หลักสูตรเจียรไนเพชร ที่ศูนย์มีอีกหลายหลักสูตร คือ ๑. หลักสูตรกระแทะเพชรในหิน ญี่ปุ่นต้องยกทีมมาขอดูหลักสูตรนี้ จากมาลัยทักษิณ และต่อจากนั้นยังมีต่างชาติส่งนักศึกษาเข้ามา ๗ ชาติ ต้องมีล่ามไว้แปล หลักสูตรที่ ๒ หลักสูตรเจียรไนเพชร หลักสูตรที่ ๓ หลักสูตรประกายเพชร หลักสูตรที่ ๔ หลักสูตรร่อนหาเพชร เป็นที่พอใจหมดทุกคนเมื่อเข้าหลักสูตรนี้แล้ว เมื่อท่านเป็นเจ้าของตึกผมก็ดีใจ ท่านคือคุณหญิงชจิกันตะบุตร และนำคุณหญิงไปนมัสการหลวงพ่อบุญานันทะ ที่วัดชลประทานฯ ว่าคุณหญิงปวารณาขอเป็นเจ้าของภาพในการจัดสร้างตึกหลังนี้ หลวงพ่อก็อมทนาสาธุ ผมก็ดีใจคิดว่าธรรมะช่างจัดสรรเหลือเกิน จัดสรรให้คนที่มิใช่บุญสุนทานมา เพราะตอนที่เราจะตั้งศูนย์ ขอโทษเศรษฐกิจใหญ่ ๑๘ ตระกูลในกรุงเทพฯ ไปยกมือวันทาแต่ละท่านฯ ท่านพูดว่าคิดง่าย พูดง่าย ทำไม่ได้หรอก อย่าคิดมากเดี๋ยวจะหลอน บางคนบอกว่ากรุงเทพฯ หน้าฝนอยู่ไม่ได้ น้ำมันท่วมปากชอยต้องไปอยู่อเมริกา บางคนบอกว่ารัฐบาลลดค่าเงินบาท รอก่อน รอเมื่อไหร่ดอกเบียดี เงินค่าเงินบาทเยอะค่อยมาว่ากัน เป็นการปฏิเสธที่เรียกว่า นุ่มนวล แต่บางท่านก็บุญสุนทาน ผมก็นั่งนึกว่าคนมีสตางค์มาก ก็เห็นว่านั่นคือความสุข แต่หลายท่านที่ผมเจอ เป็นเศรษฐกิจบุญ ที่เขารู้ว่า เขามีเงิน เขายังไม่มีความสุข เขาจะแสวงหาความสุข เขาจะไปหาหลวงพ่อดีๆ ต่างๆ แม้แต่คุณหญิงชจิกันตะบุตร เมื่อมาเจอผม ท่านก็ต้องการความสุข ไม่ใช่ความสุขที่สะกดด้วยก.ไก่ ในตอนนั้นมีเศรษฐกิจหลายคนที่กำลังเข้ามาเพื่อสนับสนุนศูนย์นี้ อยู่มาไม่ถึง ๔-๕ เดือน คุณหญิงถูกฆ่าตายที่ชอยรางน้ำ ในเวลาเดียวกันนั้น มีเศรษฐกิจอีกคนหนึ่ง อยู่ที่ชอยสุทธิสาร ห่างจากคุณหญิงชจิกันตะบุตร ท่านรวยมากเหมือนกัน โดนคนใช้มอมจนสลิมสลือ เอาเงินใส่กระเป๋ามาหลายล้านและกำลังจะออกพันประตูไป หันมาเห็นมือคุณหญิงที่นอนโผล่มือมาจากโซฟา เห็นแหวนเพชรวงหนึ่งอยู่ในนิ้วมือคุณหญิงท่านนั้น วางกระเป๋าเข้ามาเอาแหวนอีกวงที่นิ้วมือ ดึงไม่ออก ริ่งเข้าบ้านหีบอ๊โด้มาลับนิ้วคุณหญิง ไปๆ มาๆ คนต้องตายเพราะเงิน ผมนึกถึงป่าแดงนึกว่าทรัพย์ในโลกมี ๒ สถานคือ ทรัพย์ภายนอก แต่คนต้องตายเพราะทรัพย์ภายนอกมากมายก่ายกอง ทุกวันนี้ของที่กระผมกราบเรียนตรงนี้ แต่เรายังมีทรัพย์ภายในที่เรียกว่า อริยทรัพย์ ล้นออกมาจนทรัพย์ภายนอกเข้าไม่ถึง และท่านก็มีความสุขอยู่ที่ตรงนั้น ผมขอกราบเรียนว่าตรงนี้แหละที่ทำให้คนฉงนใจคิด ทำให้ปลุกจิตสำนึกขึ้นมา เพราะมีของจริงให้เห็นเป็นตัวอย่าง ผมคิดว่าที่สำคัญมากคือคนเรานั้น สอนคนอื่นมันง่ายไม่ลำบาก แต่ที่ยากมากคือสอนตนเอง และที่ยากยิ่งก็คนที่ไม่ยอมให้ใครสอน เพราะอะไรครับ พูดๆ ไปคือตัวอหังการ มันสูงเหลือเกิน แต่ก็แปลกหลายท่านลองสอบถามดู จะว่าเอาอะไรมาพูด ศัพท์สูงเหลือเกิน ถ้าอหังการศัพท์สูงไป จันเอาสิมะนะที่มันมีทุกผู้ทุกคน ก็อีกเหมือนกัน ก็บอกว่า ฟังไม่ค่อยเข้าใจ แต่พอพูดอวดตา ก็พอเข้าใจบ้าง แต่พอบอกอ๊โโก้ อ้อ กันทั้งห้องดังลั่นหมดเลย แสดงว่า ถ้าพูดคำอย่างนี้ หว่าาเขย ถ้าภาษาฝรั่งแล้ว อ้อ กันทั้งห้อง ส่วนการสอนนั้น การสอนเท่าไรก็ไม่สามารถดีได้เท่ากับเป็นตัวอย่างที่ดี นี่คือสำคัญทั้งหมด ตัวอย่างที่ดีจะดียิ่งกว่าคำสอน ผมอยากนำอีก ๒-๓ ท่านเพื่อให้เห็นว่าสิ่งที่ทำให้เกิดจิตสำนึก ปลุกใจของคนจะได้จาก

กระบวนการของวิทยาการแต่ละท่านซึ่งมีัจจธรรม ที่สามารถพูดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้แล้วนั้น มีบุคคลหนึ่งที่เป็นอย่างที่ตัวเองได้ยืนยันยึดตามท่านขึ้นมาได้ คือ พลโทประหยัด รอดโพธิ์ทอง นักรบ นักพัฒนาผู้ยิ่งใหญ่ เราได้เขียนว่า

**อบอวลกลิ่นธูปเทียนนวนเวียนหอม
ไต้บนน้อมบูชาผู้กล้าหาญ
ผู้ก่อตั้งสร้างสมอุดมการณ์
ยอมวายปราณเพื่อถิ่นแผ่นดินไทย
ท่านประหยัด รอดโพธิ์ทอง เรืองรองจรัส
เป็นนักพัฒนาจริงผู้ยิ่งใหญ่
แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ผ่องอำไพ
จารึกนามท่านไว้ในแผ่นดิน**

ที่ผมมากราบเรียนให้ทราบเพราะว่าท่านทำงาน เพราะมีค่าๆ หนึ่งเป็นัจจธรรมอยู่ในแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ซึ่งที่พูดทั้งหมด ซึ่งผมฟังประมวลแล้วเดี๋ยวนี้ไม่มีใครทราบได้ชัดเจนว่า อะไรคือต้นเหตุของปัญหาทั้งหมด ต่างคนก็พูดกันมาจากประเมินผลจากคนเป็นพัน เป็นหมื่นแล้ว แปลกว่าการประเมินผลทั้งหมด จากการที่ตอบมาบอกว่าเอาปลายเหตุมาตอบทั้งนั้น แต่ไม่มีใครจะสามารถเข้าใจว่าอะไรคือต้นเหตุ แต่วันนี้ผมมาฟังวิทยาการทั้ง ๓ ท่านพูด แล้วสรุปความได้แน่แล้วว่าชัดเจนแล้วว่าต้นเหตุแห่งปัญหานั้น เราไปมองไกลเกินไป จนมองไปที่ปลายเหตุ จนไม่สามารถแก้ที่ต้นเหตุตรงนั้นได้ ต้นเหตุนั้นก็คือ “คน” คนคือต้นเหตุของปัญหาทั้งหมด เพราะคนกับมนุษย์จะไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นถ้าจะสร้างคนให้เป็นมนุษย์ สร้างมนุษย์ที่มีอุดมการณ์ ให้ยืนหยัด ฉะนั้นที่ศูนย์จะทำงานนี้ให้เป็นรูปธรรมโดยเอาของจริงทั้งหมดของบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติได้แล้ว และทำจริง ๆ ขึ้นมา ไม่ใช่เราเล่าเป็นนิทาน นิทานเป็นการประกอบเป็นแนวทาง คนจะมีจิตสำนึกหรือไม่มีจิตสำนึก บุคคลจะเกิดอุดมการณ์หรือไม่อย่างนั้น ต้องบอกว่า มันมีค่าเดียวโดดๆ ซึ่งเป็นหัวใจของคำว่า แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง นั่นก็คือคำว่า “หน้าที่” หน้าที่นั้นมีเป็น ๒ ลักษณะ หน้าที่ ๑ คือหน้าที่โดยสมมติสัจจะ หน้าที่ ๒ คือ ปรมาตีสัจจะ หน้าที่โดยสมมติสัจจะนั้น เป็นหน้าที่ที่โลกสมมติให้เป็น ให้เป็นพ่อ ให้เป็นแม่ ให้เป็นครู ให้เป็นหมอ ให้เป็นแพทย์ ให้เป็นพระ ให้เป็นนักปกครอง อะไรก็แล้วแต่ ในหน้าที่โดยสมมติสัจจะนั้น มีสิ่งกำหนดรองรับในหน้าที่นั้น สิ่งนั้นนั่นคือ “จรรยาบรรณ” จรรยาบรรณพ่อ กำหนดไว้เสร็จหมดว่า พ่อมีหน้าที่อย่างไรบ้าง จรรยาบรรณแม่ จรรยาบรรณครู จนบัดนี้มีจรรยาบรรณข้าราชการ ๑๕ ประการ เพราะตั้งจรรยาบรรณมาก็ไม่เห็นว่ามีจรรยาบรรณอย่างไรบ้าง เพราะหน้าที่ทำอย่างไรให้คนเข้าถึง หน้าที่โดยสมมติสัจจะนั้นอย่างถูกต้อง ก็เอาชีวิตของคนมาเรียน เอามาพูด เอาของจริง ๆ หยิบยกมาได้ชัดเจน ไม่ใช่มาเล่ากันโดยสิ่งที่ไม่มีความหมาย ท่านทำหน้าที่ท่านถึงที่สุด และหน้าที่นี้เป็นคำกล่าวที่เป็นัจจธรรมของพระเดชพระคุณ หลวงพ่อพุทธทาส ที่ผมพยายามไปแกะ ผมพยายามเป็นแรมปี มาอนที่สวนโมกข์ เพื่ออยากจะทราบว่า สิ่งที่เป็นหัวใจของ

แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนั้นอะไรกันแน่ เพราะเดี๋ยวนี้ คนกำลังมีปัญหาเพราะว่า ถ้าเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองต้องลด ละ เลิก อบายมุข พุดกับสมัชชาแห่งชาติมา ๗-๘ ปีแล้ว พุดกันมาอย่างนี้ ตลอด ซึ่งไม่มีใครเข้าใจว่า สิ่งที่เป็นสังฆธรรมนั้นไม่ใช่ “หน้าที่” เพราะหลวงพ่อบอกว่า หน้าที่คือ “ธรรมะ” ธรรมะคือธรรมชาติ ธรรมชาติทุกอย่างทำหน้าที่ไม่หยุดยั้ง เพราะฉะนั้นท่านผู้นี้ (พลโทประหยัด รอดโพธิ์ทอง) เมื่อท่านป่วยหนักต้องเข้าโรงพยาบาล คือสมัยนั้นท่านเป็นรองแม่ทัพ ท่านจะเอา ฮ. ไปรับผมที่เมืองเลย ขณะที่ผมเป็นนายอำเภออยู่ พาไปที่กองทัพ บางทีไปนอนคุยกันสว่างคาตา ไม่ได้นอนกันหรอก คุยกันปัญหาที่ว่าจะทำอย่างไรที่จะทำให้คนเข้าใจเข้าถึงสังฆธรรมของชีวิต ให้เกิดจิตสำนึกต่อสิ่งนั้นให้มันได้ ประเมินกันมากมาย เพราะฉะนั้นเมื่อท่านป่วยหนัก ท่านเข้าโรงพยาบาล สิ่งไปดูที่นั่น เขาทำแล้วยัง ไปดูที่โน่นซิ ผลงานแค่นี้ พวกเราก็นิดๆ หน่อยๆ กลับมารายงานท่าน ขอบอกขอบใจ อยู่มาระยะหนึ่ง ลั้นเริ่มแข็งพุดไม่ได้ ลั้นตาย ท่านก็ใช้สมุดเขียนสั่งงานด้วยสมุด พูฟิงได้ มือทำได้ แต่ ลั้นพุดไม่ได้ ในตอนหลังท่านพุดว่า นิพพาน นิพพาน และเป็นแผ่นดินทำ ๘-๙-หั้น ใช้ไม่ได้ แล้วใช้ ทว่า ประสาทคงไม่สั่งการแล้ว และทอง เพื่อใคร ตัว K เพื่อ King และ Queen ครั้นท่านไม่ต้องห่วง เราจะมีตัวตายตัวแทนกำชับพวกเราทั้งหมดให้ทำงานนี้ให้ได้เพื่อถวายพระเจ้าอยู่หัวให้จงได้ นี่คือ คำสั่งของคน พอท่านเขียนเราก็รับปากว่า จะเป็นคลื่นลูกแล้วลูกเล่าที่จะทยอยเข้าไม่หยุดยั้ง จะมี ตัวตายตัวแทน พอพุดจบท่านหันมายิ้ม แล้วท่านเขียน ๕ **หน้าที่สุดท้าย พุทโธ** แล้วส่งยิ้มให้ใคร หลับตาสนิท ท่านจากไปสู่อ้อมปรายภพอย่างเรียบร้อย สิ่งเหล่านี้ครั้นท่านที่รัก หากว่าทุกคนหน้าที่ ทุกวันนี้ หน้าที่ของคนนั้นมันก็แปลก ไม่ค่อยจะรู้ จนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทาน รับสั่งว่า “รู้จักสามัคคี” รู้อะไร รู้หน้าที่ รักหน้าที่ เคารพบูชาหน้าที่ต่างหากในความหมาย มันถึงจะ เกิดขึ้นได้ เมื่อท่านสั่งการ พุทโธ ท่านก็จากโลกนี้ไป ผมจึงอยากให้ท่านดูเป็นแนวความคิดในส่วนที่ ว่าคุณแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง กำลังทำอะไรอยู่ กำลังนำชีวิตของคนจริง ที่ได้ทำและปฏิบัติมาให้ เป็นบทเรียนคนอื่น เขาบอกว่าคนที่ฉลาดนั้น บัณฑิตนั้นต้องรู้จักเรียนรู้ความผิดพลาดของผู้อื่นและของ ตนเอง และมาเป็นบทเรียนให้จงได้ ขณะเดียวกันต้องเรียนรู้ความสำเร็จของเขาเอามาเป็นแนวทาง ปฏิบัติที่ต้องทำให้อย่างยิ่งไปกว่าเขา ผมก็คงจะนำกราบเรียนท่านที่ตรงนี้ว่า ในกระบวนการที่เราจะปลุกฝัง ความซื่อสัตย์สุจริตได้อย่างไร ถ้าเรานำบุคคลต่างๆ มาแล้วบอกว่า การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริตนั้น ลักษณะเป็นดอกไม้ของชีวิต เพราะการทำหน้าที่การให้มันมีแต่สุข การคิดที่จะเอานั้นมีแต่ทุกข์ แม้อยากได้ตำแหน่ง อยากรู้ได้อะไรทั้งหมดตามที่เรียกร้อง เขาบอกคนเรานั้น ของฉัน ของกู กูไม่ให้ ของใครกูจะเอา กูทำนิดกูจะเอามาก กูไม่ทำอะไรเลย กูจะเอาทั้งหมด เพราะอะไร ฝิร้ายมัน เข้าสิง จึงสำนึกไม่ได้ เพราะฉะนั้นการทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ เป็นดอกไม้ชีวิต คือหมายความว่า การทำงานเพื่องาน ไม่ใช่เพื่อเงิน เพื่อเงินคนต้องล้มละลายทางจิตใจอย่างสิ้นเชิง งานคือเงิน เงินคือ งาน บันดาลสุขนั้น เสียงดังก้องหู ตั้งแต่หลับตานอน จนลืมตาตื่น ตามรถเมล์จะมีคาคัดไว้ตามรถเมล์ ตามแถวบางลำภูจะมีแผงกันแดด งานคือเงิน เงินคืองานบันดาลสุข ท่านพระคุณหลวงพ่อบอกว่า อย่างนี้จิตใจคนล้มละลายอย่างสิ้นเชิง ท่านเห็นด้วย ท่านจึงประกาศออกมาว่า ไม่ใช่งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข ธรรมะนั้นทุกคนเรียกหาเงินทั้งนั้น เงิน เงิน เงิน เงินคือพระเจ้า ต้องการกันแต่

เงิน พ่อค้าขายของขายโกงตาขี้ ผลิตของปลอมทั้งนั้น ทุกคนจะหาเงินทั้งนั้น แต่ทำงานเพื่องานนั้น ทำงานแล้วจะได้เงิน ไม่ได้เอาหัวใจผูกกับเงิน แต่คนพวกนี้เอาหัวใจผูกแต่เงินทั้งนั้น ผมมีตัวอย่าง เหล่านี้มากและมีข้อมูลจริง ๆ ที่ว่าทุกคนกำลังทำงานเพื่อเงินนั้นอย่างไรบ้าง มีของจริงที่ว่าจะชี้ให้เห็นให้ได้ เพราะว่าจะต้องทำงานเพื่องานไม่ใช่เพื่อเงิน แต่ทำงานแล้วจะต้องได้เงินไม่ต้องวิตก จิตใจไม่ถูก ปั่นไม่ถูกแบ่ง แต่ถ้าเมื่อไรคิดเอา ๒ ชั้นขึ้นมาเมื่อไหร่ จิตใจจะถูกแบ่ง สมองไม่อาจทุ่มเทให้กับงาน อย่างเต็มที่ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อหน้าที่ เพราะการปฏิบัติหน้าที่คือการปฏิบัติธรรม นั่นก็คือทำความดีเพื่อความดี พระพุทธรูปอันศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่ต้องกราบไหว้บูชา แต่ถ้าหว่าขาดเมื่อไหร่ คนคือต้นเหตุของปัญหา และหลวงพ่อกุญชรทาสกล่าวว่ารากเหง้าแห่งปัญหานั้นคือ ความเห็นแก่ตัว คนที่ทำความชั่วทั้งหมด มันเกิดจากตรงนี้เป็นรากเหง้าของมัน ถ้าเมื่อไหร่ใครจะจัดตัวนี้ไม่ออกไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะมันมี สิ่งหนึ่งที่มันสัมพันธ์กัน อย่างธรรมะนั้นมันสัมพันธ์คล้องจองกันไปทั้งหมด ภูหนึ่งจะรู้หมด แต่รู้ให้จริง รู้ให้แจ้ง รู้ให้ถึงการปฏิบัติของมันจริง ๆ เพราะฉะนั้น เมื่อหลวงพ่อบุญญานันทะ ท่านประกาศ สอนทางรัฐบาลทันที ท่านประกาศดังนี้ “งานคือชีวิต ชีวิตคืองาน บันดาลสุข” ทำงานสุข เป็นสุขกับการทำงาน เมื่อก่อนผมไม่ค่อยซาบซึ้งเท่าไร เมื่อผมมาปฏิบัติมากขึ้นจึงได้ซาบซึ้งในสิ่งที่หลวงพ่อบุญญานันทะ ท่านกล่าวไว้ว่า ถ้าคนถึงตรงนี้แล้ว อย่างอื่นก็ตามมาหมด ไม่ว่าจะวินัยหรือสารพัดสิ่งทีกล่าวทั้งหมด ผมจึงมาแต่ง เพลงขึ้นเพลงหนึ่ง ได้นำคำสอนของหลวงพ่อบุญญานันทะ ๓ องค์ มาประมวลเข้ามาเป็นเพลง ชื่อ เพลงอุดมการณ์ชีวิต ที่บอกว่า

งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข
ทำงานให้สุข เป็นสุขเมื่อทำงาน
ชีวิตคือลมหายใจใครก็รู้
ชีวิตคือการต่อสู้ศรัทธา
ชีวิตคือกิจการงานตระการตา
ชีวิตคือกาลเวลาที่คุ้มครอง
ทำงานเพื่องานบันดาลผล
ทำดีเพื่อดี ผลผลให้
ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่อย่างจริงใจ
สร้างไทแก่ตัวอย่างกล้าเกรง

ทำงานเพื่องาน ไม่ใช่เพื่อเงิน ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ ตำแหน่งไม่ต้องไปคำนึงถึง เพราะตำแหน่งนั้นเราไม่ใช่ผู้บันดาล ผู้บังคับบัญชาเหนือไปเป็นผู้พิจารณา แต่ถ้าคิดแล้วก็เป็นทุกข์ทันที เพลงนี้ ธนากรกรุงเทพฯ ขอไปเป็นเพลงประจำธนาคารหลายแห่ง ผมจำคำนี้จากหลวงพ่อกุญชรทาสมา ที่บอกว่า ชีวิตคือหน้าที่ หน้าที่คือธรรมะ ธรรมะคือธรรมชาติ ธรรมชาติทำหน้าที่อย่างไม่หยุดยั้ง เพราะฉะนั้นสุดท้ายที่ขอกราบเรียนว่า นี่เป็นวิธีการมันเป็นหลักการ การอบรมที่หลักการ กระบวนการและวิธีการ หลักการที่แน่นอน กระบวนการที่ยืดหยุ่น ยึดหยุ่นมากหลักการจะล้ม จึงควรยึดหยุ่น

ตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา แต่วิธีการนั้นต้องดูเป้าหมาย บุคคลที่เข้าอบรมว่าเป็นคนแบบไหน มาอย่างไร และต้องรู้เบื้องหลังว่าวัตถุประสงค์ต้องการอะไรที่จะเข้ามาอบรม ต้องการความกตัญญูความซื่อสัตย์ หรืออะไรก็แล้วแต่ในหน่วยงาน อย่างครั้งนี้กรมส่งเสริมการเกษตรต้องการวัตถุประสงค์อยู่ ๓ หลักใหญ่ คือ คุณธรรมของข้าราชการ คุณภาพชีวิต และอุดมการณ์จิตสำนึกของข้าราชการ เราต้องมาวางกระบวนการ วิธีการขึ้นมาใหม่ บอกว่าธรรมะที่เป็นสุขใจ สุนทรียภาพทุกข้อ เขาว่าดีก็ข้างเขาไม่ต้องดีใจ เขาว่าไม่ดีก็ข้างเขาไม่ต้องเสียใจ เขาไม่สนใจก็ข้างเขาไม่ต้องน้อยใจ ธรรมะใครทำใครได้ ของใครของมัน อาจารย์เกริกเกียรติ นำภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อยากให้ท่านดูสักนิด เพราะว่าเมื่อตอนผมไปกราบเรียนหลวงพ่อกุฑทอง บอกท่านครับ ที่ผมขออนุญาตนำกลอนทั้งหมดไปดิสโก้ ท่านก็ไม่อนุญาต ท่านก็ไม่ปฏิเสธ ท่านก็หัวเราะ ผมไปเข้าท่านองหมด จนออนป่าอัดไม้ทัน สั่งซื้อกันมาก ตอนนี้จะไปให้ตามโรงเรียนต่าง ๆ จะให้นักเรียนเปิดเพลงปลุกใจบ้าง ตอนหลังผมถามหลวงพ่อกุฑทองว่าทำไมมันดีจะเป็นน้ำเหลืองให้ได้ ๓ วันกว่าที่ท่านจะแต่งให้ผมได้ ท่านให้ผมไปนั่งสมาธิได้ต้นไม้อันหนึ่ง วันที่สอง วันที่สาม ท่านครับผมต้องกลับแล้ว วันนี้ไม่กลับไม่ได้ เพราะรถไฟจะมาแล้ว หลวงพ่อกุฑทองให้เอากระดาษมา

เห็อนันแหละคือน้ำมนต์ให้ผลเลิศ

นำให้เกิดสุขสวัสดิ์พัฒนาผล

น้ำมนต์รด รดเท่าใดไม่ช่วยคน

จนกว่าตนจะมีเห็อเมื่อทำจริง

จงรักเห็อเชื่อมันบากบั้นเกิด

หน้าที่เกิดสมบุญดีมีผลยิ่ง

เป็นพระเจ้ามาช่วยเราอย่าประวิง

จะเป็นมิ่งขวัญแท้แก่ทุกคน

พระพุทธองค์ทรงเคารพซึ่งหน้าที่

คลฤดีเห็ออออกมามหาผล

ใ้บูชาพระพุทธองค์มิ่งมงคล

สาธุชน มีสุขเหลือ เพราะเห็อเอย

พูดเรื่องนี้ต้องใช้เวลา ๑๒ ชั่วโมง เมื่อท่านเอนก สิทธิประสาธน์ไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช โทรศัพท์สั่งการผมไปจากเมืองเลย ปชา บินมาเดี๋ยวนี้ ตั้งแต่แปดโมงยันถึงเที่ยงคืนที่ติดตามเรื่องนี้ว่า แผ่นดินทอง คืออะไร ให้ท่านมองดูตรงนี้ ตัวแผ่นดินทอง มีความหมายสำคัญมีชีวิตอยู่อย่างเสรี ฟังแล้วลึกซึ้งมาก เสรีในอะไรบ้าง ก่อนที่รัฐบาลจะรับเรื่องนี้ ไปอธิบายให้ ๆ หน่อย ท่านทั้งหลายฟัง ผมบอกว่าบัดนี้ คนทาสคน เดินกันเต็มบ้านเต็มเมือง ไม่ว่าที่ไหน แต่ทุกคนเข้าใจ เข้าใจว่า คนทาสคน คือผู้ที่ถูกเขาโบย ถูกเขาเมียน ถูกเขาตี เอามาทำเป็นทาส แต่จริงแล้วคนทาสคนเยอะ เต็มไปหมดเลย แต่ทาสมีหลายระดับ กินอยู่อย่างพอดีมีสุข ถ้าอยู่ดีกินดีแล้ว ไม่ดีเด็ดขาด มีปัญหาหมาเยอะ อยู่ดีกินดี

ได้เจอเศรษฐีคนหนึ่งมีเงินเป็นหมื่นล้าน อยู่ดีกินดี ๓ ปี นอนอยู่บนเตียงไปไหนไม่ได้ ท่านให้ผมไปพบ ไปพูดให้กำลังใจ เพื่อที่จะให้ท่านช่วยบริจาค ท่านบริจาคเหมือนกันแต่น้อยมาก ผมบอกสรรพากร ไปบอกเศรษฐีเงินกู่ว่า นายอำเภอจะทำอย่างนี้ ๆ เพื่อถวายพระเจ้าอยู่หัว สรรพากรบอกไม่ได้ นายอำเภอ ต้องไปเอง ๆ ได้เท่าไรให้สรรพากรไปด้วยกัน แล้วไปบอกอธิบายนจบแล้วเป็นข้าวโม่ คว้าเงินมา ๒๐ บาท อธิฐานนาน บางครั้งผมต้องนิมนต์หลวงพ่อบไปด้วย แต่พอมาถึงคุณยายยายกล้วยแขก บอก ยายว่าขอชิมหน่อยได้ไหม ยายก็ให้ชิมบอกว่ากำลังกรอบ กำลังหวาน กำลังอร่อย แหมยาย นายอำเภอจะทำอย่างนี้ ๆ ยายว่าอย่างไร ยายก็ว่าดี คว้าเงินในกระຈาดมา ๓๐ บาท อธิฐาน โอ้โฮ ! กำลัง ๓๐ บาท ยายได้ทำบุญแล้ว กระทบไปเจออีกคน เป็นหนุ่มกำลังโบกกำแพง ถามเขาว่า ไอน้อง นายอำเภอจะทำอย่างนี้ จะเอายังไงวะ ! มีครับท่านผมให้ ๒ วันครับ แรงงานวันละ ๗๐ บาท ผมคิดได้ว่า “ทรัพย์คนดีมีน้อยพลอยได้พึ่ง เหมือนน้ำบึงน้ำบ่อพออาศัย ทรัพย์คนชั่วมากก็เป็นนัย ๆ พึ่งไม่ได้น้ำสมุทรมันสุดเค็ม” มันเปรียบเทียบได้อย่างนั้น และอย่างนี้อีกท่านหนึ่งบอกว่าน้ำท่วมกรุงเทพฯ อยู่ไม่ได้ต้องไปอยู่อเมริกา ผมไปเจอเศรษฐีใจบุญเข้า ถามว่า นายอำเภอคิดว่าจะทำสำเร็จไหม ผมไม่ รับรองว่าสำเร็จหรือไม่สำเร็จแต่บันไดขั้นหนึ่งไม่มีขั้นต่อไปไม่ได้ถ้าผมทำไม่สำเร็จคนหลังมาทำต่อครับท่าน เออ ! พึ่งแล้วเข้าทำ เอาเท่าไรนายอำเภอ ผมบอกว่า ผมไม่มีเงินไปจดมูลนิธิ เอ้า เอ้าไปจด ถ้าทำ ได้จริงแล้ว ผมจะช่วยไม่หยุด หลังจากผมจดทะเบียนเรียบร้อยแล้ว ผมไปพบกับหะยีจ้ประยูรฯ นี่มี เป็นหมื่นล้านเหมือนกัน คุยสามโมงเย็น ยันห้าทุ่ม พอพูดจบ หะยีจ้ ท่านมีเงินมากเหลือเกิน หะยีจ้ไป ถวายเงินหลวงพ่อบอก ไม่น่าเชื่อ ผมอัดเสียงท่าน พูดเพราะเสียงยิ่งกว่าคนพูดเสียอีก แล้วผมมาเจอ อีกท่านหนึ่ง ไปเสนอตัว เพราะคน ๆ นี้ถ้าถูกหลักถูกต้อง พูดไป พูดมา ท่านนั่งคิด บอกว่า นายอำเภอจะทำไม่สำเร็จ รัฐบาลยังทำไม่สำเร็จ เอาโครงการนี้กลับไป เอาโครงการอื่น ผมจะช่วย ผมกลับมา นั่งนึกคิดอธิษฐานอยู่สักอาทิตย์กลับไปหาท่านใหม่ ท่านถามว่า เอ๊ะ ! วันก่อนพูดเป็น ข้าวโม่ยังไม่จบรี จบครับ ผมตอบ แต่ขอเวลาสักประมาณไม่เกินครึ่งข้าวโม่พูดเรื่องใหม่ ผมไปพูด ไประยะท่านเข้าใจ นายอำเภอผมเข้าใจแล้วเอาเท่าไร ๑ ล้านบาทครับ ผมอยากได้ที่ ๑๐๐ ไร่ เพื่อ จะตั้งศูนย์นี้ ท่านคิดดูก่อนพอครบ ๗ วัน เรียกผมไปพบทนายความท่าน เอาไปเลย ๑ ล้านบาท นั่นคือ นายห้างสวัสดิ์ โอสธานุเคราะห์ คนแรกคือท่านบุญยง ว่องวานิช พอผมไปเจอจา หะยีจ้ให้มา หนึ่งแสนบาท ท่านบุญยงฯ ตั้งรางวัลว่า ถ้าผมไปเจอจาเงินใครมาได้ ท่านให้รางวัลครั้งละแสน ผม กลับมาเขียนกลอนใหม่

**“ทรัพย์เศรษฐีมีมากหลากหลายบุญ
ช่วยเจือจุนคนจนได้อาศัย
มาสร้างรั้วให้กับตัวป้องกันภัย
สร้างสุขใจสร้างไทให้แก่ตัว”**

ทำอย่างไรจะสร้างสำนึกให้เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของคน ในครอบครัวได้บอกว่าสิ่งที่เล็กที่สุดในแผ่นดินนี้ และสำคัญที่สุดคือสถาบันครอบครัว แต่สถาบันครอบครัวได้สลายหมดแล้ว ๒๐ กว่าปีที่

ผมได้เป็นนายอำเภอ ผมพบว่าสถาบันครอบครัวหมดสภาพ ต้องเอาศีลธรรมมาจับ หลวงพ่อบอกว่า “ศีลธรรมไม่กลับมา โลกจะพินาศ แต่ถ้าศีลธรรมกลับมา โลกจะสงบเย็น” ต้องสร้างศีลธรรม ครอบครัวให้เกิด ในครอบครัวต้องมีองค์ประกอบ ๘ ประการ ผมไม่ชี้ทุกอัน อันเดียวพอแล้วครับ ศีลธรรมอยู่ตรงนี้ครับ เมื่อก่อนผมใช้ว่าปลอดอบายมุข ผมเล่นงานอบายมุข จนผมถูกชาวบ้านสอนมวย ผมถามว่าหมู่บ้านนี้จะเป็นหมู่บ้านมีศีลธรรมดี จะเป็นไม่ เป็น ถ้าเป็นต้องเลิกเหล้า เขาก็ลุกขึ้นยืนชี้ ศาลานี้ใครเป็นคนสร้าง คนสร้างศาลานี้มีแต่คนกินเหล้าทั้งนั้น พวกไม่กินเหล้า ไม่สร้าง ไม่บริจาคด้วย ผมวาบไปทั้งตัว ไปกราบเรียนพลโทประหยัดว่า ท่านครับ อย่างนี้ต้องเอาใหม่แล้ว อบายมุขมีมาก่อน พุทธกาล และเมื่อพุทธกาลก็ยังมี เพราะฉะนั้นเราไม่ควรเอาตรงนี้เป็นตัวหลัก เพียงให้รอบคอบ ใครที่จะกินเหล้าก็กิน แต่อย่าให้เหล้ากินคน มีมาตรการออกมาก็แล้วกัน ใครจะสูบบุหรี่ก็สูบ แต่สูบอย่างมีระเบียบ รอบคอบ อบายมุขเป็นเรื่องสำคัญ หัวใจของแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง จริงๆ หลวงพ่อพุทธทาสให้คำนี้ไว้ หน้าที่โดยสมมติจะ กับหน้าที่โดยปริสสะจะ โดยปริสสะจะ เป็นหน้าที่ของมนุษย์ มนุษย์มีหน้าที่อะไรที่ยิ่งใหญ่ คือหน้าที่ที่หมอบนุญเลศๆ พุด คือ เกิดมาเพื่อทำหน้าที่เพื่อดับทุกข์ให้ได้ ผมขอสรุปแค่นี้ เพื่อให้ท่านได้รู้จักแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ขณะนี้เกิดขึ้นแล้ว และเป็นศูนย์ที่ตั้งขึ้นที่อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยหลวงพ่อปัญญานันทะ และมีท่านเอกสิทธิประสานเป็นประธานกรรมการศูนย์ และกระผมเองเป็นผู้อำนวยการจัดการ และมีวิทยาการต่างๆ มากมายที่เข้าไปช่วยกัน เพื่อช่วยปลุกใจให้คนเกิดจิตสำนึก ให้คนเกิดรู้คุณค่าว่าเกิดมาทำไม กระผมขอขอบคุณครับ.

นาวาอากาศเอก นายแพทย์ บุญเลิศ จุลเกียรติ

ผมขออนุญาตต่อหน้าครับ ชิวทัศน์จะมาพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างไร นี่คือการบวนการเล็กๆ ที่อยู่ในหลักสูตรของแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ผมขออนุญาตฉายสไลด์ว่า ชิวทัศน์ที่ผมอยากจะทำ วิทยากรเรียนเป็นภาพที่นำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดสำนึกอย่างไรบ้าง วิทยากรที่ผมเห็นอยู่ทุกวันในวิชาชีพคืออุบัติเหตุ ผมอยากให้ผู้รับการอบรมได้เห็นและได้เกิดการจุกคิดว่า นี่คือนโยบายที่เรากำลังเผชิญอยู่และเป็นสิ่งที่ป้องกันได้ และผมจะกราบเรียนสรุปว่า อุบัติเหตุเกิดขึ้นจาก

๑. เราขาดความเชื่อในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เราโทษดวงมากกว่าการกระทำ
๒. เกิดจากเราขาดวินัย
๓. เกิดจากเราดำเนินชีวิตอย่างขาดสติ

ผมไม่สามารถจะทราบได้ว่า ใครมีวินัยหรือไม่ แต่ผมจะดูจากเปลือกนอก ๓ ข้อ เวลาไปบรรยายคือ

๑. ตรงเวลาหรือไม่
๒. มีการทึ่งของปะปะไม่เป็นที่หรือเปล่า
๓. เวลานั้นฟังยังคุยกันหรือไม่

๓ ข้อนี้ เป็นเครื่องบ่งบอกความมีวินัยของสังคมหรือสถาบันนั้น ๆ หากเราขาดวินัยแล้วเราก็จะรับกรรมกันทั้งประเทศ เพราะหากเราไปรับการตรวจที่โรงพยาบาล ก็คงจะยังต้องไปรอพบแพทย์และอาจจะพบกริยาของแพทย์หรือพยาบาลที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้เราคงจะโทษหมอ โทษพยาบาลไม่ได้ เพราะทุกวันนี้ทุกอาชีพ มีปัญหาทั้งนั้น ทั้งแพทย์ พยาบาล ทหาร นักการธนาคาร ครู หรือแม้แต่พระ สาเหตุก็เพราะผู้ที่จะมาเป็นแพทย์ พยาบาล ทหาร ครู ตำรวจ พระ ก็คือลูกชาวบ้านนั่นเอง หากลูกชาวบ้านขาดวินัยอย่างไร ๔-๖ ปีในรั้วมหาวิทยาลัย หรือในโรงเรียนแพทย์ ก็คงไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ที่จะจบออกมาได้มากนัก เราก็จะได้หม้อที่ออกตรวจสาย พยาบาลที่อาจจะไม่มีกริยามารยาทที่เหมาะสม หรือตำรวจ ทหารที่ยังขาดวินัย รวมทั้งพระที่ไม่มีคุณภาพ และครูที่ไม่มี ความเหมาะสมที่จะเป็นครู

นอกจากวินัยแล้ว ขณะนี้มนุษยชาติยังกำลังดำเนินชีวิตอย่างขาดสติ สังคมไทยขณะนี้ คุณดีมี เหล่ายังสามารถขับรถได้ และคุณมียาบ้าอยู่ในตัวยังขับรถบรรทุกได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องรณรงค์ให้สังคมตื่นตัว เริ่มจากการที่มีสัมมาทิฐิ คือมีความคิดเห็นที่ถูกต้อง เมื่อเกิดสัมมาทิฐิแล้ว จะเห็นประโยชน์ของการเป็นผู้มีวินัย และการครองชีวิตอย่างมีสติ

นอกจากวินัยและสติแล้ว ขณะนี้สิ่งที่มนุษยชาติกำลังขาดก็คือความเมตตาตนเอง สงครามโลกครั้งที่ ๒ ยิวถูกนาซีฆ่าไปเกือบ ๖ ล้านคน เมื่อสองพันปีที่แล้ว มีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กัน เมื่อสองร้อยปีที่แล้ว เมื่อยี่สิบปีที่แล้ว เมื่อสองปีที่แล้ว และเมื่อสองเดือนที่แล้ว ก็ยังมีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กันอยู่ในมนุษยชาติ ทั้งนี้เป็นเพราะมนุษย์ขาดความเมตตากรุณาต่อกัน และเราก็มองข้ามสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ในการปลุกฝังความเมตตาให้มนุษยชาติ ผมขอกราบเรียนว่า กุ้งเผากินได้ แต่ขอรับรองอย่าไปกำชับว่าต้องเป็นกุ้งเป็นๆ เผา หาไม่แล้วเราก็จะขี้ดขี้เย็ดความอำมหิตให้ลูกหลานต่อไป ทำไมผมจึงกราบเรียนเช่นนี้ ก็เพราะว่าขณะที่ผมบรรยายอยู่นี้ ที่แอฟริกาสิงห์โตฝูงหนึ่งกำลังไล่ขย้ำลูกวัวแดงอยู่ ในมหาสมุทรปลาใหญ่กำลังซุบปลาเล็ก คนกินไก่และขงกัดคน มนุษย์เป็นสัตว์โลกชนิดหนึ่ง มนุษย์กับสัตว์จะมีการเบียดเบียนกันระดับหนึ่งแต่มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐมนุษย์จะไม่เบียดเบียนมนุษย์ซึ่งกันและกัน และจะไม่เบียดเบียนสัตว์ เพียงเพื่อความสนุกสนานเกิน ภาพสีฟ้าภาพต่อไปนี้เป็นภาพที่ผมนำมาเพื่อสร้างให้เกิดแนวคิดด้านเมตตา เป็นภาพของคนจนที่คุ้ยหาอาหารจากเศษขยะ ภาพของคนเจ็บป่วย ภาพของผู้ที่ยอมตัดนิ้วตัวออกไปข้อหนึ่ง เพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นทหารเนื่องจากเกรงว่ารายได้จากการที่ได้เป็นทหารเกณฑ์นั้นจะไม่มีเพียงพอที่จะเลี้ยงครอบครัว ภาพต่างๆ ที่ผมนำมาเสนอนี้ขอให้ดูแล้วเกิด กระแสสองกระแส กระแสแรกคือกระแสแห่งความเมตตาว่าต่อไปนี้จะให้โอกาสแก่ผู้ที่ด้อยโอกาสมากกว่าเรา และกระแสที่สองคือ กระแสแห่งกำลังใจว่า เรายังดีกว่าเพื่อนร่วมโลกอีกหลายคน ซึ่งพิการขาดโอกาสและตกอยู่ในสภาพที่ลำบาก ในภาพนี้จะเห็นว่าเด็กหลายคนมีโอกาสมืออาหาร ยา และวัคซีน แต่บางคนไม่มีแม้แต่อาหารจะกิน ท่านเห็นภาพ เด็กกรุงเทพฯ ซ้อนมอเตอร์ไซด์แล้วล้มล้มคามอเตอร์ไซด์อยู่หลังรถพ้อ ภาพนี้รู้สึกอย่างไรบ้างครับ น่าเวทนาแค่ไหน เด็กบางคนมีรถนั่งไปโรงเรียน เด็กบางคนไม่มีโรงเรียนจะไป แต่เด็กบางคนมีรถดี ๆ นั่ง ทุกคนอยากให้ลูกหลานได้นั่งรถคันดี ๆ ตาม

ที่เห็นในภาพนี้ แต่หากคนในสังคมยังขาดวินัย ยังขาดเมตตาและดำเนินชีวิตอย่างขาดสติ มีโอกาสที่ลูกเราจะถูกพาดหัวข่าวตามในภาพนี้ได้หรือไม่ มีการขมขยอง ๑๒ ศพ และมีโอกาสที่ลูกเรา หลานเราจะถูกห้อยข้างถนนโดยมูลนิธิแบบนี้จากอุบัติเหตุหรือไม่ เราไม่อยากให้เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในครอบครัวในสังคมเรา คนพุทธส่วนหนึ่งก็จะไปบนบานศาลกล่าวในขณะที่คนยิวไปสวดที่กำแพงคริสต์ไปสวดกับแท่นบูชาและมุสลิมก็สร้างสุเหร่าตระการตาแต่คงไม่มีใครบอกได้ว่าใครจะพ้นทุกข์ก่อนกันเมื่อบอกไม่ได้คนพุทธส่วนหนึ่งจึงไปพึ่งเครื่องราง ของขลัง เมตตาตามหานิยม แล้วให้เขาหลอกว่าเคราะห์ไม่ดีต้องสวดภาณยักษ์ ผมอยากเรียนถามท่านว่า พุทธแท้ๆ สอนให้สะเดาะเคราะห์ต่อชะตาหรือเปล่า และเงินรายได้นี้จะตกอยู่แก่ผู้ใดมากกว่ากัน ในแง่ของผลประโยชน์และเดี๋ยวนี้เขาไม่ได้หลอกชั้นเดียว บางครั้งหลอกสองชั้นว่าเคราะห์ที่ไม่ดีไม่ใช่ไม่ดีธรรมดาแต่เคราะห์ที่ไม่ดีมากด้วย เพราะฉะนั้นสวดภาณยักษ์เฉยๆ ไม่พอ ต้องสวดภาณยักษ์ใหญ่ ภาพที่เห็นต่อไปนี้เป็นภาพที่ผมตั้งใจมากที่ได้พบคือภาพป้ายที่เขียนติดไว้ที่วัดหนองป่าพงของท่านอาจารย์ชา เขียนไว้ว่า ห้ามจำหน่ายจ่ายแจกพระเครื่องรูป เหรียญ วัตถุมงคลทุกชนิดโดยเด็ดขาด ท่านคงจำอาจารย์สุเมโธได้แน่ครับ ท่านเป็นพระภิกษุชาวตะวันตก ลูกศิษย์ท่านอาจารย์ชา ท่านเคยปาฐกถาธรรมที่โรงพยาบาลภูมิพล เมื่อประมาณเกือบ ๑๐ ปีมาแล้ว ผมอยากให้คนไทยทั้งชาติได้ยินคำนี้ ท่านบอกว่า อาตมาเป็นพระชาวตะวันตก อาตมามาบวชที่เมืองไทยและจำพรรษาอยู่ที่อีสาน อาตมาได้ข้อมูลอย่างหนึ่งที่คนไทยเป็นโรคขาดเกลือกันเยอะเพราะคนไทยใกล้เกลือกินต่าง ท่านครับทุกวันนี้ ถ้าคนพุทธรู้จักพุทธศาสนาถึงขั้นนำเอาแก่นพุทธธรรมไปใช้เป็นประโยชน์ได้บ้างแล้ว ประเทศไทยจะเจริญกว่านี้มาก น่าเสียดายที่เรายังใกล้เกลือกินต่างอยู่พุทธะ แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น และผู้เบิกบาน แต่คนพุทธก็ยังไปไหว้กอไผ่ขึ้นรา ไปไหว้เห็ดดอกโตๆ และไปไหว้สัตว์นานาชนิด ทำอย่างไร คนจะเห็นจุดนี้ครับ ผมยังไม่หมดหวังเพราะโชคเรามาก ที่พระเดชพระคุณท่านอาจารย์พุทธทาส ท่านฝากบุญแจสำคัญไว้แก้ปัญหาของมนุษยชาติ บุญแจที่ท่านกรุณาฝากไว้คือ ปณิธาน ๓ ข้อ

๑. ท่านต้องการให้ทุกศาสนิกชนเข้าใจศาสนาของตนเอง จนถึงขั้นนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
๒. ต้องการให้ทุกศาสนารักกัน
๓. ต้องการให้มนุษยชาติตื่นตัวเองให้หลุดจากการเป็นทาสของวัตถุ

ซึ่งถ้าจะว่าไปแล้วถ้าเราสามารถทำข้อ ๑ ให้สัมฤทธิ์ผลได้ ข้อ ๒ และข้อ ๓ ก็จะตามมาเอง และถ้าเราได้ทั้ง ๓ ข้อนี้แล้ว สันติสุขจะเกิดแก่มวลมนุษย์ อย่างแน่นอน และประโยชน์สูงสุดก็จะเกิดกับตัวเราและสังคมด้วย ยกตัวอย่างง่าย ๆ ถ้าคนพุทธทำงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์จะเกิดประโยชน์มหาศาล

ท่านทราบไหมครับว่า อานิสงส์สูงสุดของการบริจาค การทำงานหรือการให้คืออะไร เมื่อถามคำถามนี้มักจะได้อาตบส่วนใหญ่ว่าคือความปิติ ความสุข ความสบายใจ ขอประทานโทษ ความสุขความปิติ นั้นเป็นอานิสงส์ระดับกลางซึ่งสามารถจะเปลี่ยนเป็นทุกข์ได้ ทำไมผมกราบเรียนแบบนี้ ท่านยังจำพระนิกรได้ไหมครับ ตอนที่หนังสือพิมพ์ลงเกี่ยวกับพระนิกรและคุณอรปวีณาใหม่ๆ เศรษฐินิท่าน

หนึ่งแถวดอนเมืองร้องไห้โฮ เพราะหนึ่งเดือนก่อนหน้านั้น เพิ่งถวายเงินพระนิกรไปหนึ่งล้านบาท ตอนถวายมีความสุขมากเพราะว่าสองชาติก่อนพระนิกรว่าเคยเป็นโยมแม่อุปราภกัณมา ถ่ายรูปไว้หนึ่งอัลบั้มเปิดดูทีไรปลื้มใจทุกปี พออีกหนึ่งเดือนต่อมาหนังสือพิมพ์ลงเปลี่ยนจากพระนิกรกลายเป็นนายนิกร ยศคำจู่ อ่านข่าวหนังสือพิมพ์ลงถึงกับร้องไห้ ด้วยความเสียดาย พลิกเปิดอัลบั้มดูทีไร กลายเป็นความเจ็บใจทุกครั้ง

อานิสงส์สูงสุดของการบริจาค ของการให้ของทำงาน คือการทำเพื่อดับทุกข์ และลดความโลภ ถ้าพุทธศาสนิกชนไทยได้เห็นจุดนี้เมื่อไหร่ ประเทศไทยเราจะพัฒนาไปอีกหลายเท่า เพราะทุกวันนี้คนไทยก็ยังทำบุญด้วยการติดบุญ ติดวัตถุ ผมกราบเรียนถามท่านว่า วัดหนึ่งวัดมีพระพุทธรูปไม่เกิน ๓ องค์พอไหม ส่วนใหญ่จะตอบว่าพอแล้ว แต่ขณะนี้แต่ละวัดมีพระพุทธรูปกี่องค์ แล้วยังติดที่วัตถุ การสร้างบุญสร้างอานิสงส์กลายเป็นการสร้างสิ่งก่อสร้างที่สวยงาม สูง ใหญ่ หรือแพงที่สุด ทั้งหมดนี้เกิดเพราะความไม่รู้คือ อวิชานั่นเอง อานิสงส์สูงสุดของการให้ จะต้องเป็นไปเพื่อการดับทุกข์ และลดความโลภ

ขอยกตัวอย่างนะครับ สมมติวันนี้วันเกิดท่าน ท่านไปทำบุญหรือบริจาคอะไรก็ได้จำนวน ๑,๐๐๐ บาท หลังจากทำบุญไปแล้ว เมื่อกลับถึงบ้าน ค้นกระเป๋า พบว่าเงินหายไป ๓๐๐ บาท มีท่านใดในห้องนี้ที่เงินหาย ๓๐๐ บาทแล้วไม่เสียดายบ้าง ครับผม จากการบรรยายพบว่ามีประมาณ ๑-๓% ที่บอกว่าตัวเองไม่เสียดาย แต่ส่วนใหญ่ยังเสียดายอยู่ ท่านครับ ท่านที่เสียดายขอให้กรุณาฟังตรงนี้ ท่านเคยทำบุญและตั้งจิตอธิษฐานขอให้มียายุยืนยาวนานจนมีโอกาสได้ใช้เงิน ๓๐๐ บาทสุดท้ายที่สะสมไว้ในชีวิตให้หมดเกลี้ยงเสียก่อนแล้วจึงตาย เคยขอแบบนี้ไหมครับ ผมเชื่อมั่นว่าท่านในห้องนี้คงทราบแล้วว่าเกิดมาจะต้องตายแต่ก็คิดว่าคงไม่มีใครในห้องนี้สามารถจะกำหนดหรือรู้วันตายของตัวเองได้ แต่อย่างไรก็ตามก็เชื่อว่าทุกท่านในห้องนี้ ก่อนจะจากโลกนี้ไปจะยังคงมีเงินเหลืออยู่ในกระเป๋า ในลิ้นชัก หรือในบัญชีธนาคารเกิน ๓๐๐ บาทแน่นอน จริงไหมครับ ดังนั้น เมื่อเงินหายไป ๓๐๐ บาทแล้วเราเสียดาย แท้จริงแล้วที่เราเสียดายนั่นก็คือส่วนเกินของชีวิตซึ่งอาจจะไม่มีโอกาสได้ใช้เลย จริงไหมครับ นี่คือประโยชน์อย่างใหญ่หลวงที่ผมได้จากภาพชีวิตที่เห็นในห้องอุบัติเหตุและฉุกเฉิน การปฏิบัติงานในห้องฉุกเฉินประมาณ ๑๒ ปีของผม ทำให้ผมเห็นคนมีเงินเกือบ ๑๐๐ ล้านบาทตาย โดยไม่มีโอกาสได้ใช้เงิน คนมีเงิน ๓๐ กว่าล้านอาจจะเป็นมะเร็ง คนมีเงิน ๑๖ ล้านอาจจะเป็นอัมพาต ในขณะที่คนไม่มีอะไรเลยจากสถานสงเคราะห์อาจจะเสียชีวิตจากโรคที่รักษาไม่ได้ในโรงพยาบาล ภาพที่เห็นดังกล่าวนี้มีส่วนเปลี่ยนแปลงชีวิตของผมมากพอสมควร เมื่อก่อนผมโมโหเวลาได้ข่าวว่าหมอคนไหนคิดเงินคนไข้แพงเกินเหตุ โมโหเวลาได้ข่าวว่านักการเมืองคนไหนคดโกงหรือพ่อค้าคนไหนฉวยโอกาสขูดรีด แต่ขณะนี้ความโมโห ถึงแม้ยังมีอยู่ แต่ก็เริ่มสงสารคนเหล่านี้ เนื่องจากเขาไม่รู้ว่าเขากำลังทำอะไร ท่านคิดว่าทำดีได้อะไรครับผม ถ้าทำดีได้ดี คนคงทำกันทั่วโลก นี่คือประโยชน์อันใหญ่หลวงที่ได้จากการฟังเทศน์ โดยท่านอาจารย์พระเดชพระคุณ ท่านปัญญาันทนะ ท่านให้แนวคิดว่าการทำดีได้ดีความดีทันที แต่ผลดีจะเกิดขึ้นเร็วหรือช้า ขึ้นอยู่กับเหตุและปัจจัย ส่วนทำชั่วนั้น ความชั่วเกิดทันที แต่ผลที่จะเกิด

ขึ้นเร็วหรือช้า ขึ้นอยู่กับเหตุและปัจจัยอีกเช่นกัน ยกตัวอย่างเด็กเก็บเงินได้ ไปคืนเจ้าของ นักข่าวนั่งกินกาแฟอยู่ข้าง ๆ ได้ยินเขาคุยกันขอถ่ายรูปกลับไปถึงโรงพิมพ์ กรอบหนึ่ง ในหน้าหนึ่งยังว่างอยู่ นักข่าวก็เอารูปเด็กเก็บเงินได้ไปลง วันรุ่งขึ้นนายๆ อ่านหนังสือพิมพ์เจอข่าวให้คนเชิญเด็กไปรับรางวัลที่ทำเนียบ นี่ก็ทำดีได้ความดี และผลดีตอบสนองทันที เนื่องจากเหตุปัจจัยครบ แต่เด็กบางคนเก็บเงินได้ไปคืนเจ้าของ พบเจ้าของตระหนี่ให้แต่ค่าชมเชย และไม่ได้ตอบแทน เด็กอาจจะไม่ได้ผลดีตอบสนองทันที แต่ความดีเกิดขึ้นแล้ว หากเด็กทำนั้นสะสมความซื่อสัตย์สุจริตไปจนกระทั่งเรียนจบมาแล้วทำงานระยะหนึ่ง อาจจะได้รับการแต่งตั้งให้มีตำแหน่งรับผิดชอบที่มีความสำคัญ มีทั้งเกียรติและเงินในเวลาต่อมาได้ แต่อาจจะต้องใช้เวลานานหน่อย บางคนไม่เข้าใจจุดดังกล่าว พอทำดีแล้วผลดีไม่เกิดก็นึกน้อยใจและเลิกทำดี ท่านอาจารย์พะยอมฯ ท่านจึงเคยสอนกำชับไว้ว่า “ขนาดทำดีบางครั้งยังไม่ได้ดีเลย ถ้าเลิกทำดีจะได้ดีหรือ” เพราะฉะนั้น คนที่ฉลาดน้อยจะสะสมความชั่วเพื่อได้มาซึ่งเงินเยอะ ๆ แต่อาจจะได้ใช้เงินที่ได้มาจากความเลวนั้น และคนที่จะใช้เงินเขาอาจจะเป็นลูกที่เอาเงินพ่อไปซื้อรถ และขับด้วยความเร็วสูง จนเกิดบาดเจ็บ พิการ หรือเสียชีวิตจากเงินเลว บางคนโกงเขาอยู่ปีครึ่ง ได้เงินมา ๑๖ ล้านบาท เกิดหัวใจวาย อีก ๓ เดือนต่อมาภรรยาแต่งงานใหม่ เห็นไหมครับ น่าสงสารหรือไม่ คนที่ฉลาดน้อยจะสะสมความเลวพร้อมกับเงินเยอะ ๆ แต่อาจจะได้ไม่มีโอกาสใช้เงิน ในขณะที่ผู้ฉลาดอย่างทุก ๆ ท่านในห้องนี้สมควรที่จะสะสมความดีพร้อมกับเงินอีกไม่จำเป็นต้องมาก ถ้าเรามีความดีและความฉลาดแล้วเราสามารถจะมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขอย่างมากในมัชฌิมาปฏิปทา

หากท่านทำบุญด้วยจุดประสงค์ในการดับทุกข์และละความโลภ เมื่อทำบุญไปแล้ว เกิดเงินหายไปจำนวนหนึ่ง เราพึงทำบุญเพื่อลดโลภมาหยก ๆ ความเสียดายก็จะเกิดน้อย และอาจจะนึกในทางดีว่าวันนี้ได้ทำบุญและทำทานครบบริบูรณ์ แต่หากทำด้วยความโลภทำแล้วหวังสิ่งตอบแทน เกิดทำบุญเสร็จแล้วสตางค์หายก็จะเกิดความรู้สึกเจ็บใจ และลั้งเลใจในเรื่องของบาปบุญคุณโทษ ขณะเดียวกันก็จะเกิดความเสียหาย และยังทำให้นอนไม่หลับอีก

ย้อนกลับมาใหม่ ผมกราบเรียนว่า ภาพที่นำมาฉายให้เห็นนั้นเป็นภาพชีวิต ภาพชีวิตที่นำมาฉายให้เห็น ตั้งแต่ต้นเป็นการกระตุ้นให้เห็นว่ามนุษย์มีปัญญา และปัญหามนุษย์จะแก้ไขได้ ภาพที่นำมาเสนอจะนำไปสู่การกระตุ้นให้มีการแก้ปัญหาโดยสร้างคุณสมบัติ ๕ ข้อ สำหรับมนุษย์

ข้อแรกก็คือ เรื่องของการเป็นผู้มีวินัย

ข้อสองคือ การเป็นผู้มีพรหมวิหารธรรม

ข้อสาม คือ การเป็นผู้ที่มีความสุภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตน

ข้อสี่ คือ การเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทิตะ และ

ข้อห้า คือ การเป็นผู้ที่ไม่ติดวัตถุ หรือไม่เห็นแก่เงินจนเกินไปนัก

และทั้ง ๕ ข้อนี้ เราต้องคุมด้วย การมีสติณักรู้ยู่ตลอดเวลา เพราะถ้าหากขาดสติแล้ว ๕ ข้อนี้ก็จะไม่อยู่กับตัวเรา ผมได้กราบเรียนเรื่องของวินัยไปแล้วในข้อแรก ข้อที่สองที่กำลังพูดถึงขณะนี้ มีสโลดให้ดู

อยู่ในขณะนี้คือเรื่องของความเมตตา กรุณา หรือพรหมวิหารธรรมนั่นเอง เมื่อเรามีเมตตา เราก็ได้ประโยชน์ คนที่มีเมตตาจิตจะมีความสุข คนที่ขาดเมตตาจิต ก็จะหมองเศร้า ผมเคยพบกับตัวเองมาแล้วว่า ในขณะที่เราทำหน้าที่แพทย์ ถ้าเรามีความเมตตา เราก็มีความสุข คนไข้ก็มีความสุข ช่วงที่เราขาดเมตตา เราก็ทุกข์คนไข้ก็ทุกข์ และเมตตาธรรมนั้น ใครมีอย่าคิดว่ารักษากันได้ง่าย ๆ เพราะตัวเมตตานี้มันมักจะหาย มักจะไม่อยู่กับเรา ในขณะที่เกิดความเหนื่อย ง่วง หิว เพลีย และรีบ เพราะฉะนั้นเมตตาต้องถูกกำกับด้วยสติจึงจะอยู่ตลอดเวลาได้ เมื่อมีเมตตาแล้วจิตใจเราจะกรุณา คนที่มีความกรุณาตนเอง ก็จะมีความสุข มีความเชื่อกันว่า ผู้ที่คิดดีทำดี สมองส่วนหนึ่ง เรียกว่าไฮโปทาลามัส (HYPOTHALAMUS) จะหลั่งสารสุขเรียกว่าเป็นเอ็นดอร์ฟิน (ENDOPHINE) หรือสารเอ็นดอร์ฟินไลค์ (ENDORPHINE - LIKE SUBSTANCE) เกิดปิติ ผมเชื่อขนมกินได้ว่า ทุกท่านในห้องนี้คงมีประสบการณ์ในการช่วยเหลือผู้อื่นแล้วเกิดปิติ ตรงนั้นกรุณาทำให้เราได้ประโยชน์ เมื่อมีเมตตา กรุณา จิตจะพัฒนาเป็นจิตที่ยิ่งใหญ่ คือมุกิตาจิต มุกิตาจิต แปลว่ายินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ผู้ที่มีมุกิตาจิต จะเป็นผู้ที่มีความสุข และเป็นที่รัก เนื่องจากหากเราชมเชยคนที่ทำความดี คนที่ทำความถูกต้อง ผู้ชมก็มีความสุข ผู้ถูกชมก็มีความสุขด้วย แต่มุกิตาจิตที่แท้จริงนั้น จะต้องเกิดมาจากเมตตาที่แท้ และกรุณาที่แท้ ทุกวันนี้คนไทยดูเหมือนมีเมตตาสูง ดูเหมือนมีการกรุณาสูง แต่คนไทยยังขาดมุกิตาจิต กล่าวคือ คนไทยยังขี้อิจฉาและชอบเห็นความหายนะของคนอื่นอยู่ ที่ขาดมุกิตาจิตที่แท้จริง เนื่องจากเมตตาไม่จริงและกรุณาไม่แท้ เราว่าเรามีเมตตา แต่เรายังขायอึดดินหมีให้คนอื่นกิน ผู้ร้ายรับจ้างฆ่าคนยังอยู่เยอะ และตั้งแต่เหนือจรดใต้ เวลาคนไทยประสบอุบัติเหตุ คนไทยด้วยกันกลับไปช่วยปลดทรัพย์ก่อน เมื่อเมตตาไม่จริง กรุณาปลอม คนไทยชอบทำบุญแต่ทำบุญเอาหน้า ชอบทำทานแต่ทำทานอย่างหวังผล มุกิตาจิตเลยไม่เกิดอย่างแท้จริง ดังนั้น ถ้าต้องการมุกิตาจิต ต้องสร้างเมตตาและกรุณาที่แท้

สำหรับอุเบกขาธรรมนั้น ก็คือ ความสามารถในการวางเฉย เมื่อสูญเสียคนรัก หรือของรักหรือ ผิดหวัง ผิดคาด อุเบกขาธรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องเข้าใจไตรลักษณ์ ซึ่งผมได้กราบเรียนคร่าว ๆ ไปแล้วถ้าเราเห็นว่าทุกอย่างไม่เที่ยงเป็นทุกข์ และไม่มีตัวตนเป็นของตัวเองที่แท้จริง เราจะสัมผัสกับทุก ๆ อย่างอย่างรู้เท่าทัน ยกตัวอย่างว่า ถ้าเราต้องการวางเฉยได้ เมื่อเราสูญเสียคนที่รัก หรือของที่เรารักไปต่อไปนี้เราจะต้องทำดีที่สุดกับคนที่เรารัก และสัมผัสกับคนที่เรารักอย่างรู้เท่าทัน ดังนั้น ถ้าไม่ต้องการให้เราเสียใจมาก หากได้ข่าวว่าคนที่เรารัก เช่น คุณพ่อ คุณแม่ จากไป ขอให้รีบกลับไปทำดีกับคุณพ่อคุณแม่ เท่าที่ทำได้เต็มที่ และทุกครั้งที่สัมผัสกับท่าน สัมผัสอย่างรู้เท่าทัน กินอะไรอร่อย ใช้อะไรดี กรุณาซื้อ ไปให้คุณพ่อ คุณแม่ ได้กิน ได้ใช้เสีย อย่ารอจนทำสังฆทานเลยครับ อาจจะมีหายไป

ข้อที่สาม คือ ความสุภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตน ทุกวันนี้เยาวชนไทยมีความสุภาพอ่อนน้อม ถ่อมตน น้อยลง ซึ่งเราโทษเยาวชนไม่ได้ เราต้องถามตัวเองว่าเราได้สั่งสอนเด็กรุ่นหลังนั้นเพียงพอหรือไม่ ทุกวันนี้เรามีลูก เราเลี้ยงลูก แต่ผู้ที่สั่งสอนลูก ก็คือ ทวี ซึ่งอาจจะใส่ตัวอย่างบางอย่างด้วยการมือหังการไว้ให้ลูกหลานเรา ครึ่งต่อครึ่งของโฆษณาในทีวี เด็กพูดกับพ่อแม่ ไม่มีทางเสีย ผมขอ

กราบเรียนว่า ถ้าเราสอนให้เด็กเป็นผู้มีความอ่อนน้อม ถ่อมตนนั้น จะเป็นที่รักใคร่ของคนอื่น กำไรชีวิตก็คือ เมื่อเรามีความสุภาพอ่อนน้อม ถ่อมตน ใครว่ากล่าวตักเตือนเรามากจะฟังและแก้ไข

ข้อสี่ ความกตัญญูตเวที ทุกวันนี้เด็กขาดความกตัญญูเนื่องจากพ่อแม่เลี้ยงลูกเป็นลูกบังเกิดเกล้ามากกว่าในยุคก่อน จำเป็นอย่างยิ่งที่เราต้องสอนเด็กให้มีความกตัญญูตเวที เพราะความกตัญญูตเวทีเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ เป็นคุณธรรมที่สูงส่งของมนุษย์ ผู้ที่มีความกตัญญูตเวที จะมีครอบครัวที่มีความสุข ผู้ที่มีกตัญญูตเวทีต่อครอบครัว จะมีความกตัญญูต่อหน่วยงาน และจะทำงานประกอบอาชีพด้วยความสุข และผู้ที่มีความกตัญญูตเวทีต่อครอบครัวต่อหน่วยงานแล้ว ย่อมจะมีความกตัญญูตเวทีต่อประเทศชาติและจะเป็นพลเมืองของชาติที่มีความสุข

ข้อที่ห้า ก็คือ การที่เป็นผู้ไม่ติดวัตถุ หรือไม่เห็นแก่เงินจนเกินไปนัก ทุกวันนี้มนุษย์ติดวัตถุกันค่อนข้างมาก และสะสมส่วนเกินในชีวิต จนทำให้เกิดทุกข์ จนเป็นลูกโซ่ ถ้ามนุษย์มีตาที่สว่าง มีจิตที่เป็นปัญญามากขึ้นก็จะเดินสายกลางและเลิกการสะสมส่วนเกินของชีวิตที่ไม่เกิดประโยชน์ ขอให้มนุษย์มองกันที่คุณค่ามากกว่ามูลค่า การยกย่องผู้ใดนั้นหากยกย่องเฉพาะเปลือกนอกคือเป็นคนรวย หรือเป็นคนเก่งอย่างเดียวนั้น ก็จะทำให้ค่านิยมของสังคมมีการบิดเบือน ควรสอนเยาวชนรุ่นหลัง ๆ ให้มองคนที่คุณค่ามากกว่ามูลค่า หรือเปลือกนอกที่หุ้มห่ออยู่ แต่ผู้ใดก็ตามที่สามารถที่จะบริหารตัวเองให้เป็นผู้ที่มีเปลือกนอกที่เหมาะสมและมีภายในที่งดงามแล้ว ก็ถือว่าเป็นความสมดุลที่งดงาม ทั้งห้าข้อที่ผมกราบเรียนมานี้จะถูกกำกับด้วยสติ ถ้าหากขาดสติแล้ว สิ่งที่เราเรียนทั้งหมดจะไม่ยาวนาน

ที่ผมกราบเรียนมาทั้งหมดนี้ ผมเชื่อว่าท่านส่วนใหญ่เห็นด้วย แต่ขณะนี้เรายังทำสิ่งที่เรารู้ว่าไม่ควรทำและยังละเลยสิ่งที่ควรทำอยู่ทั้ง ๆ ที่รู้ ทั้งนี้เนื่องจากการไม่รู้จักตัวเอง ดังที่ผมเคยกราบเรียนแล้วตั้งนั้นเวลาที่เหลือต่อไปนี้ผมขออนุญาตฉายสไลด์ภาพชีวิตเพื่อให้ท่านรู้จักตัวเองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตดังต่อไปนี้ นี่คือภาพต้นกำเนิดของมนุษย์ ครึ่งหนึ่งของเรามาจากไข่ใบหนึ่ง อีกครึ่งหนึ่งมาจากสเปิร์มตัวหนึ่ง ผสมในมดลูกที่เหมาะสม พอครบ ๔๐ สัปดาห์ต่อมาก็ออกมาดูโลก ทั้งหมดที่ผมเตรียมมาผมขอให้ท่านจำแควไม่ก็ภาพ ภาพแรกคือภาพหน้าตาตัวเองตอนเด็ก ๆ ดังที่เห็น ทุกท่านในห้องนี้ไม่ว่าหน้าตาจะเป็นอย่างไรขณะนี้ ตอนเล็ก ๆ เราหน้าตาเหมือนกันหมดคือมาจากไข่ที่ผสมแล้วคือเป็นลูกกลม ๆ ลูกเดียว ดังที่เห็นในภาพนั้นะครับ ผมอยากให้คนทั้งโลกมาเห็นจุดนี้ เพราะถ้าทุกคนตระหนักว่าเราจากจุดเดียวกันหมดแล้ว จะไม่มีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กัน จะไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนาจนเป็นเหตุของความทุกข์เหมือนอย่างนี้ ขอให้กรุณาจำภาพนี้ไว้ นี่คือภาพชีวิตที่คนที่สามารถจะพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ ถ้าเราดูภาพนี้ด้วยปัญญา เมื่อมนุษย์มีครบ ๓๒ ออกมาดูโลกก็จะทำพฤติกรรมเสมอกัน ๔ อย่าง คือ กิน นอน เสพกาม และปกป้องอันตราย ถ้ากินไม่พอเหมาะก็จะเกิดความทุกข์ นอนไม่พอดีก็จะเกิดความทุกข์ เสพกามไม่รู้เท่าทันก็จะเกิดความทุกข์ ทุกวันนี้มนุษย์ขาดความเข้าใจในด้านนี้ แล้วทำให้เราหลงระเหิงอยู่ในบ่วงกามจนกระทั่งเกิดปัญหาอันยิ่งใหญ่ เด็กจรจัดเกิดจากพ่อเจ้าชู้ แม่สำสอนมากมาย เด็กติดยาเสพติด เด็กเป็นอันธพาล เด็กเป็นอาชญากร ก็

เกิดจากครอบครัวแตกแยก ปัญหาผู้ชายนี้ได้มีอยู่ทุกวงการ ทุกวันนี้จะเห็นได้ว่ามนุษย์ชาติจมปลักอยู่ในบ่วงแห่งกาม ความจริงแล้วธรรมชาติเขาแยบยลมากที่นำสิ่งเหล่านี้มาปรุงแต่งหลอกล่อ จนมนุษย์เกิดความมืดบอดเขาเอาภาคคุณ ๕ มาล่อให้เป็นรางวัลอันหอมหวาน ถ้ามนุษย์เสพกามอย่างรู้เท่าทัน ก็จะได้ภาคคุณ 5 เป็นรางวัล แต่ถ้าหากไม่รู้เท่าทัน ก็จะทำให้เกิดความวิบัติ เพราะพลังของกามนี้ยิ่งใหญ่ มาก ยิ่งใหญ่ขนาดทำให้กษัตริย์ในยุโรปบางพระองค์สละราชสมบัติ ยิ่งใหญ่ขนาดทำให้กษัตริย์ในอินเดียบางพระองค์สร้างสิ่งก่อสร้างที่สวยงามที่สุดในโลก และยิ่งใหญ่อถึงขนาดที่จะเปลี่ยนสีจิวรจากสีเหลืองเป็นสีเขียวได้ เพราะฉะนั้นปัญหาเรื่องการเสพกามเป็นปัญหาที่มนุษย์จะต้องทำความเข้าใจ และเสพอย่างรู้เท่าทัน เพราะถ้าเสพไม่รู้เท่าทันก็จะเกิดการอกหัก แท้จริงแล้ว อกหักนั้นเกิดจากการรักไม่เป็นหรือรักข้างเดียวคือรักตัวเอง สุภาพสตรีท่านหนึ่งกินยาตายเนื่องจากสามีไปมีหญิงอื่น แต่เมื่อหมอล้างท้องแล้วให้คำปรึกษา หมอลงถามว่าถ้าสุภาพสตรีท่านนั้นแขวนชีวิตไว้กับสามี สมมติเกิดสามีถูกรถชนตาย ตัวเองก็ต้องฆ่าตัวตายตามอีกรอบหนึ่งหรือ ก็ได้คำตอบว่า ถ้าสามีตายโดยถูกรถชนนั้นตนทนได้ แต่ถ้าไปมีหญิงอื่นทนไม่ได้ นี่คือผลสะท้อนที่เห็นว่าที่คิดว่ารักผู้อื่นหรือรักสามี แท้จริงแล้วคือการรักตัวเองนั่นเอง สามีบางท่านระแวงภรรยาว่าจะมีคู่ ทะเลาะเบาะแว้งเสร็จเอาמידทางภรรยาและทางตัวเองตาย ภรรยาบางคนระแวงสามีว่าจะมีหญิงอื่น ใช้มิดทางสามีขณะที่นอนหลับอยู่แล้วตัวเองก็กินยาตาย โดยนอนกอดศพสามีอยู่ด้วย อันนี้เป็นภาพสะท้อนให้เห็นความมืดบอดของมนุษย์ชาติซึ่งถูกสัญชาตญาณของการสืบพันธุ์โถมทับอยู่ ผมอยากจะกราบเรียนว่าความรักนั้นดี เพราะความรักคือสิ่งสุนทรีย์สุดยอดของโลกก็ยสูญ ถ้าเราโชคดีพบรักแท้และเสพให้เป็น อยากรู้ว่ารักไหนแท้ไม่แท้ ให้ดูที่พื้นฐานของความรัก ถ้ารักด้วยความเมตตา นั้นแท้ ถ้ารักด้วยความเห็นแก่ตัว นั้นเกิ เราต้องเสพรักด้วยเหตุผลอย่าเสพด้วยอารมณ์

ผมขออนุญาตให้คณิตศาสตร์ของการอยู่ร่วมกันไป คนสองคนจะอยู่ร่วมกันได้ ต้องมีให้และรับ ถ้ากองกลางรวมกันได้ ๑๐๐ คือต่างฝ่ายต่างให้คนละ ๕๐ อยู่ได้ วันใดกองกลางรวมกันได้เกินร้อย วันนั้นจะรักกัน ต่างฝ่ายต่างทุ่มเทความปรารถนาดีออกมาให้ แต่ถ้าวันใดกองกลางรวมกันได้ต่ำกว่า ๑๐๐ จะทะเลาะกัน ถ้าสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งไม่ชอบเสียเปรียบ ไม่อยากได้เปรียบ ไปอยู่กับอีกฝ่ายที่ไม่ชอบเสียเปรียบไม่อยากได้เปรียบ คือให้คนละ ๕๐ : ๕๐ นั้น อยู่ด้วยกันได้เหมือนกัน แต่ว่าอาจจะทะเลาะกันวันเว้นวัน เพราะบางวัน บางคน อีกฝ่ายหนึ่งอาจจะให้น้อยลงหน่อย ถ้าฝ่ายหนึ่งเกิดให้ ๔๐ วันหนึ่ง แต่อีกฝ่ายหนึ่งยังให้ ๕๐ อยู่ วันนั้นก็ทะเลาะกัน เพราะรวมกันได้ต่ำกว่า ๑๐๐ ถ้าต้องการให้ชีวิตที่สองคนจะมาอยู่ร่วมกันมีความราบรื่น ไม่ว่าจะในฐานะสามีภรรยา พี่น้อง หรือเพื่อนฝูง ต้องอยู่ด้วยแนวคิดที่ว่า เราจะมีความสุขในการเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ถ้าฝ่ายหนึ่งให้ ๗๐ และยินดีรับ ๓๐ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งให้ ๗๐ และยินดีรับ ๓๐ ด้วย จะเป็นการอยู่ร่วมกันที่เป็นความสุขมาก เพราะกองกลางรวมกันจะได้เกิน ๑๐๐ หนักนิดเบาหน่อยบางวันบางคนให้น้อย บางวันบางคนเกิดอารมณ์น้อยใจบ้าง เห็นแก่ตัวมาบ้าง แต่อีกฝ่ายหนึ่งยังให้มากอยู่กองกลางรวมกันได้ก็จะได้เกิน ๑๐๐ อยู่ ทำให้ประคับประคองกันไปได้อย่างมีความสุข ซึ่งถ้าฟังเผินๆ แล้ว ก็อาจจะคิดว่า เอ๊ะ ทำไม

ต้องเป็นเราที่เป็นฝ่ายให้ทางเดียว แท้จริงแล้วที่เราว่าเราให้คนอื่น ๗๐ นั้น ผู้ที่ได้รับคือตัวเรานั้นเอง ถ้าพ่อตั้งแม่ตั้งอน ต่างฝ่ายต่างจะเอาชนะคัดค้าน กลับไปถึงบ้านทุกคนต้องการชนะ เกียกัน หน้าดำหน้าแดง ลูกไปนั่งร้องไห้อยูริมระเบียง แพ้ทั้งบ้าน แต่ถ้ามีคนยอมแพ้นิ่งคน ชนะทั้งบ้าน ทุกวันนี้เราลืมให้สิ่งที่เราให้ได้ โดยเราไม่เสีย รอยยิ้ม วาจาที่ไพเราะ ความเมตตาปราณี ความโอภาปราศรัย บวกคำชมเชยและการให้อภัย ผมฝากกราบเรียนย้ำว่า ถ้าเราอยู่ร่วมกันในสังคมโดย

๑. มีน้ำใจต่อกัน
๒. ให้เกียรติต่อกัน และ
๓. พุดจากันด้วยเหตุผล

ครอบครัวและสังคมจะอยู่กันได้อย่างปรองอม และปัญหาเสพยาเสพติดจะเบาบางลงแน่

สรุป มนุษย์เกิดมาต้องกิน กินให้พอเหมาะ มนุษย์เกิดมาต้องนอน นอนให้พอดี มนุษย์เกิดมาต้องเสพงาม เสพอย่างรู้เท่าทัน รักต้องรักให้เป็น และสุดท้ายเราต้องปกป้องอันตราย ธรรมชาติสร้างความโกรธมาให้เราปกป้องอันตราย แต่ถ้าเราขี้โมโหเราทุกข์ ธรรมชาติสร้างความกลัวมาให้เราปกป้องอันตราย แต่ถ้าเราขี้กลัว ขี้ระแวง เราทุกข์ ธรรมชาติสร้างความอิจฉามาให้เราเพื่อพัฒนาตัวเอง แต่ถ้าเราอิจฉาริษยาเราทุกข์ ธรรมชาติสร้างความบ้าอำนาจเพื่อให้เราปกป้องตัวเอง แต่ถ้าใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม ใช้ไปอย่างมียุติธรรมก็เกิดทุกข์ ธรรมชาติสร้างความอหังการมาให้เพื่อให้เราปกป้องตัวเอง อหังการในความเป็นครู จะไม่ทำสิ่งที่เลวทรามต่อลูกศิษย์ อหังการในความเป็นพ่อแม่ จะไม่เอาลูกสาวไปขาย อหังการในความเป็นหมอ จะไม่ขูดรีดคนไข้ แต่ถ้าอหังการมีความเย่อหยิ่งจองหอง ก็เกิดทุกข์ ธรรมชาติสร้างกลไกในการปกป้องตัวเองโดยป้ายความผิดให้คนอื่น เกิดเหตุการณ์ที่เป็นข้อขัดแย้งเรามักจะมองความผิดของคนอื่น ไม่มองตัวเอง ถ้าเราเห็นจุดนี้แล้ว เมื่อเกิดข้อขัดแย้ง เราย้อนกลับมามองตัวเราเอง เราจะพบว่าตัวเองจะแก้ไขข้อบกพร่องนั้นได้และทำให้ข้อขัดแย้งลุล่วงไปได้ง่ายขึ้น จะเห็นได้ว่าโดยสรุปเราต้องกิน กินให้พอเหมาะ เราต้องนอน นอนให้พอดี เราต้องเสพงาม เสพอย่างรู้เท่าทัน เราจะปกป้องตัวเอง จะต้องไม่ปกป้องเกินเหตุโดยกลายเป็นคนขี้โมโห ขี้กลัว ขี้อิจฉา บ้าอำนาจอหังการและชอบป้ายความผิดให้คนอื่น

กล่าวโดยสรุป ผมได้แนะนำให้ท่านรู้จักกับตัวเองว่าเรามาจากไข่กับสเปิร์มมาผสมกันในมดลูก เหมาะสม ออกมาแล้วมาทำพฤติกรรม ๔ อย่าง ถ้าพฤติกรรมทั้ง ๔ เป็นไปไม่เหมาะสม ก็จะเกิดแต่ความทุกข์ได้คำตอบไหมครับ ผมได้คำตอบแล้ว หากคำตอบมาให้ตัวเอง ๓๘ ปีว่า เรามีจุดประสงค์อะไรที่อยู่บนโลกนี้ พึงได้คำตอบมา ๑๒ ปี เมื่อ ๑๒ ปีครั้งที่แล้ว ผมยังมองคนนั้นเป็นศัตรู มองคนนี้เป็นสิ่งที่ไม่ชอบ สิ่งเหล่านี้ขณะนี้ไม่ใช่ศัตรูผมแล้ว ผมมีศัตรูอยู่ตัวเดียวคือความทุกข์ ผมไม่ทราบว่าจะหายใจอยู่ได้อีกกี่เฮือก แต่ผมกราบเรียนว่าทุกเฮือกลมหายใจขณะนี้ต้องเป็นไปเพื่อความดับทุกข์ที่ถูกต้อง เพราะฉะนั้นการดับทุกข์ที่ผมกราบเรียนมาก็จะมาเข้ารูปที่ผมนำมาสรุปไว้ในภาพนี้ว่า ทุกวันนี้เกิดมามีทุกข์รุ่มล่อมอยู่ ตำรวจจับ อุบัติเหตุเกิด คนด่าว่า คนทำร้าย โกรธอิจฉา สูญเสีย เป็นทุกข์ที่ล้อมตัวเราอยู่ เราจะป้องกันอุบัติเหตุ ป้องกันตำรวจไม่ให้จับเรา ป้องกันคนด่าว่าได้ก็ต้องเป็นผู้ที่มี

วินัยและมีศีล ถ้าถือศีล ๕ ได้ จะดีเยี่ยมสุดยอดถ้าไม่ได้ข้อย่อยเดียว คือหาความสุขใส่ตัวไป โดยไม่ทำให้ตัวเองและผู้อื่นเดือดร้อน ท่านครับ คนที่มีศีลยังเป็นทุกข์อยู่เพราะขาดพื้นฐานสำคัญคือ พรหมวิหารธรรม คนที่มีศีลยังโกรธ ยังอิจฉา ได้พรหมวิหารธรรมจะช่วยลดความโกรธ ลดความอิจฉาได้ แต่คนที่มีศีล มีพรหมวิหารแล้ว ยังเสียใจ เมื่อสูญเสียคนรัก ของรักได้ วิธีที่จะป้องกันไม่ให้เสียใจเมื่อสูญเสียของรักคนรัก คือ ต้องสัมผัสกับคนที่รักอย่างรู้เท่าทันธรรมชาติ คือ รู้ไตรลักษณ์และสัมผัสกับคนที่รัก โดยทำดีที่สุดกับคนที่รัก โดยมีศีลมีพรหมวิหารกับคนที่รัก ถ้าเราสัมผัสกับคนที่รักอย่างรู้เท่าทัน และทำดีที่สุดกับคนที่รักแล้ว ถ้าเราจะจากเขาไปก่อน เราก็ไปตายกลับ ถ้าคนที่เรารักจะจากไปก่อน เราคงจะวางเฉยได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งถ้าเป็นพุทธต้องมีความเข้าใจในไตรลักษณ์ทำให้เกิดองค์ปัญญา แต่ถ้าเป็นมุสลิมหรือเป็นคริสต์ จุดนี้จะต้องมีความศรัทธาในพระเป็นเจ้า ในการที่ทำให้เกิดแสงสว่าง ในการดำเนินชีวิต

ทั้งหมดที่ผมกราบเรียนมาคือการมีศีลเป็นเกราะมีพรหมวิหารเป็นพื้นฐาน และมีความเข้าใจในไตรลักษณ์ หรือมีความศรัทธาในพระเป็นเจ้า ทำให้เกิดปัญญาหรือแสงสว่างนั้นเป็นสิ่งที่เปราะบาง จะต้องกำกับด้วยสติ ถ้าขาดสติศีลขาด ขาดสติพรหมวิหารไม่อยู่ ขาดสติไตรลักษณ์หรือความศรัทธาในพระเป็นเจ้าจะไม่ชัดเจน ดังนั้น ถ้าถามผมว่าขณะนี้ผมเล่นเกมอะไรอยู่ คำตอบก็คือผมเล่นเกมส์ดับทุกข์ครับ ถ้าถามว่าเล่นอย่างไร คำตอบก็คือเล่นด้วยการเจริญสติ เจริญเมื่อไหร่ดี การเจริญสติควรจะเจริญนี้กรู้อยู่ตลอดเวลาเท่าที่ทำได้ พระบางรูปท่านเปรียบเทียบการเจริญสติเหมือนการปักเสารั้ว ป้องกันทุกข์ ถ้านาน ๆ ปักเสา ทุกข์รุมล้อมเราได้ โจมตีเราได้ เพราะระหว่างเสารั้วกว้างพอ แต่ถ้าเราไม่เผลอสตินี้กรู้อื่น ๆ บางทุกข์หลุดได้ บางทุกข์ติดเสา แต่ถ้าเรามีสตินี้กรู้อยู่ตลอดเวลา ทุกข์จะกล้ากรายเราได้ยาก

หากจะกราบเรียนว่า ชีวิตนี้มีไว้เพื่อการดับทุกข์ ท่านก็อาจจะฟังแล้วหดหู แต่ถ้าผมจะพูดในทางกลับกันว่า เราไม่สามารถจะบอกได้ว่า เราจะหายใจกันอยู่อีกคนละกี่เฮือก แต่ขณะนี้ขอให้มีชีวิตอยู่เพื่อเสวยสุขได้ไหม พูดแบบนี้ค่อยฟังแล้วมีกำลังใจใช่ไหมครับ เสวยสุขอะไร พระรูปหนึ่งท่านบอกว่า เกิดเป็นคนชาติหนึ่งเสวยสองสุขให้สมดุลกัฬแล้ว สุขแรกคือ โลภียสุข อีกสุขหนึ่งคือ ปิติสุข เพราะฉะนั้นสุขแรกขอให้เสวยโลภียสุขอย่างรู้เท่าทัน และอยู่ในท่านองคฺลวงธรรม อีกสุขหนึ่งคือ ปิติสุข ปิติสุขมี ๒ ระดับ ระดับแรกคือ คิดดี ทำดี อีกระดับหนึ่งคือ ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ผมคิดว่าอาชีพหม้ออาชีพครุ มีโอกาสได้คิดดี ทำดี ทุกวัน แต่การทำจิตใจให้บริสุทธิ์นั้น เราต้องเข้าใจในไตรลักษณ์ หรือศรัทธาในองค์พระผู้เป็นเจ้า สุดแล้วแต่เรานับถือศาสนาอะไร ฉะนั้นอันนี้คงจะเป็นข้อสรุปที่สำคัญ และก่อนจบ ผมกราบเรียนว่า ทั้งหมดที่ผมบรรยายมานี้ผมขอให้ท่านทำเพื่อตัวเอง แต่ลดความเห็นแก่ตัว เพราะเมื่อใดเราคิดว่าเราทำเพื่อคนอื่นแล้ว หากได้ผลไม่ตรงกับที่เรามองตัวเอง เรามักจะเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ แต่ถ้าคิดว่าเรามีความสุขที่จะกระทำตรงนี้ และทำเพื่อตัวเอง เกิดมีคนมองเราในแง่อื่น เราก็ไม่ต้องไปน้อยเนื้อต่ำใจ เพราะเราทำเพราะเรามีความสุขที่จะทำ มีข้อแม้อย่างเดียวว่า ถ้าเราคิดว่าเราทำสิ่งที่ถูกต้อง แล้วเกิดมีคนเกิน ๓ คน มามองเราในแง่ไม่ดี โดย ๓ คนนี้ไม่เคย

นัดหมายกันมาก่อนเลย แสดงว่าข้อบกพร่องน่าจะอยู่ที่เราเพราะฉะนั้นขอขีดเส้นใต้สามเส้นสำหรับประโยคต่อไปนี่ว่า “อย่าหลงตัวเอง”

ขอให้เชิญฟังว่า ใครจะมาว่าเราว่าอย่างไร แต่มิได้ฟังเพื่อด่าตอบ ขอให้ฟังเพื่อพิจารณาว่า ถ้าด้วยความอิจฉา ริษยา และอคติ ก็ขอให้แผ่เมตตา ให้อภัย ปฏิบัติธรรมไปเลย แต่ถ้าว่าด้วย เหตุผล และข้อมูล ให้เอาเหตุผลและข้อมูลนี้มาปรับปรุงตัวเอง ต้องตั้งคตินใจไว้ว่า วันนี้ต้องดีกว่าเมื่อวาน และพรุ่งนี้ต้องดีกว่าวันนี้ และนี่คือบทสรุปที่ผมกราบเรียนว่า เราสามารถที่จะใช้ชีวิตค้นหามองให้เห็น ภาพชีวิต เข้าใจชีวิต และนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างไร ก่อนจบผมขอกราบเรียนเพิ่มเติมอีกนิด สำหรับผู้บริหารการศึกษาว่า การอบรม หรือการปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวนี้ เราสามารถทำได้ในห้องเรียน ครับ แต่การสอนที่ดีมากก็คือ การทำให้ดูเป็นตัวอย่างด้วย การปลูกฝังค่านิยม จิตสำนึก หรือ ตัวปัญหา ในห้องเรียนนี้จะทำได้ถ้ามีองค์ประกอบ ๕ ข้อ คือ

๑. มีกาลเทศะ คือ ต้องมีการบรรจุไว้ในหลักสูตร ไม่ใช่เวลานี้ก็อยากจะสอนก็เรียกเด็กมาสอน ผู้ถูกสอนจะไม่ยอมรับ ถ้าไม่มีการกำหนดไว้ในหลักสูตร เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องค่อนข้างจะละเอียดอ่อน ต้องให้เขารู้ล่วงหน้าว่าจะมีการสอน

๒. ต้องมีบรรยากาศ บรรยากาศ คือ ต้องมีระบบเสียงระบบแสง อุณหภูมิที่เหมาะสม รวมทั้งบรรยากาศของการบรรยายหรือถ่ายทอดที่เป็นสมมติด้วย

๓. จะต้องมีความรู้หรือเนื้อหาที่เป็นที่ยอมรับได้ จะสังเกตว่าสิ่งที่ผมกราบเรียนมานี้จะเป็นสิ่ง ทุกศาสนาน่าจะรับได้ และเป็นสิ่งที่ผู้ฟังจะเถียงได้น้อย เราไม่หยิบยกนำข้อที่ยังเป็นข้อที่อาจจะนำไปสู่การถกเถียงได้ มาพูดกันในการปูพื้น

๔. ต้องมีเทคโนโลยี จะเห็นว่าการฉายสไลด์ ฉายให้เห็นภาพชีวิตทัศน์นี้ สามารถจะนำไปให้เกิด แนวคิดง่ายกว่า สามารถจะนำไปสู่การจุกคิดได้ง่ายขึ้น

๕. ผู้ถ่ายทอด ต้องมีถ่ายทอดด้วยความมั่นใจ ตั้งใจ และจริงใจ

ผมต้องขอจบคำบรรยายเรื่องชีวิตทัศน์พัฒนาคุณภาพชีวิตแต่เพียงเท่านี้ มีสิ่งใดที่อาจจะเป็นการ ล่วงเกิน ลบหลู่ หรือทำให้ท่านไม่พอใจ โดยที่ไม่มีเจตนาใดๆ ทั้งสิ้น ผมก็ขอกราบขอประทานโทษ ท่านไว้ ณ ที่นี้ และขอให้ทุก ๆ ท่านประสบความสำเร็จสมความสมดูลในชีวิต ขอพระคุณครับ

*****

การกล่าวนำเรื่อง การศึกษากับการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

*****

พนม พงษ์ไพบูลย์
ประธานอนุกรรมการเสริมสร้าง
ทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

คณะกรรมการ ปปป. ที่มีชื่อเต็มว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ” ได้แต่งตั้งให้ผมเป็นประธานอนุกรรมการชุดหนึ่ง ชื่อว่า “คณะกรรมการการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต” เมื่อตอนได้รับทาบทามผมตั้งท่าจะปฏิเสธเรียนท่านเลขาธิการฯ ประสิทธิ์ ซึ่งเป็นคนคุ้นเคยกันอยู่ว่าให้หาคนอื่นดีกว่า เพราะผมอยู่ในวงการศึกษา คนวงการนี้ไม่น่าจะมีปัญหาเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตเท่าไร ท่านเลขาธิการประสิทธิ์ก็บอกว่าที่อยากให้ทำหน้าที่นี้มีใช่เป็นเพราะมีปัญหานี้มากในวงการศึกษา อย่างที่ผมเข้าใจนะถูกแล้ว แต่การจะปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตต้องอาศัยการศึกษาเป็นสำคัญคือ จะให้ข้าราชการและประชาชนทั่วไปยึดมั่นเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต เขาเหล่านั้นก็พึงได้รับการศึกษาอบรมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตแต่เยาว์วัย และต้องปลูกและฝังให้ลึกเข้าไปในจิตใจ ไม่ใช่สักแต่ว่าสอนกันเพียงผิวเผินรู้ว่าคุณค่าซื่อสัตย์สุจริตคืออะไร แต่ไม่ได้ยึดถือปฏิบัติอย่างจริงจังในการดำรงชีวิต ก็จะไม่เกิดประโยชน์และเป็นอันตรายแก่บ้านเมืองด้วย ผมยอมรับในเหตุผลที่กล่าวมา จึงทำหน้าที่ดังกล่าว แล้วก็มานั่งพิจารณาว่า การศึกษาจะมีบทบาทในการเสริมสร้างค่านิยมและทัศนคติ เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตได้อย่างไรบ้าง

๑. ทำไมต้องมาพูดกันเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต

ผมถามคำถามนี้แก่ตัวเองจริง ๆ ในภาพลักษณ์หนึ่งพบว่าในประเทศไทยของเราเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วจนเป็นที่อิจฉาของหลายประเทศในโลกนี้ด้วยซ้ำไป ในรอบ ๓๕ ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยขยายตัวไปถึง ๓๒ เท่า คนไทยโดยเฉลี่ยมีรายได้สูงถึงปีละประมาณ ๗๐,๐๐๐ บาทต่อคน คนไทยมีการอยู่ดีกว่าประเทศเพื่อนบ้านมากมาย บ้านเมืองเจริญอย่างรวดเร็ว เรามีตึกระฟ้า ตึกสูง ๆ ผู้คนมีรถยนต์ใช้มากจนมีปัญหาติดเป็นอันดับแรก ๆ ของโลก มีผู้พยากรณ์ว่า อีกราว ๆ ๔๐ ปีข้างหน้า ประเทศไทยมีปัญหาอาชญากรรม เป็นอันดับต้น ๆ ของโลก งานวิจัยจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งบ่งบอกว่ามีธุรกิจนอกกฎหมายที่ใหญ่โตมูลค่านับหมื่นนับแสนล้านอยู่หลายอย่าง เช่น การพนัน โสเภณี ยาเสพติด สินค้าเถื่อน น้ำมันเถื่อน เป็นต้น ถ้าประเทศไทยไม่มีธุรกิจนอกกฎหมายใหญ่โตเช่นนี้ ประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้ารวดเร็ว และก้าวไกลกว่านี้อีกมาก การมีธุรกิจนอกกฎหมายมากนำมาสู่อาชญากรรมที่เกิดขึ้นมากตามมาด้วย และเหตุที่มีธุรกิจนอกกฎหมายมาก เป็นเพราะความไม่ซื่อสัตย์สุจริตของข้าราชการ นักการเมือง พ่อค้า และประชาชนที่เห็นแก่ได้นั่นเอง

กล่าวได้ว่าความซื่อสัตย์สุจริตเป็นต้นตอ และรากเหง้าของปัญหาหลาย ๆ อย่าง ถ้าคนของเราเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ปัญหาหลายอย่างจะไม่เกิด หรือเกิดก็ไม่มาก ถ้าข้าราชการซื่อสัตย์ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน ก็จะไม่มีย่องทางให้คนอื่นอาศัยประโยชน์ ถ้านักการเมืองซื่อสัตย์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การกำหนดนโยบายและการตัดสินใจก็จะเกิดผลดีกับประเทศชาติและประชาชน ถ้าพ่อค่านักธุรกิจซื่อสัตย์ไม่ติดสินบาทคาดสินบน ไม่เอารัดเอาเปรียบคนอื่น ก็ไม่ทำให้คนอื่นพะวักพะวนเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และถ้าประชาชนทุกคนรักความซื่อสัตย์สุจริต ก็จะช่วยเผ่าระวังไม่ให้เกิดคนกระทำผิดขึ้น

ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องคิดปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตให้กับคนไทยทุกคน คนไทยทั้งชาติ ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ ผู้หญิงหรือผู้ชาย คนรวยหรือคนจน ไม่ว่าจะประชาชนหรือข้าราชการ เพื่อให้เป็นพื้นฐานความเจริญรุ่งเรืองของชาติ ไม่ใช่เพียงข้าราชการเท่านั้นที่ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต คนไทยทุกคนต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตด้วย

๒. เราจะเริ่มปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตเมื่อไร

โบราณกล่าวว่าไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก เปรียบดังคนก็เช่นเดียวกัน การจะปลูกฝังทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม หรือลักษณะนิสัยใด ๆ ก็ตาม ต้องเริ่มปลูกฝังแต่ยังเยาว์วัย ปลูกฝังทีละน้อยให้สะสมไปเรื่อย ๆ เมื่อโตขึ้นก็ต้องปลูกฝังต่อไป แม้เป็นผู้ใหญ่ก็ต้องมีการปลูกฝังจะต้องแตกต่างกันไปตามวัยและวุฒิภาวะของแต่ละคน แต่ละวัยที่แตกต่างกัน

คงจะไม่เป็นการกล่าวไกลความจริงเกินไปว่า การปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตต้องสร้างตั้งแต่แรกเกิด ลักษณะนิสัยความซื่อสัตย์สุจริตจะเริ่มต่อตัวขึ้นจากรักความอบอุ่นที่พ่อแม่ ญาติพี่น้องใกล้ชิดได้แสดงออกและให้แก่เด็ก เด็กก็จะแสดงความรัก ความเชื่อถือไว้วางใจ

ตอบสนองเช่นเดียวกัน และเด็กจะเชื่อ และเอาอย่างทุกสิ่งทุกอย่างที่คนที่ตัวเองรักและไว้ใจทำให้ดู หรือแสดงให้เห็น พ่อแม่จึงเป็นต้นแบบที่สำคัญในวัยเด็ก

เมื่อถึงวัยเข้าโรงเรียนเด็กถือครูเหมือนพ่อแม่คนที่สอง เด็กเคารพและไว้ใจ เชื่อในสิ่งที่ครูสอน และสิ่งที่ครูทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ไม่ว่าจะตั้งใจทำหรือไม่ก็ตาม เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากครู และจากการสั่งสอน อบรมบ่มนิสัยของครู ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างลักษณะนิสัยเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต ไม่น้อยกว่าพ่อแม่ผู้ปกครอง

เด็กอยู่ในโรงเรียนมิได้ศึกษาเอาอย่างเฉพาะจากครูประจำชั้นของตนเท่านั้น เด็กได้รู้ได้เห็นได้เรียนรู้จากครูอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อมเช่นเดียวกัน เด็กไม่ได้เรียนรู้จากครูเฉพาะในห้องเรียนในเวลาครูเข้าสอน แต่เด็กเรียนรู้จากครูในพฤติกรรมของครูที่แสดงออกในโอกาสต่าง ๆ ด้วย การปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต จึงเป็นบทบาทของครูทุกคนในโรงเรียน และทุกคนมีบทบาทหน้าที่ในเรื่องนี้ ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันเลย

ผู้บริหารเป็นทั้งครูและเป็นต้นแบบที่เด็กจะดูแบบอย่างเป็นพิเศษ และยังเป็นต้นแบบให้กับครู เป็นผู้ดูแลครูอื่น ๆ ให้เป็นต้นแบบที่เหมาะสมด้วย ผู้บริหารจึงเป็นต้นแบบและมีบทบาทที่สำคัญมากที่สุดในการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต

เพื่อนนักเรียนก็เป็นตัวอย่างที่สำคัญ เด็กมักเอาอย่างเพื่อน ทำแบบเพื่อนเพื่อเอาใจเพื่อนถ้าเด็กมีเพื่อนดีก็มักทำตามด้วย การแก้เด็กไม่ดีจึงทำได้โดยการให้คบเพื่อนที่ดี เรื่องนี้แม่ผมสอนเสมอ ๆ ว่าให้เลือกคบแต่เพื่อนดี เพื่อนเกเรให้หลีกเลี่ยงห่าง บางทีก็ทำไม่ได้ แต่การคบเพื่อนเกเรในขณะที่รู้ตัวก็ จะช่วยจุดรั้งไม่ให้เพื่อนทำชั่วได้ เป็นสิ่งที่ดีเสียอีก การสร้างทัศนคติและค่านิยมที่ดีจึงไม่สามารถแยกสร้างเป็นรายบุคคลได้ ต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับทุก ๆ คนพร้อมกัน เด็กจะได้ดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

เด็กเรียนรู้และสร้างลักษณะนิสัยหลายอย่างจากสังคมนรอบตัวเด็ก คือจากผู้ใหญ่ในชุมชนจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว จากข้อมูลข่าวสารที่เด็กได้รับ ไม่ว่าจะจากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือจากค่าเล่าเรียนต่าง ๆ ผู้ใหญ่ในสังคมที่มีคนยกย่องนับถือมาก ๆ เด็กจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษ บางทีเขาอาจจะเชื่อว่าทุกอย่างที่ผู้นั้นประพฤติปฏิบัติเป็นของดีหมด ดังนั้น ถ้าเด็กยกย่องนับถือถูกคนก็เป็นการดี แต่ถ้าไปยกย่องนับถือคนที่ขาดความซื่อสัตย์สุจริตก็จะเป็นอันตรายมาก

เมื่อออกสู่โลกของการทำงานอาชีพ คนก็เรียนรู้และปรับลักษณะนิสัยตามสภาวะแวดล้อม ถ้าเข้าสู่สังคมอาชีพที่ดีก็จะเป็นศรีแก่ตัวเขา ถ้าเขาเข้าสู่อาชีพที่มีคนไม่ซื่อสัตย์สุจริตปนอยู่มาก ก็จะเป็นอันตรายต่อตัวเขา จริงอยู่เขาได้เรียนรู้ และน่าจะมึลักษณะนิสัยที่ดีติดตัวเป็นเกราะกำบังได้บ้าง แต่ถ้าสิ่งแวดล้อมไม่ดีก็อาจดึงดูดให้เสียได้ และถ้าทำมาหากินกับคนที่มึธุรกิจผิดกฎหมายก็ยิ่งเป็นอันตรายร้ายแรงยิ่งขึ้น การสร้าง ปลูกฝังทัศนคติค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์จึงต้องเป็นเรื่องที่ต้องทำในสถานประกอบการ ในสถานที่ทำงานด้วยเช่นเดียวกัน

๓. การปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหน้าที่ของใคร

คนทุกคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ จำเป็นต้องมีค่านิยมและทัศนคติเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และต้องดำเนินชีวิตโดยมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐาน ดังนั้น การปลูกฝังเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตจึงต้องเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายในสังคมที่จะต้องช่วยกัน จะยกภาระให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ได้ ทุกคนต้องมีสำนึกและปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และมีหน้าที่ดูแลช่วยเหลือสร้างจิตสำนึกให้คนอื่นปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตด้วย องค์กรหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญคือ

๑) **ครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง** ต้องช่วยกันดูแล สร้างและปลูกฝังจิตสำนึกนี้ด้วย ด้วยการแนะนำ สั่งสอน ทำตัวอย่างที่ดีให้กับคนในครอบครัวของตน ตัวอย่างนิทานเรื่อง “สอนลูกให้เป็นโจร” เป็นอุทาหรณ์เตือนใจที่ดี เรื่องเล่านี้เล่าว่า มีพ่อแม่คู่นึงเลี้ยงลูกด้วยความรักจึงตามใจลูกทุกอย่าง ลูกอยากได้อะไรก็ทำให้ลูก ถ้าผิดก็ไม่ตักเตือน ลูกไปหยิบฉวยของผู้อื่นก็ไม่ว่ากล่าว จนเด็กเกิดเป็นนิสัยชอบลักขโมยของผู้อื่น วันหนึ่งไปปล้นทรัพย์ฆ่าเจ้าทรัพย์ตาย ถูกเจ้าหน้าที่จับได้จะต้องลงโทษถึงประหารชีวิต พ่อแม่ได้ข่าวก็เสียใจ ขอบปลุก เมื่อลูกได้พบพ่อแม่ก็ต่อว่าว่าเป็นเพราะพ่อแม่เลี้ยงดูเขาไม่ดีไม่เคยแนะนำสั่งสอนห้ามปรามเมื่อเขาทำผิดเขาจึงต้องกลายเป็นนักโทษประหารเช่นนี้

๒) **โรงเรียนและสถานศึกษา** เป็นสถาบันสำคัญที่ทำหน้าที่ให้การศึกษอบรม บ่มนิสัย คือให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การสร้างนิสัย การประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง หัวใจสำคัญของการศึกษา คือ การทำให้คนเป็นคนดี เป็นคนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นทั้งต่อสังคมที่ตนอยู่อาศัยและต่อประเทศชาติ จนถึงมนุษยชาติในที่สุด การสร้างลักษณะนิสัยความซื่อสัตย์สุจริต จึงเป็นเรื่องสำคัญที่โรงเรียนและสถานศึกษาจะต้องให้การเอาใจใส่ดูแลไม่น้อยกว่าการทำให้ผู้เรียนมีความรู้ และมีลักษณะอื่น ๆ ที่พึงประสงค์ การปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตก็เหมือนกับการปลูกฝังคุณลักษณะอื่น ๆ คือต้องทำให้ผู้เรียนเกิดศรัทธา เชื่อว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ดีที่ทุกคนพึงประพฤติปฏิบัติ และต้องให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นกิจนิสัย ควบคู่กับการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และได้เห็นตัวอย่างของจริงที่ถูกต้อง ด้วยการสร้างนิสัยความซื่อสัตย์สุจริตให้กับเด็กเป็นเรื่องที่ต้องทำต่อเนื่องเป็นเวลานาน ตลอดเวลาที่เด็กได้ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียน เพื่อให้กระบวนการศึกษาเล่าเรียนเป็นไปอย่างเหมาะสม ทุกฝ่ายในโรงเรียนจะต้องช่วยกันรับผิดชอบ ตั้งแต่ผู้บริหารต้องถือว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ คอยกำกับ ดูแลติดตามอย่างใกล้ชิด กระบวนการเรียนก็ต้องถูกต้องเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานของเด็ก ครูที่สอนทุกคนทุกวิชาก็ต้องถือเป็นหน้าที่คอยดูแลเอาใจใส่ กิจกรรมทุกอย่างที่จัดก็ต้องอยู่บนพื้นฐานที่ถูกต้องเหมาะสมและส่งเสริมให้เกิดความซื่อสัตย์สุจริตไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมเพื่อความรู้ ความบันเทิง หรือการกีฬาก็ตาม

๓) **สถาบันสังคมต่างๆ** ก็ต้องมีบทบาทส่งเสริมสนับสนุนการสร้างลักษณะนิสัย ความซื่อสัตย์สุจริต วัด และองค์กรทางศาสนาต่างๆ จะมีส่วนช่วยได้มากในการอบรม สร้างความเชื่อ ความศรัทธาให้เกิดขึ้น สื่อมวลชนต่างๆ ก็มีสอนให้ความรู้ ความตระหนักความสำคัญในความซื่อสัตย์สุจริตได้มาก ถ้ามีการยกตัวอย่างคนทำความดีให้ปรากฏเสมอๆ ก็จะทำให้สังคมเชื่อ

มันในความตึงตังนั้น ๆ ได้มากขึ้นที่สำคัญคือ จะต้องไม่ปล่อยให้ยกย่องคนไม่ซื่อสัตย์สุจริตให้คนทั่วไปเห็น เพราะจะทำให้คนทั่วไปรู้สึกว่าเป็นของปกติวิสัยที่คนทั่วไปพึงประพฤติปฏิบัติได้ ไม่ใช่เรื่องเสียหายเรามากจะได้ยินได้ฟังอยู่เสมอที่บางครั้งสังคมยกย่องเชิดชูคนที่มีฐานะดี บริจาคเพื่อสังคมมาก ๆ แต่เคยมีประวัติชื่อเสียงในทางไม่ดีมาก่อน การทำเช่นนี้เป็นอันตรายต่อสังคมส่วนรวมมาก ทำให้เยาวชนเห็นว่า ความร่ำรวยมีความสำคัญมากกว่าการเป็นคนดีของสังคม

๔. การเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริต

แม้ว่าการปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตจะเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายก็ตาม ผู้ที่มีบทบาทสำคัญยังคงเป็นของโรงเรียนและสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่หลักคือ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้านอย่างมีคุณภาพ คือ ต้องให้เด็กได้พัฒนาทั้งทางด้านจิตใจ ปัญญา ร่างกาย และทางสังคม ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณลักษณะทางจิตใจประการหนึ่ง ที่พึงปลูกฝังพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเด็กทุกคน แต่การพัฒนาคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์สุจริตก็ต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาทางด้านปัญญา คือ ความรู้ความเข้าใจและการพัฒนาทางร่างกายและสังคมด้วยเช่นเดียวกัน

การเรียนการสอนก็คือ กระบวนการกระตุ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนานั้นเอง เป็นกระบวนการที่ทำให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น และได้เรียนรู้ ได้ปฏิบัติ จากเกิดความเข้าใจ เกิดความเชื่อ ความศรัทธา และยึดถือสิ่งนี้เป็นแนวดำเนินชีวิต ตลอดจนมีการศึกษาและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ ความศรัทธานั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้นไปอีกในอนาคต เมื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการพัฒนานิสัยเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ตามนัยที่กล่าวมานี้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนจึงน่าจะมีลักษณะดังนี้

๑) การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต โรงเรียนสามารถทำได้ด้วยวิธีง่าย ๆ เช่น นำข่าว เหตุการณ์ประจำวันที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์สุจริต หรือเอาเรื่องของคนในชุมชนที่คนยกย่องนับถือในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต มาเล่าให้นักเรียนฟัง ในเด็กเล็ก ๆ อาจต้องเล่าเป็นนิทาน ในเด็กโตขึ้นก็เล่าเรื่องจริง และมีรายละเอียดได้มากขึ้น

๒) การยกย่องสรรเสริญผู้ที่ทำความดีต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้ที่แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์สุจริต ควรยกย่องนักเรียนของตนเอง คนในสังคมรอบ ๆ โรงเรียน หรือคนอื่น ๆ ตามข่าว เหตุการณ์ที่ปรากฏ

๓) การให้นักเรียนศึกษา ค้นคว้า หาบุคคลตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าผู้นั้นเป็นคนซื่อสัตย์สุจริตและมีคุณสมบัติที่ดีงามอื่น ๆ นักเรียนควรจะได้ศึกษาโดยการไปพูดคุยกับคนในชุมชน เพื่อหาคนที่ชุมชนยกย่องนับถือ และศึกษาจากหนังสือ เอกสารต่าง ๆ ควรให้นักเรียนได้ให้เหตุผลในการที่เขาเลือกบุคคลนั้นมาเป็นตัวอย่างด้วย

๔) การให้นักเรียนช่วยกันจัดนิทรรศการแสดงประวัติชีวิต และพฤติกรรมของผู้ที่นักเรียนหรือสังคม หรือองค์กรต่าง ๆ ยกย่องว่าเป็นคนซื่อสัตย์สุจริตเป็นระยะ ๆ

๕) โรงเรียนประกาศยกย่องนักเรียนหรือครู หรือบุคคลในสังคมที่มีพฤติกรรม ความซื่อสัตย์สุจริตให้ปรากฏแก่นักเรียนโดยทั่วไปทุกครั้งที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น

๖) โรงเรียนอาจจัดกิจกรรมประจำภาคเรียนหรือประจำปี ให้นักเรียนช่วยกันเลือกเพื่อนของเขาเองที่เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตสมควรได้รับการยกย่องชมเชย

๗) ในกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดวิชาใดก็ตาม ครูทุกคนควรให้ความสำคัญกับการสร้างนิสัย ความมีวินัย ความรู้จักหน้าที่รับผิดชอบ และความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ๆ เสมอ ๆ ไม่ควรแยกการสอนเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตจากการสอนอื่น ๆ เราสามารถสอนเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตควบคู่สอดแทรกผสมกลมกลืนไปกับการสอนภาษา สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิชาการงาน วิชาศิลปะ วิชาพลานามัย ฯลฯ ได้เสมอ

๘) ให้นักเรียนได้ศึกษาจากบุคคลในท้องถิ่น เช่น พระสงฆ์ ผู้นำชุมชนถึงความดีงามของการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต และโทษของการไม่เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต พร้อมทั้งหาตัวจริงมาประกอบ

๙) โรงเรียนอาจให้นักเรียนเขียนนิทาน เรื่องจริง เกี่ยวกับเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต

๑๐) ให้นักเรียนสังเกต วิเคราะห์ และวิจารณ์ตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต คือ การให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง ซึ่งอาจให้ทำไว้เป็นความลับเฉพาะตัวของแต่ละคน

๑๑) โรงเรียนอาจจัดให้มีการปาฐกถา โต้วาทิ เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต โดยให้นักเรียนจัดและดำเนินการกันเอง

๑๒) ให้นักเรียนตั้งปณิธานของตนเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต

๑๓) โรงเรียนเชิญผู้มีชื่อเสียง หรือผู้ได้รับยกย่องเรื่องความซื่อสัตย์มาพูดคุยกับนักเรียน

๑๔) โรงเรียนจัดงานวันแห่งความซื่อสัตย์สุจริต และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริต

๑๕) ครูในโรงเรียนประพฤติตนให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียน

ยังมีรูปแบบและวิธีการอื่น ๆ อีกมากมายที่สามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการปลูกฝัง สร้างนิสัย ให้นักเรียนยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต กิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่ให้นักเรียนรู้ได้เห็นจากของจริงเหตุการณ์จริง และได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจริง จะทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งที่แท้จริงมากขึ้น กระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ต้องทำสม่ำเสมอเป็นประจำ และต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นและหล่อหลอม ลักษณะนิสัยนี้ให้เกิดขึ้น คงอยู่อย่างแน่นแฟ้นมั่นคง การได้รู้ได้เห็นของจริง จะทำให้เด็กเกิดศรัทธาและความเชื่อมั่น ยิ่งถ้าผู้นั้นเป็นผู้ที่เด็กรู้จักใกล้ชิด เคารพนับถือ ก็จะมียิ่งสร้างศรัทธาให้เกิดได้ง่ายและมากยิ่งขึ้น เป้าหมายสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต คือ ความสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต นิสัยความเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต และประพฤติตนอยู่บนฐานความซื่อสัตย์สุจริต

นิสัยความเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต และประพฤติตนอยู่บนฐานความซื่อสัตย์สุจริต

๕. กิจกรรมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริต

ที่กล่าวมาพอสรุปกิจกรรมหลักการปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตได้ดังนี้

๑) การให้พบเห็นตัวอย่างที่ดีอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความเคยชิน หรือเกิดความสงสัยใคร่รู้ว่าทำไมจึงต้องเป็นเช่นนั้น อาจนำตัวอย่างที่ไม่ดีให้พบเห็นได้เป็นครั้งคราว แต่ต้องให้เห็นผลของการประพฤติปฏิบัติไม่ถูกต้องด้วย

๒) การยกย่องสรรเสริญให้ขวัญและกำลังใจกับผู้ประกอบความดี ประพฤติปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

๓) แนะนำตักเตือนเมื่อเขาประพฤติปฏิบัติไม่ถูกต้องเพื่อจะได้ปรับตน

๔) ให้เด็กได้เรียนรู้จากตัวอย่างของจริง เช่น ได้พูดคุยกับคนที่สมควรเป็นตัวอย่างให้ไปศึกษานิทาน เรื่องราว สารคดี ชีวิตจริงของคนที่ประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ให้นักเรียนได้วิเคราะห์และสรุปเหตุและผลด้วยตนเอง ให้ทำบ่อย ๆ เสมอ ๆ ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว

๕) ให้ได้วิเคราะห์วิจารณ์ เหตุการณ์จริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งจากการร่วมกันเป็นหมู่คณะและวิเคราะห์ด้วยตนเอง เพื่อนำสู่ความเข้าใจเชิงเหตุและผลทั้งที่ดีหรือไม่ดี หรือยังไม่อาจหาข้อยุติได้

๖) ให้ได้แสดงเจตนาธรรมณ์เป็นรายบุคคลหรือหมู่คณะที่จะประพฤติปฏิบัติตนในกรอบของคุณธรรมจริยธรรม เช่น การมีคตินิยมประจำใจ เป็นต้น

๖. บทส่งท้าย

ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นความอยู่รอดและความสงบสุขของสังคม บ้านเมือง ประเทศชาติ และโลกทั้งมวล จึงเป็นค่านิยม ทศนคติ และเป็นวิถีการดำเนินชีวิตที่มีความหมายและสำคัญของมนุษยชาติ เป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องช่วยกันปลูกฝังให้กับลูกหลาน ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และทุกคนในสังคม และทุกคนต้องประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริตด้วย ให้สมดังโคลงโลกนิติที่ว่า

เสียดสีสงวนศักดิ์ไว้	วงศ์หงส์
เสียดศักดิ์สู่ประสงค์	สิ่งรู้
เสียดรู้เร่งดำรง	ความสัตย์ ใวันา
เสียดสัตย์อย่าเสียดผู้	ชีพม้วยมรณา

การเสวนาเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต”

*****

เสน่ห์ รัตจันตนา

อนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยม
ในความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินรายการ

นายเสน่ห์ รัตจันตนา

กราบเรียนท่านเลขาธิการ ท่านอนุกรรมการ และท่านผู้มีเกียรติที่เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน ก่อนอื่นผมขอตั้งข้อสังเกตไว้ว่าท่านคงจะอดอัดใจพอสมควร นั้งมาเมื่อวานจนถึงวันนี้ ท่านยังไม่ได้พูดอะไรเลย ปกติแล้วท่านจะเข้าใจว่ารูปแบบการสัมมนาที่เขาจัดสัมมนากันขึ้นก็คงจะให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนปัญหากัน หรือเล่าเรื่องกิจกรรมอะไรต่างๆ ที่ท่านได้ปฏิบัติมาเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในหมู่ผู้เข้าร่วมสัมมนากันเองหรือว่าเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น แต่มาจริง ๆ แล้วรูปแบบการสัมมนาภายหลังได้เปลี่ยนไปมาก มันจะมาเน้นที่การบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการสัมมนา และผู้เข้ารับการสัมมนาเองจะได้รับโอกาสค่อนข้างจะน้อยมากในการที่จะแสดงความคิดเห็น แสดงความอัดอัดใจ แสดงความรู้ที่ท่านมีอยู่มากพอสมควร รูปแบบการสัมมนาภายหลังจึงมาจบลงตรงที่ประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งก็มีเวลาน้อยมากกว่าจะเลือกประธาน กว่าที่จะได้อะไรก็เสียเวลาไปมาก อันนี้ก็เป็นที่ประสพการณ์ที่รับจากการสัมมนา ผมจึงเสนอต่อคณะอนุกรรมการอยากจะทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมากขึ้น เปิดโอกาสให้ท่านทั้งหลายพูดกันมากขึ้น แต่เคยทำอย่างนั้นก็ปรากฏว่าท่านทั้งหลายก็ไม่อยากพูดอีก ไม่ค่อยมีคำถาม และส่วนมากจะไปจบตอนที่

รับประทานอาหารกลางวัน และตอนจะเลิกตอนเย็น ก็ถามว่ามีปัญหาอะไรหรือไม่ก็ไม่มี ลูกขึ้นไปทานข้าวกัน ซึ่งน่าเสียดายมาก วัตถุประสงค์ของการสัมมนาเราต้องการมาให้เกิดพลวัตการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการโต้แย้ง มีการถกเถียง มีการไต่ถาม มีการบอกเล่าในการสัมมนาที่แท้จริง ฉะนั้นในช่วงนี้ผมอยากให้เป็นอย่างนั้น ขอให้ท่านติดตามประเด็นที่ผมจะกล่าวมาให้ฟังประมาณ 5 นาที ผมมีประเด็นอยู่ในใจซึ่งสำคัญมาก ขณะนี้ถ้าท่านฟังไปแล้วท่านบันทึกประเด็นเหล่านี้ไปตั้งแต่ต้น ท่านจะมีหัวข้อการสัมมนากับพวกเรา ประการแรกคือหัวข้อของการสัมมนาในเรื่องจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต เราแยกออกเป็น 2 ข้อ คือ จิตสำนึกอย่างหนึ่ง ความซื่อสัตย์สุจริตอย่างหนึ่ง เรื่องจิตสำนึกเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งมาก พุทธที่ไรก็มีคนสายหน้า ยากเย็นเข็ญใจ เสียเหลือเกินเป็นจิตวิทยาขั้นสูง ซึ่งฝ่ายพุทธศาสนาเอง หรือฝ่ายทางโลกเองก็พยายามอย่างยิ่งที่จะหาเรื่องเข้ามาอบรมสั่งสอนแนะแนวกันว่าการสร้างจิตสำนึกนั้นทำอย่างไร ซึ่งก็ได้ฟังมามากพอสมควร ในการสร้างจิตสำนึกของคนนั้นผมคิดว่าเป็นเรื่องที่ยากยิ่ง เรามามองดูสถานะของคนเสียก่อน สถานะของคนเรามีอยู่ ๒ อย่าง คือ คนกับสิ่งแวดล้อมในโลกนี้ คนอยู่ได้เพราะสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมบังคับคนเอาไว้ ทุกวันนี้ที่ยุ่งยากกันสารพัดอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ทุนตกต่ำ อะไรต่าง ๆ อยู่ที่สิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น เราถูกกดดันโดยสิ่งแวดล้อมสารพัดอย่าง ทั้งวินัย ระเบียบ ประเพณี กฎหมาย องค์กร หรือว่าศาสนา แนวคิดต่าง ๆ มากมาย เรากระดิกตัวแทบไม่ได้เลย ยิ่งในความปั่นป่วนเหล่านี้มีมากขึ้น ความสับสนอลเวงมีมากขึ้น ความด้นรนมีมากขึ้น เราก็ก็น้อยยากกันมากขึ้น ทำให้แสดงออกมาในทิศทางไม่ถูกต้องคือความไม่ซื่อสัตย์สุจริต ในแง่ของการเมือง แ่งของครอบครัวสารพัดอย่าง ถามว่าใครจะแก้ปัญหาลเหล่านี้ได้ ไม่มีหรอกครับ อยู่ที่ตัวเองทั้งสิ้น ผมอยากจะยกตัวอย่างซึ่งอาจกระทบกระเทือนบางท่าน ถึงเรื่องที่เราทำบางอย่างให้ร่างกายของเรา คือ เราดื่มสุราเป็นต้น ถามว่ามีใครบ้างไหมที่ห้ามใครไม่ให้ดื่มสุราได้ มีคนขับรถคนหนึ่งผมทราบที่แกเริ่มดื่ม และดื่มหนักขึ้นทุกวัน ในที่สุดแกต้องตายไป พระถึงบอกว่าไม่มีอะไรที่ยิ่งใหญ่เท่าตัวเอง ถ้าเราชนะใจตัวเองได้ว่าเราจะไม่ดื่มสุรา เราก็ไม่ดื่มเราก็ชนะได้ จิตสำนึกก็เหมือนกัน ต้องสร้างจากภายในต้องมีสิ่งมาผลักดัน ให้เขาเกิดพลังกำลังในจิตใจของเขาว่าเขาจะซื่อสัตย์สุจริตหันมามองอีกแง่หนึ่งในการสัมมนาววันนี้ สิ่งที่ถูกไปเป็นประเด็นทั้งนั้นในเรื่องของสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย ระเบียบ ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา องค์กรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาล้วนเป็นองค์กรที่มาให้ความสะดวกต่อสังคม แต่ขณะเดียวกันก็มาสร้างปัญหาต่อสังคม เราจะมีศาลปกครองมาอำนวยความสะดวกในสังคม แต่ศาลปกครองก็สร้างปัญหาดังแต่จุดเริ่มต้น อย่างเราเราเข้าใจไม่ถึงว่าศาลปกครองควรจะอยู่กับใคร บางคนยังไม่รู้เลยว่าศาลปกครองคืออะไร มองแง่เดียวว่างานง่าย ๆ ที่สุด ก็ความเป็นเอกภาพซึ่งความคิดของผมก็ถูกท่านรัฐมนตรียุติธรรมเอามาพูดเรื่องความเป็นเอกภาพคนเราถ้าไม่กระจายอำนาจให้เต็มจะปกครองไม่ได้ตรวจสอบไม่ได้ แต่ถ้ามีส่วนเดียวก็ปกครองได้และดูแลได้ อันนี้คือแนวคิดที่เกิดขึ้นมาในขณะที่เราฟังข้อมูล ประมวลข้อมูลอะไรต่าง ๆ หันมามองในเรื่องบทบาทการศึกษาบ้าง สังคมเปลี่ยนแปลงไปมากโรงเรียนมีบทบาทสำคัญ เคยมีครอบครัวไหนบ้างที่ไม่ต้องการส่งลูกไปโรงเรียน ถามว่าความคาดหวังของเขาคืออะไร เขาต้องการให้ลูกเขาไปรับการอบรมในโรงเรียน ไปรับการศึกษา ความรู้ ต่อจากช่วง

ที่เขาเลี้ยงมาใน ๓-๔ ปีแรก พ่อแม่ผู้ปกครองต้องไปทำมาหากิน ในความเป็นจริงแล้ว ครอบครัว ๓-๔ ปีแรก พ่อแม่ไม่ได้ให้การศึกษาอบรมแก่ลูกเท่าไร ความคาดหวังของเขาอยู่ที่สถาบันการศึกษา ผมอยากให้ท่านมองตัวเองว่าครูนั่นแปลว่าอะไร ครูรับผิดชอบมาจากผู้ปกครองเต็มเลย แต่ทุกวันนี้ครูอาจจะไม่ได้ทำหน้าที่โดยสมบูรณ์ เพราะเด็กหลายคนกลายเป็นติดสิ่งที่เสื่อมเสีย ติดยาเสพติดคือเกิดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนเอง ถ้าไม่มีช่องว่างแบบสมัยโบราณที่ผมเรียนหนังสือ ผมติดกับครูตลอด ครูจัดตลอด บางครั้งถึงกับติดต่อกับพ่อแม่เรา เราดีไม่ดีกว่าบอก มีความสัมพันธ์แน่นหนามาก ช่องว่างตรงนี้เราจะอุดได้อย่างไร ครูทุ่มแทกับเด็กนักเรียนแค่นั้น ถ้าหากติดตามเด็กนักเรียน ติดตามเพื่อนเขา ติดตามไปถึงผู้ปกครอง คนเดียวทำไม่ไหวก็หมุนเวียนเปลี่ยนกันไป ผู้ปกครองต้องมาโรงเรียนมาหาครู นัดมาเลย แบ่งเวลากันไป ในรอบเดือนหนึ่งมาพบผู้ปกครองสักครั้งก็ยิ่งดี เราจะได้รู้พฤติกรรมของลูกศิษย์ของลูกว่าเป็นอย่างไร นี่เป็นประเด็นอีกอันหนึ่ง ถ้าหากผู้ปกครองกับเด็กไม่มีช่องว่าง ครูกับศิษย์ไม่มีช่องว่าง เพื่อนกับเพื่อนไม่มีช่องว่าง ความชั่วพรั่งพลายยาเสพติดต่าง ๆ จะเข้าไปไม่ถึงรู้กันหมด ชาวจะต้องถึงครูแน่ๆ ใครติดยาเสพติด ใครขายยาเสพติดในโรงเรียน ใครมีพฤติกรรมไม่ดี ทำอย่างไรจะอุดช่องว่างได้ เพราะฉะนั้นสถาบันการศึกษาก็คือแหล่งซึ่งหล่อหลอมเยาวชนกระจายไปในเข้าทุกส่วน แต่ถ้ามีสิ่งอื่นมากระทบที่รุนแรงกว่า ก็แน่นอนเราต้องสูญเสียไปบ้างเป็นธรรมดา

ผมเคยเป็นเด็กนักเรียนในโรงเรียนคาทอลิก แต่นับถือพุทธนะครับ เรารู้สึกวังเวงใจเข้าไปในโบสถ์ วันอาทิตย์จะมีร้องเพลง หนุ่มสาวสมัยนั้นก็พบบัน เป็นแหล่งที่เขาไปชุมนุมกัน เขาใช้ศาสนาที่มีอิทธิพลต่อจิตใจคนเป็นองค์ประกอบ ก่อนที่ล่อเอาเยาวชนเข้ามาศึกษา เด็กหนุ่มสาวก็ไปคุยกัน ฟังพระเทศน์ แล้วก็ร้องเพลงอะไรต่าง ๆ และเด็กที่มาจากโรงเรียนคาทอลิก เราจะมีข้อสังเกตเห็นได้ว่าเด็กคาทอลิกส่วนมากแล้วจะไม่ค่อยมีปัญหา เพราะเขาดูแลใกล้ชิดมากรู้จักเด็กทุกคนชั้นสูงสุดจนต่ำสุด เดินถือไม้เคาะไปเรื่อย สนุกสนมมาก รักเด็กทุกคนแบบลูก เขาทุ่มเทชีวิตให้กับการศึกษาจริง ๆ คาทอลิกมาอยู่เมืองไทยเพื่ออะไร เพื่อเผยแพร่ศาสนาแต่เขาเอาการศึกษาออกหน้า โรงเรียนที่ตั้งมาไม่ว่าจะอัสสัมชัญหรือกรุงเทพคริสเตียน ต่างใช้การศึกษาเป็นตัวนำ และเด็กของเขาไม่ใช่น้อย มาดูของไทยบ้าง เราถูกถอดถอนออกไปโรงเรียนที่อยู่ในวัดถูกแยกออกไป หันมามองดูวัดสภาพวัดเป็นอย่างไร ผมเคยทำงานกับเจ้าคณะจังหวัดในภาคอีสาน ๑๔ จังหวัดโดยตลอด เอาทุนไปช่วยเหลือ การศึกษา อาชีพ แก่ชาวบ้านโดยผ่านวัด วัดมีบทบาทสำคัญมาก แต่รัฐบาลลืมเห็นความสำคัญของวัด มองไม่เห็นที่วัดมีอิทธิพลสำคัญต่อประชาชน เราสูญเสียสิ่งเหล่านี้ไป แล้วมารูมว่าสังคมทุกวันนี้เสื่อมทราม ครูไม่ค่อยมีบทบาทเท่าที่ควร โรงเรียนสอนหนังสือเด็กไม่เก่ง ลูกเราด้วยปัญหาครอบครัวบ้าน นอกจากนี้ยังมีปัญหาการเมืองเข้ามาอีก ถามว่าเราจะแก้ได้อย่างไร ถ้าไม่แก้จากจุดเล็ก ๆ ในโรงเรียนของเรา ผมเคยถามว่าทำไมโรงเรียนสวนกุหลาบถึงเป็นโรงเรียนเด่นที่สุด ทำไมเราไม่ไปทำให้โรงเรียนต่าง ๆ เอาเป็นตัวอย่างสักโรงเรียนว่าสอบได้ที่หนึ่ง ยากเย็นอะไรหนักหนา เราจะตั้งใจมุ่งมั่นกันจริง ๆ ได้หรือไม่ คนจะได้ไม่ต้องวิ่งเข้ากรุงเทพฯ ไม่ยากถ้าจะมีอาจารย์ใหญ่หรือใครสักคนมุ่งมั่นทำให้จริงจังขึ้นมาว่าจะเอาให้ได้ ผมว่าเราทำสำเร็จ ผมขอยุติไว้แค่นี้ ถ้าท่านมีคำถาม ผมจะช่วยตอบ และท่านทั้งหลายในห้องประชุม

นี้ช่วยให้ข้อเท็จจริงด้วยใครจะเป็นท่านแรกที่จะคุยกับพวกเรา ที่นี้ไม่มีพิธีรีตองคุยกันอย่างกันเอง เป็นการเสวนาไม่ใช่การบรรยาย เชิญเลยครับ

ว่าที่ ร.ต.จรงค์ สำเภา ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดชุมพร

ในเรื่องของการปลูกฝังจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริตในสถานศึกษาที่เรากำลังเสวนาในวันนี้ ผมมีความคิดเห็นว่า ปัญหาสำคัญที่เราประสบอยู่ในขณะนี้ก็คือเรื่องของเยาวชนในสถานศึกษาที่มองเห็นกันทั่วไป ทำไมนักเรียนไม่ค่อยเคารพครู ไม่ค่อยเคารพผู้ใหญ่ สถานการณ์นี้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ในช่วงระยะเวลา 35 ปี โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร สื่อต่าง ๆ อยู่รอบตัวนักเรียน นักเรียนสามารถที่จะหาความรู้ได้จากแหล่งสื่อต่าง ๆ มากกว่าตัวครู ซึ่งอยู่ในโรงเรียน ความรู้จากครูในปัจจุบัน จะสังเกตได้ว่าเราได้ความรู้ด้านเดียว คือ ความรู้ที่เป็นวิชาการ ความรู้ด้านอื่นนั้น นักเรียนสามารถที่จะหาได้โดยไม่ต้องอาศัยครู ตรงนี้ทำให้เด็กเห็นว่าครูลดความสำคัญลงไป เพราะสิ่งที่เขารู้นอกเหนือจากครูสอนนั้นมีมากเหลือเกิน ผมคิดว่าตรงนี้จะเป็สาเหตุหนึ่งหรือไม่ประการที่ ๒ ในเรื่องของสถาบันต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนนั้น เราทราบว่ สถาบันที่สำคัญที่สุดนั้น โรงเรียนน่าจะเป็นอันดับ ๒ สถาบันแรกคือเรื่องของครอบครัว สภาพครอบครัวในปัจจุบันนี้เป็นที่รู้กันว่า พ่อแม่กับลูกนั้น วันหนึ่งบางทีไม่ได้เจอหน้ากันเลย การถ่ายทอดอะไรต่าง ๆ จากพ่อแม่ไปสู่ลูกไม่สามารถที่จะถ่ายทอดได้โดยทั้งหมด มีภาพบิด ๆ ที่ถ่ายทอดกันได้ หรือแม้แต่วพ่อแม่เองที่บางคนอาจจะรู้หรือบางคนอาจจะไม่รู้ ว่าความเห็นห่างเหล่านั้นเป็นบ่อเกิดของปัญหาที่ตามมาในภายหลัง ตัวลูกเองแน่นอนว่าอิทธิพลที่มีมากก็คือในโรงเรียน และในโรงเรียนนั้นอิทธิพลของครูก็ไม่มากเท่ากับอิทธิพลของเพื่อน ที่นี้เพื่อนในโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา นั้นเป็นที่ทราบกันว่าเด็กวัยรุ่นมักจะทำตามเพื่อนคบเพื่อนดีก็ดี ถ้าคบเพื่อนไม่ดีก็จะไม่ดีไปด้วย การที่เราจะดึงนักเรียนให้กลับมามีจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต ในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมอื่น ๆ ซึ่งในสังคมไม่ค่อยรักษากัน สังคมไม่มีตัวอย่างให้เห็น ตรงนี้เป็นเรื่องลำบากของสถานศึกษาในการรักษาไว้ ลำบากในการปลูกฝังนั้นไม่มีครูมีจิตสำนึกในเรื่องนี้ตลอด ผู้บริหารทุกคนมีความคิดเหมือนกันว่า ต้องสร้างเยาวชนของเราให้มีความซื่อสัตย์สุจริตแล้ววางแผนหรือดำเนินงานในสถานศึกษาให้เป็นอย่างที่ไดวางแผนไว้ บางโรงเรียนคล้ายกับบังคับให้ครูต้องทำตามต้องเดินตามแนวที่ผู้บริหารวางไว้ แต่พอเราสร้างไปเสร็จเรียบร้อยแล้ว สังคมไม่รักษาไว้ก็ไม่มีประโยชน์อะไร ปัญหาสำคัญคือ การไม่รักษาไว้ในสิ่งที่เราปลูกฝังไว้ในสถานศึกษา

นายเสน่ห์ รัตจินดา

ขอบคุณครับ ผู้กล้าหาญท่านแรก ผมคิดว่าท่านอื่นควรจะมีความเห็นคล้ายตามหรือขัดแย้งหรือสนับสนุนผู้อภิปรายท่านแรก อยากจะสนับสนุนให้ท่านคุยกันจริง ๆ อย่าเกรงใจ เป็นครั้งแรกที่จัดอย่างนี้เชิญครับ

นายมานิจ ปสันตา ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดระนอง

มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการปลูกฝังจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตอย่างไร ผมอยากจะท้าวความสักนิดว่า ก่อนที่ผมจะมาที่นี่ ผมได้ไปสัมมนาหลายที่ กระทรวงสาธารณสุขเรียกผมไปประชุมเรื่อง การดูแลนักเรียนในวัยเรียน กระทรวงมหาดไทยให้ผมไปประชุมเรื่องการป้องกันชายแดนตนเอง โดยเอานักเรียนเป็นแกนหลาย ๆ กระทรวง ที่คาดหวังว่ากระทรวงศึกษาธิการ โดยผู้บริหารโรงเรียน โดยเฉพาะ ครูอาจารย์มีความคาดหวังอย่างสูงที่ปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ให้เด็ก ทุกหน่วยงานคาดหวังว่าครูอาจารย์เท่านั้นที่จะค้ำจุนเยาวชนของชาติไปสู่อนาคตที่สดใสได้ แม้กระทั่งแผน ๘ ก็คิดว่าการพัฒนาสิ่งสำคัญสุดคือการต้องฝากฝังไปยังครูอาจารย์ทุกคน ความคาดหวังของสังคมทั้งหมดอยู่ที่ครูอาจารย์ แต่ผมกลับมามองดูว่าขณะนี้ความที่คาดหวังมอบให้ครูนั้น ใครเหลียวมองดูครูบ้าง ครูอยู่ในสภาพอย่างไรขณะนี้ ครูอาจารย์ทำงานทุ่มเทตัวเป็นเกลียว งานทุกฝ่ายที่พุ่งมาหาเรานั้น เราทำงานหนักขึ้นมากกว่าเดิม แต่สวัสดิการสิ่งแวดลอมที่เราได้รับยังไม่มากขึ้นเลย สังคมคาดหวังว่าครูต้องสูง สูงกว่าทุก ๆ ฝ่าย ครูเมื่อก่อนนี้เคยสอน ๑๘ คาบ ก็ถือว่าสูงแล้ว ขณะนี้ ๓๐ คาบต่อสัปดาห์ เวลาไหนจะตรวจงานเด็ก เราทำงานทุ่มเททั้งกำลังกายกำลังใจ เราสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ในความซื่อสัตย์สุจริต แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นจุดประสงค์ของผู้ปกครอง ผู้ปกครองต้องการให้ลูกเข้ามหาวิทยาลัย เราสอนเรื่องเหล่านี้มากเขาไม่ยอมรับ เขาต้องเอาเคมีมาก่อน เอาวิทยาศาสตร์มาก่อน เอาคณิตศาสตร์มาก่อน ภาษาอังกฤษต้องมาก่อน ความซื่อสัตย์สุจริตเขาไม่ได้มองถึงเรื่องนี้ มหาวิทยาลัยก็เหมือนกันเวลาสอบเข้าไม่ได้เลือกว่าเด็กคนนี้ซื่อสัตย์สุจริตหรือไม่ เอาเฉพาะเด็กที่เป็นหัวกะทิ ท่านอาจารย์บอกว่าจะทำโรงเรียนระนองให้เหมือนสวนกุหลาบ ไม่ยากเลยครึ่งง่ายนิดเดียว เอาเด็กสวนกุหลาบมาเรียนที่ระนอง เอาเด็กที่ระนองมาเรียนสวนกุหลาบ ไม่ต้องเปลี่ยนครู ไม่ต้องเปลี่ยนสถานที่เปลี่ยนแต่ตัวนักเรียนอย่างเดียวเท่านั้น เราก็ทำได้ ครูที่ระนองสอนเด็กสวนกุหลาบให้เก่งอย่างที่สวนกุหลาบได้ แต่ผมไม่เชื่อว่าครูสวนกุหลาบจะสอนเด็กให้เก่งเท่าเด็กระนองได้ ผมขอฝากว่าการที่เราคาดหวังอะไรฝากไว้กับครูอาจารย์นั้น ในเวลาที่สังคมและสิ่งแวดลอมกำลังเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีเข้ามา คนทุกหน่วยต้องช่วยกัน อย่าคาดหวังแต่ครูอาจารย์อย่างเดียว เราที่เป็นครูอาจารย์นั้นต่างทุ่มเท เรายอมรับว่าเราเหนื่อยแต่ในสังคมครูที่มี ๗๐๐,๐๐๐ กว่าคน อาจจะมีครูบางคนอาจจะไม่ถึง ๑๐,๐๐๐ คนที่ออกนอกกลุ่มออกทางไปบ้าง แต่ว่าวิญญานและจิตใจของเราเป็นครู พร้อมจะปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม แต่เราทำได้ไม่เกิน ๑๐% อีก ๙๐% เราฝากไว้กับสังคมทางบ้าน สิ่งแวดลอม เพื่อนฝูง รวมทั้งผู้ใหญ่ที่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้แก่เด็กด้วย ขอขอบคุณครับ

นายเสน่ห์ รัตจินดา

ขอบคุณมากครับ อาจารย์มานิจฯ รู้สึกไม่ผิดหวังที่ท่านได้มาพูด ผมมีคำตอบให้ท่านเพราะเผชิญท่านประธานอนุกรรมการเสริมสร้างฯ ท่านนั่งอยู่ที่กระทรวงศึกษาธิการด้วย แล้วเป็นผู้ที่มี

อำนาจท่านหนึ่งพอสมควร ฉะนั้นท่านจะตอบคำถามอาจารย์มานิจา ได้ว่า ทำไมครูถึงต้องทำงานหนักอย่างนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการจะมีมาตรการช่วยเหลืออย่างไร ถ้าหากว่าครูต้องสอนถึงสี่ปีละ ๓๘ คาบอย่างนี้ ไม่มีเวลาที่จะดูเด็ก ในขณะที่เดียวกันเราก็มาเรียนกันว่าเด็กนั้นไม่ได้รับการดูแลที่สมควรในโรงเรียนในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ขอเชิญท่านรอกๆ ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นด้วย

นายพนม พงษ์ไพบูลย์

ผมว่าอาจารย์มานิจา เข้าใจปัญหาดีอยู่แล้ว ที่พูดมาทั้งหมดต้องการจะรำพึงรำพันเท่านั้น ถูกที่อาจารย์มานิจา พูด คือปัญหาทั้งหลายจะฝากไว้ที่โรงเรียนทั้งหมดคงไม่ได้ สังคมทั้งหมดต้องช่วยกัน ผมก็พูดประเด็นนี้ แต่ผมพูดไม่เก่งไม่ชัดเท่าอาจารย์มานิจา แต่โรงเรียนก็ปฏิเสธไม่ได้ ว่าเรามีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบส่วนนี้ เราไม่ได้รับผิดชอบทั้งหมด แต่เราเป็นกลไกสำคัญในการที่จะสร้างคน ถ้าเมื่อไรโรงเรียนปฏิเสธความรับผิดชอบตรงนี้ ระบบการศึกษาเราล้มละลายแน่นอน เราต้องเรียกร้องให้ทุกฝ่ายมาช่วยกัน แต่โรงเรียนก็คงจะต้องทำหน้าที่ของเราอย่างเข้มแข็ง อย่างดีที่สุดเท่าที่เราจะสามารถทำได้ ส่วนปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ เป็นส่วนเสริม โรงเรียนระนองจะดีเท่าที่สวนกุหลาบได้หรือไม่ ที่จริงน่าจะได้ คนระนองรวย ๆ ไปช่วยที่โรงเรียนสวนกุหลาบมากมายคือขอให้คนเหล่านั้นมาช่วยโรงเรียนที่ระนองก็จะได้เหมือนกัน โรงเรียนสวนกุหลาบที่เจริญขึ้นมาได้ไม่ใช่ราชการเข้าไปช่วย เพราะผู้ปกครองเข้าไปช่วยช่วยเพื่อหวังจะฝากลูกเข้าไปเรียนต่อที่นั่นได้ และเด็กสวนกุหลาบไม่ใช่เก่งทุกคน เด็กที่ฝาก ๆ เข้าไป เกเรมากมาย มีอยู่หนึ่งรายโทรศัพท์เข้ามาหาบอกอธิบดีช่วยหน่อยเถอะเขากำลังจะไล่ลูกผมออกจากโรงเรียนแล้วจะทำอย่างไร ถ้าเขาให้ลูกผมออกผมเสียหายมากเลย ผมเป็น ส.ส. อยู่ด้วย ลูกผมเรียนอยู่ที่เตรียมอุดมฯ อีกสักครูผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมฯ โทรมาบอกว่าอธิบดีท่าน ส.ส. คงโทรศัพท์มาฟ้องอธิบดีแล้วนะเรื่องลูกของเขา ปัญหาอย่างนี้ ความจริงคืออย่างนี้ ฉะนั้นเราจะต้องดำเนินการที่มีปัญหาต่าง ๆ แต่คนรู้จักเด็กเก่ง ๆ จำนวนหนึ่ง เวลาเด็กไม่เก่งไม่มีใครรู้จัก ยกเว้นจะเป็นลูกคนดังในสภาฯ เหมือนกันครับโรงเรียนระนองและสวนกุหลาบ มีทั้งคนเก่งและไม่เก่ง คนระนองมีคนเก่งไปได้ดิบได้ดีกันมาก ลูกศิษย์อยู่หาดใหญ่ได้ดีมากมาย เก่งได้ทุกโรงเรียน เก่งอยู่แล้วเพียงแต่ช่วยกันไปเสริม แต่ประเด็นที่เราพูดในที่นี้เราเน้นในเรื่องของความเป็นคนดี ความเป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม ผมพยายามพูดว่า ความเป็นคนดีคือความเป็นคนเก่ง แยกออกจากกันไม่ได้ ความเป็นคนดีต้องใช้สมอง คนดีไม่ใช้สมองไม่ได้ เพราะต้องวิเคราะห์ แยกแยะ เข้าใจว่าอะไรดี ทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าดี ความดีกับความฉลาดมันต้องไปด้วยกัน

นายเสน่ห์ รัตจินดา

ยังมีท่านผู้อื่นติดใจนะครับในประเด็นนี้ เชิญครับ

ต่าง ๆ ที่เคยมีตัวบาลี สุขา สังคสะ สามัคคี อะไรต่าง ๆ ก็เอาเป็นตัวนำทางแล้วทำจากตัวนั้นไป และธรรมะนำทันกันหมด ท่านพุทธทาสบอกทำไปเถอะก็จะถึงธรรมะตัวอื่นด้วย ทำตัวใดตัวหนึ่งทำให้จริงจังและต่อเนื่องเป็นระบบ แต่อย่างไรก็ตามผมว่าขณะนี้ทั้งโลกกำลังมีปัญหา กลัวโลกจะพังขณะนี้ สิ่งหนึ่งในการรณรงค์ที่จะสร้างบุคลิกลักษณะของคนรุ่นใหม่ในโลกในศตวรรษนั้น ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป อีก ๑๐๐ ปี มีอยู่ ๔ ลักษณะ ลักษณะแรกก็คือว่าทำอะไรให้คิดทั้งโลก คิดถึงทั้งโลกอย่าเอาตัวเอง หรือประเทศเดียวเป็นหลัก คิดทั้งโลก และให้คนคนนี้สามารถไปอยู่ที่ไหนก็ได้ ในอนาคตประเทศต่าง ๆ แตกสลาย ไม่มีแผ่นดินแล้วใครจะไปอยู่ที่ไหนก็ได้ แต่ว่าอย่าทำลายโลกก็แล้วกัน ประการที่ ๒ รัก และให้มีความสามารถที่จะร่วมมือในภูมิภาค ในบ้านเราก็คือ จะต้องรักและรู้เรื่องของประเทศ เพื่อนบ้าน เช่น ต้องรู้เรื่องพม่า ต้องเข้าใจพม่า รักมาเลเซีย รักลาว รักเขมร คิดแต่จะทำลายกันให้ตาย แค่นี้ก็ผิดหลักของมนุษยชาติอยู่แล้ว มนุษย์ต้องรักกัน นี่คือคุณสมบัติยิ่งใหญ่ และคนที่มีความรักแล้ว ความซื่อสัตย์ก็จะมา รักตัวเองก็ซื่อสัตย์ต่อตัวเอง รักครอบครัวซื่อสัตย์ต่อครอบครัว รักเมียก็ซื่อสัตย์ ต่อเมีย รักกระทรวงซื่อสัตย์ต่อกระทรวง รักโรงเรียนซื่อสัตย์ต่อโรงเรียน รักสำคัญที่สุดตัวนี้ต้องสอน ต้องบอกรักกันเพราะเราแยกจากกันไม่ได้ เพราะว่าเกี่ยวข้องสำคัญกันเป็นโซ่ตรวน สัมพันธภาพแห่ง มหาชนจักรวาล เรากับน้ำสัมพันธ์กัน ถ้าเราแก่งทำให้น้ำเสียเรากินน้ำเราก็ตายเอง เรากับอากาศ สัมพันธ์กันเราไปทำลายอากาศก็เรียบร้อยอีก เรากับเพื่อนสัมพันธ์กัน แต่เราไปว่าเพื่อนวันหลังเพื่อนก็ อาจจะมาแก่งเราอีก มนุษย์ พืช สัตว์ ในโลกนี้ซึ่งเป็นโลกเดียวกันมีความสัมพันธ์กันทั้งหมดทั้งสิ้น เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย นี่เป็นปรัชญาต้องใช้สอน คุณสมบัติต่อไป ให้สามารถอยู่ที่ไหนมีคุณค่าที่นั่น ประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณค่าที่นั่น และประการสุดท้ายซึ่งเป็นเพื่อนใหญ่ ๆ มาก คือให้มีความรู้สึกเป็นมนุษย์ ซึ่งพฤติกรรมของครูอาจารย์ในอนาคต เราต้องทำหน้าที่ให้ลูกศิษย์ของเราอยู่ได้ ทุกแห่งในโลก ทำให้ลูกศิษย์ของเราอยู่ในทุกแห่งในภูมิภาคนี้ ทำให้ลูกศิษย์ของเราอยู่ได้ในท้องถิ่นของเรา ทำอย่างไรให้ลูกศิษย์ของเราเป็นคน เพราะว่าสิ่งแวดล้อมจะทำให้เป็นอื่นไป เป็นเครื่องจักรหรือมีนิสัยเป็นลิงเป็นค่าง เป็นวิญญาณสัตว์ เราต้องทำให้เป็นคน วิญญาณคนที่สำคัญคือการรักเพื่อนมนุษย์ รักสิ่งทั้งหลายทั้งปวง โลกจะอยู่ได้ด้วยความรักแล้วก็เมตตาธรรม คำจุนโลก เมตตาซึ่งกันและกัน นั้นเป็นบทนำ เพราะในการที่จะเสริมสร้าง ผมจะเสนอ ๔ ประการ ทำได้แค่นี้เรื่องของท่าน ผมมีหน้าที่พูดท่านมีหน้าที่ทำ ที่ผ่านมาเราไม่ได้สอนเพราะปริมาณเนื้อหากิจกรรมหลักสูตรมากทางด้านจิตใจ เราหวังให้เป็นผลพลอยได้เท่านั้นเอง ไม่ใช่ผลหลัก แล้ว ๆ ที่เราจะให้สื่อมวลชน ก็เพราะการโฆษณาสื่อมวลชนใช้การโฆษณา ในการเผยแพร่ในการนำเสนอ เหมือนกับภาคธุรกิจเดี๋ยวนี้ก็ใช้ คือการโฆษณาประชาสัมพันธ์ครูเราเวลาเข้าสอนไม่ว่าจะเป็นวิชาอะไร บรรยายไปเด็กก็หลับไป ฟันใจฟังบ้างไม่ได้โฆษณาเลยว่าสำคัญอย่างไร มีประโยชน์อย่างไร จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะวิทยาการเชิงกุล ที่เป็นนักเรียนนักคิดก็เขียน “ฉันทะยาว ฉันทะลา ฉันทัง ฉันทังจิงมาหาความหมาย ฉันทังหวังอะไรมากมาย แต่ได้กระดาษแผ่นเดียว” ปริญาหรือดึกรีได้ไป ถึงเป็นความหมาย คือความสำคัญ ความจำเป็น ประโยชน์อะไรต่าง ๆ ที่อยู่ใจยังไม่ได้ เมื่อไม่ได้ไม่มีความรู้สึกรัก เมื่อเรียนมาจนกระทั่งจบ ปริญาตรียิ่งเรียนมากยิ่งขึ้นไม่รักการเรียน นั่นคือ ความล้มเหลวของระบบการศึกษาจริง ๆ แล้วเรา

การที่จะทำให้ชาติบ้านเมืองเจริญรุ่งเรือง การทำให้คนมีคุณธรรมได้นั้นคงจะต้องมองกันที่จิต จะทำให้ชาติพัฒนาได้นั้นก็คือ คนเป็นตัวกระทำ การขอย้ำว่าเขาเน้นที่จิต โดยพัฒนาให้คนนั้นมีสมรรถภาพจิต คือเป็นคนเก่ง คนดี และมีสุข จะทำอย่างไร การทำจิตให้โปร่งใสถ้ามีตะกอนก็จะขุ่น ตัวอย่างเช่น เราเลี้ยงปลาในตู้กระจก ถ้าน้ำนั้นใสท่านสามารถเห็นเกล็ดปลาได้เรียงกันเป็นลำดับอย่างไร เห็นตาปลา เห็นสีของตาปลา ถ้าน้ำขุ่นเราเห็นภาพแต่เพียงตัวปลาเปรียบกับจิตว่าถ้าเราจะปรับคุณภาพจิต ก็ต้องทำจิตให้โปร่งใส สามารถที่จะมองเห็นเกล็ดปลา ตาปลา เห็นความดีความชั่ว ก็จะกระจ่างใส ตรงจุดนี้ทางสำนักงาน ก.พ. ก็เน้นลงไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งดิฉันได้ผลักดันในเรื่องของหลักสูตรในการ เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งของข้าราชการ เอกชนเราคงไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง โดยให้ในทุกหลักสูตรของการ เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณเอาไว้ นั่นก็หมายความว่าเรา ปลูกฝังได้ ฝากเขื่อนไซตรงนี้ได้ ท่านที่เป็นผู้บริหารของโรงเรียนก็คงช่วยกันทำต่อไป ถึงภาค ราชการเอง ซึ่งสำนักงาน ก.พ. เป็นองค์กรกลาง องค์กรหนึ่งได้พยายามที่จะผลักดันสิ่งเหล่านี้ให้เกิด การปฏิบัติมากขึ้น แล้วเราก็มีโครงการที่จะเดินไปตามจังหวัดต่างๆ เวลานี้ขึ้นไปทางภาคเหนือมา พอสมควรและภาคใต้ บางจังหวัด ไม่ทราบจะตอบคำถามหรือไม่ เป็นนามธรรมเหลือเกิน

นายเสน่ห์ รัตจินดา

เรายังมีเวลาอีกนิด เชิญท่านอาจารย์ ขอสั้น ๆ นะครับ

นายชูชาติ พลอาวุธ ศึกษาธิการจังหวัดชุมพร

ผมติดใจมากในเรื่องที่เรากำลังพูด และถือเป็นเรื่องสำคัญของชาติบ้านเมือง อยากฝากข้อสังเกต ฝากความรู้สึกตรงนี้ เนื่องจากพวกเราทุกคนที่นี้ล้วนมีความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ลูกหลาน ของเรา เกี่ยวข้องกับประชาชนซึ่งขณะที่เรากำลังพากันคิดในเรื่องปัญหาของสังคม บางกลุ่มบางพวก สนใจด้านลบมากกว่าที่จะสนใจด้านบวก แล้วขณะที่เราพากันพูดด้านลบ สังคมจะเป็นลบมากขึ้น เพราะคนที่เกี่ยวข้อง พากันเน้นพากันกล่าวร้ายแต่เรื่องเหล่านั้น บทบาทบางบทบาทซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่อยู่ ในฐานะที่คุมชะตาสังคมได้สูงมาก ผมอ่านของท่านพุทธทาสเมื่อคืนนี้ประทับใจมาก ท่านบอกท่านก็ เป็นนักหนังสือพิมพ์คนหนึ่งมา ๓๐ ปี ท่านว่าน่าจะเป็นสถาบันที่ ๕ ทั้งที่สถาบันนี้กำชะตาชีวิตของ บ้านเมืองของสังคมว่าจะให้ก้าวไปสู่ทางใด ผมขอเฝ้าสถาบันที่ดูไม่ออกจะอยู่สถาบันใด แทรกสักนิดหนึ่ง นำตั้งข้อสังเกต และนำไปความสนใจสูงมาก เชิญชวนทั้งรัฐบาลด้วย นำจับตามองสถาบันนี้เป็นอย่าง ยิ่ง สายตาผมมองว่ายักษ์ใหญ่เริ่มมีไม่กี่ฉบับหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลสูงมากขึ้นทุกที ครอบงำทั้งในเรื่อง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ถูกหรือไม่ที่ไปเน้นในเรื่องที่ไม่ดี แทนที่เราจะเน้น เรื่องตัวอย่างดี ๆ ผมดีใจเหลือเกิน ที่หนังสือพิมพ์ใช้บางหน้ากระดาษส่งเสริมตำรวจดี ๆ ตำรวจดี ๆ ของเราก็ก็น่าอยู่ ครูดีก็มียู่ ที่ท่านกรุณาเก็บหนังสือพิมพ์เก่าได้ฉายให้ดู ได้เห็นเรื่องคนดีศรีสุราษฎร์ เงินตั้งหลายล้านคืนเจ้าของ

นายเสน่ห์ รัตจินดา

ในภาคใต้คงจะมีแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องชุมชนของทางฝ่ายมุสลิม และการปรับตัว การดำเนินงานของโรงเรียนใน ๔ จังหวัดภาคใต้ ท่านมีความคิดเห็นว่าจะยากง่ายอย่างไร และมีปัญหาอย่างไร ผมเคยทำงานด้านพัฒนาการศึกษา เมื่อสมัยประมาณกว่า ๒๐ ปีมาแล้ว ตั้งแต่สมัยโรงเรียนปอเนาะที่ยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นโรงเรียนราษฎร์ของวัด ผมลงไปทำโครงการกับฝ่ายศึกษาธิการจังหวัด สมัยคุณแจ่ง สุขเกื้อ เป็นศึกษาธิการจังหวัดสงขลา ถ้าท่านมีปัญหอะไรเกี่ยวกับเรื่องที่จะปรับใช้สิ่งที่เราพูดกันอยากจะขอความรู้ด้วยครับ เชิญอาจารย์ครับ

นายพนม ศรีราม ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดนราธิวาส

ผมวนเวียนอยู่ใน ๔ จังหวัด ตั้งแต่รับราชการมาไม่เคยย้ายไปไหน นอกเขตการศึกษาที่ ๒ เป็นเรื่องที่ผมทราบและเกิดที่จังหวัดปัตตานีด้วย คลุกคลีอยู่กับมุสลิม มีเพื่อนที่เป็นมุสลิมมากกว่าพุทธอีก ในแวดวงของมุสลิมนั้นเขาถือศาสนาของเขาเป็นกิจวัตรประจำวันในการปฏิบัติ การทุจริตที่จะเกิดขึ้นในหมู่พวกเขามีน้อยมาก เขามีบัญญัติอยู่หลายประการ เสริมให้เขาเป็นคนสุจริต ยกตัวอย่าง ในร้านอาหารที่เข้าไปจะรู้ราคาว่าอาหารราคาเท่าไร พอทานเสร็จแล้วก็วางสตางค์ไว้ให้ เจ้าของจะมาเก็บ โดยไม่คิดว่าทานแล้วจะไม่จ่าย ถึงสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคโลกาภิวัตน์แต่ก็ไม่ได้ทำให้มุสลิมเหล่านั้นที่เคร่งครัด เปลี่ยนแปลงไปได้ สิ่งที่น่าเป็นห่วง คือเรื่องของยาเสพติดเข้าไประบาด ทำให้มีแนวความคิดต่าง ๆ เพราะเห็นแก่เงิน เห็นแก่สิ่งที่ได้มาเพื่อเอาไปซื้อยามาเสพ มีบ้างที่จะนอกคอกไปจากมุสลิม กระผมเรียนเบื้องต้นว่าในการคอร์รัปชัน การทุจริตของมุสลิมคงหายาก ผมเห็นด้วยกับท่านผู้มีเกียรติทุกท่านที่ออกมาพูดในเรื่องของการที่จะรณรงค์หรือต่อต้าน สิ่งสอนลูกศิษย์ในแวดวงของการศึกษา การศึกษานอกโรงเรียนที่รับผิดชอบผู้ด้อยโอกาส แต่ทำยาก เพราะเขาเหล่านั้นเป็นผู้ใหญ่แล้วเก็บตกมาจากโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เพราะแผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ว่า ให้โรงเรียนเหล่านั้นรับ ๑๐๐% ขึ้นไป เพื่อเป็นการขยายโอกาสส่วนที่เหลือก็จะเป็นแผนของการศึกษานอกโรงเรียน แต่เราก็ประคองยุทธวิธีของเราพยายามให้เขาได้สำนึกถึงกลุ่มชน เพื่อนฝูง ให้ปฏิบัติในทางที่ดี ผมมีแนวคิดเสมออยู่ว่า เรามุ่งแต่เรื่องของนักวิชาการที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย จำได้ว่าผมเรียนมาตั้งแต่ ป.๑ ถึงมัธยมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิชาจรยาบรรณ ๑๐ คะแนน ในขณะที่คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ๑๐๐ คะแนน ถามว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ถ้าเราเพิ่มดิกรีพวกนี้เข้าไปคิดว่าทางมหาวิทยาลัยคงรับฟังให้คะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยเท่ากับคะแนนสอบด้านอื่น ๆ ในด้านจริยธรรม คิดว่าคงจะกระตือรือร้นมาบ้าง ลองคิดดูว่าในหมู่มุขเดี๋ยวนี้อาราธยาศีล อาราธนาธรรมไม่เป็นทั้งสิ้นส่วนใหญ่จะไม่เป็น ไม่ได้หมายความว่าคนที่ไม่มีจริยธรรมหรือไม่มีคุณธรรม แต่อย่างน้อยที่สุด สังคมเขาจะมองดูว่า อาราธนาเป็น แล้วยังประพฤติชั่วอีก ถ้าสังคมมองอย่างนั้น ผมคิดว่าเขาก็ไม่กล้าที่จะกระทำความผิด มีส่วนหนึ่งที่จะออกมาในรูปธรรม ขอขอบคุณครับ

นายเสน่ห์ รัตจินดา

ก่อนเข้าสัมมนาเราพูดกันว่า การสัมมนาในครั้งนี้ จะทำอะไรถึงจะให้ไปข้างสื่อมวลชนได้บ้าง เพื่อผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯหรือในท้องถิ่น จะได้ว่าเรามาทำอะไรกัน การที่เราส่งข่าวการสัมมนาเขาจะไม่ลงให้ เขาไม่สนใจ แต่ถ้าเราเขียนหัวข้อข่าวในลักษณะที่ว่ามุสลิมหรือภาคใต้ยอมรับว่ามีคอร์รัปชันน้อยที่สุด จะต้องมีคนโต้แย้ง เรื่องอย่างนี้เขาจะเอาไปลง เพื่อจะสื่อสารเรื่องราวต่อไป เหมือนอย่างที่ท่านพูดเป็นการยืนยัน ผมเองก็เชื่ออย่างนั้นเพราะตอนที่ทำงานในองค์การต่าง ๆ เคยทำโครงการเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาของชนกลุ่มน้อยในภาคใต้ ตั้งแต่สมัยโรงเรียนปอเนาะยังมีอิสระ จนกระทั่งราษฎรบำรุง ของยะลาเป็นโรงเรียนแรก ทางองค์กรต่างประเทศให้เงินอุดหนุนการสอนเป็นเครื่องช่วยเหลือ ตอนหลังท่านก็ไปตั้งเป็นกลุ่มโรงเรียนขึ้นมีแนวร่วม แล้วก็พยายามพัฒนาโรงเรียนปอเนาะให้มีระดับการศึกษาสูงขึ้น เอาครูสอนภาษาไทยไปสอนในโรงเรียน จนกระทั่งเด็กเรียนรู้ภาษาไทยมากขึ้น ต่อมาทางทบวงมหาวิทยาลัยก็ยอมรับให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กมุสลิม ให้โอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยโดยไม่ต้องสอบเข้า ให้โควตาพิเศษ นี่ก็เป็นโครงการที่ผมทำมาตอนต้น ๆ เมื่อสมัยกว่า ๒๐ ปีมาแล้ว เพราะฉะนั้นก็มีความสนใจในเรื่องการศึกษาของชนกลุ่มน้อยพอสมควร จะขอให้ท่านมีโอกาสได้ชี้แจง ก็นับว่าเป็นสิ่งที่น่ายินดีว่าศาสนานี้ยังมีบทบาทสำคัญ ยังเป็นอิทธิพลทางพลังที่จะเก็บคนเอาไว้ให้อยู่ในกรอบในชายที่ดี ในด้านของการศึกษาในภาคใต้มีปัญหาอยู่มาก เพราะว่ามีมหาวิทยาลัยมีจำกัด ในขณะเดียวกันโรงเรียนต่าง ๆ ก็ผลิตเด็กที่มีคุณภาพป้อนให้มหาวิทยาลัย อยากทราบว่าทางมหาวิทยาลัยมีความคิดเห็นอย่างไรบ้างขอเชิญครับ

นางสาวเพ็ญพรรณ ทิพย์คง รองคณบดีฝ่ายพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

ดิฉันฝ่ายอุดมศึกษา เราก็มองว่าหัวข้อการบรรยายของท่านวิทยากร การสร้างจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา ดูเป็นหัวข้อในลักษณะของนามธรรม ลักษณะของรูปธรรมจะมองเห็นเด่นชัด คือจะต้องชี้แจงลักษณะของพฤติกรรมที่ออกมาให้ชัดเจนว่า พฤติกรรมอะไรบ้างที่เราสามารถที่จะวัดได้ เพราะถ้าพูดกันลอย ๆ เราไม่สามารถที่จะวัดกันได้ ตรงนี้ดิฉันขอเสนอความคิดเห็นว่า ถ้าเป็นพฤติกรรมที่วัดได้ ในลักษณะของการตรงต่อเวลา ๒. การเคารพกฎกติกา ระเบียบของสังคม อะไรบ้างที่เป็นกฎกติกาถูกต้องที่วัดได้ เช่น การมีส่วนร่วม หรือการออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง หรือการมาโรงเรียน คิดว่าจำเป็นต้องให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งมีส่วนร่วมในจุดนี้ ฟังรองผู้อำนวยการโรงเรียนวนาริเฉลิม ก็ทราบว่า ทำให้นักศึกษาปัจจุบันถึงได้ทั้งเอกสารต่าง ๆ หลังจากที่ได้สอบเสร็จในมหาวิทยาลัย เรามีปัญหามากเด็กไม่เก็บเอกสาร ทั้งตามหน้าห้องต่าง ๆ ก็ทราบว่าเขาเป็นอยู่แล้วในระดับของโรงเรียน จุดนี้แก้ไขยากมาก เราประสบปัญหานักศึกษาที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดขึ้นเราจะ

แก้กันอย่างไร เป็นจุดที่คณะศึกษาศาสตร์กำลังมองมาตรการอยู่ก็เหมือนกับที่ท่านผู้บริหารได้ทราบว่า นักเรียนที่สอบผ่าน ถ้าข้อเขียนผ่าน สอบสัมภาษณ์ทุกคนต้องได้หมด เราไม่สามารถตัดสิทธิ์นักเรียนที่สอบผ่านข้อเขียนได้ ถึงแม้บางครั้งพฤติกรรม ของเขาจะมีการเบี่ยงเบนเกิดขึ้น มิฉะนั้น คณะอาจารย์ ผู้สอบสัมภาษณ์ต้องให้คำอธิบายที่ละเอียดแน่นอนออกไปว่าทำไมถึงไม่รับนักเรียนคนนั้นในเมื่อเขาสอบข้อเขียนได้ ระเบียบอะไรก็ตามที่ทุกหน่วยงานได้ตั้งเอาไว้แล้ว ไม่ค่อยมีการพิจารณาปรับปรุง เราจะสร้างคนดีในสังคมจะสร้างได้อย่างไร ในเมื่อสถาบันพยายามที่จะพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นคนดี แต่สิ่งแวดล้อมภายนอก สังคมภายนอก เป็นตัวหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็กให้เกิดการเบี่ยงเบนขึ้น ตรงจุดนี้จะแก้อย่างไร ขอฝากท่านผู้รับผิดชอบทางด้านนี้โดยตรงของ ป.ป.ป. ว่า คนที่ทำผิดสังคม จะลงโทษเขาอย่างไร เขาสามารถที่จะลดย่นวลงอยู่ในสังคมได้หรือ ดิฉันได้รับคำถามเวลาพูดหรือ รณรงค์ต่าง ๆ ว่าปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นถ้าเราไม่แก้จากตัวเรา แล้วเราจะทำอย่างไร นักศึกษายืนยันว่า ผมช่วยกันทำช่วยกันแก้ แต่สังคมยังมีคนไม่ดีลอยหน้าลอยตาอยู่ ผมจะทำอย่างไร อาจารย์จะเอา ลักษณะของอุดมคติไปนั่งกินอยู่กับเศรษฐกิจที่สูงขึ้นได้อย่างไร จุดนี้บางครั้งทำให้ย้อนคิดเหมือนกับว่า เราต่อสู้เพื่ออุดมคติ แต่สังคมไม่ได้เป็นไปตามอุดมคติของเรา ถ้าเราจะเรียกร้องให้ทุกคนในชาติเป็นคนดี ดีแบบไหน วงการครูในปัจจุบันเสื่อมโทรมเพราะอะไร คนที่ประกอบอาชีพครู เป็นครูด้วยอุดมคติหรือ ด้วยอะไร อาชีพครูก็มีหน้าที่เตรียมการเรียนการสอน แต่ปัจจุบันมีอาชีพที่รองออกมา เช่น การขายประกัน การขายเครื่องสำอางค์ต่าง ๆ ตรงจุดนี้ผู้บริหารทุกคนทราบ อาชีพรองกลายเป็นอาชีพหลัก อาชีพหลักของการเป็นครูกลายเป็นอาชีพรอง สังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น นโยบายของกรมสามัญศึกษาที่ให้ครู อาจารย์ระดับ ๗ ระดับ ๘ การทำผลงานนี่คืออะไร การที่บอกว่าอาจารย์สอนคนละ ๒๐ คาบ ๓๐ คาบต่อสัปดาห์ อาจารย์บางท่านได้เสนอไปแล้วว่าจะมีเวลาไหนไปทำแผนการสอน ตรวจแบบฝึกหัดอย่างไร จะให้เงินเดือนเพิ่มสูงขึ้นคืออะไร ถึงเวลาแล้วที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเดือนอาจารย์ ผู้สอนในสถาบันการศึกษา เพราะเราต้องการคนเก่งมาเป็นครู คนจะสร้างชาติ เหมือนท่านที่กล่าวว่า การศึกษาไทยแบบใหม่ เหมือนหมาหางด้วน เพราะเราสอนคนให้เก่ง ฉลาดแล้วไปคดโกงคนอื่น เราสอนวิชาชีพทั้งหมดแต่ขาดทางด้านมีคุณธรรม และจริยธรรม ขอฝากไว้แค่นี้ ขอบขอบคุณ

นายเสน่ห์ รัตจันดา

น่าสนใจนะครับ สำหรับฝ่ายอุดมศึกษา สิ่งที่อาจารย์พูดนั้นเราคงจะจับความได้ในส่วน พฤติกรรมของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ที่นี้อยู่ ๆ เราจะไปนั่งแล้วก็จับพฤติกรรมเขาเองคงเป็นเรื่องยาก การจะติดตามอย่างใกล้ชิดทุกคนคงจะเป็นไปไม่ได้ สิ่งที่ผมอยากเสนอก็คือเราอย่าลืมในเรื่องการวัด พฤติกรรม การจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมคือการที่ต้องแสดงออกในกิจกรรม จะสะท้อนออกมาต่อเมื่อ มีกิจกรรมเกิดขึ้น ฉะนั้นงานของมหาวิทยาลัยส่วนหนึ่งนอกจากการเรียนการสอนการวิจัยแล้วก็คือ การจัดการภาคกิจกรรมคือภาคปฏิบัติการ ไม่ใช่ใส่แต่ความรู้ให้ แต่บทเรียนทางด้านวิทยาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ แต่ในขณะที่เดียวกัน ด้านปฏิบัติการนั้นไม่มี ในสมัยโบราณเราจึงต้องมีเรื่องการกีฬาอะไรเข้ามา

เกี่ยวข้อง ตรงนี้ผมมีทำนรองเลขอาธิการ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ อาจารย์ปฐม สมบูรณ์สิน อยู่ด้วย ไม่ทราบว่าคุณอาจารย์จะมีอะไรเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องการแสดงออก พฤติกรรมสำหรับเด็ก

นายปฐม สมบูรณ์สิน

ในสภาพสังคมปัจจุบัน ก็คงเปลี่ยนไปจากสมัยที่ผมยังเด็ก ๆ อยู่มาก เพราะในสมัยนั้นพลเมือง มีแค่ ๑๘ ล้านคน เพราะฉะนั้นขณะนี้ ๖๐ ล้าน เพิ่มขึ้นมา ๓ เท่าตัวกว่า ตอนนั้นยังเด็กผมเชื่อฟัง เคารพพ่อแม่ทุกอย่าง บอกอะไรก็ทำตาม แต่เหตุการณ์ก็ได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งก็ได้แก่ตัวผมคือลูก ก็คงเหมือนกับลูกของพ่อแม่ในปัจจุบัน ไม่มีใครเชื่อฟังพ่อแม่เท่าไร ใครก็ตามมีลูกที่เชื่อฟังพ่อแม่ถือว่า โชคดีมาก ฉะนั้นในการแสดงออกพฤติกรรมของเด็กก็เปลี่ยนไปตามสภาพสังคม เขาเชื่อฟังเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ผมอยากจะพูดในภาพรวมคือว่า การทำงานแก้ไขปัญหาสังคม โดยเฉพาะท่านที่อยู่ในสาย การศึกษา อย่าคิดว่าโชคร้ายที่ท่านทำหน้าที่ให้ความรู้ ให้การศึกษา เพื่อจะสร้างเด็กให้เป็นคนดี เหมือนกับทางผมหรือหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งผมอยู่สำนักงาน สยข.มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน บางครั้งเราท้อใจเหมือนกัน เพราะเราประสบปัญหาในการทำงานว่า เราจะทำให้เด็กเป็นคนดีได้อย่างไร เรามีข้อจำกัดมากมาย คนเราน้อย เงินก็น้อย ทั้งที่รัฐบาลประกาศนโยบายสารพัดว่าจะให้ความสำคัญต่อเยาวชน แต่งบประมาณที่ท่านให้ทำงานน้อยมาก ก็ได้แต่ก้มหน้าบางครั้งก็ท้อใจ แต่เมื่อหวล กลับมาคิดว่าเรามีหน้าที่ เราต้องทำ เราก็คงทำให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผมอยากจะฝากข้อคิดเพียงแต่ว่า ท่านอย่าได้ท้อใจ เพราะท่านอยู่ในสายอาชีพนี้ทุกคนฝากความหวังไว้ แต่ว่าทุกคนจะไม่ตำหนิต่าน มีแต่จะให้กำลังใจ

นายเสน่ห์ รัตจินดา

ขอบคุณครับ ท่านพูดถึงเรื่องการอบรมลูก ผมมีข้อเท็จจริงอยากจะเรียนท่าน ผมมีบุตร ๓ คน ผมสอนลูกไว้อย่างเดียวในการคบเพื่อนก็คือว่า ดีหรือชั่วอยู่ที่ตัวนี้ ต้องแล้วแต่เพื่อนที่เราคบ ถ้าเด็ก คนไหนคบเพื่อนอย่างไร เด็กคนนั้นก็เป็นอย่างนั้น การที่เราจะรู้ว่าลูกเราดีหรือไม่คือให้ลูกเราชวน เพื่อนมาที่บ้านและดูพฤติกรรมของเด็กที่เป็นเพื่อนของลูกเราว่าเป็นอย่างไร ถ้าเด็กคนนั้นดีลูกเราดีแน่ ถ้าเด็กคนนั้นแสดงอาการออกมาบางอย่างบกร่อง เราก็ต้องเตือนลูกเรา และจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ ถ้าเด็กไม่มีช่องว่างเหล่านี้แล้วระหว่างเด็กด้วยกัน กับครู กับผู้ปกครอง สิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ดีก็คงจะเข้ามา กล้ากรายได้ยาก คือจะไม่มีโอกาส อยู่ที่ไหนอย่าให้เยาวชนมีช่องว่าง เวลาว่างก็จับไปเล่นกีฬา ก็จะ สามารถช่วยในขั้นตอนหนึ่ง สำคัญว่าใครเล่าจะมีเวลาอุดช่องว่างเหล่านี้ได้อย่างครบถ้วน ตรงนี้เป็น ประเด็นสำคัญ ช่วยได้มากในเรื่องช่องว่าง ผมถือว่าเด็กที่เสียทุกวันนี้เพราะเกิดช่องว่าง อาจารย์ เพ็ญพรรณฯ บอกว่ามีเรื่องยาเสพติดในโรงเรียนเหมือนกัน อาจารย์พอจะขยายอีกสักนิดว่า เข้าไปได้ ยังไง เชิญครับถ้าต่อเนื่องก็ขอเชิญ

ดร. ทิพย์วัลย์ สุทิน มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

จากที่ฟังการสัมมนาก็อยากร่วมแสดงความคิดเห็น คือว่าการสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต นั้น ดิฉันมองว่าลักษณะการที่จะสร้างจิตสำนึกเป็นเรื่องนามธรรม เป็นเรื่องที่ยากจะต้องใช้เวลา สิ่งที่คุณคิดว่าทำได้ในสถาบันการศึกษา ไม่เห็นด้วยในการที่จะแบ่งแยกการสอนในวิชา แต่การที่จะสร้างจิตสำนึกหรือพฤติกรรมอะไรสักอย่างที่ออกมาจากนามธรรมตัวนี้ ต้องเป็นขบวนการโดยส่วนรวม คือสถาบันการศึกษาจะต้องสร้างให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรให้ได้ ในลักษณะที่คนในองค์กรนั้นมีความรู้สึก ร่วมกันในการสร้างวัฒนธรรมอะไรขึ้นมา เมื่อเดินเข้าไปในโรงเรียน อาจจะเป็นลักษณะอันใดอันหนึ่ง เช่นลักษณะความสะอาด การตรงเวลา ประกาศออกมาเป็นวัฒนธรรมองค์กรว่า ไปที่มหาวิทยาลัยนี้ แล้วจะได้สิ่งเหล่านี้ และเป็นการทำร่วมกันคือ ในฐานะที่มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่ยังไม่ได้เปิดรับนักศึกษา พวกเราก็คิดกันมากในสิ่งเหล่านี้ เพราะจากปัญหาตรงนี้ก็ต่อเนื่องกัน ในปีนี้ทบวงได้จัดมาแล้ว ๗ ครั้ง ในการที่จะผลิตบัณฑิตออกไปเป็นคนดีและคนเก่งได้อย่างไร เป็นเรื่องต่อเนื่องมาจากการที่เราเริ่มเด็กเข้ามา ตอนที่มาอยู่ในช่วงมหาวิทยาลัย ดิฉันไม่เชื่อว่าเขาออกไปจะเป็นคนดีได้ การที่เป็นคนดีไม่สามารถที่จะวัดประเมินได้ แต่อย่างน้อยที่สุด หน้าที่ของสถาบันศึกษาคุณ สามารถที่จะจัดสิ่งแวดล้อม ในขณะที่นักศึกษาเข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัยของคุณ ๔ ปี ได้ทำอะไรเขาบ้าง ให้ประสบการณ์ได้เห็นการทำความดี เขาอยากทำความดี เราสอนให้เขาเป็นคนดี ในสังคมที่ตรงกันข้ามเราจะทำอะไร ดิฉันมีโอกาสได้ไปฝึกงานที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เราเป็นมหาวิทยาลัยคู่แข่ง มีอธิการเป็นคนเดียวกัน ซึ่งก็เห็นส่วนดี ๆ ในความพยายามของเขาที่จะทำ อยากจะมาเล่าให้ฟังว่า สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วได้ผลอย่างที่เขาทำมาแล้ว บอกว่าเรื่องนี้ไม่เป็นเรื่องที่เขาต้องใช้เวลา เขามีโครงการสหกิจศึกษา ออกไปฝึกงานออกมา อธิการประกาศเลยว่า เราเป็นมหาวิทยาลัยใหม่ เขาอยากเห็นว่าเราน่าจะมีวัฒนธรรมองค์การในมหาวิทยาลัยใหม่ร่วมกัน ประมาณ ๔ ข้อ ๑ ขอบเปลี่ยนงานบ่อย ไม่รับผิดชอบต่อองค์กร ๒. ไม่มีความตรงต่อเวลา แต่ในขณะที่เดียวกันผลสะท้อนที่กลับออกมาจากเด็กที่ไปฝึกที่เทคโนโลยีสุรนารี สถานประกอบการต้องการนักศึกษามากกว่าจำนวนที่ไปฝึกงานยินดีรับเลย ไม่ต้องสอบ และ ๙๒% ที่ทำวิจัยออกมาบอกว่าตรงต่อเวลา และก็มีผลประกอบการที่สังคมสอนให้เราเป็นคนตรงต่อเวลา ให้เราแต่งกายสุภาพก็เกิดปัญหาขึ้นมา มีนักศึกษาคณะวิศวะของเทคโนโลยีสุรนารี ทุก ๆ ปี พวกวิศวะเขาจะมีการไปประชุม กีฬาแห่งประเทศไทย เขากลับมาเรียกอธิการว่าพ่อใหญ่ เขาบอกว่าพ่อใหญ่ เขาสับสนมาก สิ่งที่เราคิดว่าดีคือ ตรงต่อเวลา ไม่กินเหล้า แต่งตัวเรียบร้อย กลายเป็นคนแปลกหน้า คนเขยในกลุ่มวิศวะ ทำไมเป็นอย่างนี้ เขากลับมาตอนอยู่ที่ ๓ ท่านอธิการบอกว่า แล้วคิดว่าสิ่งที่เราทำเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ ถ้าดีก็ทำต่อไป แต่เราอย่าไปว่าเขาเพราะอยู่ในสังคมนี้ คนส่วนใหญ่เป็นอย่างนั้น แต่ถ้าคิดว่าสิ่งที่คุณทำดี เข้าใจและพร้อมที่จะทำอย่างนี้ พอปี ๔ กลับมาบอกว่า ก็อย่างที่พ่อใหญ่ว่าเราเข้ากับเขาได้ เราไม่ว่าเขา แต่เราก็ไม่เป็นอย่างที่เขาคือ หน้าที่ของสถาบันการศึกษา ในความคิดเห็นของดิฉัน คือว่าคุณสามารถที่จะจัดสภาพแวดล้อมในขณะที่เขาเข้ามาอยู่กับเรา เราได้ให้สิ่งที่ดีให้เขามีประสบการณ์ว่าเขาได้พบคนดี สิ่งนี้เป็นสิ่ง

ที่ดี นอกไปจากมันไม่ใช่ เป็นหน้าที่ของคนใดคนหนึ่ง เป็นหน้าที่ร่วมกันทุกคน ถ้าเขาเข้ามาอยู่แล้ว จัดสภาพแวดล้อมเป็นลักษณะที่ออกมาโดยรวม เชื่อว่าเขาก็เหมือนมีภูมิคุ้มกันในตัวเอง ปัจจุบันนี้ สังคมเลวร้ายอย่างไรก็ตาม ถ้าเราสามารถที่จะสร้างภูมิคุ้มกันให้นักศึกษา เชื่อว่าเขาสามารถที่จะ แยกแยะ และเลือกที่จะไปอยู่ในสถาบันควรพัฒนาสิ่งเหล่านี้อาจจะหยิบเอามาเป็นพฤติกรรมที่สามารถ จะจับต้องได้ เพื่อจะให้มีความตั้งใจที่จะทำ แทนที่จะไปสร้างจิตสำนึก ซึ่งอาจจะเป็นนามธรรมที่เราจับ ต้องได้ยาก ขอขอบคุณค่ะ

นายเสน่ห์ รัตจินดา

ผมว่าเป็นสิ่งที่ดีงามส่วนหนึ่ง วัฒนธรรมองค์กรที่มหาวิทยาลัยได้ก่อตั้งขึ้นมาไม่ใช่สิ่งที่ไกลเกิน เอื้อม ถ้าหากสถาบันศึกษาต่าง ๆ จะมีอุดมการณ์ตั้งมั่นที่จะปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งให้ดีเด่นขึ้นมา เช่นยกตัวอย่าง โรงเรียนนวมิรุฑ เป็นโรงเรียนเปิด สมัยก่อนคนที่เรียนนวมิรุฑ ถือว่าเป็นลูกขุนนาง เป็นลูกที่พ่อแม่มีเงิน แต่ในขณะที่เดียวกันคนเหล่านี้มาเรียนในโรงเรียนนี้แล้ว เขาจะให้การอบรมอย่างเข้มข้น การแต่งตัว ความประพฤติต่าง ๆ ทำไมเขาจึงทำได้ ความมีเงินไม่ได้เป็นตัวกำหนด อยู่ที่ว่าสถาบัน การศึกษานั้นจะมีอุดมการณ์แน่วแน่ที่เราจะเอาอะไร เดียวนี้เราเรียกร้องประชาธิปไตย จะใส่ยีนส์ใน วัยของเยาวชนเด็กเล็ก ๆ ขึ้นไป ถ้าเราไม่หมั่นสร้างระเบียบวินัยไว้แต่ต้น ให้มีบางสิ่งบางอย่างที่เขา ต้องทำตามเราบ้าง เป็นข้อกำหนดว่า ถ้าคุณไม่แต่งเครื่องแบบ คุณไม่ต้องเข้าโรงเรียน ถ้าคุณไม่แต่ง อย่างนี้ คุณอย่ามาเข้ามหาวิทยาลัย มีบทลงโทษที่สามารถกำหนดเด็กให้อยู่ในระเบียบวินัยได้ ถ้าไม่มี วินัยให้ฟังแต่เรื่องประชาธิปไตยแล้ว เราก็ล่มสลาย อย่างที่อาจารย์ว่า ห้ามติดโปสเตอร์ ก็เป็นระเบียบ ของมหาวิทยาลัย ก็ไม่มีใครปิด แต่อย่างจุฬาฯ ธรรมศาสตร์ เขาติดเพราะถือว่าเป็นเสรีภาพแต่ใน ขณะเดียวกันความน่าดูหรือไม่บ่งบอกถึงการมีวินัย เรื่องการมีวินัยบางอย่างนี้นำมาใช้ไม่ได้ อย่างเมือง นอกชื้อของต้องเข้าแถว เมืองไทยถามว่า ถ้าเราขึ้นรถเมล์เข้าแถวได้หรือไม่ อย่างน้อยเบื้องต้นใน สถาบันการศึกษา วินัยเป็นตัวนำที่สุสุด เวลานี้คนไทยเราเอาสบายเข้าว่า เราขาดวินัยกันมาก ๆ ผมเอง ก็พยายาม แต่บางครั้งก็หย่อนยาน เราไม่สามารถที่จะรักษาเวลาได้ เราไม่สามารถทำอะไรได้บาง อย่างที่เราตั้งใจ แต่ถ้าเราไม่มีวินัยเป็นกรอบ อ้างประชาธิปไตยก็ละ อย่างที่มาร้องกันหน้าทำเนียบ ทำอย่างไรเราจึงจะทำความเข้าใจกับชาวบ้าน ทำความเข้าใจกับเด็กนักเรียน เยาวชนในสังกัดของเรา ให้บ้านเมืองมีวินัย เมื่อมีวินัยแล้วก็พูดจากรู้เรื่อง วินัยต้องมาก่อน ต้องมีความต่อเนื่อง ถ้าหาไม่ได้ ในโรงเรียนจะไปที่ไหน ความสะอาด ผมเคยไปวัดต่าง ๆ เห็นไม่สะอาด ในขณะที่เราไปสุเหร่า หรือ โบสถ์คาทอลิก กลับสะอาด การใส่บาตรทุกวันนี้มีพระอยู่ตามหน้าวัด ตามตลาด รับบาตรจนกระทั่ง เกินต้องการ ท่านอยากให้ญาติโยมมาทำบุญ เอากลับไปวัดก็กินไม่หมด พูดขึ้นมาว่าจะมีทางใดที่เรา จะอบรมพระได้ ในเรื่องของวัฒนธรรมและสังคมไทย เราทุกวันนี้ว่าไปแล้ว มองในแง่ลบก็ลบ มองในแง่บวกก็บวก ความเจริญนำมาซึ่งความเสื่อม เราเสียหายไปมาก เศรษฐกิจทุกวันนี้ หุ่นที่ตกต่ำเพราะ อะไร นี่แหละทุกจริต พวกเราทำงานหลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน เอาเงินส่งภาษีอากร รัฐบาลเก็บมาถามว่าไปไหน

หมด ท่านส่งกลับมาให้เราเล็กน้อยแค่นั้น ปล่อยได้อย่างไรต่างชาติมาลงทุน เอาเงินออกไปหมด มีใครออกมาจับผิดชอบบ้าง รัฐบาลก็ยังอยู่ดี ท่านสังเกตได้ว่า รัฐบาลไหนที่ซื่อสัตย์มาก ๆ ผลงานไม่มี รัฐบาลที่มีอะไรที่น่าสงสัยมาก ผลงานมากมาย รัฐบาลในอุดมการณ์ของเรา ก็คือรักษาสถานการณ์ไปวัน ๆ หนึ่ง มีหลายท่านที่เรานิยมชมชอบในความซื่อสัตย์สุจริต รักษาสถานการณ์พูดเรื่องวิชาการไป แต่ความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองไม่มี ท่านจะเอาซื่อสัตย์สุจริต หรือทุจริตคอร์รัปชัน บ้านเมืองจะเจริญไปทางไหน ทางหลายแพ่งบ้านเราน่าวิตก วินัยก็ไม่มีเราต้องมองทั้งด้านลบและบวก ต้องให้ความเป็นธรรม ย้อนกลับมาที่สื่อมวลชนก็เหมือนกัน คงต้องมีมาตรการที่เข้มงวด ควบคุมให้มีคุณภาพ เมืองไทยนี้ใจอ่อนลือตเตอร์ขึ้นราคากล่าวกันมาที่สมัย ๔๕ บาท คนก็ยังซื้อ ลองไม่ซื้อสักงวดจะขึ้นไหม เราทำไม่ได้เพราะไม่มีพลังสำรอง ต้องยอมไปหมดเป็นทาสของสังคม ลูกหลานเราจะเป็นยังไง เพราะฉะนั้นต้องช่วยกัน ๑. มีความมุ่งมั่น เอาจริงเอาจังต่อเนื่อง เราต้องช่วยกันคนละไม้คนละมือ เดียวนี้พรรคการเมืองเดียวกันยังตีกัน เขามาจากไหน มาจากพวกเรา ทำไมเราส่งเขามา ระบบการเลือกตั้งเราไม่สมบูรณ์ เขาต้องดักดวงเอาคืน เราอ่านข่าวทุกวัน เห็นนักการเมืองคนไหนที่ดีบ้าง มีใครได้รับการยกย่องชมเชย แต่ก็มีคนอยากเป็น ขอลกลับมาเข้าเรื่องเรา ใครเคยให้กำลังใจครู เห็นไหมว่าครูคือใคร บางครั้งครูยังลืมมองตัวเอง ทุกคนฝากความหวังไว้กับครู ดีช่วยอยู่กับครู เข้ามหาวิทยาลัยได้หรือไม่ก็อยู่กับครู ตรงนี้เป็นตัวเชื่อมโยงที่สำคัญ ขอให้ท่านคำนึงถึงศักยภาพนั้นให้ดี แล้วก็สิ่งใดที่ท่านทำไปไม่ใช่เพื่อตัวเองแต่เพื่อลูกหลาน สังคม และประเทศชาติ ท่านผู้เข้าสัมมนา ท่านใด ตัดใจประเด็นสำคัญ ๆ ที่อยากจะพูดบ้าง ขอเชิญครับ

นายชัยยุทธ ชีวยะ สถาบันราชภัฏสงขลา

สิ่งที่เราได้ฟังและร่วมกันคิดมาเป็นเวลาจนกระทั่งบัดนี้ มุ่งมั่นร่วมกันที่จะทำในสิ่งที่เราทำได้ทำ อยู่แล้ว ผมในฐานะที่เป็นอาจารย์สถาบันราชภัฏ ก็เป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น ได้คลุกคลีอยู่กับโรงเรียนระดับ ประถม มัธยม ไปเยี่ยมลูกศิษย์ ก็เห็นทุกโรงเรียนมุ่งจะทำให้ในเรื่องของสิ่งเหล่านี้ แต่อย่างไรก็ตามปัญหาที่มีอยู่ขณะนี้ เป็นปัญหาส่วนหนึ่งที่เล็ดลอดไปจากสถาบัน เนื่องจากสิ่งเหล่านั้นเรา ไม่ได้คุยกันเลยว่า ปัญหาพื้นฐานคืออะไร การที่สถาบันการศึกษาทั้งหลายได้สอนเยาวชน โดยที่สังคม ได้ตั้งความหวังไว้ บางท่านอาจจะผิดหวัง แต่ลึก ๆ หลายท่านมีความเห็นอกเห็นใจ สังคมที่อยู่ได้ตอนนี้ก็คือ คนดีมากกว่าคนชั่ว มีข้อสังเกตอยู่ ๒ ข้อใหญ่ ๆ ๑. การที่เราจะปลูกฝังสอนในเรื่องของจริยธรรมคุณธรรม เป็นเรื่องของพฤติกรรม คนที่จะมีพฤติกรรมในทางที่เราต้องการนั้น จะต้องมีความเจตคติที่ดีเสียก่อนจึงจะทำได้ เพราะฉะนั้นครูที่จะไปจัดกิจกรรมนั้นจะต้องได้รับการฝึกมาดีพอสมควร ถ้าคนที่ไม่ได้รับการฝึกมา กิจกรรมที่เรามุ่งหวังว่าจะฝึกนิสัยคนจะกลายเป็นเรื่องตลก ยกตัวอย่างเรื่องคนทำความดีเก็บของได้แล้วเอาไปมอบให้ครู ถ้าหากเราสอดแทรกกิจกรรมนี้ด้วยความตั้งใจเอาใจจริงเอาจังก็เป็นกิจกรรมที่ดี แต่ถ้าเราไปจัดในวัยรุ่นและไม่ทักชะในด้านนี้จะเป็นเรื่องตลก เพราะคนสมัยนี้ถือว่าการที่เป็นคนซื่อจะเป็นเหยื่อของสังคม ข้อสังเกตที่ ๑ คือ เรื่องของการที่จะจัดกิจกรรม

การสอน ต้องได้รับการฝึกอบรมถึงจะทำได้ดี ข้อที่ ๒ ขณะนี้มีปัญหามากก็คือ ครูผู้สอน เดี่ยวนี้มีอาชีพรองทำให้การสอนในชั้นขาดคุณภาพ จริงๆ แล้วเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจ ผมไปดูครูทั้งหลายที่สอนอยู่ ถ้าเราดูแล้วท่านสอนแต่ละวัน ท่านไม่มีเวลาที่จะไปคิดกิจกรรมที่จะเสริมสร้างความคิดเหล่านี้เลย ทั้งที่อยู่กับเด็ก แล้วกลับไปกลางคืนยังต้องตรวจการบ้านกลางคืนอีก ท่านจะเอาเวลาที่ไหนไปคิดในเรื่องของการทำกิจกรรมเหล่านี้ สาธารณสุขก็ฝาก มหาตไทยก็ฝาก ตอนนี้ ป.ป.ป. ก็ฝากอีก สหกรณ์นครก็ฝาก เรื่องของอาหารกลางวันครูก็ต้องทำ ผมดูแล้วสังคมค่อนข้างจะเอาเปรียบอาชีพครูเกินไป ใช้งานหนักเกินไป ถ้าทำอย่างนี้คนลา แต่ความมุ่งมั่นอันนั้นเรายังคงมีอยู่ที่จะทำอย่างไรก็ตามถ้าเราจะคาดหวัง แต่จะให้ผลสัมฤทธิ์ แต่เราไม่แก้ปัญหาลงในสิ่งที่ยุ่งเหยิงอยู่ในระบบการศึกษาขณะนี้ เราไม่คิดจะส่งเสริมให้คนที่จะทำควมดีมีความสุขเสียก่อน ผมคิดว่าสิ่งที่เราคาดหวังก็คงจะได้ไม่เต็มร้อย ในฐานะที่ผมเป็นครูคนหนึ่ง ถ้าผมมีความสุข ผมจะไม่คิดในเรื่องเศรษฐกิจมากนัก ผมก็มีเวลาที่จะคิดให้ลูกศิษย์ของผมอยู่ในสังคมได้ สถาบันราชภัฏมุ่งมั่นว่าเด็กที่ผลิติดอกไปต้องอยู่กับสังคมได้ แต่ถ้าหากว่าครูมีภาระมากเกินไป เขาจะมีเวลาที่คิดอย่างอาจารย์ที่มีความสุขทั้งหลายได้หรือไม่ ขอบคุณครับ

นายเสน่ห์ รัตจินดา

อย่างน้อยก็ได้กำลังใจจากท่าน ว่าท่านตั้งใจจะปฏิบัติหน้าที่ของท่านจนเต็มความสามารถ ทุกคนต้องเข้าใจครอบครัว ภาระในสังคม ต้องแบ่งภาระกันไป เนื่องจากเวลาน้อย ผมขออนุญาตให้ท่านเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้กล่าวสิ่งเล็กๆ น้อยๆ และกล่าวขอบคุณที่ท่านมาร่วมสัมมนา ผมเองที่ได้มาทำหน้าที่ตรงนี้ ก็คิดว่าตัวเองมีความคิดความอ่านบางอย่าง ซึ่งอยากจะมาแลกเปลี่ยนกับท่าน และด้วยความจริงใจมาอย่างป็นกันเองถ้ามีอะไรล่วงล้ำล้ำเกินไปก็ขอภัย

นายประสิทธิ์ ดำรงชัย เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป.

ขอบพระคุณอาจารย์เสน่ห์ๆ โครงการนี้พวกเราคงไม่ได้ยินมาก่อนว่าทำไมมีการสัมมนาอย่างนี้เกิดขึ้น ทาง ป.ป.ป. เรามีความคิดเหมือนท่านที่เป็นครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ปัญหาคอร์รัปชันในสังคมไทยถ้าเรามุ่งเน้นเรื่องปราบปรามเท่าไรก็ไม่หมด มีทางเดียวคือเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคม ผมไปราชการที่ญี่ปุ่น ไปคุยกับศาสตราจารย์ที่เขามาจากอเมริกา เขาบอกว่าเขาทำวิจัยเรื่องคอร์รัปชันของตำรวจ พบว่าเมืองไหนที่พฤติกรรมของคนในสังคมนั้น เห็นการคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่เลวร้ายใครทำผิดทุจริต ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าละอาย เมืองนั้นปราบคอร์รัปชันได้ง่าย คอร์รัปชันของตำรวจก็จะน้อยลง แต่ถ้าเมืองใดเห็นว่า การคอร์รัปชันเป็นของธรรมดา การปราบปรามคอร์รัปชันก็จะทำได้ง่าย

สำนักงาน ป.ป.ป. ได้เห็นความสำคัญของการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ โดยเฉพาะการปลูกฝังให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา มีความซื่อสัตย์สุจริต และได้ตั้งคณะอนุกรรมการ

เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตขึ้นเพื่อดำเนินการในส่วนนี้ ซึ่งถือเป็นภารกิจสำคัญ และเป็นหัวใจของงานแก้ปัญหาคอร์รัปชันในประเทศของเรา ผมพูดอยู่เสมอว่าสิ่งที่สังคมเราต้องการ คือความซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์ยังไม่พอ ต้องเกลียดชังการกระทำความผิดในเชิงคอร์รัปชันด้วย เมื่อเกลียดชังแล้วต้องร่วมมือไม่ให้มีพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้น คณะอนุกรรมการเสริมสร้างฯ จึงให้จัดทำโครงการนี้ขึ้น โดยเริ่มจากการต้องสร้างสื่อ ผลิตสื่อ แนะนำไปเผยแพร่ ก็เลยมีการจัดสัมมนาผู้บริหาร ของสถาบันการศึกษาขึ้น เพื่อร่วมกันคิด และนำความคิดเผยแพร่เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในสถาบัน การศึกษา เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เยาวชนมีความรับผิดชอบในความซื่อสัตย์สุจริต และขอบพระคุณผู้บริหารของสถาบันการศึกษาทุกท่านที่เข้าร่วมสัมมนาให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ อย่างมากในวันนี้ ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ป. จะได้นำเป็นข้อสังเกตในการปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้าง ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตต่อไป

*****

คำกล่าวรายงานผลการสัมมนา
ของ
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป.
ในพิธีปิดการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้
เรื่อง ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะการสร้างจิตสำนึก
“ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา”
วันอังคารที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

*****

เรียน ท่านเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป.

ตามที่สำนักงาน ป.ป.ป.ได้จัดให้มีการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้ เรื่อง ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะการสร้างจิตสำนึก “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา” ขึ้น ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอข้อคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อสร้างจิตสำนึก ให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา มีทัศนคติค่านิยมที่ถูกต้องและมีความซื่อสัตย์สุจริต ระหว่างผู้บริหารของสถาบันศึกษากับสำนักงาน ป.ป.ป. นั้น

บัดนี้ การสัมมนาได้เสร็จสิ้นลงแล้ว โดยผู้เข้าร่วมสัมมนาได้เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะด้านต่างๆ อันนำไปสู่การสร้างและใช้สื่อในการสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการสัมมนาในครั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ป. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากทุกท่านในการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังในสถาบันการศึกษา และสำนักงาน ป.ป.ป. ก็จะได้นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างทัศนคติในความซื่อสัตย์สุจริต ให้บังเกิดผลตามวัตถุประสงค์ของการสัมมนาต่อไป กระผมขอเรียนเชิญท่านเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้กล่าวปิดการสัมมนา

*****

คำกล่าวปิดการสัมมนา
ของเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป.
ในพิธีปิดการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้
เรื่อง ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะการสร้างจิตสำนึก
“ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา”
วันอังคารที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

*****

เรียน ท่านประธานอนุกรรมการเสริมสร้างฯ อนุกรรมการเสริมสร้างฯ และท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาที่เคารพทุกท่าน

ผมมีความภูมิใจมากที่ได้รับเกียรติทำหน้าที่เป็นประธานในพิธีปิดการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้ในวันนี้ ตามที่ท่านทั้งหลายได้สละเวลาอันมีค่าและได้มาอยู่ร่วมสัมมนาด้วยกันถึง ๒ วัน ๑ คืน ผมได้เห็นความร่วมมือ ร่วมใจ และความตั้งใจ รวมทั้งความเต็มใจที่จะให้การสัมมนาครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ให้จงได้ จึงได้พร้อมใจกันทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสมกับเป็นสัมมนาที่น่ายกย่อง

จากการรายงานของท่านรองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. จะเห็นได้ว่าผลการสัมมนาในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ตั้งใจในการที่จะดำเนินการสัมมนา เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับยุทธศาสตร์และกิจกรรมด้านต่าง ๆ อันนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะฉะนั้นผมจึงเชื่อเหลือเกินว่าถ้าสถาบันการศึกษาได้มีการพร้อมใจกันในส่วนที่มีหน้าที่รับผิดชอบ คือ นำข้อเสนอแนะทั้งหลายไปประยุกต์ใช้ ก็เชื่อได้ว่า การเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในสถาบันการศึกษาจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้เด็กนักเรียน นิสิต นักศึกษา ได้มีความนิยมชมชอบในความซื่อสัตย์สุจริตและมีความเชื่อในบาปบุญคุณโทษ

อย่างไรก็ตาม แนวความคิดดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลได้ ก็ด้วยความสนับสนุนร่วมมือจากท่านผู้บริหารการศึกษาในสถาบันการศึกษาที่จะให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแนวทางที่ได้จากการสัมมนาในครั้งนี้ด้วย ในส่วนของคณะอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตของ ป.ป.ป. นั้นก็จะได้นำผลจากการสัมมนาในครั้งนี้ไปดำเนินการจัดทำรายงานผลการสัมมนาให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และจะใช้เป็นแนวทางในการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในโอกาสต่อไป

การสัมมนาในครั้งนี้ที่ได้บรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างยิ่งเกินความคาดหมาย เนื่องมาจากได้รับความร่วมมือ และความสนับสนุนอย่างเต็มที่จากหลายๆ ส่วนด้วยกัน ในส่วนแรกคือ ท่านประธานอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และอนุกรรมการทุกท่านที่มีความตั้งใจอย่างดียิ่งต่อการจัดสัมมนา ในส่วนที่ ๒ ก็คือ ท่านวิทยากรซึ่งได้ให้ความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางการสัมมนาที่มีประโยชน์ ส่วนที่ ๓ คือ ท่านทั้งหลายที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ามาร่วมการสัมมนาด้วยความตั้งใจอย่างแน่วแน่ ทำให้การสัมมนาในครั้งนี้ได้ผลดีที่สุด

ผมในนามของ สำนักงาน ป.ป.ป. และคณะผู้จัดการสัมมนาขอขอบพระคุณท่านทั้งหลายด้วยความซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอปิดการสัมมนาและขออวยพรให้ท่านทั้งหลายได้มีความสุขกายสบายใจ มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ราชการ ประสงค์สิ่งใดขอให้สำเร็จตามความประสงค์ทุกประการ และก่อนจากกันผมขอฝากความประทับใจที่ท่านได้รับจากการสัมมนาครั้งนี้ขอให้อยู่ในความทรงจำของท่านทั้งหลายตลอดไปด้วย ขอขอบพระคุณครับ

*****

ประเมินผลการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้
เรื่อง ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะการสร้างจิตสำนึก
“ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา”
ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

*****

สำนักงาน ป.ป.ป. ได้ดำเนินการจัดทำแบบประเมินผลการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้ เรื่อง ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะการสร้างจิตสำนึก “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา” ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้แจกแบบประเมินผลการสัมมนาดังกล่าวตามจำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนา คือ ๑๐๘ คน จากหนังสือเชิญเข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น ๑๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๐๗ ของผู้ที่เชิญเข้าร่วมสัมมนาทั้งหมด และมีผู้กรอกแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๔๔ ของผู้เข้าร่วมสัมมนา

สำหรับวิธีการประเมินผล ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลและแจกแบบสอบถามปัญหาแต่ละข้อ มีข้อย่อยให้เลือกตอบผู้เข้าร่วมสัมมนาเลือกข้อย่อยใดมากที่สุด และในหัวข้อความคิดเห็นได้สรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนา ซึ่งปรากฏผลการประเมิน ดังนี้

๑. ตำแหน่งและระดับผู้เข้าร่วมสัมมนา

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๖๖.๖๖ เป็นข้าราชการระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษา ร้อยละ ๓๐.๖๖ เป็นผู้แทน และร้อยละ ๒.๖๖ เป็นผู้เข้าร่วมสังเกตการณ์

๒. สถานที่ในการจัดสัมมนาที่สะดวกและเหมาะสม

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๘๕.๓๓ เห็นว่าควรจัดสัมมนาในต่างจังหวัด ร้อยละ ๑๔.๖๖ เห็นว่าควรจัดสัมมนาในกรุงเทพมหานคร

๓. ระยะเวลาในการสัมมนา

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๗๒.๐๐ เห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ ๒๕.๓๓ เห็นว่าน้อยเกินไป และร้อยละ ๒.๖๖ มีความเห็นอื่น ๆ ดังนี้

- การจัดสัมมนาให้มีผลสมบูรณ์ควรใช้เวลา ๒-๓ วัน เพราะเนื้อหาสาระของการบรรยายมีมากแต่เวลานี้น้อย

- ควรใช้เวลาช่วงกลางคืนจัดสัมมนากลุ่มย่อย จะได้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

๔. ช่วงเวลาที่จัดสัมมนา ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ท่านเห็นว่า

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๘๕.๓๓ เห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ ๑๖.๐๐ เห็นว่าไม่เหมาะสม

เพราะ

- ระยะเวลาในช่วงนี้ ผู้บริหารต่างมีภาระด้านอื่นมากมาย
- การฝึกยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์อื่นใด จะต้องมีเวลาสำหรับการถ่ายทอดให้แก่กัน อย่างเพียงพอ
- ผู้บริหารบางคนเพิ่งได้รับการแต่งตั้งมาดำรงตำแหน่ง การจัดสัมมนาควรเริ่มในเดือน ตุลาคม
- ช่วงนี้อยู่ในระหว่างการประเมินผลโรงเรียน ควรเป็นเดือนเมษายน
- จัดตรงกันหลายหน่วยงาน

๕. การจัดนิทรรศการสื่อ

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๔๔.๐๐ เห็นว่าเหมาะสมดี ร้อยละ ๔๐.๐๐ เห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ ๑๖.๐๐ เห็นว่าพอใช้ ความเห็นอื่น ๆ ไม่มี

๖. วิทยากรผู้บรรยาย ท่านเห็นว่า

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๘๖.๖๖ เห็นว่าเหมาะสมดี ร้อยละ ๑๓.๓๓ เห็นว่าพอใช้

๗. เนื้อหาของการอภิปรายนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตได้

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๖๒.๖๖ เห็นว่าเหมาะสมดี ร้อยละ ๓๔.๖๖ เห็นว่าพอใช้ ร้อยละ ๑.๓๓ เห็นว่าเหมาะสมน้อย ซึ่งเท่ากับข้ออื่น ๆ ที่ระบุดังนี้

- การฟังบรรยายอาจให้ได้เพียงระดับความรู้ความเข้าใจ แต่ไม่เข้มพอที่จะทำให้เกิด "จิตสำนึก" เพราะการที่จะเกิดจิตสำนึกได้นั้น ต้องมีองค์ประกอบอีกหลายอย่าง

๘. เนื้อหาของการเสนอสื่อในการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๗๗.๓๓ เห็นว่าเหมาะสมดี ร้อยละ ๑๖.๐๐ เห็นว่าพอใช้ ร้อยละ ๔.๐๐ เห็นว่าเหมาะสมน้อย และร้อยละ ๒.๖๖ มีความเห็นอื่น ๆ ดังนี้

- ข้อควรระวังในการเสนอสื่อ บางครั้งการเสนอสื่อในลักษณะเพลงหรือทิวทัศน์ ถ้าจำนวนไม่เหมาะสม อาจจะมีผลย้อนกลับทำให้เกิดชาชินได้ โดยเฉพาะในช่วงการเสนอสื่อภาคเข้าน่าจะทำในลักษณะ Computer Multimedia เพราะจะไม่ทำให้ต้องชะงัก การใช้สื่อประสมเสียงเพลง V.D.O. สามารถจัดทำเป็น Presentation ในรูป Multimedia ได้ไม่ยาก และทำให้น่าสนใจมาก

- ควรจัดในรูปแบบ Multimedia ภาพแรกสุภาพสตรีชาวต่างประเทศ (สายตา) ควรเป็นหญิงไทย และภาพตำรวจดาราช่องกง ควรมียี่ห้อเป็นภาษาไทย เพราะผู้ชมจะได้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

๙. การเสวนาเรื่อง “ชีวิตทัศน์พัฒนาคุณภาพชีวิต”

ผู้เข้าร่วมสัมมนา ร้อยละ ๘๕.๓๓ เห็นว่าเหมาะสมดี ร้อยละ ๘.๐๐ เห็นว่าพอใช้ ร้อยละ ๑.๓๓ เห็นว่าเหมาะสมน้อย และร้อยละ ๕.๓๓ มีความเห็นแตกต่างออกไป ดังนี้

- เวลาที่เสนอสั้นน้อยไป ควรใช้เวลา ๓ ชั่วโมง
- ผู้บรรยายมีความสามารถในการเป็นวิทยากรอยู่ในระดับดี แต่จะดียิ่งขึ้น ถ้าปรับปรุงเรื่องสื่อโดยใช้ Multimedia ซึ่งทำได้ง่ายมาก ลงทุนน้อย ผลที่ได้รับจะดีมาก

๑๐. สื่อที่นำเสนอในข้อ ๙

ผู้เข้าร่วมสัมมนา ร้อยละ ๘๕.๓๓ เห็นว่าเหมาะสมดี ร้อยละ ๑๓.๓๓ เห็นว่าพอใช้ และร้อยละ ๑.๓๓ เห็นว่าควรปรับปรุงดังนี้

- เวลาที่จัดให้เสนอสั้นน้อยไป ไม่เหมาะสมกับสื่อต่างๆ ที่เตรียมมานำเสนอต่อที่ประชุม ในครั้งต่อไปควรขยายเวลาให้มากกว่านี้

๑๑. สื่อที่เสนอประเภทใดได้ผลมากที่สุด

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๘๒.๖๖ เห็นว่าวีดิทัศน์เป็นสื่อที่เสนอที่ได้ผลมากที่สุด ร้อยละ ๖.๖๖ เห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์ ร้อยละ ๒.๖๖ เห็นว่าแถบเสียง ร้อยละ ๕.๓๓ เห็นว่ามีสื่ออื่น ๆ ได้แก่

- สไลด์
- วิทยากร
- ต้องผสมผสานกับสื่อหลายชนิด

๑๒. เอกสารประกอบการสัมมนา ท่านเห็นว่า

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๕๐.๖๖ เห็นว่าเอกสารที่นำมาประกอบการสัมมนาพอใช้ อีกร้อยละ ๓๗.๓๓ เห็นว่าเหมาะสมดี และร้อยละ ๑๒.๐๐ เห็นว่าเหมาะสมน้อย เพราะควรแจกเอกสารจากการบรรยายของวิทยากรทุกท่าน

๑๓. สำนักงาน ป.ป.ป. ควรมีบทบาทในด้านการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์ในสถาบันการศึกษาหรือไม่

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๗๐.๖๖ เห็นว่าสำนักงาน ป.ป.ป. ควรมีบทบาทในด้านการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษาให้มาก ร้อยละ ๒๕.๓๓ เห็นว่าควรมีบ้าง ส่วนที่ให้ความเห็นว่าไม่ควรมี เพราะสถาบันการศึกษาดำเนินการอยู่แล้ว อีกร้อยละ ๒.๖๖ มีความเห็นอื่นที่แตกต่างออกไปดังนี้

- ป.ป.ป. ควรกระตุ้นผู้บริหารระดับสูง และนักการเมืองให้ตระหนักในการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตให้มาก เพราะเป็นแบบอย่างที่ถูกคนต่างจับตามองอยู่ทุกวัน
- ควรดำเนินการในลักษณะที่มีแผนดำเนินงานร่วมกับสถานศึกษาในลักษณะโครงการระยะยาวที่เป็นรูปธรรม แต่ไม่ใช่ ป.ป.ป. ลงไปดำเนินการในสถาบันการศึกษาเอง
- ประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ วางแผนดำเนินการอย่างจริงจังและควรกำหนดไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจน

๑๔. หลังจากการสัมมนาครั้งนี้แล้ว จะสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษาของท่านโดย

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๖๖.๖๖ เห็นว่าการจะสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษาต้องเน้นการเรียนการสอนเป็นหลักสำคัญ ร้อยละ ๕๒.๐๐ เห็นว่า ควรจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ให้มาก ร้อยละ ๓๖.๐๐ เห็นว่าควรจัดหาสื่อเสริมการเรียนการสอนมาช่วยในการสร้างจิตสำนึก ส่วนอีกร้อยละ ๑๗.๓๓ เห็นว่า

- การสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต จะต้องเป็นการวางระบบและมีวิธีการจัดการในสถาบัน โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยผู้บริหารเป็นผู้นำความสำคัญและกำหนดวิธีการเป็นแบบ
- จัดประชุมสัมมนาครู-อาจารย์ เชิญวิทยากรไปบรรยายให้กับผู้ปฏิบัติโดยตรง และย้ำเน้นกับครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องให้สอดแทรกเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตให้กับเด็กตลอดเวลาสม่ำเสมอ
- พัฒนานาบุคลากรให้เน้นการสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต
- ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา โดยเผยแพร่ความรู้ผ่านหัวหน้าหน่วยงานและนำไปทัศนศึกษาเป็นครั้งคราว
- รณรงค์ให้มีการสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตหลากหลายรูปแบบ หลายวิธี

๑๕. สถาบันการศึกษาของท่านจะร่วมมือกับสำนักงาน ป.ป.ป. เพื่อสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตต่อไปหรือไม่

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๘๙.๓๓ จะให้ความร่วมมือกับ ป.ป.ป. ต่อไป ส่วนร้อยละ ๕.๓๓ บอกว่าแล้วแต่โอกาส ซึ่งเป็นเปอร์เซ็นต์เท่ากับผู้ที่มีความเห็นอื่น ๆ ดังนี้

- จะนำไปเสนอให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในส่วนนี้
- จะทำอย่างจริงจังต่อเนื่อง ก่อนที่สังคมจะถูกกัดกร่อนมากกว่านี้ และ ป.ป.ป. น่าจะมอบเทพเพลง ป.ป.ป.ให้โรงเรียนและสถานศึกษาโดยทั่วกัน

๖. ถ้าประสงค์ที่จะร่วมมือ ท่านต้องการให้สำนักงาน ป.ป.ป.ดำเนินการอย่างไรบ้าง

ผู้เข้าร่วมสัมมนาร้อยละ ๘๐.๐๐ ต้องการให้ ป.ป.ป. ส่งสื่อประกอบการเรียนการสอนให้ ร้อยละ ๕๘.๖๖ ต้องการแนวความคิดด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต ร้อยละ ๕๖.๐๐ ต้องการข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับสำนักงาน ป.ป.ป. เพิ่มเติมและต่อเนื่อง และร้อยละ ๔.๐ ต้องการสิ่งที่แตกต่างออกไป ได้แก่

- กระตุ้นให้ผู้บริหารระดับสูงให้มีจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่น ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม
- ขอความร่วมมือจากวิทยากรของ ป.ป.ป. ในบางโอกาส
- ประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการสั่งการให้ดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้
- จัดอบรมผู้สอนโดยตรงเพื่อนำไปถ่ายทอดต่อไป
- จัดนิทรรศการและอภิปรายโดยออกสัญจรไปยังมหาวิทยาลัยต่างจังหวัด

๑๗. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผู้เข้าร่วมสัมมนา ได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังนี้

- ควรระบุให้ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานมาเข้าร่วมสัมมนาด้วยตนเอง ไม่ให้มีผู้แทนเข้าร่วมสัมมนา
- กำหนดเป็นนโยบายร่วมกันระหว่าง ป.ป.ป.กับกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดลงในหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างชัดเจนและมีการติดตามผล
- ปัจจุบันคุณธรรมในความซื่อสัตย์สุจริต กำลังถูกทำลายโดยนักการเมืองบางกลุ่ม เช่น การซื้อ-ขายเสียง การแจกเงิน จนเยาวชนมองเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา จะทำอย่างไรที่จะให้มีการดำเนินการสัมมนาในลักษณะเช่นนี้กับนักการเมือง และหน่วยราชการอื่นให้มาก ๆ โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีข่าวอื้อฉาวในความไม่ซื่อสัตย์ หรือทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งต้องทำกันอย่างจริงจัง เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้อยู่บนรากฐานของความถูกต้องและสัจธรรม เพื่อรักษาคนดีให้ทำดีต่อไป
- การสร้างจิตสำนึกในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ถูกต้องและจำเป็นถ้าสังคมในยุคปัจจุบันไม่ได้เปลี่ยนแปลง บ้านเมืองยังคงมีการทุจริตคอร์รัปชันแล้วยังได้ดี ย่อมทำให้เยาวชนเกิดความสับสนและจะถูกครอบงำในที่สุด ดังนั้นหากจะให้การทุจริตลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไป ต้องกำจัดที่ตัวอย่างคือ ผู้ใหญ่ให้หมดไป ควบคู่กับสร้างคนยุคใหม่ให้มีจิตสำนึกที่ดี
- ควรจัดสัมมนาในลักษณะเช่นนี้บ่อย ๆ คืออย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง และควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ส่วนคำบรรยายของวิทยากรควรพิมพ์แจกทุกคน เพื่อผู้เข้ารับการอบรมจะได้นำไปศึกษาและเผยแพร่ต่อไป

- ควรหมั่นเวียนการสัมมนาเช่นนี้ในกลุ่มครูผู้สอนโดยตรง เพื่อจะได้มีประสบการณ์ตรง ดีกว่าระดับผู้บริหารนำไปถ่ายทอดซึ่งอาจจะไม่ครบถ้วน ไม่มีการจูงใจให้เขาเห็นจริง (เพื่อพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ)

- สื่อที่นำเสนอ ควรจัดให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์แต่ละหัวข้อ ปัญหาสังคมไทย มิใช่เพียงแต่การคอร์รัปชันอย่างเดียว ควรสร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีระเบียบวินัยและเคารพกฎระเบียบสังคม รวมทั้งจิตที่เป็นสาธารณประโยชน์ ควรจัดให้มีการอภิปรายกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

- ส่งสื่อให้สถานศึกษามาก ๆ โดยเฉพาะสื่อวีดิทัศน์ ถ้าทาง ป.ป.ป.ส่งม้วน Master ให้แล้ว ทางหน่วยงานจัดถ่ายเทปเองก็ได้ และถ้าหากมีการอบรมครูเกี่ยวกับการสอนปลูกจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต ป.ป.ป.ควรสนับสนุนและให้ความร่วมมือด้านสื่อ และวิทยากรด้วย

- ป.ป.ป. ต้องทำตัวเป็นตัวอย่างแก่เยาวชนและข้าราชการอื่นโดยทั่วไป อย่าให้ประชาชนมองเห็นว่า ป.ป.ป.อยู่ใต้อาณัติของใคร และ ป.ป.ป.ควรสนับสนุนงบประมาณประจำปีในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีแก่เยาวชนในการป้องกันการทุจริตฯ อยากจะให้ ป.ป.ป.ทำโครงการเป็นรูปธรรมที่สามารถสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนได้

- บทบาทของสถานศึกษาเป็นส่วนสำคัญ คณะกรรมการ ป.ป.ป. ควรตรวจเยี่ยมสถานศึกษา หากมีปัญหาจะได้เสนอแนะและเป็นการสร้างจิตสำนึกร่วมกับสถานศึกษาต่อไป และควรคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความซื่อสัตย์เป็นกรรมการ ป.ป.ป. จะได้เป็นแบบอย่างให้ผู้บริหารสร้างความซื่อสัตย์ต่อไป และควรคัดเลือกจากส่วนภูมิภาคร่วมด้วย

นอกจากนั้น ผู้เข้าสัมมนายังได้มีความเห็นว่า วิทยากรที่ร่วมอภิปรายควรทำความเข้าใจประเด็นการอภิปรายให้ชัดเจน และควรเป็นผู้มีชื่อเสียงระดับชาติ ควรจัดสัมมนาในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่องโดยขยายเวลาให้มากกว่านี้ และหลังเสร็จสิ้นการสัมมนาควรมีการติดตามผลเป็นระยะ ๆ

สรุปผลการประเมินการสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้

จากผู้เข้าร่วมสัมมนาที่ส่งแบบประเมินผลส่วนมากเป็นผู้บริหารของสถาบันการศึกษา และเห็นว่าช่วงเวลาที่จัดสัมมนาเหมาะสมดีแล้ว การจัดนิทรรศการสื่อ รวมทั้งเนื้อหาของ การเสนอชื่อในการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต เหมาะสมดี สื่อที่นำเสนอให้ได้ผลมากที่สุด ได้แก่ วีดิทัศน์ สำหรับวิทยากรเนื้อหาสาระที่บรรยายและการอภิปรายจัดอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมดี ผู้เข้าสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่าสำนักงาน ป.ป.ป. ควรเป็นผู้ที่มีบทบาทในด้านการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ให้สถาบันการศึกษาให้มาก ผู้เข้าร่วมการสัมมนาส่วนมากพร้อมใจกันให้ความร่วมมือกับ ป.ป.ป. ในการสร้างจิตสำนึกในสถาบันการศึกษาต่อไป

**คณะอนุกรรมการ
เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต**

*****

๑.	นายพนม พงษ์ไพบูลย์	ประธานอนุกรรมการ
๒.	นายชาญณรงค์ ภัคดีวิจิตร	อนุกรรมการ
๓.	นางแตงน้อย วิศวโยธิน	อนุกรรมการ
๔.	นายบัณฑิต เทวรินทร์ภักดี	อนุกรรมการ
๕.	นายบุญสม นาวานุเคราะห์	อนุกรรมการ
๖.	นาวาอากาศเอก นายแพทย์ บุญเลิศ จุลเกียรติ	อนุกรรมการ
๗.	นายปชา ลาภานันต์	อนุกรรมการ
๘.	นายปฐม สมบูรณ์สิน	อนุกรรมการ
๙.	นายประกาศ วัชรภรณ์	อนุกรรมการ
๑๐.	นายพะยอม แก้วกำเนิด	อนุกรรมการ
๑๑.	นายระเด่น ทักษณา	อนุกรรมการ
๑๒.	นายวรวิทย์ จันทร์ศิริ	อนุกรรมการ
๑๓.	พลตำรวจโท วุฒิชัย ศรีรัตนวุฒิ	อนุกรรมการ
๑๔.	นายศุภโชค เรืองวรรณ	อนุกรรมการ
๑๕.	นายเสน่ห์ รัตจินดา	อนุกรรมการ
๑๖.	นางอรสา ศาสตร์ระรุจิ	อนุกรรมการ
๑๗.	นางสาวดวงพร รุจิเรข	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๘.	นายโกศล เทพพิทักษ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ภาคผนวก

โครงการสัมมนาผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในส่วนภูมิภาค

*****

หลักการและเหตุผล

สำนักงาน ป.ป.ป. ได้จัดสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในกรุงเทพมหานครและเขตการศึกษาไปแล้ว จำนวน ๒ ครั้ง และในส่วนภูมิภาคไปแล้ว จำนวน ๒ ครั้ง เพื่อกำหนดแนวทางการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา โดยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต ผู้เข้าสัมมนาได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างหลากหลาย ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ป. ก็มีโครงการที่จะติดตามผลการสัมมนาดังกล่าวเพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ขณะเดียวกันก็เห็นด้วยกับการขยายการสัมมนาไปสู่เขตการศึกษาตามข้อเสนอของผู้เข้าร่วมสัมมนา

จึงเห็นควรจัดสัมมนาผู้บริหารของสถานศึกษา ครู อาจารย์ ในภูมิภาคระดับเขตการศึกษาในภาคเหนือและภาคใต้ ให้เกิดความร่วมมือที่จะปรับเปลี่ยนค่านิยมที่ดิงามให้กับสังคมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหารของสถาบันการศึกษา ครู อาจารย์ทั้งในและนอกระบบโรงเรียนในจังหวัดภาคใต้ ๑๔ จังหวัด คือ

1. จังหวัดสตูล
2. จังหวัดปัตตานี
3. จังหวัดยะลา
4. จังหวัดนราธิวาส
5. จังหวัดนครศรีธรรมราช
6. จังหวัดสุราษฎร์ธานี
7. จังหวัดชุมพร
8. จังหวัดสงขลา
9. จังหวัดพัทลุง
10. จังหวัดกระบี่
11. จังหวัดพังงา
12. จังหวัดภูเก็ต
13. จังหวัดระนอง
14. จังหวัดตรัง

ผู้ร่วมสัมมนาประกอบด้วย ดังนี้

๑. ศึกษาธิการจังหวัด	จำนวน ๑๔ คน
๒. ผู้อำนวยการสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด	จำนวน ๑๔ คน
๓. ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา	จำนวน ๒๘ คน
๔. ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	จำนวน ๑๔ คน
๕. ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ	จำนวน ๑๔ คน
๖. อธิการบดีสถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	จำนวน ๔ คน
๗. อธิการบดีสถาบันการศึกษาสังกัดสถาบันราชภัฏ	จำนวน ๕ คน
๘. ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำจังหวัด	จำนวน ๑๔ คน
๙. ผู้บริหารอนุกรรมการ วิทยากร และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป.	จำนวน ๓๐ คน
๑๐. ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	จำนวน ๓ คน
๑๑. ผู้อำนวยการสถาบันการศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา	จำนวน ๒๐ คน
๑๒. หัวหน้าฝ่ายพัฒนาบุคคล สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท	จำนวน ๑ คน

รวมผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น จำนวน ๑๖๑ คน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้บริหารของสถาบันการศึกษา ครู อาจารย์ ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษามีความรู้ความเข้าใจในบทบาท อำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ป. รวมทั้งให้เกิดความศรัทธาในการปฏิบัติงานของ ป.ป.ป.

๒. เพื่อให้ผู้บริหารของสถาบันการศึกษา ครู อาจารย์ ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษามีบทบาทร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ป. ในการจัดการศึกษาเน้นกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมการศึกษาที่นำไปสู่การเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตแก่นักเรียนและนักศึกษาในสถาบันการศึกษาและประชาชนทั่วไป

๓. เพื่อจัดระบบการบริหารงานเกี่ยวกับการจัดทำกิจกรรมหรือสื่อเพื่อสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตในสถานศึกษา เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาบันการศึกษา กับสำนักงาน ป.ป.ป. และสามารถนำสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนและชุมชนต่อไป

หัวข้อสัมมนา

ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะการสร้างจิตสำนึก “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา”

การดำเนินการ

๑. เสนอโครงการต่อคณะอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต
๒. แจ้งสถาบันการศึกษาระดับกระทรวงเพื่อทราบ
๓. เชิญกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมสัมมนา
๔. ดำเนินการสัมมนาตามรูปแบบที่กำหนด
  - ๔.๑ บรรยายพิเศษ เรื่อง การเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต
  - ๔.๒ การอภิปรายเป็นคณะ เรื่อง ศิลป์และศาสตร์การสร้างจิตสำนึก “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา”
  - ๔.๓ เสนอสื่อการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต
  - ๔.๔ เสวนาร่วมกันในหัวข้อเรื่อง การสร้างจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริต
  - ๔.๕ เสวนา เรื่อง ชีวทัศน์พัฒนาคุณภาพชีวิต

ระยะเวลา

ดำเนินการสัมมนาระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ใช้เวลา ๑ วันครึ่ง

สถานที่

โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

งบประมาณ

รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการจัดสัมมนาผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้

๑. ค่าที่พัก ค่าอาหาร และอาหารว่าง	๔๕๐,๐๐๐	บาท
๒. ค่าพาหนะเดินทางโดยเครื่องบิน และน้ำมันเชื้อเพลิง	๕๐,๐๐๐	บาท
๓. ค่าสมนาคุณวิทยากร	๓,๐๐๐	บาท
๔. ค่าเบี้ยเลี้ยง	๑๐,๐๐๐	บาท
๕. ค่าวัสดุ อุปกรณ์ เอกสารการสัมมนา	๕,๐๐๐	บาท
๖. ค่าจัดทำรายงานผลการสัมมนา	๕๐,๐๐๐	บาท
๗. ค่าจ้างถอดเทปการสัมมนา	๓,๐๐๐	บาท
๘. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	๑๐,๐๐๐	บาท
รวมเงิน	๕๘๑,๐๐๐	บาท

(ห้าแสนแปดหมื่นหนึ่งพันบาทถ้วน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สถาบันการศึกษาจะมีแนวการเรียนการสอนและกิจกรรมที่มุ่งต่อการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตต่อนักเรียน นักศึกษา เพื่อสนับสนุนงานด้านการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

ผู้รับผิดชอบ

คณะกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต	ที่ปรึกษา
ผู้อำนวยการกองวิจัยและวางแผน	ผู้อำนวยการโครงการ
กลุ่มเสริมสร้างทัศนคติและเผยแพร่	ดำเนินการ

กลุ่มเสริมสร้างทัศนคติและเผยแพร่
กองวิจัยและวางแผน
สำนักงาน ป.ป.ป.

กำหนดการ

สัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้ เรื่อง ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะการสร้างจิตสำนึก “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา” วันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ณ ห้องประชุมศรีวิชัย บี โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

*****

วันจันทร์ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

- ๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น. ผู้เข้าร่วมสัมมนาลงทะเบียนและพร้อมกันในห้องประชุม
- ๐๙.๐๐ - ๐๙.๐๕ น. เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ป. กล่าวรายงาน
- ๐๙.๐๕ - ๑๐.๐๐ น. ประธานกรรมการ ป.ป.ป. กล่าวเปิดการสัมมนา และกล่าวคำปราศรัย
- ๑๐.๐๐ - ๑๐.๓๐ น. รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี (นายโสภณ สวัสดิโกษา) กล่าวต้อนรับและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต
- ๑๐.๓๐ - ๑๑.๐๐ น. พัก-อาหารว่าง
- ๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. เสนอสื่อการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต
โดย นายเกริกเกียรติ เอกพจน์ อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ ป.ป.ป.
- ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. พัก-อาหารกลางวัน
- ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. อภิปรายเป็นคณะ เรื่อง ศิลป์และศาสตร์การสร้างจิตสำนึก “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา” โดย

๑. นายวีระ บำรุงรักษ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
เขตการศึกษา ๔
๒. นางอัปสร วังสะวิบูลย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวรนาธิเฉลิม
จังหวัดสงขลา
๓. นายจรูญ จินตณพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพหวาย
จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๔. นายพะนอม แก้วกำเนิด อนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยม
ในความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินรายการ

๑๑๐

- ๑๕.๐๐ - ๑๕.๒๐ น. พัก-อาหารว่าง
- ๑๕.๒๐ - ๑๗.๒๐ น. เสวนาเรื่อง “ชีวิตสัมพันธ์พัฒนาคุณภาพชีวิต” โดย นาวาอากาศเอก นายแพทย์ บุญเลิศ จุลเกียรติ อนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต
- ๑๗.๒๐ - ๑๘.๐๐ น. พักผ่อนตามอัธยาศัย
- ๑๘.๐๐ - ๑๙.๐๐ น. รับประทานอาหารค่ำ

วันอังคารที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

- ๐๙.๐๐ - ๑๐.๐๐ น. กล่าวนำ เรื่อง “การศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต” โดย นายพนม พงษ์ไพบูลย์ ประธานอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต
- ๑๐.๐๐ - ๑๐.๕๐ น. ผู้เข้าสัมมนาร่วมเสวนา เรื่อง “การสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต” นายเสน่ห์ รัตจินดา อนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินรายการ
- ๑๐.๕๐ - ๑๑.๐๐ น. พัก-อาหารว่าง
- ๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ผู้เข้าสัมมนาแสดงข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะการสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา
- ๑๒.๐๐ - ๑๒.๐๕ น. รongเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. กล่าวรายงานผลการสัมมนา
- ๑๒.๐๕ - ๑๒.๑๐ น. เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. กล่าวปิดการสัมมนา
- ๑๒.๑๐ - ๑๓.๐๐ น. พัก-อาหารกลางวัน และเสร็จสิ้นการสัมมนา

**กลุ่มเสริมสร้างทัศนคติและเผยแพร่
กองวิจัยและวางแผน
สำนักงาน ป.ป.ป.
๑๗-๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐**

แบบประเมินผล

การสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้
เรื่อง ยุทธศาสตร์และกิจกรรมการเสนอแนะการสร้างจิตสำนึก

“ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา”

วันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

*****

๑. ตำแหน่ง.....ระดับ.....
๒. สถานที่ในการสัมมนาที่สะดวกและเหมาะสม
 กรุงเทพมหานคร   ต่างจังหวัด
๓. ระยะเวลาในการสัมมนา
 เหมาะสม   น้อยเกินไป
 มากเกินไป   อื่น ๆ โปรดระบุ.....
๔. ช่วงเวลาที่จัดสัมมนา ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ท่านเห็นว่า
 เหมาะสม   ไม่เหมาะสม เพราะ.....
 .....
๕. การจัดนิทรรศการสื่อ
 เหมาะสมดี   พอใช้
 เหมาะสม   อื่น ๆ โปรดระบุ.....
 .....
๖. วิทยากรผู้บรรยาย ท่านเห็นว่า
 เหมาะสมดี   พอใช้
 เหมาะสมน้อย เพราะ.....
 .....

๗. เนื้อหาของการอภิปรายนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตได้

- ( ) เหมาะสมดี ( ) พอใช้
( ) เหมาะสมน้อย ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๘. เนื้อหาของการเสนอสื่อในการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

- ( ) เหมาะสมดี ( ) พอใช้
( ) เหมาะสมน้อย ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
( ) ควรปรับปรุงแก้ไข.....

๙. การเสวนาเรื่อง “ชีวิตทัศน์พัฒนาคุณภาพชีวิต”

- ( ) เหมาะสมดี ( ) พอใช้
( ) เหมาะสมน้อย ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๑๐. สื่อที่นำเสนอในข้อ ๙

- ( ) เหมาะสมดี ( ) พอใช้
( ) ควรปรับปรุงแก้ไข.....

๑๑. สื่อที่เสนอประเภทใดที่ได้ผลมากที่สุด

- ( ) แถบเสียง ( ) วิดีทัศน์
( ) สิ่งพิมพ์ ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๑๒. เอกสารประกอบการสัมมนา ท่านเห็นว่า

- ( ) เหมาะสมดี ( ) พอใช้
( ) เหมาะสมน้อย เพราะ.....

๑๓. สำนักงาน ป.ป.ป. ควรมีบทบาทในด้านการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษาหรือไม่
- ( ) ควรมีมาก ( ) ไม่ควรมี เพราะสถาบันการศึกษา
ดำเนินการอยู่แล้ว
- ( ) ควรมีบ้าง ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
๑๔. หลังจากการสัมมนาครั้งนี้แล้ว จะสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษาของท่านโดย
- ( ) จัดหาสื่อเสริมการเรียนการสอน
- ( ) เน้นการเรียนการสอนสร้างจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริต
- ( ) จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
๑๕. สถาบันการศึกษาของท่านจะร่วมมือกับสำนักงาน ป.ป.ป. เพื่อสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตต่อไปหรือไม่
- ( ) ร่วมมือ ( ) แล้วแต่โอกาส
- ( ) ไม่ร่วมมือ ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
๑๖. ถ้าประสงค์ที่จะร่วมมือ ท่านต้องการให้สำนักงาน ป.ป.ป. ดำเนินการอย่างไรบ้าง
- ( ) ส่งสื่อประกอบการเรียนการสอน
- ( ) ให้แนวคิดด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต
- ( ) ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับสำนักงาน ป.ป.ป.
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
๑๗. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

*****

ขอขอบคุณ
สำนักงาน ป.ป.ป.

ผลการประกวดคำขวัญ
การสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้
เรื่อง ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะ
“การสร้างจิตสำนึกในสถาบันการศึกษา”
ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

*****

- รางวัลที่ ๑**   **“สังคมจะวิปริต ถ้าความซื่อสัตย์สุจริตถูกละเลย”**
 โดย นายพงศ์ฤกษ์ ศรีสุขใส
 ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสงขลา จังหวัดสงขลา
- รางวัลที่ ๒**   **“อนาคตจะสดใส หากวินัยเกิดแต่เด็ก”**
 โดย นายพิน ยอดรักษ์
 ผู้ช่วยผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่
- รางวัลที่ ๓**   **“ครอบครัวเป็นสุข   สังคมสดใส**
ประเทศชาติก้าวไกล   ถ้าเด็กไทยซื่อสัตย์”
 โดย นายถาวร เจาะจิตร
 ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคชุมพร จังหวัดชุมพร
- รางวัลชมเชย**   ๓ รางวัล ดังนี้
- (๑) **“ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ซื่อตรงต่อผู้อื่น สังคมไทยจะพัฒนาก้าวไกล”**
 โดย ดร.เพ็ญพรรณ ทิพย์คง
 รองคณบดีฝ่ายพัฒนาการศึกษาฯ คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา
- (2) **“สันชาติสันแผ่นดิน หากโกงกินกันทั้งเมือง”**
 โดย นายประนาท นุรักษ์ภักดี
 ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลตลาดพิมาน จังหวัดสตูล

- (3) “หมั่นอบรมบ่มนิสัยให้แก่ศิษย์
จนชื่อสัตย์สุจริตเป็นนิสัย
และปลูกฝังจิตสำนึกในดวงใจ
คงแก้คอร์รัปชันได้ไม่สายเกิน”

โดย นางสาวปรีดา ศรีสมบัติ

ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลตรัง จังหวัดตรัง

*****

**ผู้เข้าสัมมนาระดับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในภาคใต้กับ
สำนักงาน ป.ป.ป.
วันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี**

*****

รายชื่อกรรมการ ป.ป.ป. อนุกรรมการ และฝ่ายบริหารของสำนักงาน ป.ป.ป.

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๑.	นายเอียร เจริญวัฒนา	ประธานกรรมการ ป.ป.ป.
๒.	นายประสิทธิ์ ดำรงชัย	เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป.
๓.	นายพนม พงษ์ไพบูลย์	ประธานอนุกรรมการ เสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต
๔.	นายชาญณรงค์ ภักดีวิจิตร	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ
๕.	นางเน่งน้อย วิศวโยธิน	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ
๖.	นายบัณฑิต เทวินทรภักดี	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ
๗.	นายบุญสม นาวานุเคราะห์	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ
๘.	นาวาอากาศเอก นายแพทย์ บุญเลิศ จุลเกียรติ	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ
๙.	นายปชา ลาภานันต์	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ
๑๐.	นายปฐม สมบูรณ์สิน	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ
๑๑.	นายเกริกเกียรติ เอกพจน์	อนุกรรมการประชาสัมพันธ์
๑๒.	นายพะนอม แก้วกำเนิด	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ
๑๓.	นายระเด่น ทักษณา	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ
๑๔.	นายศุภโชค เรืองวรรณ	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ
๑๕.	นายเสน่ห์ รัตจินดา	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ
๑๖.	นางอรสา ศาสตร์ระรุจิ	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ
๑๗.	นางสาวดวงพร รุจิเรข	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ และเลขานุการ
๑๘.	นายโกศล เทพพิทักษ์	อนุกรรมการเสริมสร้างฯ และผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อผู้บริหารของสถาบันการศึกษา

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๑.	ว่าที่ ร.ต.จรงค์ สำเภา	ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดชุมพร
๒.	นายจรัส อ่ำพันธ์	ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดสงขลา
๓.	นายประภาส ขุนจันทร์	แทนผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดนราธิวาส
๔.	นายอำพล ปรัดตพงศ์	ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดปัตตานี
๕.	นายประวิทย์ พงศ์จันทร์เสถียร	ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดสตูล
๖.	นายเสรี ช่อนกลิ่น	ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดพังงา
๗.	นายมานิจ ปล้นตา	ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดระนอง
๘.	นายดำรง บุญโชติ	ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดภูเก็ต
๙.	นายวิรัช จิโรจน์กุล	แทนผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดตรัง
๑๐.	นายเสถียร สุขคนธ์	ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๑.	นายเชิด คงทอง	ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี
๑๒.	นายสาธิต ลิกชะไชย	ผู้อำนวยการโรงเรียนสุราษฎร์ธานี
๑๓.	นายมานอชนม์ นवलสุวรรณ	ผู้อำนวยการโรงเรียนพัทลุง
๑๔.	นายมนูญ ลายโรจน์	ผู้อำนวยการสำนักฯ เขตการศึกษา ๒
๑๕.	นายพิทยา ปุริสชาติ	ผู้อำนวยการโรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล
๑๖.	นายสมชาย แสงสุวรรณ	ผู้อำนวยการโรงเรียนพิชัยรัตนาคาร
๑๗.	นางประภาศรี ปิ่นแก้ว	ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีพังงา
๑๘.	นายวิลาส วงศ์สุวรรณ	ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีราษฎร์
๑๙.	นายเกษียร ภูเก็ตกลาง	ผู้อำนวยการโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
๒๐.	นายมนูญ แสงเจริญ	ผู้อำนวยการโรงเรียนสตูลวิทยา
๒๑.	นายณรงค์ พิสุทธิชาติ	ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมาชุกติศ (ปัตตานี)
๒๒.	นายสุพจน์ ทองปรีชา	ผู้อำนวยการโรงเรียนนราธิวาส
๒๓.	นายชุมพล แก้วดาทิพย์	ผู้อำนวยการโรงเรียนคณะราษฎร์บำรุง
๒๔.	นายปกรณ์ เทพพร	ผู้อำนวยการโรงเรียนตรีชะลา
๒๕.	นางสาวสุรางค์ บุญฮก	ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีภูเก็ต
๒๖.	นายสมบูรณ์ เทพพร	ผู้อำนวยการโรงเรียนสุโขทัย
๒๗.	นายไพโรจน์ อินทรศรีสม	ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิ์คีรีราชศึกษา
๒๘.	นายอานันต์ สะอาด	ผู้อำนวยการโรงเรียนพืชมานพิทยาสรรพ์

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๒๙.	นางบุญงาม ไชยรักษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาวชิราวุธ
๓๐.	นายธรรมนิจ ขุ่มผล	ผู้อำนวยการโรงเรียนปะทิววิทยา
๓๑.	นางเลอลักษณ์ สุทธิพันธ์	แทนผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีระนอง
๓๒.	นายสุวิชัย ศรีพิทยาราษฎร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย
๓๓.	นายอวิรุทธิ์ กิตติวรฤทธิ์	แทนผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองกระบี่
๓๔.	นายวิญญู ใจอารีย์	ผู้อำนวยการโรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา
๓๕.	นายประกอบ บุญญานุกงค์	ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สุราษฎร์ธานี
๓๖.	นายเหม ทองชัย	อธิการบดีสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
๓๗.	นายเจริญ ศิริสุวรรณ	อธิการบดีสถาบันราชภัฏยะลา
๓๘.	นายชัยยุทธ ชีวยะ	อธิการบดีสถาบันราชภัฏสงขลา
๓๙.	นายเฉลียว ดียิน	ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดยะลา
๔๐.	นายวิทยา บุญสม	แทนผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส
๔๑.	นายนิพนธ์ พรหมแก้ว	แทนผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี
๔๒.	นายสุขน ลี้มโสภาส	ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสตูล
๔๓.	นายสุนันท์ เทพศรี	ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา
๔๔.	นายแผ้ว รุจิระนันท์บุตร	ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร
๔๕.	นายสถิต ช่างกล	ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพังงา
๔๖.	นายอนุพงษ์ บรรจงศิริ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดระนอง
๔๗.	นางสาวเกษร พุ่มจันทร์	แทนผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต
๔๘.	นายพิณ ยอดรักษ์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่
๔๙.	นายอำรุง นาคช่วย	แทนผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดตรัง
๕๐.	นายจำเริญ จันท์เขียว	แทนผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช
๕๑.	นายพิชณู ตลสุข	ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
๕๒.	นายไพบุลย์ เตชะมโนสิกุล	แทนผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๕๓.	นายสุรพงศ์ มะหะมะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส
๕๔.	นายพงษ์กฤษณ์ ศรีสุขใส	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสงขลา

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๕๕.	นายวิรัช สุขม่วง	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลชุมพร
๕๖.	นางวาสนา จันทรางกูร	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลระนอง
๕๗.	นางวิไล ขวนะรักษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลกระบี่
๕๘.	นางสาวปรีดา ศรีสมบัติ	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลตรัง
๕๙.	นางสาวกระสินธุ์ การุญ	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนครศรีธรรมราช ณ นครอุทิศ
๖๐.	นายจิต ปุรินทรภิบาล	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพัทลุง
๖๑.	นายประนาท นุรักษ์ภักดิ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลตลาดพิमान จังหวัดสตูล
๖๒.	ว่าที่ร้อยตรี สวัสดิ์ วิมิตตะนันท์กุล	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดสงขลา
๖๓.	นายพนม ศรีราม	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนราธิวาส
๖๔.	นายประภาส หนูเรือง	แทนผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดปัตตานี
๖๕.	นายประเสริฐ แก้วทงงค์	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดสตูล
๖๖.	นายสมโมท สหกรโ	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดพังงา
๖๗.	นายบุญลาภ วังช่วย	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดระนอง
๖๘.	นายสมนึก หนูเนียม	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดภูเก็ต
๖๙.	นายจรัส ทองจีน	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดกระบี่
๗๐.	นายอุทัย พงศ์จันทรเสถียร	ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดตรัง
๗๑.	นายโชคชัย ไกรนรา	แทนผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๓๒.	นายประโยชน์ จันทรโชติ	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดพัทลุง
๓๓.	นายไพโรจน์ วรรณวงศ์	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๓๔.	นางสาวเพ็ญพรรณ ทิพย์คง	รองคณะบดีฝ่ายพัฒนาการศึกษาฯ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา
๓๕.	นายประดิษฐ์ มีสุข	รองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยทักษิณ
๓๖.	นายเกษม สุริยภัณฑ์	รองอธิการบดีฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
๓๗.	ดร.ทิพย์วัลย์ สุทิน	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
๓๘.	นางผลดี ราชภูงศ์	แทนอธิการวิทยาลัยศรีโสภณ
๓๙.	นางกันยา เอนกชัย	ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช
๔๐.	นางสาวทัศนาศ ฌ สงขลา	ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี
๔๑.	นางสมจิตต์ สุทธางกูร	ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต
๔๒.	นายวิเชียร อ่อนประเสริฐ	ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา
๔๓.	นางสมจิตต์ กะระณา	ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี
๔๔.	นายสวัสดิ์ รวยสูงเนิน	ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา
๔๕.	นายดอกธูป พุทธมงคล	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคกระบี่
๔๖.	นายปรีดา ดีรัมย์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคระนอง
๔๗.	นายถวิล นิ่มขุนทด	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี
๔๘.	นายกมล พิณรัตน์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคปัตตานี
๔๙.	นายวิเชียร ชูรอด	ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพัทลุง
๕๐.	นายถาวร เจาะจิตร	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคชุมพร
๕๑.	นายสุเมธ ศุภนาม	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพังงา
๕๒.	นายสมบูรณ์ อนุกุลพันธ์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสตูล
๕๓.	นายพิรันธ์ ชูแก้ว	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคตรัง
๕๔.	นายณรงค์ ดียิ่ง	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคนราธิวาส
๕๕.	นายชูชาติ พลอาวุธ	ศึกษาธิการจังหวัดชุมพร
๕๖.	นายวิญญา ลัญญพันธ์	ศึกษาธิการจังหวัดสงขลา

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๙๗.	นายปลื้ม บุญรัมย์	ศึกษาธิการจังหวัดยะลา
๙๘.	นายมหะหมัด เจ๊ะอารี	แทนศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส
๙๙.	นายสวัสดิ์ แก้วสมบูรณ์	แทนศึกษาธิการจังหวัดปัตตานี
๑๐๐.	นายชุมพล รัตน์เลิศลพ	ศึกษาธิการจังหวัดสตูล
๑๐๑.	นายชิต ปาณะรัตน์	ศึกษาธิการจังหวัดกระบี่
๑๐๒.	นายจำรูญ พรหมสุวรรณ	ศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๐๓.	นายถาวร เศรษฐสุข	แทนศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง
๑๐๔.	นายเชษฐ เพชรานนท์	แทนศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี
๑๐๕.	นางดวงใจ วิชัยณรงค์	โรงเรียนอนุบาลนครศรีธรรมราช ณ นครอุทิศ
๑๐๖.	นายจิม หนุ่ยมีชัย	ผู้อำนวยการวิทยาเขตนครศรีธรรมราช
๑๐๗.	นายวิรัช วัฒนธรรม	สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท

ฝ่ายประชาสัมพันธ์

กองวิจัยและวางแผนงาน สำนักงาน ป.ป.ป.

๑๖๕ ถนนพหลโยธิน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

โทร. ๒๕๒-๒๕๓๒, ๒๕๒-๓๑๖๑-๕, โทร ๒๐๓ Fax ๒๕๑-๑๑๔๕

ป.ป.ป. จัดสัมมนาผู้บริหารสถาบันการศึกษาในภาคใต้

นายประสิทธิ์ ดำรงชัย เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ป. แถลงว่า สำนักงาน ป.ป.ป. โดยคณะกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งมี นายพนม พงษ์ไพบูลย์ เป็นประธาน จะจัดสัมมนาผู้บริหารสถาบันการศึกษาในภาคใต้ เรื่อง ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเสนอแนะการสร้างจิตสำนึก “ความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษา” ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ป. กล่าวต่อไปว่า การจัดสัมมนาในครั้งนี้ประกอบด้วยหัวข้อที่น่าสนใจหลายเรื่อง ได้แก่ “การศึกษากับการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต โดย นายพนม พงษ์ไพบูลย์, การอภิปรายเป็นคณะโดยผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน, การเสวนาเรื่อง “ชีวิตสัมพันธ์พัฒนาคุณภาพชีวิต” โดยนาวาอากาศเอก นายแพทย์ บุญเลิศ จุลเกียรติ และการเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต โดย นายเกริกเกียรติ เอกพจน์ นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาจะได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องการสร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษาด้วย

นายประสิทธิ์ ดำรงชัย กล่าวเพิ่มเติมว่า การสัมมนาในครั้งนี้ นับเป็นครั้งที่ ๓ ซึ่งก่อนหน้านี้ได้จัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางรวมภาคตะวันออกมาแล้ว โดยผลจากการสัมมนาจะได้นำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษาทั่วประเทศต่อไป

*****

กลุ่มเสริมสร้างทัศนคติและเผยแพร่

กองวิจัยและวางแผน

สำนักงาน ป.ป.ป.

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

บทสປอต

สປอตเรื่อง พ่อหนูไม่ได้โกง (30 วินาที)
เนื้อเรื่อง “ไม่อยากให้ลูกหลานเสียใจ ต้องมันในสุจริตธรรม”

- นักเรียนชั้นประถมปีที่ ๒** : สวัสดีครับ...ค่ะ...คุณครู
- นักเรียนหญิง** : ฉันทะ ไม่อยากนั่งกับแก
- นักเรียนในชั้น 4-5 คน** : ...ซี่โกง...ซี่โกง...พ่อแกซี่โกง...
- นักเรียนชาย** : บ้านที่แกอยู่ รถที่แกนั่งพ่อแกโกงเขามา...โกงเขามา...โกงเขามา
- พนักงานสอบสวน** : เอาละ...ตกลงก็เป็นอันว่า...คุณยอมรับสารภาพตามนี้แล้วใช่มั้ยละ
- ข้าราชการ** : พ่อผิดไปแล้ว...ลูก
- นักเรียนในชั้น** : พ่อแกซี่โกง...ซี่โกง...ซี่โกง...พ่อแกซี่โกง
- ลูกสาวข้าราชการ** : ไม่จริง พ่อไม่ได้โกง พ่อไม่ได้โกง...ฮือๆ...ไม่จริง พ่อไม่ได้โกง...
- ผู้ประกาศชาย** : “ไม่อยากให้ลูกหลานเสียใจ ต้องยึดมันในสุจริตธรรม”

บทโทรทัศน์
เรื่อง “จิตใต้สำนึก”
(ความยาว 11 นาที)

เนื้อหา : การละเว้นการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินปกติวิสัยจากผู้มาติดต่อราชการ

ข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2537 (ข้อ 15)

ฉากที่ 1

ภาพกว้างหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งมี
ประชาชนเดินผ่านติดต่อขวัไ้หน้าห้องรอง
อธิบดี เห็นเลขากำล้งพิมพ์คอมพิวเตอร์ ขณะ
นั้นมีเสี่ยวิชัย เดินเข้ามาหา

เลขา สวัสดีค่ะ คุณวิชัย

เสี่ยวิชัย สวัสดีครับ เออ ท่านรองฯ อยู่ไหมครับ

เลขา ไม่อยู่หรอกค่ะ ไปประชุมข้างนอกค่ะ
คุณวิชัยนัดไว้หรือเปล่าคะ

เสี่ยวิชัย อ้อ...ไม่ได้นัดครับ ผมมาทำธุระที่
ตึกเก่านู่น คิดถึงท่านรองฯ เลยแวะมาเยี่ยม ไม่
เป็นไร ผมฝากของฝากเล็กๆ น้อยๆ ไว้ให้ท่าน
ด้วย

เสี่ยวิชัยหยิบถุงขนาดใหญ่ซึ่งห่อมิดชิดให้กับเลขา
เลขารับไว้ รู้สึกว่าหนัก และมองเสี่ยวิชัยอย่าง
สงสัย

เสี่ยวิชัย อะ อะ ระวังหน่อยนะครับ

เลขา หนักเหมือนกันนะค่ะ

เสี่ยวิชัย ครับ ช่วยเรียนท่านรองฯ ว่า มีโอกาส
เมื่อไรผมจะมาเยี่ยมเยียนใหม่

เลขา ค่ะ

เสี่ยวิชัย ขอบคุณครับ

เสียวิชัยเดินจากไปด้วยรอยยิ้ม เลขายกถุงขึ้นมาด้วยความสงสัย แล้วก็วางไว้บนโต๊ะวางของในห้องทำงานรองฯ

เฟดภาพ ฉากที่ 2

เห็นภาพนาฬิกาบอกเวลาประมาณบ่าย 3 โมงครึ่ง เลขายังคงทำงานอยู่ปกติ ท่านรองฯ เดินเข้ามา

ท่านรองฯ ว่าไง มีอะไรด่วนไหมพรรณี

เลขา มีค่ะ ท่านอธิบดีเชิญประชุมพรุ่งนี้ คุณชูศักดิ์จากกองกลาง และท่านรองสมศักดิ์ขอให้ท่านรองฯ โทรกลับ มีคุณวิชัยมาหาแล้วมีโทรจากคุณ เออ...

ท่านรองฯ เอาละ เอาละ เดี่ยวผมจะดูจากโน้ตของคุณเองขอบใจมาก

เลขา ค่ะ

ท่านรองฯ เดินเข้าไปในห้องและนั่งทำงาน ภาพแสดงให้เห็นว่าท่านรองฯ ไม่ได้สนใจกับถุงขนาดใหญ่ใบที่วางรวมกับเอกสารเลย ช้อนภาพท่านรองฯ เลิกงาน จะกลับบ้าน

ท่านรองฯ พรรณี ผมจะกลับล่ะ ช่วยบอกนายสมให้มาชนแฟ้มไปไว้ในรถผมที่ ผมจะเอาไปดูต่อที่บ้าน

เลขา ค่ะ

ท่านรองฯ เดินออกไปตัดภาพมาที่นายสมเดินมาชนกองเอกสารของท่านรองฯ โดยมีพรรณีจัดแฟ้มและถุงขนาดใหญ่ หยิบรวมกับแฟ้มเพื่อนำไปไว้ในรถท่านรองฯ

เฟดภาพ ฉากที่ ๓

ภายในบ้านท่านรองฯ ฐานะปานกลาง ภายในห้องนั่งเล่น ลูกสาวดูโทรทัศน์อยู่ ท่านรองฯ ในชุดลำลองกำลังอ่านหนังสือพิมพ์ ภรรยาท่านรองฯ เดินเข้ามาพร้อมถุงขนาดใหญ่ใบนั้น

ภรรยา ถุงอะไรของคุณคะ หน้าหน้าดูเลย
ท่านรองฯ เอ๊ะ ! ผมก็ไม่รู้เหมือนกัน ใครเอามาให้คะ

ภรรยาลองเปิดดูดู เห็นภายในเป็นกล่องกระดาษมีนามบัตรติดอยู่ที่ปากถุง ภรรยาหยิบนามบัตรให้ท่านรองฯ

ภรรยา นี่ยังไงคะ นามบัตร

ท่านรองฯ หยิบนามบัตรขึ้นดูด้วยความสงสัย

ท่านรองฯ อ้อ...เสียวิชัย

ขณะที่มือส่งนามบัตรให้ภรรยาก็เปิดกล่องออกดู เมื่อเปิดออกกลายเป็นพระพุทธรูปที่ดูมีคุณค่าและมีราคาสูง

ภรรยา งามจังเลยนะคะ จะบูชาไว้ในห้องพระเลยรีเปล่าคะ

ท่านรองฯ อย่าเพิ่ง อย่าเพิ่ง

ท่านรองฯ นิ่งนิ่ง สับสน ภรรยาก็เก็บเศษกระดาษและถุงเดินจากไปทันใดนั้น จิตสำนึกแห่งความดี (ท่านรองฯ ใส่ชุดขาวคล้ายเทวดาฝรั่ง) ก็ออกมาปรากฏตัวและพูดขึ้น

จิตสำนึกแห่งความดี เอาแล้วไม้ล่ะ เขาเอาทรัพย์สินมีค่ามาล่อ แกอย่าไปหลงกลเขี่ยวะนะ

จิตสำนึกแห่งความเลว (ตัวท่านรองฯ ใส่ชุดและแต่งตัวคล้ายซาตาน) ก็ออกมาปรากฏตัวและพูดขึ้น

จิตสำนึกแห่งความเลว ทรัพย์สินเล็กๆ น้อยๆ
เขาให้ด้วยความเสน่หาก็คควรรับไว้

จิตสำนึกแห่งความดี รับไว้ได้อย่างไร แกรู้ไหม
พระพุทธรูปนี่นะ มีค่า มีราคาสูงมากเชียวนะแก
กำลังก้าวไปสู่การทุจริต คอร์รัปชัน

จิตสำนึกแห่งความเลว ทุจริตอะไร แกจะบ้า
แล้วเหอ ก็เขาให้ด้วยความเสน่หา เราไม่ได้ไป
ขอหรือเรียกร้องจากเขา

จิตสำนึกแห่งความดี นั่นแหละ เมื่อเขาหยิบยื่น
ให้ เขาก็หวังจะได้ประโยชน์จากเราในคราวต่อไป
อีกหน่อยเราก็ต้องเกรงใจเขา เขาทำผิดอะไร
เราก็ต้องยอมเขา ช่วยเขา

จิตสำนึกแห่งความเลว คิดมากไปได้ เราไม่ได้
ไปสัญญา หรือมีข้อผูกพันอะไรกัน

จิตสำนึกแห่งความดี คินเขาไป นี่จะเป็น
ตัวอย่างที่ไม่ดีต่อลูกน้อง และผิดจรรยาบรรณ
ของข้าราชการอีกด้วย

จิตสำนึกแห่งความเลว นอกจากเลขาฯ มีใครรู้
ที่ไหน จะกลัวทำไม

จิตสำนึกแห่งความดี อย่างนะ เอาคินเขาไปดีกว่า

จิตสำนึกแห่งความเลว จะคินเขาไปทำไม คิน
ให้โง่เหอ ก็บอกแล้วเขาให้เราเอง เขาให้เรา
ด้วยความเสน่หาไม่ผิด

จิตสำนึกแห่งความดี ผิด...ผิดจรรยาบรรณและ
กำลังจะก้าวไปสู่การคอร์รัปชัน พระพุทธรูปที่
เขาให้เป็นทรัพย์สินที่มีค่า ถ้าจะตอบแทนน้ำใจ
กันไม่จำเป็นต้องให้ของมีค่าอย่างนี้

จิตสำนึกแห่งความเลว แกนี่มันจะโง่ไปถึงไหน
ก็คนเขารวยเขาก็ให้ของแพงๆ อย่าคิดมาก

จิตสำนึกแห่งความดี คอยดูซิ พ่อค้าอย่าง
เสี่ยวิชัยเขาจะใช้แกเป็นเครื่องมือในการ

กอบโกยผลประโยชน์ เขาให้แก่มาสิบ เขาต้อง
เอากลับไปเป็นร้อย

จิตสำนึกแห่งความเลว แก่เข้าใจไหมเราไม่ได้
ผูกมัดอะไรกันนี่นาเขาให้เราได้รับไว้ แค่นี้ก็จบ

จิตสำนึกแห่งความดี แต่ฉันจะให้เขาจัดการ
ส่งคืนไปดีกว่า

จิตสำนึกแห่งความเลว เก็บไว้ดีกว่า

จิตสำนึกแห่งความดี คืนไป

จิตสำนึกแห่งความเลว เก็บไว้

จิตสำนึกแห่งความดี คืนไป

จิตสำนึกแห่งความเลว เก็บไว้

ทันใดนั้น ลูกสาวอายุประมาณ 10 ขวบ เดินเข้า
มาหาคุณพ่อ

ลูกสาว คุณพ่อคะ คุณพ่อเป็นอะไรไปเหรอคะ
ท่านรองฯ เออ เปล่าจ๊ะ

ลูกสาว โอ้โฮ ! พระองค์ใหญ่จังเลยคะ ของคุณ
พ่อเหรอคะ

ท่านรองฯ เปล่าหรอกจ๊ะ ของเพื่อนพ่อ

ลูกสาว คุณพ่อคะ ! วันนี้หนูเก็บสร้อยคอทองคำ
และมีพระเลี่ยมทองได้ หนูนำไปให้คุณครู
ประกาศหาเจ้าของจนพบเจ้าของสร้อยเป็นพ่อ
ของนักเรียนชั้น ป.1 ที่โรงเรียนเองคะพ่อ

ท่านรองฯ ดีมากลูก แล้วยังไงต่อจ๊ะ

ลูกสาว เจ้าของสร้อยดีใจมากและชมเชยหนู
และโรงเรียนของเรา แล้วคุณครูใหญ่บอกว่าจะ
ทำพิธีมอบเกียรติบัตรให้หนูด้วย

ท่านรองฯ (เข้าไปโอบกอดลูก) พ่อภูมิใจ ภูมิใจ
ในตัวลูกมาก ดีใจที่ลูกไม่เอาทรัพย์สินของคน
อื่นมาเป็นของตนและยังทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี
ช่วยให้เจ้าของสร้อยได้ของคืนอีกด้วย

ลูกสาว ก็คุณพ่อเคยสอนหนูไว้อย่างนี้คะ

ท่านรองฯ (อ้าอึ้ง ลักษณะไม่แน่ใจ) จ๊ะ จ๊ะ

เฟดภาพ

ฉากที่ 4

ห้องทำงานของท่านรองฯ เห็นท่านรองฯ กำลัง
โทรศัพท์

ท่านรองฯ ฮัลโหล

เสี่ยวิชัย ฮัลโหล อ้อ ท่านรอง มีอะไรให้ผมรับ
ใช้เหรอครับ

ท่านรองฯ ผมต้องขอขอบคุณคุณคุณวิชัยมากที่
มอบพระพุทธรูปเก่าแก่ให้ผม งามมากครับ

เสี่ยวิชัย (หัวเราะ) เล็กน้อย เล็กน้อยครับ
สำหรับท่านรองฯ แล้ว ต้องการอะไรขอให้บอก
มาเถิดครับ

ท่านรองฯ คุณวิชัยครับ ผมจะบอกว่า ผมได้ให้
เจ้าหน้าที่นำพระพุทธรูปไปส่งคืนคุณวิชัยแล้ว
ผมรับไว้ไม่ได้หรอกครับ เป็นจรรยาบรรณของ
พวกเราอันที่จริงผมไม่ได้ช่วยเหลืออะไรคุณวิชัย
เป็นพิเศษเลย เพราะขั้นตอนต่างๆ ลดลงมาก
และมีการกำหนดเวลาไว้แน่ชัด ส่วนคุณก็เตรียม
เอกสารหลักฐานมาครบถ้วน ยิ่งทำให้เรื่องเสร็จ
เร็วขึ้นมันก็เท่านั้นเอง

เสี่ยวิชัย (งง ทำเสียงไม่เชื่อ) ท่านรองฯ
คิดมากไปได้ผมให้ท่านรองฯ ไว้บูชาเพื่อเป็น
สิริมงคลด้วยความเต็มใจจริงๆ หรือว่า
ท่านรองฯ ไม่ชอบพระพุทธรูป ผมจะเปลี่ยนเป็น
อย่างอื่นให้ดีไหมครับ

ท่านรองฯ ขอขอบคุณที่มีน้ำใจ (เสียงจริงจัง) ผม
เป็นข้าราชการมีเงินเดือนที่ได้มาจากภาษีของ
ผมเองและของประชาชน ซึ่งผมพอใจแล้ว ผม

พอใจในรายได้ที่ขอบธรรม พอใจที่จะประพฤติ
ตนตามกรอบแห่งจรรยาบรรณของข้าราชการ
และภูมิใจที่ได้ทำงานให้ประชาชนชื่นใจ แค่นี้
นะครับ ขอขอบคุณครับ
เสียวิชัย เดี่ยวก่อน เดี่ยวก่อน

ท่านรองฯ ยิ้มอย่างปลอดโปร่งสบายใจ ช้อน
ภาพพ่อและลูกสาวกำลังไหว้พระ พ่อและลูกสาว
สบตากันด้วยความสุข โดยมีเสียงลูกสาวลอย
แว่วเข้ามา

เสียงลูกสาว ก็คุณพ่อเคยสอนหนูไว้แบบนี้คะ

ขึ้นข้อความ : ข้าราชการพึงละเว้นการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินปกติวิสัย
จากผู้มาติดต่อราชการ

บทบรรยายสปอตโทรทัศน์
เรื่อง เป่าบู้นจิ้นกับจรรยาบรรณ
(ความยาว 5 นาที)

เนื้อเรื่อง : “สรุปย่อข้อบังคับ ก.พ.ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน”

1. ไต่เต้ล นำไต่เต้ลของภาพยนตร์จิ้น ชุด
 “เป่าบู้นจิ้น” ซ้อนข้อความ “จรรยาบรรณ
 15 ข้อ”
2. ภาพด้านหน้าศาลโคฟง
3. ภายในศาลโคฟง เห็นเป่าบู้นจิ้นและเหล่า
 ข้าราชการ

(เพลงเป่าบู้นจิ้น)

เป่าบู้นจิ้น พวกเราเหล่าข้าราชการมีหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญในการพัฒนาประเทศรวมทั้งการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องทำงานร่วมกันหลายฝ่ายเพื่อให้ข้าราชการมีความประพฤติดีสำนึกในหน้าที่ ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสมควรให้มีจรรยาบรรณ 15 ข้อไว้ประมวลความประพฤติเพื่อรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและส่งเสริมชื่อเสียงเกียรติคุณของเราเหล่าข้าราชการ

อันจะยังผลให้ผู้ประพฤติเป็นที่เลื่อมใสศรัทธา
 และยกย่องของบุคคลทั่วไป

ท่านกงซุน โปรดเขียนกระดานด้วย

กงซุน ขอรับ ไต่เต้า

4. ท่านกงซุนเดินออกมา ตัดภาพไปเป็น
 ลักษณะกระดานมีลักษณะศิลปะจิ้น ซ้อน
 ข้อความ (ขึ้นทีละส่วน)

จรรยาบรรณต่อตนเอง

1. มีศีลธรรม ประพฤติตนเหมาะสม
2. ใช้วิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์ไม่แสวงหาประโยชน์
3. มีทัศนคติที่ดีและพัฒนาตนเอง

เสียงเป่าบันจิ้น อันดับแรก คือจรรยาบรรณต่อตนเองก่อนอื่น เจ้าจะต้องมีจรรยาบรรณต่อตนเองเสียก่อน แยกออกเป็นข้อดังนี้

1. มีศีลธรรม ประพฤติตนเหมาะสม
2. ใช้วิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์ไม่แสวงหาประโยชน์
3. มีทัศนคติที่ดีและพัฒนาตนเองเห็นริยังว่าเป็นเรื่องง่ายที่พวกเราสามารถปฏิบัติกันได้

เป่าบันจิ้น ต่อไป ท่านกงซุน

กงซุน ต่อไป เป็นจรรยาบรรณต่อหน่วยงาน

5. ภาพ กระดานอันเดิม ซ้อนข้อความ (ขึ้นที่ละส่วน)

จรรยาบรรณต่อหน่วยงาน

4. สุจริต เสมอภาค ปราศจากอคติ
5. ปฏิบัติหน้าที่เต็มกำลัง ความรวดเร็ว ชยันหมั่นเพียร ถูกต้องสมเหตุผล
6. ตรงต่อเวลา ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ
7. ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัดคุ้มค่า

เสียงเป่าขลุ่ยจีน จรรยาบรรณต่อหน่วยงาน

4. สุจริต เสมอภาค ปราศจากอคติ
5. ปฏิบัติหน้าที่เต็มกำลัง ความสามารถ รวดเร็ว
ขยัน หมั่นเพียร ถูกต้องสมเหตุผล
6. ตรงต่อเวลา ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อทาง
ราชการ
7. ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการ
อย่างประหยัดคุ้มค่า

6. จันเจาคำนับและถาม

จันเจา ขอถามได้เท่า มีจรรยาบรรณใดที่
เกี่ยวข้องต่อคนข้างเคียงในราชการบ้างครับ
เป่าขลุ่ยจีน เอละ ข้าจะบอกเจ้าต่อไป

7. ภาพ กระดานอันเดิม ซ้อนข้อความ (ขึ้น
ทีละส่วน)**จรรยาบรรณต่อคนข้างเคียงในราชการ**

8. ร่วมมือ ช่วยเหลือ แนะนำ
9. เอาใจใส่ดูแลลูกน้อง
10. สร้างความสามัคคีในการปฏิบัติหน้าที่
11. สุภาพ มีน้ำใจ มนุษย์สัมพันธ์
12. ละเว้นการนำผลงานของผู้อื่นเป็นของตน

เสียงเป่าขลุ่ยจีน อันดับต่อไป เป็นจรรยาบรรณ
ต่อคนข้างเคียงในราชการ ทั้งหัวหน้าและลูกน้อง

8. ร่วมมือ ช่วยเหลือ แนะนำ
  9. เอาใจใส่ดูแลลูกน้อง
  10. สร้างความสามัคคีในการปฏิบัติหน้าที่
  11. สุภาพ มีน้ำใจ มนุษย์สัมพันธ์
  12. ละเว้นการนำผลงานของผู้อื่นเป็นของตน
- พวกเจ้าคงพอจะจำได้และนำเอาไปปฏิบัติด้วยละ

8. ท่านกงซุน พุดขึ้นบ้าง

กงซุน ยังมีจรรยาบรรณต่อประชาชน และ
สังคมอีกครับ ได้เท่า

9. ภาพกระดานอันเดิม ซ้อนข้อความ (ขึ้น
ทีละส่วน)

จรรยาบรรณต่อประชาชนและสังคม

- 13. เป็นธรรม เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจ สุภาพ อ่อนโยน
- 14. ประพฤติตนให้เป็นที่เชื่อถือของบุคคลทั่วไป
- 15. ละเว้นการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งมีมูลค่าเกินปกติจากผู้ติดต่อราชการ

เสียงท่านเป่าบู้นจิ้น จรรยาบรรณข้อนี้สำคัญมาก เพราะมีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ นั่นก็คือ จรรยาบรรณต่อประชาชนและส่วนรวม

- 13. เป็นธรรม เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจ สุภาพ อ่อนโยน
- 14. ประพฤติตนให้เป็นที่เชื่อถือของบุคคลทั่วไป
- 15. ละเว้นการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งมีมูลค่าเกินปกติจากผู้ติดต่อราชการ

10. ตัดภาพมาที่ท่านเป่าบู้นจิ้น

เป่าบู้นจิ้น จรรยาบรรณทั้ง 15 ข้อนี้ถือเป็นข้อบังคับและขอร้องให้พวกเราเหล่าข้าราชการทุกคนปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย

11. ตัดภาพไปเป็นเหล่าข้าราชการ

ข้าราชการ พวกเราจะประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณทั้ง 15 ข้อ นี้ครับ

12. ท่านเป่าบู้นจิ้น ยิ้มแย้มอย่างพอใจ

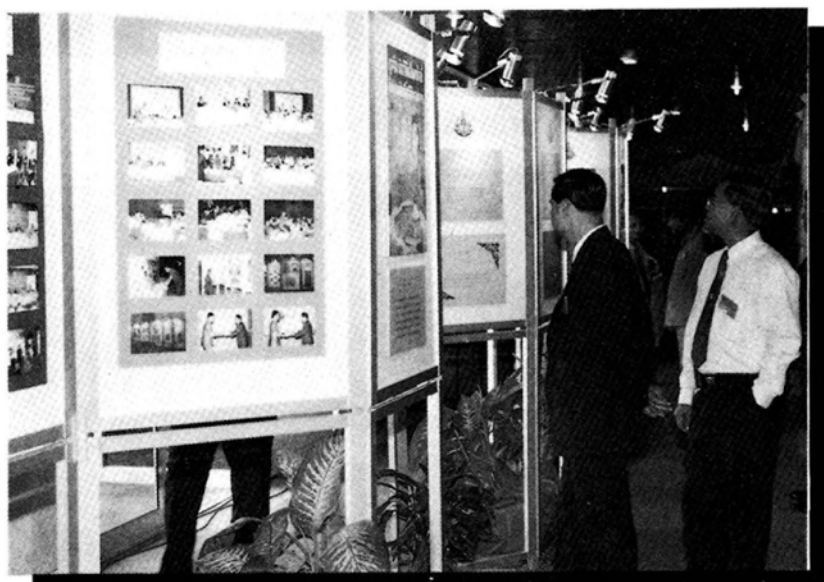
เป่าบู้นจิ้น ดีมาก เลิกศาล

บันทึกด้วยภาพ

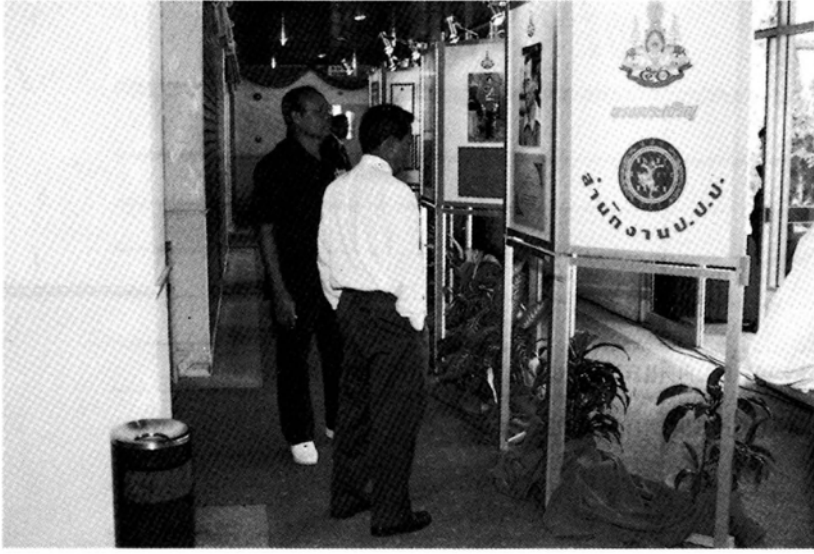
*****

ผู้จัดทำ

กลุ่มเสริมสร้างทัศนคติและเผยแพร่ กองวิจัยและวางแผน
สำนักงาน ป.ป.ป. เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

ที่ปรึกษา

- นายประสิทธิ์ ดำรงชัย
เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป.
- คณะอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

บรรณาธิการ

นายบัณฑิต เทวินทรภักดี

กองบรรณาธิการ

นางสาวดวงพร รุจิเรข	นายโกศล เทพพิทักษ์
นางศรัณยา สุขेम	นายสมปราชญ์ พลับแดง
นางสุภาภรณ์ ศรีดี	นางนิตยา กมลรัตน์
นางขวัญใจ กลิ่นขจาย	นายเจดศักดิ์ อรุณสิทธิ์
นายลภน สังข์วัลย์	นายธนะ อาษาวุธ

พิมพ์ครั้งที่ ๑

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ปิยะวรรณ โทร. ๔๕๑๕๕๑๗, ๔๕๑๖๒๘๗

สนใจสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม โทร. ๒๘๒-๒๕๓๒
